Riksantikvarieämbetet

Det medeltida Sverige
Band 4 SMÅLAND: 2
Handbörd och Stranda

Det medeltida Sverige
4 SMÅLAND

---

2 HANDBÖRD, STRANDA

av
Jan Brunius
Olle Ferm

Redigerat av Olle Ferm

Stockholm 1990
Riksantikvarieämbetet
Stockholm

Särskilda bidrag till tryckning har utgått från Ålems sparbank och Högsby, Mönsterås och Oscarshamns kommuner.

Omslaget: Karta över Stranda härad (del) från 1652 (LmV).

ISBN 91-7192-811-1
Norstedts Tryckeri, Stockholm 1990

Förord

Kungl Vitterhets Historie och Antikvitetsakademien beslöt år 1960 att tillsätta en kommitté för utarbetande och utgivning av verket Det medeltida Sverige. Arbetet förlades till Historiska institutionen vid Stockholms universitet och leddes av kommitténs sekreterare, professor Gunnar T Westin, som i ett föredrag på Svenska historiska föreningen 1962 (tryckt i HT 1962 s 121—140) presenterade de allmänna övervägandena bakom verket. Med Vitterhetsakademien som huvudman publicerades tre häften under 1970-talet och i början av 1980-talet: DMS 1:1, DMS 1:4 och DMS 1:3, omfattande Norra Roden och norra delen av Tiundaland i Uppland.

Den 1 juli 1982 överfördes genom ett riksdagsbeslut projektet Det medeltida Sverige till Riksantikvarieämbetet med placering inom Dokumentationsbyrån, sedan 1987 Fornminnesavdelningen. Vid överföringen knöts en rådgivande kommitté till utgivningsarbetet med representanter för Riksantikvarieämbetet, Vitterhetsakademien och universiteten. I kommittén ingår för närvarande: professor Thorsten Andersson, professor Erik Cinthio, avdelningsdirektör Helmer Gustavson (sekreterare), professor Staffan Helmfrid, riksarkivarie Sven Lundkvist, professor Herman Schück, docent Klas-Göran Selinge, professor Ulf Sporrong och avdelningschef Gustaf Trotzig (ordförande). Med Riksantikvarieämbetet som huvudman har hittills tre häften för Uppland publicerats — DMS 1:2, 1:5 och 1:6 — och ett för Småland DMS 4:1 (1987).

Det nu föreliggande häftet av Det medeltida Sverige (DMS 4:2) behandlar den mellersta delen av Kalmar län: Handbörds och Stranda härader. Det har utarbetats av fil dr Jan Brunius och fil dr Olle Ferm, med Ferm som redaktör. Arbetet har varit fördelat enligt följande. Det inledande kapitlet är författat av Olle Ferm utom avsnittet om fornlämningarna, som är utarbetat av docent Klas-Göran Selinge. Handbörds härad har skrivits av Jan Brunius, Stranda härad av Olle Ferm. Författarna har dragit nytta av ett manuskript av Lars Thor från mitten av 1960-talet, omarbetat av Robert Sandberg i början av 1980-talet, men har utnyttjat ett större källmaterial och arbetat efter andra normer än tidigare författare.

Thorsten Andersson, Sven Lundkvist och Herman Schück ur den rådgi-

vande kommittén har tagit del av arbetsmanuskript, vilket även teol dr Jan Liedgren, fil dr Hans Gillingstam och doc Per-Axel Wiktorsson gjort. För beskrivningarna av kyrkobyggnaderna svarar fil dr Ann Catherine Bonnier. Doc Birgitta Fritz och Per-Axel Wiktorsson vid Svenskt diplomatarium, liksom docent Eva Odelman, utgivare av det svenska medeltidsglossariet, har bistått vid läsning av svårtolkad text. I fråga om vissa personnamn har redaktionen konsulterat fil dr Evert Melefors vid Arkivet för Ordbok över Sveriges medeltida personnamn. Excerperingsarbete har utförts av jur kand Sven Klippvall. Karin Söderhult har renskrivit större delen av manuskriptet, för återstoden har Nina Bauer svarat. Mats Johansson, Sigurd Rahmqvist och Birgitta Ferm har bistått vid korrekturläsning. Kartorna har renritas av Annica Boklund, Riksantikvarieämbetet.

Ett särskilt tack riktas till Ålems sparbank och till Högsby, Mönsterås och Oscarshamns kommuner, vilka givit ekonomiskt bidrag till tryckningen.

Stockholm i december 1990
Gustaf Trotzig

Innehåll

5 Förord
7 Innehållsförteckning
9 Inledning

15 Handbörd och Stranda
15 Topografiska huvuddrag
16 Översikt över registrerade fornlämningar
19 Administrativ indelning
21 Judiciella förhållanden
22 Kyrkliga förhållanden
22 Bråhults-gods
23 Källmaterial – viktigare enskilda källor

25 Handbörds härad
27 Fagerhults socken
49 Fliseryds socken
76 Fågelfors socken
76 Högsby socken
142 Kråksmåla socken
155 Långemåla socken

156 Stranda härad
157 Döderhults socken
195 Mönsterås socken
260 Ålems socken

311 Källor, litteratur och förkortningar
311 Använt SmH-material
312 Särskilda längder
314 Förkortningar: källor och citerad litteratur
320 Förkortningar, allmänna
323 Kartor

324 Register
324 Ortregister
335 Personregister
345 Register över kyrkliga institutioners godsinnehav
347 Register över sätesgårdar

Kartor
20 Handbörds och Stranda härader, administrativ och judiciell indelning
29 Fagerhults socken
51 Fliseryds socken
80f Högsby socken
144 Kråksmåla socken
160 Döderhults socken
198f Mönsterås socken
231 Godskomplexet under Kråkerum 1578
262 Ålems socken
348 Delar av häradskartor från 1652

Släkttabeller
60 Släkttabell till Grönskog
226 Släkttabell till Kråkerum

Inledning

De regionala bearbetningarna i *Det medeltida Sverige* presenteras landskapsvis, i härader och skeppslag och under dem socknar samt vidare städer. Därvid följs indelningen i 1500-talets kamerala material. I de fall förändringar skett under senare perioder finns hänvisningar på den plats, där en socken eller ort borde återfinnas enligt den nuvarande indelningen.

Socknen redovisas på det sätt den framträder i 1500-talsmaterialet, som en kameral enhet: jordebokssocknen, vilken ofta men inte alltid överensstämmer med den kyrkliga socknen. När skillnader mellan dessa har iakttagits, anmärks det. Termen socken står i boken för begreppet jordebokssocken, om inte annat särskilt anges; endast i avsnittet om den kyrkliga organisationen är "socken" synonymt med kyrksocken.

Med "den nuvarande indelningen" och "den nuvarande socknen" avses den regionala organisationen 1950 före de stora kommunsammanslagningarna. "Socken" betecknar där den borgerliga kommunen, som i allmänhet sammanföll med den kyrkliga: församlingen.

Redovisningen inom socknen av varje by/gård, brukningsenhet består av tre delar:

I	Namnformer och kartangivelse
II	Inventering av landskapshandlingarna
III	Inventering av det medeltida materialet fram till ca 1560

I **Namnformer**. För varje enhet redovisas först det nuvarande namnet, med halvfet stil, därefter den äldsta kända namnformen, kursiverad, och årtalet för denna.

När det *äldsta belägget* hämtats ur tryckta källor av god kvalitet, återges stavningen enligt trycket utan att den har kontrollerats mot originaldokumentet. (I enstaka fall har originaldokumentet granskats, vilket anges med "or" ex "DS 1031 or".) Uppgifter som hämtats ur tryckta regestsamlingar har regelmässigt kontrollerats mot originalet, vilket markeras genom att originalets signum anges, följt av hänvisning till trycket, (ex "RAp 21/3, SMR 235"). Om det äldsta belägget är en avskrift, återges även den äldsta

originalformen. Det har inte varit möjligt att pröva alla ortnamnsproblem. Därför anges varianter av namnet endast undantagsvis, t ex vid kraftig avvikelse eller förändring under medeltid och 1500-tal. För övriga äldre namnformer hänvisas till det omfattande excerptmaterialet i Ortnamnsarkivet i Uppsala. Ortnamnsförändringar som skett efter 1550-talet har inte heller kunnat redovisas inom undersökningens ram. Ortnamnen återges genomgående med stora begynnelsebokstäver, även i de fall originalen eller de tryckta källorna har små. Prepositioner (''in'', ''de'' osv) anges, men ''i'' och ''j'' återges båda med *i*.[1] Undantag: äldsta belägg hämtade ur 1500-talets kamerala material återges som regel utan proposition.

De *nutida namnen* återges enligt stavningen på den ekonomiska kartan 1:10 000. Har byn/gården/brukningsenheten inte kunnat återfinnas på officiellt kartmaterial (ekonomiska kartan 1:10 000, topografiska kartan 1:50 000, generalstabskartan 1:100 000 eller 1800-talets ekonomiska kartor) redovisas den under den äldsta kända namnformen, vilket markerats med *.

Kartangivelse. Den siffergrupp som avslutar den första avdelningen, hänvisar till det aktuella bladet av den ekonomiska kartan 1:10 000; ett rutsystem med motsvarande kod finns inlagt på den topografiska kartan 1:50 000.

II **Inventeringen av landskapshandlingarna** bygger på kronans jordeböcker (årliga räntan) i Kammararkivet, från de äldsta, omkring 1540, fram till omkring 1560. Slutåret varierar något beroende på materialtillgången. Exakt uppgift om vilka handlingar, som ligger till grund för bearbetningen framgår av förteckningen över ''Använt SmH-material'' (SmH = Smålands handlingar). Tiondelängder har bara använts för att fastställa den kyrkliga indelningen. För frälse- och rusttjänstlängderna hänvisas generellt till Almquist J A, Frälsegodsen i Sverige under storhetstiden.

Uppgifterna redovisas enligt ett fast schema med ett antal starka förkortningar (se förkortningslistan):

1) *jordnatur* och *antal kamerala enheter* återges med halvfet stil, ex ''**1 sk**'' = ett skattehemman. Finns i en by två skattehemman, skrivs detta **2 sk**. Finns två halva skattehemman, skrivs detta $\frac{1}{2} + \frac{1}{2}$ **sk**. Enheterna adderas inte: **1 sk** kan således aldrig stå för två halva skattehemman. Enheter med nedsatt fordringsskatt, betecknas genomgående halva hemman,

[1] Upplöst förkortning markeras ej.

försåvitt det inte framgår att det är fråga om en utjord (**uj**) = en icke bebodd enhet.

2) *årtal.* Om inga årtal nämns innebär det, att uppgifterna om gården (motsvarande) är oförändrade under hela den period som täcks av de använda landskapshandlingarna. Ett enstaka årtal som föregår jordnaturen, ex "1548 **1 aoe**", anger att gården uppträder första gången detta år och sedan finns perioden ut. Finns en gård enbart en del av perioden, anges de år den existerar, ex "1555–65 **1 sk**". "1548 (endast)" innebär att den redovisas endast detta år.

3) vid *förändringar i jordnatur,* ex från kyrko (**ky**) till arv och eget (**aoe**), anges det år, då förändringen sker, följt av den nya jordnaturen: **1 ky**, 1545 **1 aoe** betyder att från periodens början (1538 i detta häfte) redovisas ett kyrkohemman, som 1545 övergår till arv och eget (= Gustav I:s privata gods).

4) *utjord* redovisas med jordetal under sitt geografiska namn med angivande av den gård till vilken den hör. Under huvudgården finns en hänvisning till utjordens geografiska namn. För årtalen se punkt 2, märk dock att "**1 skuj**, till Åby, 1546 till Överby" innebär, att utjorden från periodens början tillhör Åby men från 1546 till periodens slut tillhör Överby. *Frälsets* utjordar redovisas normalt inte i landskapshandlingarna.

5) *frälsejorden* har uppgifter om vem som uppbär räntan (inte alltid = ägaren) från 1553. Personens namn sätts inom parentes efter jordnaturen ex **4 fr** (1553 Åke Bengtsson/Färla/). Åke Bengtsson uppbär räntan från 1553 och perioden ut.

III **Inventeringen av medeltidsmaterialet** bygger på Ortnamnsarkivets i Uppsala excerpter, vilka kompletterats med annat källmaterial. Till medeltidsmaterialet räknas även källor från perioden 1540–1570, som inte redovisas under SmH-notiserna. Av medeltidsmaterialet redovisas i form av kortfattade regester de uppgifter om en ort som direkt eller indirekt berör jorden, såsom läge, avkastning, ränta, organisation, förvaltning och ägande.

I de fall en handling endast bevarats i avskrift, finns den ofta i flera exemplar i olika samlingar. Hänvisning sker här endast till den avskrift som använts som underlag för regesten: uppgifter om övriga avskrifter kan sökas i Diplomatariekommitténs samlingar.

Vid försäljning och köp anges normalt inte *köpeskillingen,* även om uppgift om denna finns i dokumentet i fråga. Däremot anges eventuell *penningränta,* liksom övrig ränta. Olika myntsorter förekommer i området. I regesten anges källans egen uppgift om myntsort, ex "1 mark danska", "1 mark lübska".

Personnamn (förnamn) återges som regel i normaliserad form, ex Anders för Andreas, Nils för Nisse. För en och samma person används genomgående samma namnform, oavsett om hans namn växlar i källorna. De latinska formerna återges med motsvarande svenska namn.

Släktnamn återges inom ( ), om det inte burits av personen själv. Namn, som senare blivit verkliga släktnamn, ex "Oxenstierna", ges stor begynnelsebokstav. Stor bokstav ges även konstruerade namn som vunnit hävd, ex "(Ulv)", och sådana som utretts i Äldre svenska frälsesläkter I–III (ÄSF) eller annan personhistorisk litteratur, ex "(Gumsehuvud)". Liten bokstav ges rent sigillbeskrivande namn, ex "(skyskura)", "(kvadrerad sköld)".

Titlar återges inte annat än när de behövs för att identifiera en person eller har betydelse för förståelsen av en viss uppgift.

Släktskap mellan i regesterna omnämnda personer anges, när det har betydelse för sammanhanget. Den uppgiften finns ofta inte i den aktuella handlingen utan har hämtats ur gängse genealogisk litteratur, som regel utan att källan särskilt redovisas.

Hänvisning till andra orter görs a) till orter inom samma socken med enbart ortnamn, b) till övriga med ort- och sockennamn; upplysning om till vilket härad de senare hör, ges i ortregistret.

Käll- och *litteraturhänvisningar* sker genom användande av förkortningar (se s 314), följda av 1) för källpublikationer med numrerade handlingar: handlingens *ordningsnummer* eller (om handlingarna inte är genomgående numrerade) *delnummer: ordningsnummer,* 2) i samtliga övriga fall: *sidnummer.*

Citering: " " används när ett citat återges ordagrant med bibehållen stavning," när det återges med normaliserad stavning och form men ändå ansluter sig till den direkta ordalydelsen. Upplösta *förkortningar* markeras inte.

Frågetecken används för att ange att den lämnade uppgiften i något avseende är osäker. Det används:

1) i stället för årtal = året är okänt, ex"? (1400-talets början) löser Arent Pinnow ...",
2) efter årtal = årtalet är osäkert, ex "1525(?) får Jöran Turesson ...",
3) före källhänvisning = osäkert om källans namnform avser den ort den identifierats med, ex "**Ösby** 1328 *in Øsby* (?DS 2683, avskr)",

4) före ortnamn i modern form = osäkert om orten avses, ex" ... i Ekeby, ? Knutsby sn ...",
5) efter direktcitat = osäker läsning, ex "1409 ... *Øyanom*(?) (SD 1160)",
6) framför begrepp eller hel sats = osäkert påstående, ex "herr Peter Räv (?= kyrkoherden Peter i Rimbo)".

Exempel och kommentarer

Björnhults by i Döderhults socken

Björnhult 1351(?) *in Byørnehulte* (IBJb s 217) — 6 G, 0 f.
SmH **1 aoe** (öde 1554). (Sandshults rd)
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods B med utsädet 3 tön (IBJb s 217).
1495(?) upptas i Sten Sture jordebok en gård, under vilken ligger ett ödetorp i Branthult (SSJb 1515 f 3v; se Hycklinge).
1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd). Under B ligger sannolikt Branthult. (AoE 9, K 1; se Hycklinge)
1538—41 har Gustav I en gård, som har åker till 10 spannland, äng till 20 lass hö (1541 19 lass, varav 3 i Branthultshagen), fiske i Mårdsjö *(Måsiöö)* och en halv bistock (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Kommentar:
Nuvarande namn är Björnhult. Det omnämns första gången i en handling från omkring 1351. Orten stavas då Byørnhulte. På den ekonomiska kartan 1:10 000 återfinns orten på blad 6 G, 0 f, på den topografiska på blad 6 G Vimmerby SO ruta 0 f.

Smålands handlingar (SmH) redovisar ett arv och eget-hemman (= Gustav I:s), som 1554 ligger öde. Hemmanet ingår i Sandshults rättardöme (rättardömets omfattning anges under Sandshult).

Förutom i Smålands handlingar omtalas Björnhult i olika jordeböcker: Israel Birgerssons (Finsta-ätten) från ca 1351 (IBJb), Sten Stures från ca 1495 (SSJb 1515), i Gustav I:s 1526/31 och 1538—41 (AoE 9, K 1 m fl). Att IBJb, SSJb 1515, AoE 9, K1 står för olika jordeböcker framgår av förteckningen "Förkortningar: källor och citerad litteratur" i slutet av boken.

Strömsnäs i Högsby socken

Strömsnäs 1506 *oppa Strömsnæss* (HSH 20 s 36), 1511 *i Strömnes* (RAp 1/4) – 5 G, 7 d.

Strömsnäs omtalas 1511 som sätesgård för Lars Olsson (sparre korsad av pil) (RAp 1/4, SU s 226) och 1525–28 för hans änka Birgitta Gustavsdotter (GR 2 s 176, GR 5 s 200). Sonen Gustav Larsson bor på S åtminstone från 1553 – sannolikt redan i slutet på 1530-talet – och till sin död omkr 1570 (AH s 183).

1506 daterar Erik Bengtsson, tjänare hos Sten Kristiernsson (Oxenstierna), brev på S (HSH 20 s 36).

1525 får Birgitta Gustavsdotter på S brev på att hon får behålla allt det gods Nils Bosson (Grip) fråntog hennes make Lars Olsson (sparre korsad av pil). Hon får Bråhults ägor i förläning (GR 2 s 176). Dessa omfattar på 1540-talet närmare 40 enheter i östra Småland, varav 10 ligger i Handbörds och Stranda hdr (SmH 1545: 10 B).

Kommentar:
Strömsnäs är omtalad som sätesgård för frälsemannen Lars Olsson, vars sigillbild visar en sparre korsad av en pil. Gården övertas av först Lars hustru Birgitta Gustavsdotter och senare av hans son Gustav. Gården omtalas i olika källor – dock ej Smålands handlingar – under den första delen av 1500-talet.

Handbörd och Stranda

Handbörds och Stranda härader utgjorde den mellersta delen av Kalmar län. Administrativt och judiciellt var de självständiga enheter, men kyrkligt var de förenade till ett prosteri, i början av 1500-talet kallat Handbörds prosteri. Prostämbetet var inte knutet till en viss kyrka utan innehades av kyrkoherdar i olika socknar inom prosteriet. I prosteriet ingick inte Fagerhults socken, som i stället hörde till Aspelands prosteri. Se vidare nedan.

Topografiska huvuddrag

Undersökningsområdet utgör till större delen en bergig och glesbefolkad skogsbygd med starkt småbruten topografi. Längs kusten finns en smal skärgård. Landet stiger sakta därifrån och inåt för att vid gränsen mot Värend i sydväst nå mera än 200 m över havet. Den dominerande jordarten är morän, som i kustlandet övergår till av havet urspolat svallgrus. Särskilt i norra kustlandet finns också stora områden med kalt berg, vanligen granit. Inom området mynnar två större åar — Emån och Alsterån — och flera mindre vattendrag. Särskilt i inlandet finns talrika sjöar, både sjöarna och åarna omges till stor del av obygd. Nämnvärda slättbygder med bördiga sedimentjordar finns endast i Emådalen inom Högsby socken samt i delar av kustlandet inom Ålems och Mönsterås socknar. Genom kustlandet löper med huvudriktning nordväst-sydöst tre rullstensåsar, som delvis varit bebyggelselokaliserande och som också följs av äldre vägar.

Stranda härads nord- och sydgränser i kustlandet utgörs av de små åarna Virån respektive Nävraån. Handbörds syd- och västgräns följer delvis Alsterån och dess biflöde Badebodaån. För övrigt saknar undersökningsområdet naturliga gränser på grund av de omfattande skogsmarkerna, något som till största delen gäller också gränsen mellan Handbörds och Stranda härader. Sammanhängande öppen bygd finns dels längs Emådalen inom Högsby socken samt i mindre delar av Långemåla och Fliseryds socknar, dels inom smärre delar av kustlandet i Ålems och Mönsterås socknar. Bebyggelsen är i övrigt vanligen spritt lokaliserad till mindre

partier med relativt gynnsamma odlingsförutsättningar inom moränområdena men delvis också till åsarna, vattendragen eller de mindre dalgångarna. Endast maximalt ca 10 procent av arealen har varit odlad inom de enskilda socknarna.

Bebyggelsen inom Handbörd och Stranda utgjordes under sen vikingatid och tidig medeltid till största delen av ensamgårdar, på de små slättområdena ibland också av mindre byar. Gårdar i gynnsamma lägen kan senare, under medeltiden, ha utvecklats till små, vanligen oreglerade byar eller i vissa fall till säterier. Både småbyar och ensamgårdar i skogslandet karakteriserades före det moderna jordbrukets genombrott av ett långt drivet, allsidigt utnyttjande av de sparsamma förutsättningarna för jordbruk och boskapsskötsel. Ett typiskt exempel på detta är den välbevarade lilla byn Stensjö i Döderhults socken med omgivande, småskaligt och ålderdomligt kulturlandskap. I överensstämmelse med bebyggelsebilden är också områdets ortnamn antingen sammansatta med slutleder, som allmänt anses medeltida såsom -torp, -hult, -ryd, -bo och -måla, eller av naturbetecknande innehåll. Ortnamn av järnålderstyp finns endast i Högsby-dalen samt undantagsvis i kustlandet.

Översikt över registrerade fornlämningar

Fornlämningarna i undersökningsområdet uppvisar den bild man kan vänta sig med de ovan beskrivna naturgeografiska och bebyggelsehistoriska förutsättningarna. Fornlämningar, som kan förmodas ha tidsmässig kontakt med medeltidens bebyggelse, finns nämligen i huvudsak inom Emådalen i Högsby socken samt punktvis vid större bebyggelseenheter i kustlandet, medan större delen av fornlämningslokalerna i övrigt innehåller anläggningar av äldre karaktär, företrädesvis från bronsåldern. Dessutom märks längs kusten och i skärgården fornlämningar från skilda tider, som har samband med näringsfång i havsbandet. Man har anledning räkna med att dessa fornlämningar, liksom bronsålderns, är relativt opåverkade av senare tiders markanvändning och uppvisar en representativ bild, medan järnåldersfornlämningar kan ha förstörts i de begränsade, äldre odlingsbygderna.

Inom området finns efter revideringen av Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister (1975 och 1979–80) omkring 1 010 fornlämningar av förhistorisk karaktär, registrerade på 369 lokaler: 104 lokaler med 322 fornlämningar är belägna inom Handbörd och 265 lokaler med 688 fornlämningar inom Stranda. Det låga medeltalet om 3,1 respektive 2,6 fornlämningar per lokal är en följd av att gravfälten är få och vanligen små

och att flertalet fornlämningar ligger enstaka eller i mindre grupper. Förhållandet är typiskt för områden, där äldre fornlämningar dominerar. Mönsterås socken är rikast på fornlämningar med drygt 420 registrerade anläggningar. Döderhult och Högsby har vardera ca 175 bevarade anläggningar, medan ingen av de andra socknarna når upp till 100. Fagerhult och Kråksmåla samt nuvarande Fågelfors socken i Handbörds västra del saknar med undantag av en hällkista i Kråksmåla säkra spår av förhistorisk bosättning.

I kustlandet finns tämligen rika spår av bosättning under *stenåldern* (mesolitikum = äldre stenålder, neolitikum = yngre stenålder), både i form av lösfynd och kända boplatser. Äldre fångstkultur representeras bl a av talrika fynd av trindyxor i Ålems och Mönsterås socknar — t ex närmare 100 från en enda by, Habbestorp, vilket måste tyda på bosättning under senmesolitisk tid, ca 5 500—4 000 f Kr. Kustboplatser från stenåldern är dock bäst kända i Döderhults socken, där ett tiotal lokaler undersökts kring den vik, som under forntiden gick in i dalen väster om Oskarshamn. På dessa är både senmesolitisk kustkultur, tidigneolitisk trattbägarkultur, mellanneolitisk gropkeramisk kultur och stidsyxkultur samt senneolitisk kultur representerade, vilket visar på en kustbunden bosättning i omgångar under tiden 6 000—2 000 f Kr. Möjligheter till ett varierat näringsfång i innerskärgården har funnits hela tiden, men en allsidig fångstekonomi har som läget antyder varit den viktiga basnäringen.

Rumsliga och fornlämningsmorfologiska skäl talar för att kulturen under *bronsåldern* kan vara en direkt fortsättning av den yngsta stenålderns, nu dock i huvudsak belagd genom gravar och gravfynd i stället för boplatser. Troligen kan ca 45 procent av det totalt kända gravantalet dateras till bronsåldern; detsamma gäller mera än 65 procent av gravlokalerna. Den helt övervägande delen av dessa ligger på samma sätt som stenåldersboplatserna i anslutning till kusten eller tidigare vikar i Stranda. Förutom området runt Döderhultsviken kan en typisk gravkoncentration runt ett lågmarksbäcken vid Gelebo i Mönsterås socken nämnas. Gravarna är byggda av kal sten: inte sällan stora rösen med konstruktioner som brätte och kantkedja, runda och ibland skeppsformiga stensättningar samt i undantagsfall uppallade stenar. Från undersökta gravar är fynd av bronser från äldre och yngre bronsåldern samt keramik från den sistnämnda perioden kända. Bland fynden märks en i denna typ av miljö unik husurna från Fälle i Mönsterås socken. Det mesta talar för att kuströsemiljön är ett uttryck för en liknande fångstekonomi som under stenåldern. Ett mindre antal gravlokaler av denna typ finns också i inlandsläge i Handbörd, främst i Högsby och Fliseryds socknar.

En del av de sistnämnda gravplatserna kan möjligen också ha varit i bruk under *äldre järnålder* – en period, som dock är svagt företrädd i fornlämningsbeståndet och nästan helt saknas i fynden. Ett tiotal mindre gravfält – spridda i Högsby, Fliseryds, Ålems och Mönsterås socknar – med totalt omkring 125 registrerade fornlämningar har dock en sammansättning, som snarast talar för en datering till denna tid. De tillåter dock inte några säkra bebyggelsehistoriska slutsatser, och samtida boplatser är ej kända.

Av områdets förhistoriska gravar återstår att nämna drygt 300 anläggningar på 11 gravfält, av vilka 9 ligger i Handbörd och 2 i Stranda. Samtliga dessa är gravfält med högar och övertorvade stensättningar av den karaktär, som är typisk för *yngre järnåldern*. Tre gravfält – vid Långemåla kyrkby samt vid Kråkerum och Kronobäck i Mönsterås socken – är väsentligt större än de övriga och innehåller ca 22 procent av hela områdets gravbestånd. De övriga – i Högsby och Fliseryds socknar – är alla tämligen små, men de ligger på gårdar och byar med ortnamn av järnålderstyp. På flera gårdar och byar av den typen är inga gravfält dokumenterade. I den lättodlade dalgången kring Emån kan därför flera gravfält av den aktuella typen ha bortodlats. Ett gravfält har också undersökts och borttagits nära Döderhults kyrka och gett vikingatida fynd.

Fornlämningsbilden måste tolkas så att en kolonisation skett under den yngre järnåldern – kanske först i vikingatid – på tre platser i Stranda (Döderhult, Kronobäck och Kråkerum) samt på ett antal gårdar i Högsbydalen. Någon kontinuitet till den äldre fornlämningsbygden kan däremot inte beläggas – definitivt inte till sten- och bronsålderns kustmiljö och knappast heller till den sparsamma bebyggelse, som kan skönjas under äldre järnåldern. Denna nykolonisation fortsätter av allt att döma i stegrad takt under äldre medeltid. Orsakerna till den bristande kontinuiteten i bebyggelseutvecklingen är ännu inte klarlagda.

Den medeltida kolonisationen har sannolikt också ett direkt samband med den *lågtekniska järnhantering*, byggd på områdets resurser av sjö- och myrmalm, som kan spåras i bevarade fornlämningar – i första hand slaggvarp. Sådana är kända på omkring 150 platser, med några få undantag alla belägna i Handbörd. De finns också spridda i de inre delar av häradet, som saknar förhistoriska fornlämningar. Dateringar i andra delar av östra Småland talar för att de i huvudsak härrör från äldre medeltid.

Kustens specifika fornlämningar är bäst kända inom Döderhults socken. Här finns närmare 70 s k *tomtningar* på öar och skär, de största koncentrationerna på de större, yttre öarna Runnö och Furö. De ligger delvis i anslutning till rösegravar, som i dessa lägen ibland också kan vara yngre än bronsålder. Tomtningarna är lämningar av temporär eller säsongsmässig

bebyggelse och ger i regel dateringar till tidig medeltid men kan gå tillbaka också till yngre järnålder. I samma miljö finns också båtlänningar och labyrinter. Bakom dessa lämningar ligger sannolikt ett utskärsfiske, som efterhand i vissa fall också kan ha gett upphov till fast bebyggelse i skärgården.

I fornlämningsbeståndet märks slutligen också några *ruiner* av medeltida eller senare bebyggelse av icke agrar karaktär. Här kan nämnas lämningar av Kronobäcks johannitkloster och av en strandbunden ansamling av hus- och källargrunder vid Hammarglo i Mönsterås socken. I Ålems socken märks två ruinkullar — troligen av ett fast hus och en befästningsvall — vid Alsteråns mynning samt lämningar efter Pata kapell, bådadera nära Strömserum. Vid Emån finns skansanläggningar, dels vid mynningen, dels i Högsby. Slutligen bör nämnas en lokal med kraftiga husgrunder inom en vallgrav av medeltida karaktär vid Ringhult i Fagerhults socken, märkligt belägen långt inne i skogsbygden.

Administrativ indelning

Handbörds och Stranda härader framträder redan i slutet av 1200-talet som två särskilda enheter. De ingick hela perioden — från slutet av 1200-talet till 1560 — i Kalmar slottslän. Handbörd, men inte Stranda, omtalas i länsregistret från 1497 (KaHist I s 226f, Fritz 2 s 90—94, Westin s 136f, AL 2 s 5f)

1500-talets kamerala material redovisar fyra socknar i Handbörd — Fagerhult, Fliseryd, Högsby och Kråksmåla — och tre socknar i Stranda — Döderhult, Mönsterås och Ålem — vilka alla utom Kråksmåla kan beläggas i respektive härad redan under 1300-talet. Kråksmåla socken är dokumenterad först på 1400-talet och torde vara en utbrytning ur Högsby socken.

När det gäller häradernas omfattning finns uppgifter, som avviker från de gängse. Det uppges 1354 att Välsnäs, Fagerhults sn, ligger i Aspelands hd (DS 4993), 1382/83 att Skruvshult och Värlebo, Högsby sn, ligger i Sevede härad (RAp 1382 5/12, 1383 29/3), 1401 att landbogårdar i olika delar av Högsby socken och 1465 att Massemåla, Högsby sn, ligger i Aspelands härad (SD 69, UUBp 1465 7/11).

Fögderiindelningen är känd från Gustav I:s tid. År 1533 bildade Handbörds, Stranda, Aspelands och Sevede härader ett gemensamt fögderi. Tidigare hade fogden på Kalmar slott direkt burit upp skatten från Handbörd och Stranda. Från 1544 utgjorde Handbörd och Stranda ett självständigt fögderi, som ägde bestånd fram till 1555, då Handbörd uppbördsmässigt förenades med Uppvidinge härad och Stranda bildade eget

fögderi med fogden bosatt på Strömserum i Ålems socken. 1560 förenades Handbörd och Stranda igen och lades under Borgholms slott, men redan 1561 blev de åter ett eget fögderi. (AL 3 s 16, 19)

Uppbörden från kungens arv och eget-gods sköttes från mitten av 1520-talet av fogden på Grönskog (Fliseryds sn), vars förvaltningsområde omfattade stora delar av Småland. Under en del av 1540-talet bodde fogden på Rälla gård på Öland. (AL 2 s 68–75)

Förläningar: Bråhults-godset i Handbörds och Stranda härader var förlänat till Birgitta Gustavsdotter, änka efter Lars Olsson (sparre korsad av pil) 1525–29, Klas Kyle 1530, Jacob Fleming 1533, Jon Elofsson (Barkestorps-ätten) 1536 och senast från 1545 och till 1559 Germund Svensson (Somme) (GR 2 s 177, 5 s 200, 7 s 24, 8 s 342, 11 s 39, SmH 1545:10B, SmH 1559:6, 14).

Handbörds och Stranda härader

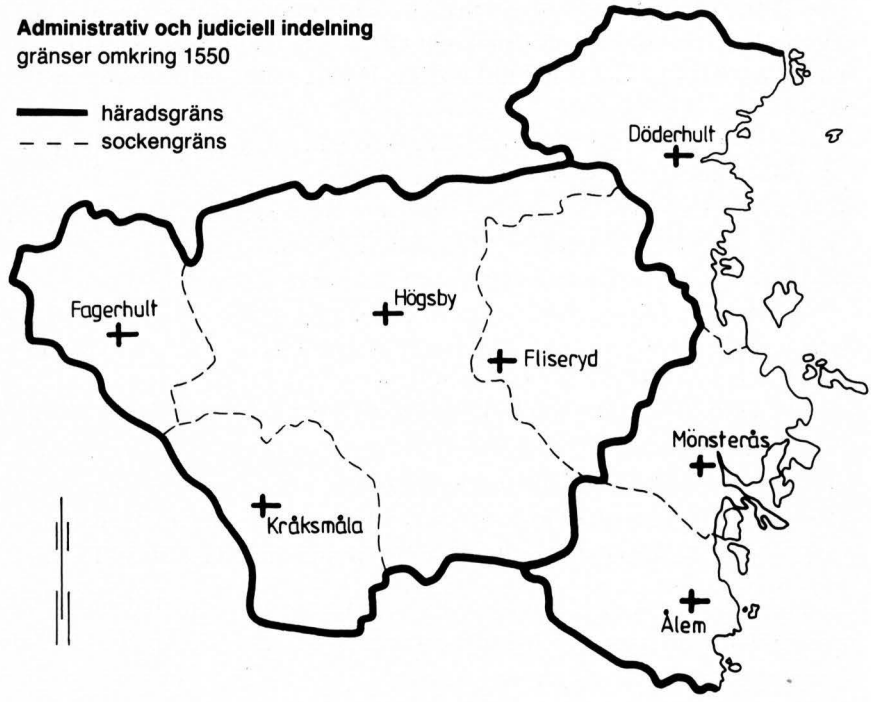

Judiciella förhållanden

Källor till belysning av områdets judiciella indelning är få, men en fast grund för påståendet (se Andersson 1965 s 23 n 12) att Handbörd skulle ha omfattat även Stranda härad finns inte. I stort torde tingslagen ha motsvarat de administrativa häraderna. Det kan dock noteras att Ömund i Tjuståsa var faste på ting i Döderhult (Stranda) 1376. I 1500-talets kamerala material räknas Tjuståsa emellertid till Fliseryds socken (Handbörd).

Handbörds och Stranda härader tillhörde Östgöta lagsaga fram till 1559, då de fördes till den nybildade småländska lagsagan (ALD s 361).

Handbörd

Häradsting omtalade i Högsby by 1357, 1448 och 1548 (DS 5768, ATJb s 121 f, A Ia:1).

Lagmansting hölls i Högsby by 1441 (SMR 1343).

Kungligt räfsteting hölls 1352 i Staby, Högsby sn, 1356 i Högsby by och 1421 i Skurebo, Högsby sn (DS 4863, 5523, RAp 1421 11/1 el 12/7).

Ett *landsting* höll Hemming Gadh 1507 i Högsby by. Gadh uppger efter tinget i brev till riksföreståndaren att det inte varit häradsting på två år, därför att 'här är ingen häradshövding. Herr Peder Turesson (=Bielke) håller boken och kommer aldrig hit'. (BSH 5:136)

Häradshövdingar: Magnus Drake 1448 (ATJb s 121 f), Peder Turesson (Bielke) ?1505–07 (BSH 5:36), Jon Elofsson (Barkestorps-ätten) 1545–55, Olof Nilsson (Plåt) 1555–58, Nils Eskilsson 1558, Bengt Bagge 1559 (ALD s 372).

Stranda

Häradsting hölls 1376 i Döderhults by (DRAp 16/11) och 1560–62 vid Mönsterås (A Ia:1, Stranda 3 s 11 ff).

Landsting hölls 1543 vid Mönsterås tingsplats (*Mölstadeås tingxstadh*), där Germund Svensson (Somme) och Ture Pedersson (Bielke) förhandlade med Sevede, Aspelands, Handbörds och Stranda hdr (HH 20 s 91).

Häradshövdingar: Karl Haraldsson 1360 ("skilaman" = domhavande), Vämund Johansson (sparre) i 'häradshövdings stad' 1376 (DRAp 16/11), Nils Joensson 1535, Jöran (Claesson) skrivare 1537–39, Jon Elofsson (Barkes-

torps-ätten) 1545–58, Lyder Persson 1560–69 (ALD s 373). I övrigt kan nämnas att häradshövdingen i Stranda – ej namngiven – 1379 uppmanas att ge fasta på godsdonation (SRP 1419).

Kyrkliga förhållanden

Handbörd och Stranda bildade ett *prosteri*. Som prostar omtalas 1374 Hinsekin i Högsby (RAp 20/8), 1425 Jakob i Ålem (RAp 15/5), 1503 Peder i Högsby (VikSp 28/5) och 1544–46 Klas Ure (Oxe) i Mönsterås (AL 3 s 200, Räkb 1546). 1507 omtalas kyrkoherden (ej namngiven) i Mönsterås som prost (BSH 5:159).

Prosteriet omfattade 1337 och på 1510-talet Högsby och Fliseryds socknar i Handbörds härad, Döderhults, Mönsterås och Ålems socknar i Stranda härad. 1544 och 1547 omtalas inom Handbörds prosteri även Kråksmåla socken, en utbrytning ur troligen Högsby socken under senmedeltiden. Kråksmåla upptas senare som kapell och annex under Fagerhults socken, som kyrkligt hörde till Aspelands prosteri under medeltiden och 1500-talet. (DS 3326, SRS III:2 s 286, AL 3 s 200, Prt 3, SEL s 182 f, 311)

Hospitalet i Oknabäck åtnjöt 1/3 av fattigtionden från Aspelands, Sevede, Handbörds, Norra och Södra Möre härader och Öland och biskopstionden från Mönsterås socken. Vid hospitalets omvandling till Kronobäcks johannitkloster övertog klostret tionderättigheterna, vilka dock kom att ifrågasättas av biskopen och domkapitlet i Linköping. (DS 3326, RAp 1433 20/1, StuA 1298; SEL s 246, 311)

År 1544 beslutade Gustav I att en del av fattigtionden (pars animarum) från Handbörds och Stranda härader även fortsättningsvis skulle tillfalla skolmästaren i Kalmar (GR 16 s 509).

Bråhults-gods

I SmH-materialet redovisas som Bråhults-gods från 1538 landbogårdar i Horna, Ruggetorp, Skinberga och Änga, Fagerhults sn, i Barkebo, Kråksmåla, Lindshult och Torshult, Kråksmåla sn, i Kråkenäs, Döderhults sn, och Stubbemåla, Mönsterås sn. Dessa kronohemman låg under Bråhults gård, Kristdala sn, Tunaläns hd. Till Bråhults gods räknades även ett trettiotal gårdar i Kristdala sn och i Vena sn, Sevede hd, i Tveta, Gårdveda och Mörlunda snr, Aspelands hd, och Kläckeberga sn, Norra Möre hd.

Godskomplexet under Bråhults gård hade bildats av Claus Ruska efter mitten av 1300-talet. Det ärvdes av hans son Lydike och såldes efter

dennes död till drottning Margareta, varigenom det blev kronogods (Bankeström 1982 s 27, 76, 321).

Källmaterial – viktigare enskilda källor

Det bevarade diplommaterialet för området är starkt begränsat och rör i huvudsak 1400-talet. I stället dominerar andra medeltida källor de enskilda by- och gårdsbeskrivningarna.

Israel Birgerssons jordebok (IBJb) förtecknar Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods i östra Småland. Det är den äldsta bevarade världsliga jordeboken från svensk medeltid, tillkommen efter Israel Birgerssons död – han dog före den 10/5 1351 – troligen i början av 1350-talet. Jordeboken finns utgiven i Namn och Bygd 55 (1967) och i Orter och namn. Festskrift till Valter Jansson (1967). Den senare utgåvan har utnyttjats här.

Sten Stures jordebok 1515 (SSJb 1515) är en bearbetning från 1515 av en jordebok, som upprättats omkring 1495 över Sten Sture den äldres dåvarande godsinnehav. Den består av tre avdelningar: arvegods (f 2–13), år 1480 inlösta gods (f 14–16) och köpegods (f 17–26v). Den ingår i vol 42 i Arv och eget-samlingen (AoE) på Riksarkivet.

Arvid Trolles jordebok (ATJb) är från 1490-talet. Den färdigställdes troligen 1498 eller kort därefter. I jordeboken upptas Arvid Trolles och hans hustrurs gods i Sverige. Deras danska gods var förtecknade i en annan jordebok. Godsförteckningen är upplagd efter en geografisk princip: först godsen i Småland, där huvudparten låg, sedan godsen i övriga landskap – Östergötland, Närke, Västmanland, Södermanland och Uppland. Jordeboken finns i Riksarkivets C-serie såsom vol 37 och är tryckt i Historiska handlingar (HH) 31.

Gustav I:s jordebok från 1526 förtecknar kungens gods i Småland och på Öland. Den finns i Riksarkivets Arv och eget-samling (AoE), vol 9.

Gustav I:s jordebok från 1531 redovisar kungens gods 'varhelst de belägna är i riket'. Det är både arvegods, köpegods, pantgods och återbördade kyrkogods. Förteckningen börjar i Uppland, går sedan motsols runt Mälaren och fortsätter med Östergötland, Småland och Västergötland. Den ingår i Kungligt arkiv (K) vol 1 på Riksarkivet.

Ebba Eriksdotters (Vasa) jordebok upprättades 1550 och upptar hennes efterlämnade gods. Jordeboken inte bara redovisar den ränta som skulle utgå utan beskriver också ingående de enskilda gårdarna. Där finns t ex uppgifter om åker-, ängs-, betes- och skogsmark, tomternas läge i byn och

fiskerättigheter. Jordeboken ingår nu i vol 9 av Kammararkivets serie Frälse och rusttjänstlängder före 1632.

För *Kråkerums gård* med underlydande gods finns källmaterial från dels 1400-talets mitt, dels 1500-talet. Det förra härrör från tvisten om Kråkerum mellan Erik Eriksson (Gyllenstierna) d ä och Ture Turesson (Bielke) 1451 – 1480. Handlingarna förvaras i Riksarkivet och är utgivna av Svenska Fornskrift-sällskapet (SFSS 40). Det senare rör framför allt arvskiften inom ätten Bielke efter Peder Turesson (Bielke) och hans maka Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge), båda döda 1520. Arvskiftena behandlas i Lundholm. Vid de olika arvskiftena tillföll Kråkerum Ture Pedersson (Bielke, död 1577), efter vilken en jordebok bevarats, som innehåller noggranna beskrivningar (åker-, ängs-, betesmark, fiskevatten m m) av godskomplexet under Kråkerum 1578. Allt detta källmaterial finns i olika samlingar i Riksarkivet. Källmaterialet till Kråkerums medeltida historia är i övrigt magert, vilket sannolikt beror på att det medeltida arkivet gått förlorat. Kråkerum brändes troligen av danska trupper 1497.

Handbörds härad

1299 *sita in ... Andhbyrdia* (DS 1291).
1311 *in Anbyrdhi* (DS 1818).
1315 *terris ... Arnbyrdia* (DS 2032, ST 1 s 388, avskr).
1352 *innan Andbyrþe* (DS 4863).
1380 *i Anbyrdhe* (UUBp 6/6).
1416 *i ... Ambyrdhe* (SD 2209).
1422 *i Ambyrdhahærath* (RAp 10/6).

Antal jordeboksenheter i Handbörds härad, SmH 1538/40 (1560)

	Fagerhult	Fliseryd	Högsby	Kråksmåla	Summa
sk	8 (5)	1 (0)	24 (23)	– –	33 (28)
½ sk	3 (6)	1 (1)	19 (20)	– –	23 (27)
skuj	5 (5)	– –	14 (14)	– –	19 (19)
kr	5 (3)	– –	– –	1 (4)	6 (7)
½ kr	0 (2)	– –	4 (1)	3 (0)	7 (3)
ky	4 (4)	5 (1)	1 (2)	1 (1)	11 (8)
½ ky	– –	1 (0)	2 (2)	– –	3 (2)
kyuj	– –	2 (0)	2 (6)	– –	4 (6)
krokluj	– –	– –	1 (0)	– –	1 (0)
skkl	1 (0)	– –	6 (0)	– –	7 (0)
½ skkl	– –	– –	3 (1)	– –	3 (1)
skkluj	– –	– –	0 (1)	– –	0 (1)
vakl	– –	– –	8 (7)	– –	8 (7)
½ vakl	– –	– –	2 (3)	– –	2 (3)
alkl	– –	– –	0 (1)	– –	0 (1)
aoe	17 (20)	21 (27)	28 (38)	13 (14)	79 (99)
½ aoe	3 (4)	5 (4)	14 (7)	2 (1)	24 (16)
aoet	0 (1)	– –	– –	– –	0 (1)
aoekvarn	– –	1 (0)	1 (1)	– –	2 (1)
aoeuj	– –	– –	6 (9)	– –	6 (9)
aoeäng	0 (1)	– –	– –	– –	0 (1)
fr	23 (19)	33 (31)	57 (65)	15 (15)	128 (130)
½ fr	8 (12)	5 (4)	24 (23)	3 (4)	40 (43)

Omfattning: Häradet omfattade under medeltiden och 1500-talet fyra socknar: Fagerhult, Fliseryd, Högsby och Kråksmåla. Under 1700- och 1800-talen tillkom Fågelfors och Långemåla socknar. Se under respektive socken.

Kameral indelning: Jorden var 1536–37 indelad i fjärdingar. Det fanns fyra fjärdingar i Högsby socken, tre i Fliseryd och två i Fagerhult, medan Kråksmåla socken sannolikt utgjorde en fjärding. Fyra fjärdingar är belagda i Högsby socken även 1534. Fjärdingsindelningen var dock äldre; redan 1378 är en fjärding omtalad i Högsby socken. I Högsby omtalas dessutom en sättung 1344. Se respektive sockeninledning.

Administrativ indelning, judiciella och **kyrkliga förhållanden** samt **hemmantal**, se inledningen ovan.
Jfr AF 4:1 s 12 f, 16 f, 251–95, AL 2 s 16, 19 ff, DoSk s 333, SU s 225–28.

Västramark och Östramark

Gränsområdet i häradets västra del omtalas under medeltiden och 1500-talet som Västramark (1336 *in Westremark* – DS 3264). Om 'Allmänningsöknen', omtalat 1340 (*in Almeningsøkne* – DS 3506-7), är identiskt med eller en del av Västramark, har ej kunnat avgöras.

1336 säljer Karl Magnusson (Örnfot) sin gård Hanåsa, Högsby sn, med en femtedel i V till Lyder Ruska (DS 3264).

1344 byter Johan Hemmingsson (Lejonansikte, Hemming Ödgislassons ätt) till sig av Nils Turesson (Bielke) en del av hans egendom i V, nämligen en åttondel i Valåkra sättung, Högsby sn, med två forsar i Emån (DS 3783; se Valåkra, Högsby sn).

1349 överlåter Bengt Brudsson (Lejonansikte, Bengt Nilssons ätt) till Lars Germundsson (Likvidssönernas ätt) sitt och sin hustru Gunnas gods i V (DS 4490).

1378 testamenterar Erengisle Sunesson (båt) och hans hustru Ingeborg Magnusdotter (Ulvåsa-ätten) jord i V, som räntar 2 $\frac{1}{2}$ öre, till Vadstena kloster (RAp 23/4; se Mällby, Högsby sn).

1412 får Birger Trolle d ä och hans hustru Ingeborg Arvidsdotter (Lejonansikte, Bengt Nilssons ätt) av Vadstena kloster en gård i Virstad, Högsby sn, och klostrets ägolotter i V i Högsby sn (SD 1546; se Virstad, Högsby sn).

1465 säljer Offe Nilsson (Bååt) till sin svåger Lars Bengtsson (båt) Hinshult, som uppges ligga på V i Kråksmåla sn (UUBp 7/11).

1498(?) upptas i Arvid Trolles jordebok under rubriken V hans gods (16 landboenheter) i Kråksmåla sn (ATJb s 76).

1540—41 uppges i Gustav I:s jordeböcker över hans arv och eget-gods, att Branthults, Bötterums och Grönskogs rättardömen (i Fliseryds, Högsby och Kråksmåla snr) har del i ekskog på V och att V räntar ollonfläsk de år det växer ollon. 1540 är räntan av V 10 fläsksidor i skavellega (betesavgift) för ollonsvin. Samma år uppges följande arv och eget-gårdar i Kråksmåla sn ha ollonskog på V: Flatehult, Kråksmåla, Kösebo, Mjöshult, Tämshult och Uvahult. (SmH 1540:8, 1541:11)

Den nordöstra delen av Högsby socken vid gränsen mot Döderhults socken omtalas i medeltidsmaterialet som Östramark (1347 *in Østræmark* — DS 4245).

1347 byter Mats Halstensson (Likvidssönernas ätt) bort till sin släkting Johan Hemmingsson (Lejonansikte, Hemming Ödgislassons ätt) sin del i Ö och jord i bl a Granhult, Högsby sn (DS 4245; se Granhult, Högsby sn).

1466/1502 uppges Vadstena kloster ha fyra torp (1502 fem torp) på Ö, som ligger under klostrets landbo i Granhult: Alebohult, Forshult, Gällnebo, Hammarsbo och Möckhult (UUB C 32 f 57v; HH 16 s 137; se Granhult, Högsby sn).

Fagerhults socken

1337 *de parochijs ... Faghrahult* (DS 3326).
1343 *ecclesie Fagurhulth* (DS 3730).
1352 *innan Faghurhultæ sokn* (DS 4863).
1354 *parochie Faghyrwlthæ* (DS 4993).

Omfattning: Fagerhults socken omfattade under medeltiden och första hälften av 1500-talet den sentida socknen (1950) utom Sadeshult, som kameralt och kyrkligt hörde till Mörlunda socken, Aspelands härad, fram till 1807 (AF 4 s 12), och Klo och Århult, som till 1816 kameralt och kyrkligt hörde till Högsby socken. (Lagerstedt s 55)

Kyrkan: Under medeltiden fanns en träkyrka, från vilken återstår några bemålade plankor (i Smålands Museum). Av resterna är det svårt att få en uppfattning om kyrkans eller målningarnas ålder — det kan röra sig om

tidigast 1200-talets slut. Kyrkan var försedd med torn samt med en ännu bevarad murad och välvd sakristia. Ett senmedeltida altarskåp har i corpus S Erasmus, flankerad av S:ta Birgitta och S:t Lars. (SvK 192 s 194; Andersson 1980 s 181 f; handlingar i ATA).

Johan Witte, kyrkoherde i Kläckeberga, testamenterade 1451 en gördel och andra ting av silver, som skulle användas till framställning av en kalk för Fagerhults kyrka, som uppges vara ödelagd av brand (RApp 1/12). — Kyrksilver från F kyrka drogs in till kronan 1533 och 1541 (Källström s 169).

I ett inventarium från 1598 upptas två böcker — ett officiale och ett psalterium — som sannolikt härrörde från den medeltida kyrkan och som försvann under den första hälften av 1600-talet (Sandberg s 728).

Kyrkby: Fagerhult.

Kameral indelning: Socknen var 1536—37 (SmH 1538: 6) indelad i två fjärdingar: Norra och Södra. Inom varje fjärding redovisas hemmanen uppdelade på skattebönder, kronobönder, landbor och hemulsmän, dvs enheter med mindre än halv fodring. **Norra fjärdingen** *(Norra ffierdingh)*: Axebo, Berg, Fögeberg, Granskata, Guttebo, Göljeruda, Göshult, Hinsatorp, Horna, Kåremåla, Liskatorp, Medelgärde, Ringhult, Skinberga, Skögle, ?Soläng, Tribäck, Välsmåla, Välsnäs och Änga. Fjärdingsmannen bodde i Soläng. **Södra fjärdingen** *(Sødhra ffierdingh)*: Björkshult, Fagerhult, Farshult, Farshultamåla, Gruvebo, ?Näshult, Rövaremåla, Skulebäck, Skälsbäck, Soläng, Tränsjömåla, Träthult, Träthultamåla, Uddaryd, Århult, Äskebäck och Övraholm. Fjärdingsmannen bodde i Näshult.

Övrigt: Fagerhults rättardöme omfattade 1526 Gustav I:s jord i Fagerhult, Farshult, Farshultamåla, Fögeberg, Gruvebo, Göshult, Horna, Kåremåla, Näshult, Ringhult, Skulebäck, Skälsbäck, Välsmåla, Välsnäs, Äskebäck och Övraholm, denna socken, och i Klo, Högsby socken, och Bragderyd, Bäckseda socken, Östra härad. Rättardömet kallas 1530 Ringhults rättardöme och 1538—52 Skulebäcks rättardöme. Se tabell vid Ringhult och Skulebäck.

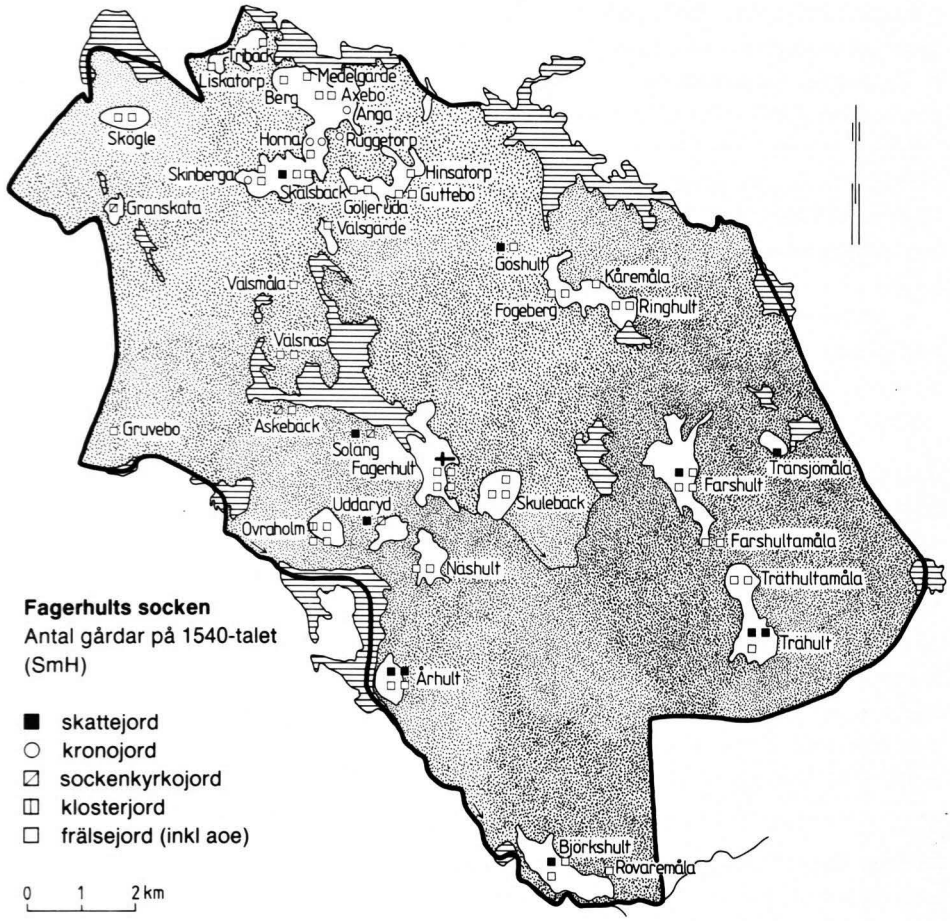

Fagerhults socken
Antal gårdar på 1540-talet
(SmH)

- ■ skattejord
- ○ kronojord
- ◪ sockenkyrkojord
- ◫ klosterjord
- □ frälsejord (inkl aoe)

Antal jordeboksenheter SmH 1538/40 (1560)

	sk		½ sk		kr		½ kr		ky		skkl		aoe		½ aoe		fr		½ fr	
Axebo	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(2)	–	–
Berg	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Björkshult	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	1	(1)
Fagerhult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	(1)	3	(4)	–	–
Farshult	1	(0)	0	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(3)	–	–	1	(0)	–	–
Farshultamåla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	(1)	–	–	1	(0)	–	–
Fögeberg	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(2)	–	–	–	–	–	–
Granskata	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gruvebo	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	(1)	1	(0)	–	–	–	–
Guttebo	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	1	(1)
Göljeruda	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	1	(1)
Göshult	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Hinsatorp	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Horna	–	–	–	–	2	(2)	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Kåremåla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Liskatorp	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)
Medelgärde	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Näshult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	1	(0)	0	(1)
Ringhult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(2)	–	–	–	–	–	–
Ruggetorp	–	–	–	–	1	(0)	0	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Rövaremåla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	(1)	1	(0)
Skinberga	–	–	–	–	1	(0)	0	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(0)	0	(2)
Skulebäck	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	1	(1)
Skälsbäck	1	(0)	0	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	0	(1)	1	(0)
Skögle	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(2)	–	–
Soläng	1	(1)	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

	sk		½ sk		kr		½ kr		ky		skkl		aoe		½ aoe		fr		½ fr	
Tribäck	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Tränsjömåla	1	(0)	0	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Träthult	1	(1)	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Träthultamåla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	1	(1)	–	–
Uddaryd	–	–	1	(1)	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Välsgärde	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(0)	0	(1)
Välsmåla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–
Välsnäs	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(1)	0	(1)	–	–	–	–
Århult	1	(1)	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(2)
Änga	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Äskebäck	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Övraholm	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(0)	2	(3)	–	–	1	(0)	0	(1)
Summa	8	(5)	3	(6)	5	(3)	0	(2)	4	(4)	1	(0)	17	(20)	3	(4)	23	(19)	8	(12)

Dessutom redovisar längderna: **skuj**: Farshultamåla 1 (1), Granskata 1 (1), Skögle 1 (1), Träthult 1 (1), Välnäs 1 (1) – **aoet**: *Sørkwllæ 0 (1) – **aoeäng:** Skulebäck 0 (1)

***Adertanna bolett** Se Skulebäck.

***Alæfiske** 1354 byter Magnus Petersson (kluven sköld) till sig *Alæfiske* (? ett ålfiske) av domprosten i Västerås Mats Halstensson (Likvidssönernas ätt) (DS 5059; se Näshult).

Axebo 1380 *Arsiobodha* (UUBp u d), 1536 *i Arsebodom* (SmH 1538:6) – 5 F, 8 h.
SmH **2 fr** (1553 Ingegerd Haraldsdotter /Lake/, 1554 Tuve Birgersson /Lilliehöök/, 1560 Peter Kil).
1380 behåller Magnus Ryz A med kvarnar och jord i Guttebo, Göljeruda och Medelgärde vid skifte med Leie Håkansson (UUBp u d).
1558 bildar Tuve Birgersson (Lilliehöök) en avelsgård av de två frälsegårdarna i A (SmH 1558:11; jfr AF 4 s 1080).

Berg 1352 *Biærgh* (DS 4863) – 5 F, 8 h.
SmH **1 fr** (1553 Severin Kil, 1554 Peter Kil).
1352 får Bo Hemmingsson (Tanne) B vid arvskifte efter sin far Hemming Tanne (DS 4863; se Tribäck).

Björkshult 1498(?) *i Bærckeshwlt* (ATJb s 75) – 5 F, 5 i.
SmH **1 sk**.
1 fr (1553 Ture Trolle, 1555 Magdelena Eriksdotter /Gyllenstierna/).
½ fr (1553 Nils Hogenskild, 1554 Knut Pedersson).
1498(?) har Arvid Trolle en gård i B, som räntar 12 örtugar (ATJb s 75).

Fagerhult 1335–40 *Fagrahult* (RAp odat nr 32), 1413 *Faghrult* (SD 1725), 1515 *Fagerholt* (SSjb 1515 f 8), 1541 *i Kirkebyn i Fagherhulth sokn* (SmH 1541: 11 A) – 5 F, 7 i.
SmH 1541 (endast) **1 skuj**.
1553 **½ aoe**; öde fr o m 1556. (Skulebäcks rd)
3 fr (1553 Severin Kil, 1554 Peter Kil).
1545 **1 fr** (1553 Nils Pedersson /Silfversparre/).
1335–40 ger Jöns Brudsson (Lejonansikte, Bengt Nilssons ätt) i ett brev daterat i F sin hustru Holmfrid Nilsdotter morgongåva (RAp odat nr 32, ÄSF s 320).

1413 intygas på räfsteting i Växjö att övre gården och ytterligare två gårdar i F samt Skulebäcks kvarn var Jon Peterssons (Bååt) mors morgongåva och Jöns Brudssons (Lejonansikte, Bengt Nilssons ätt) rätta fädernegods (SD 1725; ÄSF s 72, 320; jfr LaMV s 417 n 15).

1495(?) upptas ett hemul i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 8; se Ringhult).

1526/31 upptas ett hemul i Gustav I:s jordeböcker (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Ringhult).

1541 har Gustav I en hustomt i kyrkbyn i F (Skulebäcks rd) (SmH 1541:11; se Skulebäck).

Farshult

1369 *i Fadhershult* (DRAp 26/11), 1515 *Fadersholth* (SSJb 1515 f 8), 1526 *i Ffarssulth* (AoE 9) — 5 f, 7 j.

SmH **1 sk**, 1545 **½ sk**.
2 aoe. (Skulebäcks rd)
1 fr (1553 Nils Pedersson /Silfversparre/), 1559 **1 aoe**.

1369 pantsätter Öjar Ingemundsson (en bjälke) sitt gods i F och jord i Kläckeberga, Kläckeberga sn, till Claus Ruska (DRAp 26/11).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 8; se Ringhult).

1526/31 upptas två gårdar i Gustav I:s jordeböcker (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Ringhult).

1538—41 har Gustav I två gårdar, som vardera har åker till 7 spannland, ängbol till 4 lass hö (1541 7 lass), ollonskog och fiske i Älmten (*Elmthenn*). Den ena gården har även bistockar. (Skulebäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Skulebäck)

1559 skänker Olof Gustavsson (Stjärnbjälke), vars syster var gift med Nils Pedersson (Silfversparre) (se SmH ovan), en gård i F och en i Farshultamåla, som räntar 4 resp 2 pund smör, till Gustav I (RAp 3/3; AF 4 s 252).

Farshulta-måla

1526 *Ffarsshwlts maalle* (AoE 9), 1531 *Målend* (K 1) — 5 F, 6 j.

SmH **1 skuj**.
1545—51 **½ aoe** (kallas 'Målen').

1 fr (kallas 'Målen' 1545–50) (1553 Nils Pedersson /Silfversparre/), 1559 **1 aoe**.

1526/31 upptas F i Gustav I:s jordeböcker (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Ringhult).

1559 se Farshult.

Fögeberg 1515 *Føgebergh* (SSJb 1515 f 8), 1526 *Fföge bærgh* (AoE 9) – 5 F, 7 i.

SmH **2 aoe**. (Skulebäcks rd)

1495(?) upptas två gårdar i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 8; se Ringhult).

1526/31 redovisas två gårdar i Gustav I:s jordeböcker (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Ringhult).

1538–41 har Gustav I två gårdar, som har åker till 15 spannland och ängbol till 4 ½ lass hö (1539 vardera 7 ½ spannland och 2 ½ lass; 1540 tillsammans ängbol till 5 lass). 1541 har den ena gården åker till 6 spannland och ängbol till 4 lass, den andra 9 spannland och 8 lass. Gårdarna har fiske i Salen (*Sadasziöö*). (Skulebäcks rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9; se Skulebäck)

Granskata 1340 *Grønskæthæ* (DS 3506, avskr), *Grænskatæ* (DS 3507, avskr), 1533 *Gränskatte* (SmH 1533: 1 B) – 5 F, 8 h.

SmH **1 skuj**.
1 ky.

1340 får Johan Hemmingsson (Lejonansikte, Hemming Ödgislessons ätt) G och Guttemåla samt jord i Börsås, Åseda sn, och en del av 'Allmänningsöknen' (*Almeningsøkne*) vid jordskifte med sin svåger Anund Finvidsson (Stallare). Anunds hustru Gunhild, som är Johans syster, har ärvt jorden efter Hemming Ödgislesson, Gunhilds och Johans far. (DS 3506–07; jfr LaMV s 86)

1540 räntar ett kyrkohemman 1 mark danska (SmH 1540: 12).

Gruvebo 1515 *Gruvbode* (SSJb 1515 f 8), 1526 *i Grwffe bodha* (AoE 9) – 5 F, 7 h.

SmH ½ **aoe**, 1550 **1 aoe**. (Skulebäcks rd)

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 8; se Ringhult).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Ringhult).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 7 spannland, ängbol till 7 lass hö, god fämark, ett ålverke i **Miöasiöbek*, två mjärdar (stäk) och annat fiske i Nersjön (*Miöasiö*). (Skulebäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Skulebäck)

Guttebo 1380 *i Gwtebodhum* (UUBp u d) – 5 F, 8 i.

SmH **1 fr** (1553 Ingegerd Haraldsdotter /Lake/, 1554 Ture Birgersson /Lilliehöök/).
½ fr (1553 Severin Kil, 1554 Peter Kil).
1553 (endast) **½ fr** (Ingegerd Haraldsdotter /Lake/).

1380 behåller Magnus Ryz en gård i G vid skifte med Leie Håkansson (UUBp u d; se Axebo).

Guttemåla 1340 *Kuttomala* (DS 3506, avskr), *Kuttomalæ* (DS 3507, avskr), 1528 *Kuttemåla* (VikS E 2739, avskr) – 5 F, 8 h.

1340 får Johan Hemmingsson (Lejonansikte) bl a G vid jordskifte med Anund Finvidsson (Stallare) (DS 3506, 3507; se Granskata).

1528 ärver Svante Sture bl a ett ödetorp i G under Skögle efter Sten Sture d y (Tribäcks rd) (VikS E 2739; se Tribäck).

Göljeruda 1380 *i Gylwrydh* (UUBp u d) – 5 F, 8 h.

SmH **1 fr** (vissa år **½ fr**; öde 1545) (1553 Tuve Birgersson /Lilliehöök/).
½ fr; öde 1538, 1545 (1553 Severin Kil, 1554 Peter Kil).

1380 behåller Magnus Ryz två gårdar vid skifte med Leie Håkansson (UUBp u d; se Axebo).

Göshult 1498(?) *Gødishwltt*, (ATJb s 76), 1515 *i Giøtzholth* (SSJb 1515 f 8), 1526 *i Gödzvlth* (AoE 9) – 5 F, 7 i.

SmH **1 sk**.
1 aoe. (Skulebäcks rd)

1495(?) upptas två gårdar i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 8; se Ringhult).

1498(?) har Arvid Trolle en del i en gård, som räntar ½ mark och som delvis ägs av Sten Sture dä (ATJb s 76).

1526/31 upptas en gård och ett hemul i Gustav I:s jordeböcker (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Ringhult).

1538–41 har Gustav I en gård och ett hemul, som 1538 tillsammans har åker till 10 spannland och ängbol till 6 lass hö. 1539–40 har gården åker till 8 spannland och ängbol till 4 lass. 1541 upptas gården med 9 spannland och ängbol till 6 lass, hemulet med 1 ½ spannland och ängbol till 1 lass. Till G ligger också fyra mjärdar (stäk) i **Sade åå,* ett ålverke i **Stenåå* och fiske i Salen (*Sådann*). (Skulebäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Skulebäck)

1559 upplåter Gustav I till hertig Eriks trotjänare Jon Gislesson ett arv och eget-gods, som räntar 3 pund smör (GR 29 s 15).

***Hestesiöö** 1528 ärver Svante Sture bl a ett ödetorp *Hestesiöö* efter Sten Sture dy (Tribäcks rd) (VikS E 2739; se Tribäck).

Hinsatorp 1536 *Hinsetorp* (SmH 1538:6) – 5 F, 8 i.

SmH **1 fr** (1553 Tuve Birgersson /Lilliehöök/).

Horna 1515 *Hwørffwæ* (SSJb 1515 f 8), 1526 *Hwerffwa* (AoE 9), 1531 *Hwerffuan* (K 1), 1538 *Horna* (SmH 1538:4) – 5 F, 8 h.

SmH **2 kr**; Bråhults-landbo, förlänad Germund Svensson (Somme) 1545–59.

1 aoe. (Skulebäcks rd)

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 8; se Ringhult).

1526/31 redovisas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Ringhult).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 8 spannland och ängbol till 4 lass (Skulebäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Skulebäck).

Klo Se Högsby sn.

Kåremåla 1515 *Karamale* (SSJb 1515 f 8), 1526 *Kaara maalla* (AoE 9) – 5 F, 7 i.

SmH **1 aoe**. (Skulebäcks rd)

1495(?) redovisas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 8; se Ringhult).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Ringhult).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 12 spannland, ängbol till 9 lass hö (1541 10 lass, därav 4 lass i gärdet och 6 lass på K mad), ollonskog, god fämark, ett ålverke i **Quarnabecken* samt fiske i Salen (*Sadasziöö*) och ?Kåremålagöl (*Gutta giöl*) (Skulebäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Skulebäck).

Liskatorp 1352 *Luska þørp* (DS 4863), 1528 *Lisketorp* (VikS E 2739, avskr) – 5 F, 8 h.

SmH **½ fr** (1553 Svante Sture).

1352 får Bo Hemmingsson (Tanne) L vid arvskifte efter fadern Hemming Tanne (DS 4863; se Tribäck).

1528 ärver Svante Sture bl a L efter Sten Sture d y (Tribäcks rd) (VikS E 2739; se Tribäck).

***Målend** Se Farshultamåla.

Medelgärde 1380 *i Midhelgærde* (UUBp u d) – 5 F, 8 h.

SmH **1 fr** (1553 Ingegerd Haraldsdotter /Lake/, 1554 Tuve Birgersson /Lilliehöök/).

1380 behåller Magnus Ryz en gård vid skifte med Leie Håkansson (UUBp u d; se Axebo).

Näshult 1343 *curiam meam Næsihulth* (DS 3730), 1354 *bonis ... dictis Næsiulth* (DS 5059) – 5 F, 6 i.

SmH **1 aoe**. (Skulebäcks rd)
1 fr, 1541 **½ fr** (1553 Tuve Birgersson /Lilliehöök/).

1343 testamenterar Ulvid Birgersson (Likvidssönernas ätt) bl a sin gård (curia) N till sin syster Katarina (DS 3730; se Soläng).

1354 byter Magnus Petersson (kluven sköld) till sig godsen N, *Alæfiske och Äskebäck på sin dotter Sigrids vägnar av domprosten i Västerås Mats Halstensson (Likvidssönernas ätt) (DS 5059).

1402 säljer Peter Johansson (tre sjöblad) en gård i N och jord i Århult och Skinberga till Brynjolf Magnusson (Högnalövs-ätten) (SD 160).

1495(?) upptas en gård i N i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 8; se Ringhult).

1526/31 redovisas en gård i N i Gustav I:s jordeböcker (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Ringhult).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 10 spannland, ängbol till 5 lass hö (1541 7 lass), ollonskog, god fämark, ett halvt ålverke i **Velisbeck* och fiske i Kiasjön (*Kedhiesziö*) (Skulebäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Skulebäck).

***Pigemaale** 1498(?) har Arvid Trolle en halv mark jord och en kvarnström *i Pigemaale* (ATJb s 76).

Ringhult 1344 *Ringwidhhult* (DS 3783, avskr), *Rinnguidahult* (DS 3851), 1346 *Ringwidaholt* (DS 4044) – 5 F, 7 i.
SmH **2 aoe**. (Skulebäcks rd)

Ringhult är 1346 sätesgård (kallad "manerium") för Johan Hemmingsson (Lejonansikte, Hemming Ödgislessons ätt). Han har tidigare tillsammans med sin hustru Ingeborg Anundsdotter (Ving-ätten) sålt R med landbogårdar och kvarnar ("coloniis et molendinis") till biskop Sigge och domkyrkan i Skara men återfår nu gården genom byte med biskopen (DS 4044, 4065). 1344 utfärdar han ett bytesbrev i R (DS 3783).

Lämningar finns av en medeltida borganläggning på en låg kulle med vallgrav, husgrunder, källargrop m m (RAÄ 3, Hofrén 1937 s 21, 23).

1495(?) upptas två gårdar i Sten Stures jordebok samt ett stort antal enheter i Fagerhults sn. Se vidstående tabell (SSJb 1515 f 8).

1526/31 redovisas två gårdar i Gustav I:s jordeböcker samt ett stort antal enheter i Fagerhults sn (Fagerhults rd). Se vidstående tabell. (AoE 9, K 1)

1530 (endast) omtalas ett rättardöme R, vilket omfattar aoe-jorden i Fagerhults sn. Se nedanstående tabell. (FoRek f 1346)

Sten Stures (1495?) och Gustav I:s gods i Fagerhults sn (Fagerhults rd 1526).

	enh	1495(?) ränta	1526 ränta	1531 ränta
Fagerhult	1	2 ört	4 v	4 v
Farshult	1	3 m gutn, 1 pd smör, 1 ko[1]	½ m sv, 1½ pd smör	2 pd smör
	2	–	½ m sv, 1½ pd smör	2 pd smör
Farshultamåla	1	–	2 sk, 2 v	2 sk, 2 v
Fögeberg	1	2½ pd smör, 1 ko[1]	2½ pd smör	2½ pd smör
	2	4½ pd smör, 1 ko[1]	3½ pd smör	3½ pd smör
Gruvebo	1	1 pd smör	1 pd smör	1 pd smör
Göshult	1	2 m gutn, ½ pd smör, 1 ko[1]	½ m sv, 2 sk, 2 v	1 pd, 6 m smör
	2	1 pd smör, 1 ko[1]	½ pd smör	½ pd smör
Horna	1	10 ört, ½ pd smör, 1 ko[1]	½ pd smör, 5 sk, 1 v	1 pd smör
Kåremåla	1	4½ pd smör, 1 ko[1]	4½ pd smör	4½ pd smör
Näshult	1	16 ört, ½ pd smör, 1 ko[1] 1 pd ål	½ m sv, 2 sk, 2 v, ½ pd smör, ½ pd ål	1 pd, 5 m smör
Ringhult	1	11 pd smör,	5½ pd smör	9½ pd smör
	2	2 kor[2]	5½ pd smör	
Skulebäck	1	½ pd smör, 12 ört, 1 ko[1]	½ pd smör, ½ m sv	1 pd smör
Skälsbäck	1	½ pd smör, 8 ört, 1 ko[1]	½ pd smör, 5 sk, 1 v	1 pd smör
*Sørkwllæ	1	2 ört	–	4 v
Träthultamåla	1	5 ört	–	8 m smör
Välsmåla	1	2 pd smör	1½ pd smör	1½ pd smör
Välsnäs	1	2 m gutn, ½ pd smör, 1 ko[1]	½ pd smör, ½ m sv	1½ pd, 6 m smör
	2	12 ört, ½ pd smör, 1 ko[1]	½ pd smör, ½ m sv, 2 sk, 2 v	1 pd smör
Äskebäck	1	10 ört, 1 ko[1]	6 sk, 2 v	½ pd smör
Övraholm	1	2 m gutn, ½ pd smör, 1 ko[1]	5 sk, 1 v, ½ pd smör	½ pd, 8 m smör
	2	8 ört, 1 pd smör, 1 ko[1]	2 sk, 2 v, ½ pd smör	1 pd, 6 m smör

Källor: SSJb 1515, AoE 9, K 1.

Förkortningar: ört = örtugar, v = vita(a), m = mark, gutn = gutniska, pd = pund, sv = svenska, sk = skillingar.

[1] 1 ko vart åttonde år (jfr Skulebäcks rd nedan). [2] Vardera gården 1 ko.

1538–41 har Gustav I två gårdar, som har vardera åker till 15 spannland, ängbol till 12 lass hö, därav 10 lass i gärdet och 2 lass på **Madengh,* ollonskog, hälften i två ålverken, **Quarnawerkett* och **Ringehultta verke,* en mjärde (stäk) i **Sadåss* och en i Hemsjön (*Ringelhultasziö*) samt fiske i Salen (*Sadan*), Älmten (*Elmtan*), ?Kåremåla göl (*Guttagiöll*) och Hemsjön. Den ena gården har också en kvarn och en halv bistock. (Skulebäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Skulebäck)

Ruggetorp 1538 *Ruggetørp* (SmH 1538:5) – 5 F, 8 h.
SmH **1 kr**, 1546 **½ kr**; Bråhults-landbo, förlänad Germund Svensson (Somme) 1545–59.

Rövaremåla 1498(?) *Roffweremaale* (ATJb s 75) – 5 F, 5 i.
SmH **½ fr**, 1541 **1 fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).
1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 10 örtugar (ATJb s 75).

Sadeshult Se Mörlunda sn, Aspelands hd.

Skinberga 1402 *i Skinbiærgom* (SD 160) – 5 F, 8 h.
SmH **1 kr**, 1546 **½ kr**; Bråhults-landbo, förlänad Germund Svensson (Somme) 1545–59.
1 fr, 1541 **½ fr** (1553 Tuve Birgersson /Lilliehöök/).
1 fr, 1541 **½ fr** (1553 Axel Eriksson /Bielke/).
1402 säljer Peter Johansson (tre sjöblad) en gård till Brynjolf Magnusson (Högnalövs-ätten) (SD 160; se Näshult).
1520–talet ärver Anna Mauritzdotter (Gyldenstierne) efter sin morfar Ture Turesson (Bielke) en gård, som räntar 1 mark danska, och en gård i Skälsbäck (VikS E 2742).

Skulebäck 1413 *Sculobekkia quern* (SD 1725), 1515 *Skwlæbech* (SSJb 1515 f 8), 1526 *Skwlle bæk* (AoE 9) – 5 F, 7 i.
SmH **1 aoe**. (Skulebäcks rd)
1541–44 **1 aoet**, 1550 **1 aoeäng**. (Skulebäcks rd)
½ fr (S kvarn) (1553 Severin Kil, 1554 Peter Kil).

1413 intygas att S kvarn var Jon Peterssons (Bååt) mors morgongåva och Jöns Brudssons (Lejonansikte) rätta fädernegods (SD 1725; se Fagerhult).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 8; se Ringhult).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Ringhult).

1531 redovisas i Gustav I:s jordeböcker en gård, som legat under Kronobäcks kloster (K 1; se Kronobäck, Mönsterås sn)

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 10 spannland och ängbol till 5 lass hö (1541 12 spannland och 6 lass), fiske i Älmten (*Elmtan*) och fem halva bistockar. 1541 upptas även ett torp. Räntan i bifogad tabell. (Skulebäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9)

1541 omnämns i Gustav I:s jordebok ett hemul i Lilla S, som kallas **Adertanna bolett* (Skulebäcks rd) (SmH 1541:11 B).

1543–44 omtalas Birger i S som en av Nils Dackes före detta befälhavare (GR 15 s 479, 536, GR 16 s 37 f, 57, 192, 194, 386, 495).

Skulebäcks rättardöme omfattar 1538–52 arv och egetjorden i Fagerhult, Farshult, Farshultamåla (1545–51), Fögeberg, Gruvebo, Göshult, Horna, Kåremåla, Näshult, Ringhult, Skulebäck, Skälsbäck, Träthultamåla, Välsmåla, Välsnäs, Äskebäck och Övraholm, denna sn, samt i Bragderyd, Bäckseda sn, Östra hd. Jorden betecknas som Grönskogs ägor och tillhörde Sten Sture d ä utom Skulebäck, som tillhört Kronobäcks kloster. Rättardömet består av två skattlag om vardera 8 landbor. Fem landbor är av ålder inte med i skattlagen.

Gustav I:s gods i Fagerhults sn (Skulebäcks rd)

	enh	1538/39 ränta	1540 ränta	1541 ränta
Fagerhult	1	–	–	5 m smör
Farshult	1	2 pd smör, 1 ko[1], 4 h	2 pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 1 fls	2 pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 2 hh

	enh	1538/39 ränta	1540 ränta	1541 ränta
	2	2 pd smör, 1 ko[1], 4 h	2 pd smör, 4 fh	2 pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 2 hh
Fögeberg	1	3 pd smör, 1 ko[1], 4 h	6 pd smör, 4 fh, 1 fls, 1 ko[1]	2½ pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 2 hh
	2	3 pd smör[2], 1 ko[1], 4 h		3½ pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 2 hh
Gruvebo	1	2 pd smör, 4 h	2 pd smör, 4 h, 1 fls	2 pd smör, 2 fh, 1 hh
Göshult	1	3 pd smör, 1 ko[1], 4 h	3 pd smör, 4 fh, 1 fls	2½ pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 2 hh
	2			½ pd smör, 1 fh
Horna	1	2 pd smör, 1 ko[1], 4 h	2 pd smör, 4 fh, 1 fls	2 pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 2 hh
Kåremåla	1	4½ pd smör, 1 ko[1], 4 h	4½ pd smör, 4 fh, 1 fls	4½ pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 2 hh
Näshult	1	3 pd smör, 1 ko[1], 4 h	3 pd smör, 4 fh, 1 fls	3 pd smör, 4 fh, 2 hh
Ringhult	1	5½ pd smör, 1 ko[1], 4 h	5½ pd smör, 4 fh, 1 fls	5½ pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 2 hh
	2	5½ pd smör, 1 ko[1], 4 h	5½ pd smör, 4 fh, 1 fls	5½ pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 2 hh
Skulebäck	1	2 pd smör, 1 ko[1], 4 h	2 pd smör, 4 fh, 1 fls	2 pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 2 hh
	2	–	–	5 m smör
Skälsbäck	1	2 pd smör, 1 ko[1], 4 h	2 pd smör, 4 fh, 1 fls	2 pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 2 hh
Träthultamåla	1	1 pd smör, 2 h	1 pd smör	1 pd smör, 2 fh, 1 hh
Välsmåla	1	1½ pd smör, 2 h	1½ pd smör, 4 fh, 1 fls	1½ pd smör, 4 fh, 1 hh
Välsnäs	1	2 pd smör, 1 ko[1], 4 h	2 pd smör, 4 fh, 1 fls	2 pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 2 hh
	2	1½ pd smör, 1 ko[1], 2 h	1½ pd smör, 4 fh, 1 fls	1½ pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 1 hh
Äskebäck	1	1 pd smör, 1 ko[1], 4 h	1 pd smör, 1 ko[1], 2 fh, 1 fls	1 pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 2 hh
Övraholm	1	2 pd, 5 m smör, 1 ko[1], 4 h	2 pd, 5 m smör, 4 fh, 1 fls	2 pd, 5 m smör, 1 ko[1], 4 fh, 2 hh
	2	1½ pd smör, 1 ko[1], 2 h	1½ pd smör, 4 fh, 1 fls	1½ pd smör, 1 ko[1], 4 fh, 2 hh

Källor: SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9.

Förkortningar: pd = pund, h = hästar, fh = fogdehästar, hh = husbondehästar, fls = fläsksida, m = mark.

[1] 1 ko vart åttonde år (se ovan).

Skälsbäck 1352 *Skiælssbæk* (DS 4863), 1515 *Skilsbech* (SSJb 1515 f 8), 1526 *Skælss bæk* (AoE 9) – 5 F, 8 h.

SmH **1 sk**, 1541 **½ sk**.
1 aoe. (Skulebäcks rd)
½ fr, 1541 **1 fr** (1553 Axel Eriksson /Bielke/).

1352 får Jöns Brudsson (Lejonansikte) S vid arvskifte efter sin svärfar Hemming Tanne (DS 4863; se Tribäck).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 8; se Ringhult).

1520–talet ärver Anna Mauritzdotter (Gyldenstierne) efter sin morfar Ture Turesson (Bielke) en gård, som räntar 1 mark danska (VikS E 2742; se Skinberga).

1526/31 upptas en gård i S i Gustav I:s jordeböcker (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Ringhult).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 10 spannland, ängbol till 6 lass hö samt fiske i Skälsbäcksgölen (*Skelsbeckegiöll*) och Södra Gransjö (*Gransziö*) (Skulebäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Skulebäck).

Skögle 1352 *Skøghlo* (DS 4863), 1421 *Skoglo* (RAp 1421 11/1, 12/7), 1539 *Sköffle* (SmH 1539:3) – 5 F, 8 h.

SmH **1 skuj**.
2 fr (1553 Svante Sture).

1352 får Bo Hemmingsson (Tanne) torpet S vid arvskifte efter sin far Hemming Tanne (DS 4863; se Tribäck).

1421 är Anders i S vittne på ting (RAp 1421 11/1 el 12/7).

1528 ärver Svante Sture efter Sten Sture d y bl a två gårdar i S samt ett ödetorp Guttemåla under S (Tribäcks rd) (VikS E 2739; se Tribäck).

Soläng 1343 *in Solengium* (DS 3730) – 5 F, 7 h.

SmH **1 sk**.
1 ky.

1343 testamenterar Ulvid Birgersson (Likvidssönernas ätt) jord i S till Fagerhults kyrkas prästbord och i Välsnäs till sin brorson Mats Halstensson (Likvidssönernas ätt) och dennes systrar, vidare jord i Näshult till sin syster Katarina och i Valåkra, Högsby sn, till sina

testamentsexekutorer som säkerhet för testamentets verkställande. Därutöver ger han bl a Högsby kyrka en korkåpa och prästen i Högsby 2 mark. (DS 3730)

1540 räntar ett kyrkohemman 1 mark danska (SmH 1540:12).

***Sækkinge** 1498(?) har Arvid Trolle ett ? allt ålfiske *Sækkinge*, som räntar 2 örtugor (ATJb s 76).

***Sørkwllæ** 1515 *Sørkwllæ* (SSJb 1515 f 8), 1531 *Ssiökulle* (K 1), 1553 *Siökulle* (SmH 1553:15).

SmH 1553 **1 aoet**.

1495(?) har Sten Sture d ä ett ödetorp *S. Torpet upptas som ett hemul i Gustav I:s jordebok 1531 (SSJb 1515 f 8r, K 1; se Ringhult).

1553 har Gustav I ett nybygge *S, som ännu inte är skattlagt (SmH 1553:15).

Tribäck 1299 *in Tribek* (DS 1260), 1352 *Triibæk ok Tribækkye quærn* (DS 4863) – 5 F, 8 h.

SmH **1 fr** (1553 Svante Sture).

1299 utfärdar Johannes ('parvus') från Mörby ett intyg i T för Bengta Holmstensdotter i Berga (DS 1260; se Berga, Högsby sn).

1352 görs ett arvskifte mellan Jöns Brudsson (Lejonansikte, Bengt Nilssons ätt), gift med Kristina Hemmingsdotter (Tanne), och Bo Hemmingsson efter Bos och Kristinas far Hemming Tanne. Bo får T och T kvarn, jord i Berg, Liskatorp och Skögle, denna sn, i Berga, Högsby sn, samt i Lönneberga, Målilla och Tveta snr och i Östergötland. Jöns Brudsson får på hustruns vägnar jord i Skälsbäck, denna sn, och i Gårdveda, Virserums och Stenberga snr samt i Östergötland. Bo Hemmingsson erkänner sig vara skyldig Jöns Brudsson 100 mark i jord i Fagerhults sn för en gård, som Bo gett sin hustru i morgongåva. (DS 4863)

1495 säljer Svante Nilsson (Sture) till Ingegerd Magnusdotter (Stierna) T och jord i Skurebo, Högsby sn, samt jord i Stenberga sn (RAp 5/1; HH 4 s 361).

1528 ärver Svante Sture vid skifte med sin mor Kristina

Nilsdotter (Gyllenstierna) efter Sten Sture d y bl a T rättardöme, som omfattar T och jord i Guttemåla, *Hestesiöö, Liskatorp och Skögle, denna sn, i Skurebo, Högsby sn, samt jord i Virserums och Stenberga snr. Räntan från hela rättardömet är 6 mark och 4 skillingar. (VikS E 2739)

Tränsjömåla 1533 *i Trensmåle* (SmH 1533: 1 B), 1538 *Trensemola* (SmH 1538: 6) — 5 F, 7 j.
SmH **1 sk**, 1545 **½ sk**.

Träthult 1498(?) *i Trætthult* (ATJb s 75), 1531 *Trathult* (K 1) — 5 F, 6 j.
SmH **1 sk**.
½ sk.
1 skuj.
1 fr (1553 Nils Ribbing).
1498(?) har Arvid Trolle en ödegård, som räntar 6 örtugar (ATJb s 75).
1531 Se Träthultamåla.

Träthultamåla 1515 *Træholmale* (SSJb 1515 f 8), 1538 *Trethultemala* (SmH 1538: 6) — 5 F, 6 j.
SmH **½ aoe** (1545—50 **1 aoe**). (Skulebäcks rd)
1 fr (1553 Nils Hogenskild, 1554 Knut Pedersson).
1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 8; se Ringhult).
1531 upptas T i Gustav I:s jordebok (K 1; felaktigt skriven som Träthult; se Ringhult).
1538—41 har Gustav I ett hemul, som har åker till 6 spannland, ängbol till 3 lass hö och ollonskog (Skulebäcks rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9; se Skulebäck).

Uddaryd 1533 *Wdderid* (SmH 1533: 1 B) — 5 F, 6 h.
SmH **½ sk**.
1 ky.
1540 räntar ett kyrkohemman 3 ½ öre (SmH 1540: 12).

Välsgärde 1545 *Welsgerde* (SmH 1545: 8) — 5 F, 8 h.
SmH **1 fr**, 1545 **½ fr** (1553 Tuve Birgersson /Lilliehöök/).

Välsmåla 1515 *Velismalæ* (SSJb 1515 f 8), 1526 *Vællæssmaalla* (AoE 9) – 5 F, 7 h.

SmH **½ aoe**. (Skulebäcks rd)

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 8; se Ringhult).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Ringhult).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 6 spannland, ängbol till 3 lass hö, god fämark samt fiske i Välen *(Wälenn)* och Vrången *(Vrångenn)* (Skulebäcks rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9; se Skulebäck).

Välsnäs 1343 *in Valisnææs ... curiam meam Valisnææs* (DS 3730), 1354 *bona dicta Welingxnees* (DS 4993), 1515 *Velisnes* (SSJb 1515 f 8) – 5 F, 7 h.

SmH **1 skuj**.
2 aoe, 1541 **1 aoe + ½ aoe**. (Skulebäcks rd)

1343 testamenterar Ulvid Birgersson (Likvidssönernas ätt) sin gård (curia) V till sin brorson Mats Halstensson (Likvidssönernas ätt) samt ett stort horn, som förvaras på V, till sin hustru Botild Bengtsdotter (DS 3730; se Soläng).

1354 klagar Mats Halstensson inför kungen över att V, som testamenterats till honom, innehas av andra med full äganderätt och kräver därför annan jord (DS 4993).

1495(?) upptas två gårdar i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 8; se Ringhult).

1526/31 redovisas två gårdar i Gustav I:s jordeböcker (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Ringhult).

1538–41 har Gustav I två gårdar. Den ena gården har åker till 4 ½ spannland (1540 5 spannland, 1541 6 spannland) och ängbol till 2 lass hö (1541 3 lass), den andra har åker till 5 ½ spannland (1540 6 spannland) och ängbol till 2 lass. De har vardera var sin halva av **Diupa miärde* och laxfisket i Välen (*Välenn*) och Vrången (*Vrångan*). Den ena gården har dessutom en mjärde i **Åtherstöda*, den andra en mjärde kallad **Ingaboda* i **Wrångebeck*. (Skulebäcks rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9; se Skulebäck)

Århult 1402 *i Alulth* (SD 160), 1538 *Aalhult* (SmH 1538: 6) – 5 F, 6 i.

SmH **1 sk** + **½ sk**.
½ fr (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).
1541 **½ fr** (1553 Tuve Birgersson /Lilliehöök/).

1402 säljer Peter Johansson (tre sjöblad) en gård i Å till Brynjolf Magnusson (Högnalövs-ätten) (SD 160; se Näshult).

1498(?) har Arvid Trolle en halv gård i Å, där Gregers Svensson (Högnalövs-ätten) äger den andra hälften. Gården räntar ½ mark gutniska. (ATJb s 76)

Århult Se Högsby sn.

Änga 1370 *i Engiom* (UUBp 17/1), 1384 *Ængia* (DRAp 5/2) – 5 F, 8 h.

SmH **1 kr**; Bråhults-landbo, förlänad Germund Svensson (Somme) 1545–59.

1370 byter Staffan Avidsson (tre blad) till sig en tredjedel i Ä och jord i Hagby och Halltorps snr, Södra Möre, samt i Stenåsa och Algutsrums snr på Öland av Bo Jonsson (Grip), som förvärvat jorden (troligen 1369; jfr SjSp 1369 31/8, SD 750, GiOV s 145) av Nils Kettilsson (Vasa). Denne hade ärvt den med sin hustru Kristina Johansdotter (Rickeby-ätten) efter Jon Kettilsson (Puke). (UUBp 17/1, GiOV s 146, 167)

1384 ger Henrik Svinakula fullmakt till Lydike Ruska att återlösa Ä, som han pantsatt till Karl Krak (DRAp 5/2).

Äskebäck 1354 *bonis ... dictis Æskebek* (DS 5059), 1515 *Eskæbech* (SSJb 1515 f 8), 1526 *Æske bæk* (AoE 9) – 5 F, 7 h.

SmH **1 ky**.
1 aoe. (Skulebäcks rd)

1354 byter Magnus Petersson (kluven sköld) till sig Ä av domprosten i Västerås Mats Halstensson (Likvidssönernas ätt) (DS 5059; se Näshult).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 8; se Ringhult).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Ringhult).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 7 spannland och ängbol till 3 lass hö (Skulebäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Skulebäck).

1540 räntar ett kyrkohemman 3 ½ öre (SmH 1540:12).

Övraholm 1299 *in Yfræhulm* (DS 1291), 1515 *i Øffræholm* (SSJb 1515 f 8) – 5 F, 6 h.

SmH **1 skkl**, 1559 **1 aoe**. (Åseda rd)
2 aoe. (Skulebäcks rd)
1 fr, 1545 **½ fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1299 instiftar Margareta Gustavsdotter (Karl Gustavssons ätt) Kalmar nunnekloster med bl a 6 öresland i Ö, som tidigare donerats av Bengta Holmstensdotter (DS 1291; se Berga, Högsby sn)

1495(?) upptas två gårdar i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 8; se Ringhult).

1498(?) har Arvid Trolle ett litet torp, som räntar ½ mark (ATJb s 76).

1526/31 upptas två gårdar i Gustav I:s jordeböcker (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Ringhult).

1538–41 har Gustav I en gård och ett hemul. Gården har åker till 10 spannland och ängbol till 4 lass hö, hemulet 10 spannland och 3 lass. De har fiske i Kiasjön (*Kedhiesziö*), gården dessutom en mjärde (stäk) i Badebodaån (*Ferismåla åå*) (Skulebäcks rd). (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Skulebäck)

1539/40 har Skänninge kloster en gård, som räntar 1 mark danska, 5 skillingar, 1 vit och årligen håller 4 hästar (samt 1539 städselöre på 8 mark danska) (Åseda rd) (ÖgH 1539:3, 1540:1). 1541 räntar gården 4 pund smör; den har då åker till 10 spannland och ängbol till 12 lass (SmH 1541:11 A).

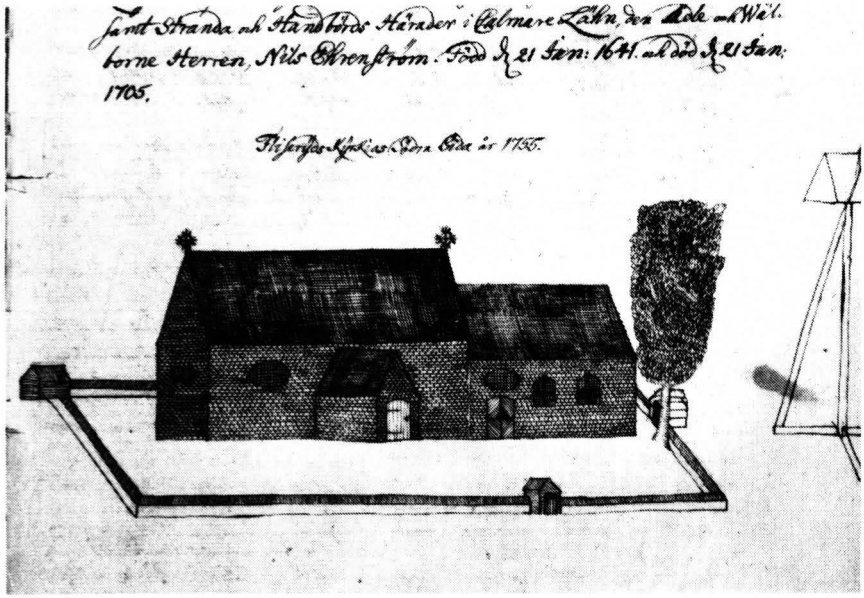

Fliseryds kyrka avritad av Petrus Frigelius 1755 (Foto ATA).

Fliseryds socken

1311 *parochia Flisurydh* (DS 1818).
1337 *parochijs ... Flisuryth* (DS 3326).
1355 *ecclesie Flisoryd* (DS 5111).
1446 *i Flysæød sokn* (RAp 9/5, vid av 1428 20/2).

Omfattning: Fliseryds socken omfattade under medeltiden och 1500-talet den nuvarande socknen (1950) samt Åsebo och Libbeböle, som kameralt och kyrkligt överflyttades till Högsby sn 1823 och Tjuståsa, som 1933 kameralt och kyrkligt överflyttades till Döderhults sn. (Lagerstedt s 55f)

Kyrkan: En sannolikt medeltida träkyrka med ett långt och smalare kor, försett med korportal, låg i den gamla kyrkbyn (före 1680-talet kallad Kyrkeby) på nuvarande Fliseryds gårds ägor (teckning av Frigelius avfotograferad i ATA; AF 4 s 1192; KaHe 2 s 371). Kyrkan brann 1811 och ersattes av den nuvarande stenkyrkan 1818, uppförd på Övre Åbys mark.

Av medeltida kyrkoinventarier fanns ännu 1590 en kalk och en paten.

Ett senmedeltida ciborium i förgylld koppar i SHM härstammar eventuellt från Fliseryd (SHM inv nr 6587). Några textilier finns noterade som indragna till kronan av Gustav I (Källström s 130). Två ljusstakar av koppar (vikt 1 pund tillsammans) förvarades på 1550-talet på Strömserums gård, Ålems sn (SmH 1553: 9).

Till Strömserum, Ålems sn, fördes 1553 1 blå korkåpa med guldbrokad, 4 mässhakar, 3 mässärkar, 11 altarkläden, 4 altarbrun ojch 1 örngott (vikt 2 mark) (SmH 1554: 5).

År 1590 fanns i kyrkans ägo nio böcker — ett glorificationes, ett graduale, ett antiphonale, ett brevarium och ett psalterium och utan specifikation fyra 'gamla pergamentsböcker' — vilka sannolikt härrörde från den medeltida kyrkan och som försvann under den första hälften av 1600-talet. (Sandberg s 729)

1349 höll biskop Peter i Linköping visitation i F (DS 4409).

Kyrkby: Fliseryd.

Kameral indelning: Socknen var 1536—37 (SmH 1538: 6) indelad i tre fjärdingar: ?Fliseryd, Högsrum och Åby. Inom varje fjärding redovisas hemmanen uppdelade på skattebönder, landbor och hemulsmän, dvs enheter med mindre än halv fodring. **Fliseryds fjärding:** Bankeberg, Ekhult, Fagerhult, Fliseryd, Libbeböle, Skorpetorp, Slätthult, Torp och Åsebo. Fjärdingsmannen bodde i Fliseryd. **Högsrums fjärding** (*Hoxrum ffierdingh*): Boda, Fagerhult, Finsjö, Gökhult, Idhult, Kvarntorp, Möckhult, Skärshult och Tjuståsa. Fjärdingsmannen bodde i Finsjö. **Åby fjärding** (*Aabj fierdingh*): Allseda, Bäckhult, Figgölhult, Fågelsjö, Grimhult, Grästorp, Grönskog, Hälleforshult, Hökhult, Knutskulla, Krokstorp, Kumlemar, Kvarntorp, Kvillegärde, Kärnebo, Kärrhult, Läggevi, Ramshult, Sibbetorp, Skrika, Skärshult och Åby. Fjärdingsmannen bodde 1536 i Åby.

Övrigt: Fliseryds rättardöme omfattade 1526 Gustav I:s jord i Allseda, Figgölhult, Fågelsjö, Grimshult, Grästorp, Grönskog, Hökhult, Knutskulla, Krokstorp, Kumlemar, Kvarntorp, Kvillegärde, Läggevi, Skrika, Yttre Åby och Övre Åby. Se tabell vid Grönskog.

Fliseryds socken
Antal gårdar på 1540-talet (SmH)

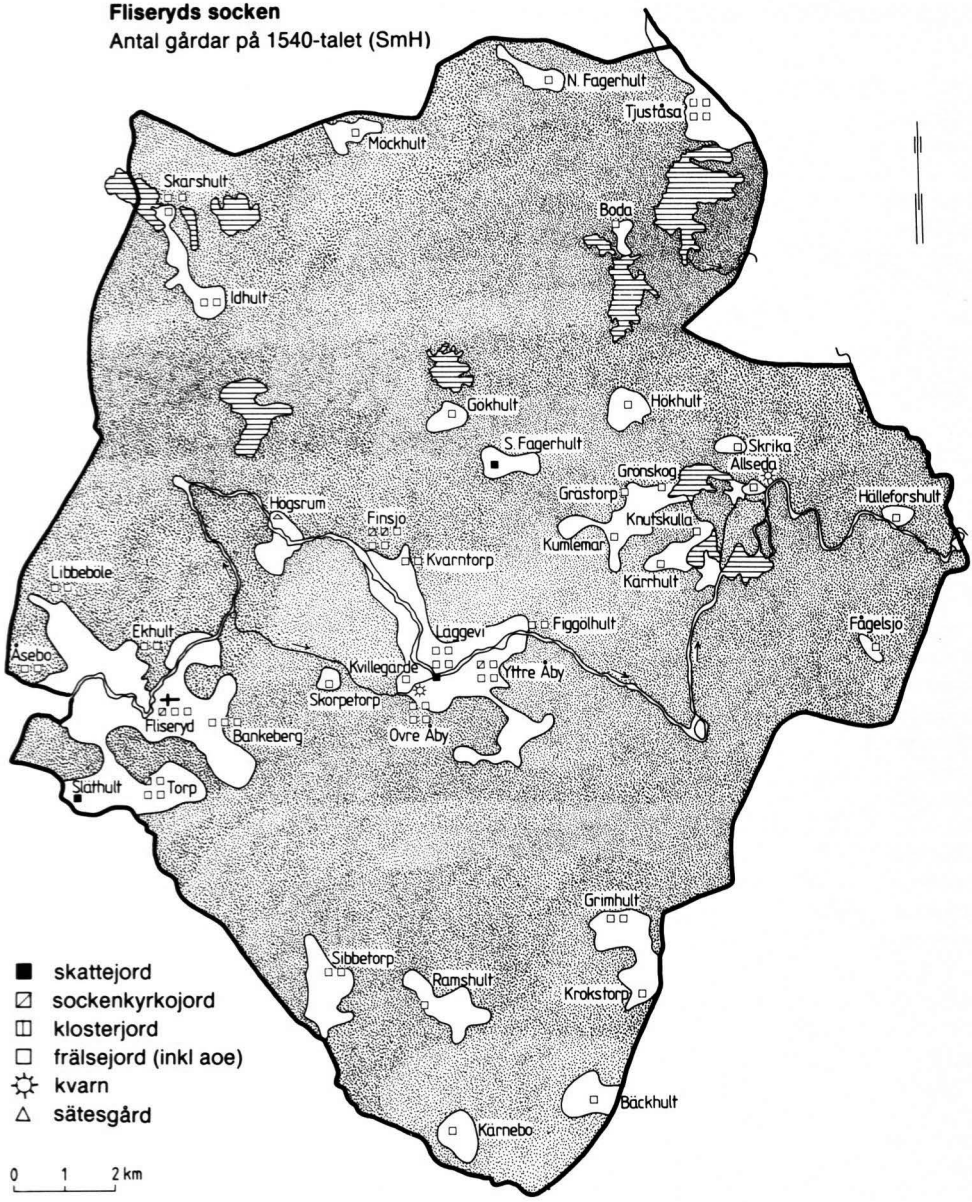

Antal jordeboksenheter SmH 1538/40 (1560)

	ky		½ ky		aoe		½ aoe		fr		½ fr	
Allseda	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Bankeberg	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(2)	1	(1)
Boda	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Bäckhult	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Ekhult	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(2)	–	–
Fagerhult, Norra	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Figgölhult	–	–	–	–	–	–	1	(1)	1	(1)	–	–
Finsjö	2	(0)	–	–	–	–	–	–	3	(2)	–	–
Fliseryd	1	(0)	–	–	–	–	–	–	2	(2)	–	–
Fågelsjö	–	–	–	–	0	(1)	1	(0)	–	–	–	–
Grimhult	–	–	–	–	2	(2)	–	–	–	–	–	–
Grästorp	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Grönskog	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Gökhult	–	–	–	–	–	–	–	–	0	(1)	1	(0)
Hälleforshult	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Hökhult	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Idhult	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(2)	–	–
Knutskulla	–	–	–	–	0	(1)	1	(0)	–	–	–	–
Krokstorp	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Kumlemar	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Kvarntorp	–	–	–	–	–	–	1	(1)	0	(1)	1	(0)
Kvillegärde	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–
Kärnebo	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)
Kärrhult	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Libbeböle	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	1	(1)
Läggevi	–	–	–	–	4	(4)	–	–	–	–	–	–
Möckhult	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Ramshult	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Sibbetorp	–	–	–	–	0	(2)	–	–	2	(0)	–	–
Skorpetorp	–	–	1	(0)	–	–	0	(1)	–	–	–	–
Skrika	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Skärshult	–	–	–	–	1	(1)	–	–	2	(1)	0	(1)
Släthult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Tjuståsa	–	–	–	–	–	–	–	–	4	(4)	–	–
Torp	1	(1)	–	–	–	–	–	–	3	(3)	–	–
Åby, Yttre	1	(0)	–	–	3	(4)	–	–	–	–	–	–
Åby, Övre	–	–	–	–	4	(5)	–	–	–	–	–	–
Åsebo	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(2)	–	–
Summa	5	(1)	1	(0)	21	(27)	5	(4)	33	(31)	5	(4)

Dessutom redovisar längderna: **sk:** Släthult 1 (0) – **1/2 sk:** Fagerhult, Södra 1 (1) – **kyuj:** Idhult 1 (0), Tjuståsa 1 (0) – **aoekvarn:** Övre Åby 1 (0).

Allseda 1351(?) *in Alsidhe* (IBJb s 218), 1515 *Alsede* (SSJb 1515 f 3), 1526 *Alssedhe* (AoE 9) – 5 G, 7 g.

SmH **1 aoe**. (Grönskogs rd)

1351(?) upptas i en jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en enhet, som sår 2 tön ("thyn"), och en kvarn (IBJb s 218).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård och en kvarn, som räntar halv tull (SSJb 1515 f 3; se Grönskog).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Fliseryds rd) (AoE 9, K 1; se Grönskog).

1530–31 redovisas tullmjöl av A kvarn (FoRek f 1308, 1353, 1434, 1437, 1465 f).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 7 spannland, ängbol till 20 lass hö, ollonskog på **Rönöö* och Askö (*Asköö*) samt i **Skrikahult* (trol nuv Lövhulteskogen) samt sex halva bistockar. 1541 får gården 5 lass hö av gärdet, 12 lass av **Rönöö,* 6 lass av Videbäcksängen (*Widebäcks engh*) samt 7 lass av **Stenstecke hagha.* Gården har gott fiske i Grönskogsjön (*Grönskogsiö*), två ålverken i Allseda å, därav ett halvt tillsammans med Grönskog och ett halvt med Skrika, fem mjärdar vid Askö, två vid **Rönöö* och två vid **Stenstecke hagha.* Till gården ligger en kvarn, som årligen ger halv tull 'efter som spannmålen bliver förd till kvarnen' (Grönskogs rd). (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Grönskog)

1544 och 1548 omtalas A kvarn i länsregistret (AL 3 s 195, 232), 1557 anges den som aoe-kvarn (AoE 29 C f 7v).

Bankeberg 1536 *Banckebergha* (SmH 1538:6) – 5 G, 6 e.

SmH **2 fr** (1 öde 1545) + **½ fr** (1553 Verner Slatte).

1541 äger Johan Kyle, vars brorsdotter Karin Klasdotter var gift med Verner Slatte, jord i B (SmH 1541:11 B; se Skorpetorp).

Boda 1536 *i Bodom* (SmH 1538:6) – 5 G, 8 g.

SmH **1 fr** (1553 Lyder Slatte).

***Bondabæk** 1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort ett ålfiske *Bondabæk* till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta, Högsby sn).

Bäckhult 1351(?) *in Bokhulte* (IBJb s 219), 1422 *i Bekholt* (RAp 10/6) – 5 G, 5 g.

SmH **1 fr** (1553 Axel Nilsson/Banér/).

1351(?) upptas B i en jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods (IBJb s 219).

1422 ger Erik Gjurdsson (sjuuddig stjärna) sin hustru Bengta Pedersdotter (Bonde) som morgongåva en gård (RAp 10/6; se Fliseryd).

Ekhult 1342 *Ekhut* (DS 3649, avskr), 1344 *Ekhult* (DS 3857, avskr), 1349 *in curia Ekult* (DS 4490) – 5 G, 6 e.

SmH **2 fr** (1553 Lyder Slatte).

Ekhult är belagd som sätesgård för Lars Germundsson (Likvidssönernas ätt) 1342–49 (DS 3649, 3857, 4490; SBL 22 s 768), hans änka Märta Jönsdotter (åsnehuvud) 1376–79 (RAp 1376 30/9, 1377 3/11, 1379 25/3, 24/4, SRP 1221, 1298, 1412, 1419) och 1391 för deras son Hemming Larsson, biskop i Växjö (RAp 10/3; ÄSF s 71, PHT 1950 s 99). Bengt Dansson (båt), som 1411 köper jord genom ett på E daterat brev (se nedan), omtalas som arvinge till Hemming Larsson 1424 och är möjligen son till Märta Jönsdotter i ett senare äktenskap än det med Lars Germundsson (SD 1449, RAp 1424 8/6) – Möjligen går E därefter i arv till Bengt Danssons dotter Birgitta, gift med Erik Pedersson (Urup), som är svärfar till Erik Ryning, och därifrån till dennes svärson Påvel Kyle. Dennes sondotter Ingrid Klasdotter (Kyle) innehar E 1562 som änka efter Lyder Slatte (SBL 22 s 769, HBSb s 101, SoH 1971 s 494, EÄ 4 s 367 f, AF 3 s 1168). – Enligt antikvitetsrannsakningarna fanns på 1600-talet spår av en 'biskopsgård' på E (Wilstadius s 86; RAÄ 6).

1391 får Gjurd Matsson (sjuuddig stjärna) ersättning av Hemming Larsson (Likvidssönernas ätt), biskop i Växjö, för att biskopens mor Märta Jönsdotter under många år innehaft Gjurds hustru Katarinas gods (RAp 10/3).

1411 säljer Henneke Kak genom ett på E daterat brev en gård i Mölstad, Mönsterås sn, som han köpt av Märta Jönsdotter i E, till Bengt Dansson (båt) (SD 1449).

Fagerhult, Norra

1380 *Fagherwlt* (UUBp 6/6) – 5 G, 9 f.
SmH **1 fr** (1553 Nils Ryning).
1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, en landbogård i F till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta, Högsby sn).
1499 får Bengt Ryning vid arvskifte efter sina föräldrar Erik Ryning och Kristina Eriksdotter (Urup) F, som räntar 4 pund smör och 4 örtugar, och jord i Gökhult, denna sn, i Bötterum, Hammarsbo, Högsby, Släthult och Skruvshult, Högsby sn, och i Södra Bäckebo och Äspedal, Ålems sn (NRKb nr 8, SoH 1971 s 494).

Fagerhult, Södra

1534 *Ffagerhult* (SmH 1533:1 B) – 5 G, 7 f.
SmH **½ sk**.

Figgölhult

1515 *Ffigilholth* (SSJb 1515 f 3), 1526 *Ffigell hwlt* (AoE 9) – 5 G, 6 f.
SmH **½ aoe** (1545–53 **1 aoe**); öde 1551–58. (Grönskogs rd)
1 fr (1553 Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 3; se Grönskog).
1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Fliseryds rd) (AoE 9, K 1; se Grönskog).
1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 5 spannland (1541 7 spannland), ängbol till 8 lass hö (1541 13 lass av gärdet och 3 lass i F hage), en mjärde i Emån (*Embenn*) samt ollonskog (Grönskogs rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Grönskog).
1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok en halv gård med ekskog inom gärdet till 6 svin, timmer- och vedskog samt gott mulbete, åker till 3 tunnor och 2 skäppor, äng till 7 lass hö, humlegård till 16 mark. Gården räntar 2 pund smör, 12 öre gästningspengar, 3 dagsverken och fodernöt. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Finsjö

1380 *i Fintzøø* (UUBp 6/6), 1422 *i Finzø* (RAp 10/6) – 5 G, 7 f.

SmH 1540 (endast) **2 ky**.
3 fr, 1560 **2 fr** (1533 Verner Slatte); en öde 1553–58, en lagd under Högsrum 1560.

1380 byter Peder Larsson, kallad Bagge, bort sin ägodel i F till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta, Högsby sn).

1422 ger Erik Gjurdsson (sjuuddig stjärna) sin hustru Bengta Pedersdotter (Bonde) som morgongåva en gård (RAp 10/6; se Fliseryd)

1500 säljer Bengta Bengtsdotter (Fly-ätten) en gård, som räntar 4 pund smör, till Nils Klasson (Sparre av Ellinge). Gården ärvs av hans dotter Karin Nilsdotter, gift med Peder Turesson (Bielke); den räntar då 4 pund smör och 2 örtugar. (RAp 1500 23/4, Rött nr 298, AoE 42; se Fliseryd).

Fliseryd 1422 *Flysorydh* (RAp 10/6), 1446 *kirkobyn i Flysædh sokn* (RAp 9/5) – 5 G, 6 e – byn kallas Kyrkeby fram till tillkomsten av F säteri på 1680-talet (AF 4 s 1192).

SmH 1540 (endast) **1 ky** (klockargården).
1 fr (1553 Lyder Slatte).
1 fr (1552 Axel Nilsson /Banér/).

1422 ger Erik Gjurdsson (sjuuddig stjärna) sin hustru Bengta Pedersdotter (Bonde) som morgongåva två gårdar i F och jord i Bäckhult, Finsjö, Sibbetorp och Torp, vilka tillsammans räntar 16 mark i avrad (RAp 10/6).

1428 får Erik Gjurdssons (sjuuddig stjärna) barn jord i kyrkbyn i F, i Flathult, Döderhults sn, i Näshults sn samt på Öland vid arvskifte efter deras farfar Gjurd Matsson (sjuddig stjärna) (RAp 10/2, vid RAp 1446 9/5.

1500 säljer Bengta Bengtsdotter (Fly-ätten), Johan Petterssons änka, till Nils Klasson (Sparre av Ellinge, död 1505) en gård, som räntar 4 pund smör, och jord i Finsjö och Torp, denna sn samt i Fagereke, Gränerum och Veningehult, Döderhults sn, och i Gårdveda sn. Jorden ärvs av hans dotter Karin Nilsdotter (död 1520), gift med Peder Turesson (Bielke, död 1520). F räntar då 4 pund smör och 2 örtugar. (RAp 1500 23/4, Rött nr 298, AoE 42)

1540 omtalas klockargården (*Klockargarden*), som räntar 2 öre till Fliseryds kyrka (SmH 1540: 12).

1553 ärver Margareta Pedersdotter (Bielke) en gård, som räntar $\frac{1}{2}$ öre tunnepn och 4 pund smör och som 1559 efter Margaretas död tillfaller hennes barn (BiS E 2006, ShSp 1559 12/3; se Kalvenäs, Högsby sn).

1555 säljer Knut Karlsson och hans hustru Karin Eriksdotter (björnlår) samt Lars Matsson och hans hustru Cecilia Eriksdotter (björnlår) två gårdar till Gustav I. Gårdarna, som räntar 8 pund smör, har Karin och Cecilia ärvt efter sin syster Anna Eriksdotter (björnlår, död 1555). (RAp 3/7)

Fågelsjö

1526 *Ffogilssø* (AoE 9) – 5 G, 6 h.

SmH $\frac{1}{2}$ **aoe**, 1545 **1 aoe**. (Grönskogs rd)

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Fliseryds rd) (AoE 9, K 1; se Grönskog).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 5 spannland, ängbol till 16 lass hö samt utängar – 1541 4 lass av gärdet och 20 lass av Sjövenen (*Foglasiö hwen*) – fiske i Sjön (*Foglasiö*), ett ålverke i Hälleforshultestrøm (*Helleforsastrøm*), en mjärde i **Hillestrøm* och två mjärdar i **Ortabeckenn*, ollonskog i F-mark samt två halva bistockar (Grönskogs rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Grönskog).

Grimhult

1351(?) *in Grimahult* (IBJb s 217), 1515 *Grymholth* (SSJb 1515 f 3v), 1526 *Grimwlt* (AoE 9) – 5 F, 5 g.

SmH **2 aoe**. (Grönskogs rd)

1351(?) upptas 6 stänger i G i en jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods (IBJb s 217).

1495(?) upptas två gårdar i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 3v; se Grönskog).

1526/31 upptas två gårdar i Gustav I:s jordeböcker (Fliseryds rd) (AoE 9, K 1; se Grönskog).

1538–41 har Gustav I två gårdar, som vardera har åker till 12 spannland, ängbol till 10 lass hö (1541 12 lass), ollonskog i **Gaasgölhult* (vid Gåsgöl), god fämark och svedjeskog samt fem halva bistockar (Grönskogs rd)

(SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Grönskog).

***Grytlangx-bodha** 1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort en gård *Grytlangxbodha* till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta, Högsby sn).

***Grænis-skalahult** 1351(?) upptas i en jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods 2 $\frac{3}{4}$ stänger *in Grænisskalahult* (IBJb s 217).

Grästorp 1351(?) *in Gras thorpe* (IBJb s 219), 1515 *Grestorp* (SSJb 1515 f 3v) – 5 G, 7 g.

SmH **1 aoe**. (Grönskogs rd)

1351(?) upptas G med utsädet 2 tön ('tyn') i en jordebok över Israel Birgerssons efterlämnade gods (IBJb s 219).

1495(?) redovisas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 3; se Grönskog).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Fliseryds rd) (AoE 9, K 1; se Grönskog).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 11 spannland, ängbol till 20 lass hö, därav 12 lass av gärdet och 8 lass av ?Broksäng (*Brokekils engh*), en mjärde vid samma äng, fiske i Kumlen (*Kombla sziöö*) och Kärrhultesjön (*Milla siöö*), ollonskog och bistockar (Grönskogs rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Grönskog).

Grönskog 1320 *bona ... Grønaskogh* (DS 2260), 1351(?) *in Grønaskogh* (IBJb s 218), 1515 *Grønskogh* (SSJb 1515 f 3) – 5 G, 7 g.

SmH **1 aoe**; öde 1551. (Grönskogs rd)

Grönskog kan beläggas som sätesgård för Peter Israelsson (Finsta-ätten) 1376 (DRap 27/11; GrFM 6; se Klämna, Döderhults sn). Dennes far Israel Birgersson (Finsta-ätten) hade 1320 ärvt G efter sin mor Ingeborg Bengtsdotter (Folkungaättens lagmansgren) (DS 2260; se nedan). Efter Peter Israelsson (död 1384) har arvsrätten övergått till hans syster Ramborgs son, Israel Anundson (död före 10/12 1384), och därefter genom bakarv till Anund Jonsson

(Lejonansikte, Hemming Ödgislessons ätt). Dennes enda arvinge var dottern Kristina Anundsdotter, som blev gift med Sture Algotsson (Sture, sjöbladsätten), vilken 1419 skriver sig till G (ST 3 s 40, ÄSF s 37, 75, PHT 1920 s 103 f, LuSS s 28 ff, PHT 1983 s 2 f). Efter sin far Gustav Sture ärver Sten Sture d ä G, som omkr 1495 redovisas som huvudgård för ett godskomplex (SSJb 1515 f 3; LuSS s 27 ff). Vid Sten Stures död 1503 ärvs G av barnen till hans systerson Kristiern Johansson (Vasa, död 1497). Sonen Gustav Kristiernsson innehar därefter gården (se nedan), och efter hans död (tidigast 1513) tillfaller G hans syster Birgitta Kristiernsdotter och förvaltas av hennes farbror och förmyndare Erik Johansson (Vasa). Efter dennes död 1520 ärver Gustav I G. (GiOV s 694 f, 710, 712 f, AL 1 s 62) — För arvsgången se vidstående släkttabell.

1320 hålls arvskifte efter Ingeborg Bengtsdotter (Folkungaättens lagmansgren) mellan sonen Israel, företrädd av fadern Birger Petersson (Finsta-ätten), och hans systrar Katarina, gift med Magnus Gudmarsson (Ulvåsa-ätten), och Birgitta, gift med Ulf Gudmarsson (Ulvåsa-ätten). Israel får G, Läggevi, (Övre) Åby och Yttre Åby, denna sn, Boanäs och Fluxerum, Karlstorps sn, samt gods i Döderhults och Mönsterås snr (DS 2260, ÄSF s 40 f; se Döderhult, Döderhults sn)

1351(?) upptas i en jordebok över Israel Birgerssons efterlämnade gods G med utsädet 8 tön('fyr') (IBJb s 218).

1495(?) upptas huvudgården G i Sten Stures jordebok samt ett stort antal enheter i Fliseryds sn. Se vidstående tabell.

1503—13 (omkr) lägger Gustav Kristiernsson (Vasa) med våld beslag på G och G:s ägor, som är pantsatta till Peder Turesson (Bielke) på grund av att Sten Stures skulder till Peder Turesson inte betalats av vare sig Ingeborg Åkesdotter (Tott), Sten Stures änka, eller hennes arvingar. I samband med besittningstagandet skall Gustav ha slagit ihjäl fem karlar i Vimmerby för Peder Turesson (AoE 39, GiOV s 694 f).

Arvsgången från Ingeborg Bengtsdotter (Folkungaättens lagmansgren) till Birgitta Kristiernsdotter (Vasa)

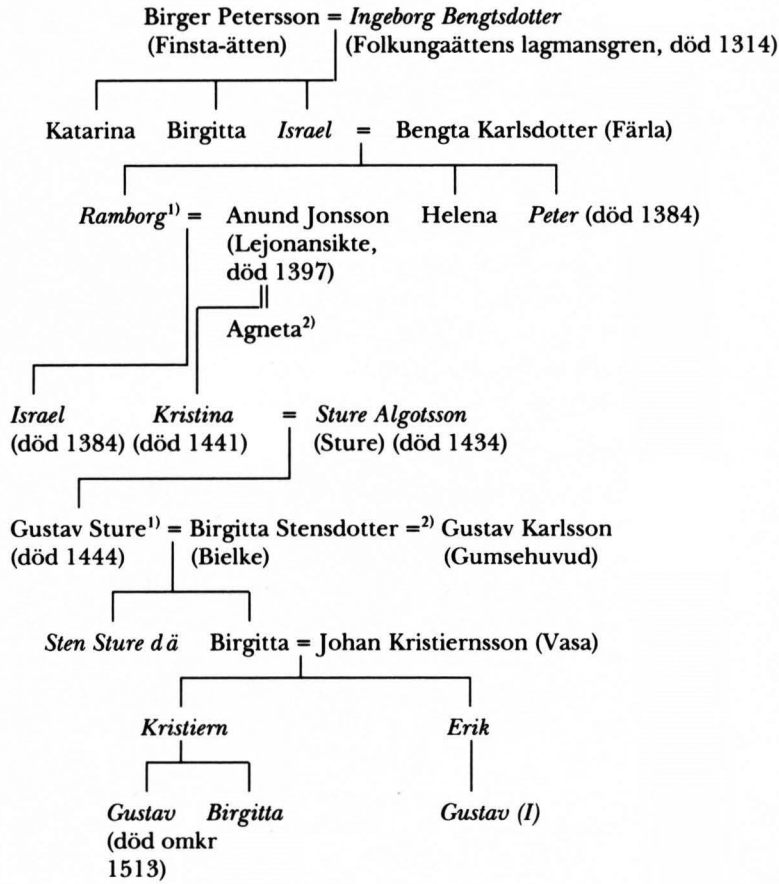

Källor: ÄSF s 36 f, 75, 204 f, PHT 1920 s 103 f, LuSS s 27 ff, GiOV s 694, 710, 712 f, PHT 1983 s 2 f.

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker huvudgården G samt ett stort antal enheter i Fliseryds sn. Se vidstående tabell (Fliseryds rd). (AoE 9, K 1)

1527 befaller Gustav I sin fogde på G att bygga till 'sätesgården' och sågkvarnen samt att bygga ytterligare en sågkvarn (GR 4 s 121).

1530 uppges att fogden på G låtit bygga en sågkvarn (FoRek f 1305).

Sten Stures (1495?) och Gustav I:s gods i Fliseryds sn (Fliseryds rd 1526)

	enh	1495(?) ränta	1526 ränta	1531 ränta
Allseda	1	4 pd smör, 1 ko[1]	4 pd smör	4 pd smör
Allseda kvarn	1	halv tull[2]	–	–
Figgölhult	1	2½ pd smör, 1 ko[1]	2½ pd smör	2½ smör
Fågelsjö	1	–	1 pd smör	2 pd smör
Grimhult	1	10 pd smör, 1 ko[1]	5 pd smör	5 pd smör
	2		5 pd smör	5 pd smör
Grästorp	1	4 pd smör, 1 ko[1]	4 pd smör	4 pd smör
Grönskog	1	8 pd smör, 1 ask ho	10 pd smör	10 pd smör
Hökhult	1	4 pd smör, 1 ko[1]	4 pd smör	4 pd smör
Knutskulla	1	2 pd smör	2 pd smör	2 pd smör
Krokstorp	1	6 pd smör, 1 ko[1]	6 pd smör	6 pd smör
Kumlemar	1	4 pd smör, 1 ko[1]	4 pd smör	4 pd smör
Kvarntorp	1	2½ pd smör, 1 ko[1]	2½ pd smör	2½ pd smör
Kvillegärde	1	1 pd smör	1 pd smör	1 pd smör
Läggevi	1	4 m da, 1 ko[1]	1 pd smör, 1 m sv	2 pd smör
	2		1 pd smör, 1 m sv	2 pd smör
	3		1 pd smör, 1 m sv	2 pd smör
	4		1 pd smör, 1 m sv	2 pd smör
Skrika	1	4 pd smör, 1 ko[1]	4 pd smör	4 pd smör
Åby, Yttre	1	6 pd smör	1 pd smör, 1 m sv	2 pd smör
	2		1 pd smör, 1 m sv	2 pd smör
	3		1 pd smör, 1 m sv	2 pd smör
Åby, Övre	1	8 pd smör, 1 ko[1]	1 pd smör, 1 m sv	2 pd smör
	2		1 pd smör, 1 m sv	2 pd smör
	3		1 pd smör, 1 m sv	2 pd smör
	4		1 pd smör, 1 m sv	2 pd smör
Åby kvarn	5	halv tull[2]	–	–

Källor: SSJb 1515 f 3, AoE 9, K 1
Förkortningar: pd = pund, da = danska, sv = svenska, m = mark, ho = honung
[1] 1 ko vart elfte år. [2] Hälften av kvarntullen ges i ränta.

1538–41 upptas huvudgården G i Gustav I:s jordeböcker samt ett stort antal enheter i Fliseryds sn, vilka redovisas i nedanstående tabell. G, som bebos av en landbo, har åker till 16 spannland, ängbol till 60 sommarlass hö och god fämark samt ollonskog i gärdet, på Hästö *(Hestön)* och Blanksö *(Blanczön)* samt i Hanåsa hult och **Haga quill.* Gården har gått fiske i

Grönskogssjön *(Grönskogsiö)* och halva fisket i Kärrhultesjön *(Millensiö)*, hälften av sex ålverken — Birger Nilssons (Grip) landbo (i Kärrhult) har andra hälften — samt hälften i två ytterligare ålverken, två mjärdar i Videbäck *(Videbäck)*, två i Knutskullaström *(Gnusekullaström)*, två vid **Quillenes*, två vid Boholm *(Bodhaholm)*, två i **Mörtequill*, en vid Allseda, sex utanför **Branteslöp*, tre vid **Bergiöll*, en vid **Yterste awan*. Landbon ger halva honungen från sina bistockar till kungen. Räntan i övrigt framgår av vidstående tabell. (Grönskogs rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9)

1544 befaller Gustav I att 'huvudgården' G, som förfallit starkt, skall repareras med landbornas hjälp (GR 16 s 210).

Gustav I:s gods i Fliseryds sn (Grönskogs rd)

	enh	1538/39[4] ränta	1540 ränta	1541 ränta
Allseda	1	4 pd smör, 1 ko[1], 4 h	4 pd smör, 4 fh, 1 fls, ½ ask ho	4 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
Allseda kvarn	1	halv tull[5]	22½ sp mjöl	23 sp mjöl[7]
Figgölhult	1	2½ pd smör, 1 ko[3], 2 h	2½ pd smör, 2 fh, 1fls	2½ pd smör, 2 fh, 1 hh, 1 ko[2]
Fågelsjö	1	2 pd smör, 2 h	2 pd smör, 2 fh, 1 fls, ½ ask ho	2 pd smör, 2 fh, 1 hh
Grimhult	1	5 pd smör, 1 ko[2], 4 h	5 pd smör, 4 fh, 1 fls, ½ ask ho	5 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
	2	5 pd smör, 1 ko[2], 4 h	5 pd smör, 4 fh, 1 fls, ½ ask ho	5 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
Grästorp	1	4 pd smör, 1 ko[1], 4 h	4 pd smör, 4 fh, 1 fls, 4 m da[6]	4 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
Grönskog	1	10 pd smör, 4 h	10 pd smör, 4 fh, 1 fls, 1 oxe[6]	10 pd smör, 4 fh, 2 hh
Hökhult	1	4 pd smör, 1 ko[1], 4 h	4 pd smör, 4 fh, 1 fls, 1 oxe[6]	4 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
Knutskulla	1	2 pd smör, 4 h	2 pd smör, 4 fh, 1 fls, ½ ask ho	2 pd smör, 2 fh, 1 hh
Krokstorp	1	6 pd smör, 1 ko[2], 4 h	6 pd smör, 4 fh, 1 fls	6 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
Kumlemar	1	4 pd smör, 1 ko[1], 4 h	4 pd smör, 4 fh, 1 fls	4 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]

	enh	1538/39[4] ränta	1540 ränta	1541 ränta
Kvarntorp	1	2½ pd smör, 1 ko[1], 4 h	2½ pd smör, 2 fh, 1 fls	2½ pd smör, 2 fh, 1 hh, 1 ko[2]
Kvillegärde	1	1½ pd smör, 2 h	1½ pd smör, 2 fh, 1 fls	1½ pd smör, 2 fh, 1 hh
Läggevi	1	3½ pd smör, 1 ko[1], 4 h	3½ pd smör, 4 fh, 1 fls	3½ pd smör, 4 fh 2 hh, 1 ko[2]
	2	3½ pd smör, 1 ko[1], 4 h	3½ pd smör, 4 fh, 1 fls, 1 ask ho	3½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
	3	3½ pd smör, 1 ko[1], 4 h	3½ pd smör, 4 fh, 1 fls	3½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
	4	3½ pd smör, 1 ko[1], 4 h	3½ pd smör, 4 fh, 1 fls	3½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
Skorpetorp	1	–	1 m da, 2 fh, 1 fls	2½ pd smör, 1 hh
Skrika	1	4 pd smör, 1 ko[1], 4 h	4 pd smör, 4 fh, 1 fls, ½ ask ho	4 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
Skärshult	1	2½ pd smör, 2 h	2½ pd smör, 4 fh, 1 fls, 1 fj ho	2½ pd smör, 4 fh, 2 hh
Åby, Yttre	1	3½ pd smör, 1 ko[2], 4 h	3½ pd smör, 4 fh, 1 fls	3½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
	2	3½ pd smör, 1 ko[2], 4 h	3½ pd smör, 4 fh, 1 fls	3½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
	3	3½ pd smör, 1 ko[2], 4 h	3½ pd smör, 4 fh, 1 fls	3½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
	4	–	2½ m da, 4 fh, 1 fls, 1 oxe[6]	7 pd smör, 4 fh, 2 hh
Åby, Övre	1	3½ pd smör, 1 ko[2], 4 h	3½ pd smör, 4 fh, 1 fls	3½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
	2	3½ pd smör, 1 ko[2], 4 h	3½ pd smör, 4 fh, 1 fls	3½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
	3	3½ pd smör, 1 ko[2], 4 h	3½ pd smör, 4 fh, 1 fls	3½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
	4	3½ pd smör, 1 ko[2], 4 h	3½ pd smör, 4 fh, 1 fls	3½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
Åby kvarn	5	halv tull[5]	13 sp mjöl	13 sp mjöl[8]

Källor: SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9.

Förkortningar: pd = pund, h = hästar, fh = fogdehästar, hh = husbondehästar, fls = fläsksida, fj = fjärding, ho = honung, m = mark, da = danska, sp = spann.

[1] 1 ko vart elfte år 1538, vart tionde år 1539. [2] 1 ko vart tionde år. [3] 1 ko vart tionde år (endast 1539). [4] Fodring endast 1539. [5] Hälften av kvarntullen. [6] Städselöre. [7] Därav 15½ spann rågmjöl och 7½ spann kornmjöl. [8] Därav 6½ spann rågmjöl och 6½ spann kornmjöl.

1544 befaller Gustav I att de två gårdar (möjligen en gård i Skorpetorp och en i Yttre Åby), som Gustav Karlsson (Gumsehuvud, död 1486) skänkt från G ägor till Fliseryds kyrka, skall vederkännas under arv och eget, eftersom kungen har bördsrätt efter Gustav Karlsson (GR 24 s 381).

1555 får fogden i uppdrag att undersöka hur ängen **Mölehuen*, som legat under G, tillfallit Verner Slatte, Jon Elofsson (Barkestorps-ätten) och Nils Persson (Silfversparre) (GR 25 s 382).

'Grönskogs ägor', som förvaltas av en landbofogde på G, utgörs 1526 av arv och eget-jorden i Handbörds, Stranda och Möre hdr samt på Öland, totalt ca 250 gårdar och torp. Av jordeboken 1531 framgår att fögderiet utvidgats med kungens egna arvegods, Kronobäcks klosters landbogods och olika inköpta gods. (AoE 9, K 1, även FoRek 1530–31 f 1297, 1345, 1427, 1461) Under 1530-talet läggs även Skänninge nunneklosters och Linköpings biskopsbords landbor i Småland under fogden på G. (AL 2 s 68 f.)

Från mitten av 1550-talet finns räkenskaper från avelsgårdsdriften (SmH 1555: 12 A, 1556: 17 A, 1557: 22).

Grönskogs rättardöme, som omtalas i länsregistret 1544 (AL 3 s 194), omfattar 1538–52 arv och eget-jorden i Allseda, Figgölhult, Fågelsjö, Grimhult, Grästorp, Grönskog, Hökhult, Knutskulla, Krokstorp, Kumlemar, Kvarntorp, Kvillegärde, Läggevi, Skorpetorp, Skrika, Skärshult, Yttre och Övre Åby samt en ekskog på Västramark. I rättardömet är 1541 två skattlag om vardera 10 landbor.

Gökhult 1380 *i Gøkhult* (UUBp 6/6), 1541 *Göchult* (SmH 1541: 4) – 5 G, 7 f.

SmH **½ fr**, 1541 **1 fr** (1553 Nils Ryning).

1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort en gård till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta, Högsby sn).

1499 får Bengt Ryning vid arvskifte efter Erik Ryning och hans hustru Kristina Eriksdotter (Urup) bl a G, som räntar 4 pund smör och 7 örtugar (NRKb nr 8; se Norra Fagerhult).

Hälleforshult 1536 *Helleforshult* (SmH 1538:6) – 5 G, 7 h.
SmH **1 fr** (1545 **½ fr**) (1553 Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok en hel gård med ekskog inom gärdet till 2 svin, åker till 4 tunnor, äng till 16 lass hö, en utäng **Rosle ness*, som ger 3 lass, humlegård till ½ pund, såg- och mjölkvarn, lax- och ålfiske. H räntar 3 pund smör och 3 mark gästningspenningar samt fodernöt (Kråkerums rd). (Rött nr 354)

Högsrum 1351(?) *in Høxrum* (IBJb s 219), 1380 *i Høxrwm* (UUBp 6/6) – 5 G, 7 e.

Högsrum är 1444 sätesgård för Erik Pedersson (Urup) och 1458 för hans svärson Erik Ryning (RAp 1444 3/7, 1458 22/3; SoH 1971 s 494). I H daterar Nils Bröms 1485 ett salubrev till Johan Kyle om jord i Högsby sn (RAp 10/1, EÄ 1 s 653). Åren 1544–50 är H sätesgård för den i släkten Kyle ingifte Jon Elofsson (Barkestorps-ätten), vars hustru var dottersons dotter till Erik Ryning (EÄ 4 s 367 f). Senast 1553 avyttras H till Verner Slatte, gift med en syster till Jon Elofsson (HH 13 s 121). Efter Slattes död 1566 bebos H, åtminstone från 1574, av sonen Erik Slatte (AH s 183, AF 4 s 1312).

1351(?) upptas i en jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods H, som räntar 8 örtugar och dessutom ger 4 penningar av andra tillägor (IBJb s 219).
1361 utfärdar Nils Erlandsson (sparre) brev i H (DS 6468).
1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort en fjärdedel av H till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta, Högsby sn).
1381 får Henneke Kak av Bo Jonsson (Grip) en fjärdedel av H, som denne fått av Peter Larsson (LSBp 3/9).
1537 ger Gustav I till Jöns Larsson i H frihet från att betala städselöre i sju år och skyldighet att ge 2 mark danska i ränta (GR 11 s 343).

Hökhult 1515 *Hokwlth* (SSJb 1515 f 3), 1526 *Høk wlt* (AoE 9) – 5 G, 7 g.

SmH **1 aoe**. (Grönskogs rd)

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 3; se Grönskog).

1526/31 upptas H i Gustav I:s jordeböcker (Fliseryds rd) (AoE 9, K 1; se Grönskog).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 11 spannland och ängbol till 16 lass hö (1541 12 sommarlass av gärdet och 10 lass av **Giöke engh)*. Gården har gott fiske i Gökhultesjön *(Hökhulta siöö)* och ett ålverke i Ålebäcken *(Hökhulta beck)*, ollonskog, god fämark och två halva bistockar (Grönskogs rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Grönskog).

Idhult 1380 *Idhoolt* (UUBp 6/6), 1541 *Idhult* (SmH 1541:4) – 5 G, 8 e.

SmH 1540/41 (endast) **1 kyuj** (redov i Döderhults sn).
1 fr (1553 Verner Slatte).
1 fr (1553 Anna Pedersdotter /Bielke/, 1554 Ture Pedersson /Bielke/).

1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort I till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta, Högsby sn).

1553/59 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 2 pund smör. Hans syster Anna Pedersdotter hade tidigare gården i pant av Nils Hogenskild (BiS E 2006, ShSp 1559 12/3; se Kalvenäs, Högsby sn).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok en hel gård med ekskog i allmänningen till 10 svin, ved-, timmer- och näverskog, åker till $4\frac{1}{2}$ tunnor, äng inom gärdet till 3 vinterlass hö, äng på **Måhuen* till 12 vinterlass, fiske i Älmten *(Store Elmtesöö)* och **Lille Elmte söö* samt i **Krogxgyll*. Gården räntar 2 pund smör, 4 hästar, 5 dagsverken och håller fodernöt. (Kalvenäs rd) (Rött nr 354).

Johansdal Se Torp

***Kiørkiokulla** 1351(?) upptas *Kiørkiokulla*, som räntar 3 öre, i en jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods (IBJb s 219).

Knutskulla 1515 *Krwsækwllæ* (SSJb f 3), 1526 *Gnwsse kwlla* (AoE 9), 1536 *i Knutzkullom* (SmH 1538:6) — 5 G, 7 g.

SmH **½ aoe**, 1546 **1 aoe**. (Grönskogs rd)

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 3; se Grönskog).

1526/31 upptas K i Gustav I:s jordeböcker (Fliseryds rd) (AoE 9, K 1; se Grönskog).

1538—41 har Gustav I en gård som har åker till 7 spannland och ängbol till 12 lass hö — 1541 16 lass av gärdet och en tredjedel av höet på utängen Milleven *(Millehwenn)*. K har halva fisket i Kärrhultesjön *(Millensziöö)*, ett halvt ålverke och två mjärdar (stäk) i Knutskullaström *(Gnusekullaström)*, god ekskog i sitt gärde och god fämark samt två halva bistockar. (Grönskogs rd). (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Grönskog)

Krokstorp 1351(?) *in Kroxthorp* (IBJb s 217), 1515 *Kroxmale* (SSJb 1515 f 3), 1526 *Krokx torp* (AoE 9) — 5 G, 5 g.

SmH **1 aoe**. (Grönskogs rd)

1351(?) upptas 3 stänger ('haste') i K i en jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods (IBJb s 217).

1495(?) redovisas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 3v; se Grönskog).

1526/31 upptas K i Gustav I:s jordeböcker (Fliseryds rd) (AoE 9, K 1; se Grönskog).

1538—41 har Gustav I en gård, som har åker till 16 spannland och ängbol till 26 lass hö (1541 25 lass av gärdet och 5 lass i **Bredemosa*); K har ollonskog på Åby mark, i **Gåsgöliahultt* (vid nuv Gåsgöl), god fämark och bistockar (Grönskogs rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Grönskog).

Kumlemar 1351(?) *in Kumblemadhum* (IBJb s 219), 1515 *Komlæmadæ* (SSJb 1515 f 3), 1526 *Kwmbllæ mada* (AoE 9) — 5 G, 7 g.

SmH **1 aoe**. (Grönskogs rd)

1351(?) upptas i en jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods K, som sår 2 tön ('tyn') (IBJb s 219).

1495(?) redovisas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 3; se Grönskog).

1526/31 upptas K i Gustav I:s jordeböcker (Fliseryds rd) (AoE 9, K 1; se Grönskog).

1538–41 har Gustav I gården K, som har åker till 10 spannland och ängbol till 20 lass hö (1541 12 lass av gärdet och 8 lass av ?Broksäng – *Brokkiilss engh)*, fyra mjärdar (stäk) vid samma äng, två mjärdar i Kumlen *(Kombla sziöö)* och en äng vid sjön, ett ålverke i **Kombla beck*, ollonskog och tre halva bistockar (Grönskogs rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Grönskog).

Kvarntorp 1515 *Qwernætorp* (SSJb 1515 f 3), 1526 *Kwarnætorp* (AoE 9) – 5 G, 7 f.

SmH **½ aoe** (öde 1551, 1553). (Grönskogs rd)
½ fr, 1555 **1 fr** (1553 Lyder Slatte) (öde 1553).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 3; se Grönskog).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (AoE 9, K 1; se Grönskog).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 7 spannland (1540 6 spannland) och ängbol till 12 lass hö. 1541 får K 14 lass av gärdet och 3 lass hö av en äng på **Måhwen*. Gården har två ålverken och en mjärde i **Qwarnetorpeström*, ollonskog, god fämark och bistockar (Grönskogs rd). (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Grönskog)

Kvillegärde 1515 *Quilengerde* (SSJb 1515 f 3v), 1526 *Kwillæ gærde* (AoE 9) – 5 G, 6 f.

SmH **½ aoe** (**1 aoe** 1553, 1558). (Grönskogs rd)

1495(?) redovisas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 3v; se Grönskog).

1526/31 upptas ett hemul i Gustav I:s jordeböcker i K (Fliseryds rd) (AoE 9, K 1; se Grönskog).

1538–41 har Gustav I ett hemul, som har åker till 6 spannland (1541 7 spannland) och ängbol till 7 lass hö (1538 8 lass). 1541 får K 10 lass av gärdet, 3 lass av en äng vid **Bessahöll* och 2 lass i **Grisbecka engh.* Gården har 4 ålverken vid **Åboholm*, ett halvt ålverke

i Kvillen *(Qwillenn)*, fyra mjärdar (stäk) i Aven *(Awann)* och gott nätfiske i ån (= Emån) samt god fämark (Grönskogs rd). (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Grönskog)

***Kyllisbæk** 1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort ett ålfiske *Kyllisbæk* till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta, Högsby sn).

Kyrkeby Se Fliseryd

Kärnebo 1536 *i Kernebidom* (SmH 1538:6) — 5 G, 4 f.
SmH **½ fr** (1533 Verner Slatte).

Kärrhult 1536 *Kerhult* (SmH 1538:6) — 5 G, 7 g.
SmH **1 fr** (1553 Birger Nilsson /Grip/, 1559 Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
1541 uppges att Birger Nilssons (Grip) landbo har hälften av sex ålverken — troligen i Kärrhultesjön; den andra hälften hör till Gustav I:s landbo i Grönskog (SmH 1541:11 B).
1560 (omkr) har Birger Nilsson (Grip) en gård. Den upptas 1562 i hans jordebok med räntan 3 pund smör, 2 öre i avlösning för årliga hästar och ½ öre i tunnepn (Långhults rd) (BNBJJb, BNJb).

Libbeböle 1355 *Libbabøle* (DS 5111), 1536 *Libbeböle* (SmH 1538:6) — 5 G, 7 d — nu i Högsby sn.
SmH **1 fr** + **½ fr** (1553 Verner Slatte).
1355 ger biskop Nils i Linköping föreskrifter med anledning av att Lars Germundsson (Likvidssönernas ätt) givit godset (bona) L (utom en kvarn) till Fliseryds kyrkas prästbord i själagåva för sig själv, sina föräldrar och kaniken Hemming Likvidsson (Likvidssönernas ätt) (DS 5111).
1536 omtalas en landbo vid L kvarn (SmH 1538:6).

Läggevi 1312 *curias meas ... Legiæwi* (DS 1866), 1320 *bona ... Leggiawi* (DS 2260), 1515 *i Lægewy ... Læwi* (SSJb 1515 f 3) — 5 G, 6 f.
SmH **4 aoe**. (Grönskogs rd)
1312 anslår Ingrid Svantepolksdotter (Svantepolk Knutssons ätt) bl a sin gård (curia) L för att lösa sina

testamentsgåvor (DS 1866; se Döderhult, Döderhults sn).

1320 ärver Israel Birgersson (Finsta-ätten) L efter sin mor Ingeborg Bengtsdotter (Folkungaättens lagmansgren) (DS 2260; se Grönskog).

1495(?) upptas fyra gårdar i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 3; se Grönskog).

1526/31 upptas fyra gårdar i Gustav I:s jordeböcker (Fliseryds rd) (AoE 9, K 1; se Grönskog).

1538–41 har Gustav I fyra gårdar, som vardera har åker till 12 spannland (1538 har tre gårdar vardera 10 spannland) och ängbol till 30 lass hö (1538 har tre gårdar 16 lass vardera). De har gott fiske i Gåsgöl *(Gåsegiöll)* och Kulmen *(Kumbla siö)*, ollonskog i **Gåsgiöliahult* (vid nuv Gåsgöl); en gård har två halva bistockar, två andra vardera en halv bistock. En gård har hälften av fem ålverken i Emån *(Emben)*, två mjärdar i Kvarnerströmmen *(Qwarnerströmmen)* och en mjärde i **Bodafors* resp Målebäcken *(Målebäck)*. En andra gård har ett ålverke i **Legboqwild* och ett i **Legoström* samt en mjärde vid Gåsgöl. Den tredje gården har ett ålverke i **Hestestadaström*, ett halvt ålverke i **Legboström*, en mjärde i **Hiwlebeck* och en vid Gåsgöl. Den fjärde gården har två ålverken och en mjärde vid Gåsgöl samt en mjärde vid **Legbo engh.* (Grönskogs rd) (SmH 1538:4, 1540:8 1541:11, AoE 9; se Grönskog)

Möckhult 1380 *Myklaholt* (UUBp 6/6),1536 *Möklehult* (SmH 1538:6) – 5 G, 9 f.

SmH **1 fr** (1533 Lyder Slatte).

1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort en gård till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta, Högsby sn).

Ramshult 1536 *Ramshult* (SmH 1538:6) – 5 G, 5 f.

SmH **1 fr** (1553 Verner Slatte).

Sibbetorp 1422 *i Sibbatorp* (RAp 10/6) – 5 G, 5 f.

SmH **2 fr** (1553 Ture Pedersson /Bielke/), 1556 **2 aoe**.

1422 ger Erik Gjurdsson (sjuuddig stjärna) sin hustru Bengta Pedersdotter (Bonde) som morgongåva två gårdar i S (RAp 10/6; se Fliseryd).

1556 får Gustav I två gårdar av Ture Pedersson (Bielke) (SmH 1556: 9). Enligt aoe-jordeboken 1557–60 har de köpts från Anna Eriksdotters (björnlår) systrar (AoE 10).

Skorpetorp 1536 *Skorpatorp* (SmH 1538: 6) – 5 G, 6 f.
SmH **½ ky**, 1540 **½ aoe**. (Grönskogs rd)
1540–41 upptas en gård S i Gustav I:s jordeböcker. Gården har åker till 8 spannland, ängbol till 12 lass hö av gärdet och 1 lass av en äng i Bankebergs gärde invid Johan Kyles gods, två ålverken i Kvillen *(Qwildh)* och ollonskog (Grönskogs rd). (SmH 1540: 8, 1541: 11, AoE 9; se Grönskog)
1544 se Grönskog

Skrika 1515 *Skrigke* (SSJb 1515 f 3), 1526 *Skrika* (AoE 9) – 5 G, 7 g.
SmH **1 aoe**. (Grönskogs rd)
1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 3; se Grönskog).
1526/31 redovisas S i Gustav I:s jordeböcker (Fliseryds rd) (AoE 9, K 1; se Grönskog).
1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 11 spannland, ängbol till 16 lass hö, gott fiske i Grönskogssjön *(Grönskogsiöö)* och tre halva bistockar (Grönskogs rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9; se Grönskog).

Skärshult, Norra 1380 *Skirisholt* (UUBp 6/6) – 5 G, 8 f.
SmH **1 aoe** (**½ aoe** enstaka år). (Grönskogs rd)
2 fr, 1541 **1 + ½ fr** (1553 Nils Rynning).
1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort S till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta, Högsby sn).
1494 ärver Henrik Swessin (sänkta vågskuror) och hans bror en gård och jord i Flinshult, Döderhults sn (Kh 54 f 64v, 65; se Flinshult).
1498 får Katarina och Birgitta Johansdöttrar (Moltke) efter sin morfar Erik Pedersson (Urup) och mormor Birgitta Bengtsdotter (båt) en gård, som räntar 8 pund smör och 10 örtugar penningar (Rep 8566; se Tjuståsa).

1515 säljer Henrik Swessin (sänkta vågskuror) gården S, som räntan 3 mark svenska, och jord i Flinshult, Döderhults sn, och på Öland till Bengt Abjörnsson (Liljesparre av Händelö) (RAp 18/9).

1538—41 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker. Den har åker till 8 spannland (1541 10 spannland) och ängbol till 6 lass hö (1539—40 7 lass); 1541 får gården 6 lass av gärdet och 12 lass i **Måhwen.* Den har gott fiske i Skiren *(Skirisiö),* Mösjö *(Mösiö)* och i halva Älmten *(Elmtan),* vidare två mjärdar i Älmten och en mjärde kallad 'Stora steck' i Skiren, ollonskog och tre halva bistockar (Grönskogs rd). (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Grönskog)

Släthult 1447 *i Slæthulte* (VaK1Jb s 69), 1502 *Slötholt* (HH 16 s 141) — 5 G, 6 e.

SmH 1538 (endast) **1 sk.**

1447 har Vadstena kloster 1 töns utsäde ("tønia sæde") i S, som är öde och lagt som betesgång ("vtgangh") till klostrets landbo i Mönsterås (VaK1Jb s 69).

1502 äger Vadstena kloster 1 'tönland' ("thönialandh") i S, som räntar 1 $\frac{1}{2}$ örtug svenska (HH 16 s 141).

Tjuståsa 1376 *i Thysthase* (DRAp 16/11), 1380 *Thynstasa* (UUBp 6/6) — 5 G, 9 g — nu i Döderhults sn.

SmH 1540/41 (endast) **1 kyuj** (redovisas i Döderhults sn). **4 fr** (1553 Nils Ryning); en öde fr o m 1553.

1376 omnämns Örmund i T som faste vid häradsting i Döderhult (DRAp 16/11).

1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort tre gårdar till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta, Högsby sn).

1482(?) omtalas Nils Sture som ägare till T (RAp odat nr 165).

1498 får Katarina och Birgitta Johansdöttrar (Moltke) vid arvskifte med sina kusiner Bengt och Nils Ryning samt Påvel Kyle efter deras morfar Erik Pedersson (Urup) och mormor Birgitta Bengtsdotter (båt) fyra gårdar i T, som vardera räntar 4 pund smör och 4 örtug penningar, och jord i Skärshult, denna sn, i Hanåsa, Virstad och Holmen, Högsby sn, samt i Mönsterås, Målilla och Mörlunda snr (Rep nr 8566, HBSb s 101, EÄ 6 s 630).

1505 byter Katarina och Birgitta Johansdöttrar (Moltke) bort en gård, som räntar 4 pund smör och 4 örtugar, till Peder Turesson (Bielke) i utbyte mot en gård i Åhus i Skåne (RAp 6/6).

Torp 1422 *i Thorpe* (RAp 10/6) – 5 G, 6 e – nu Johansdal.

SmH **1 ky**.

2 fr (1553 Verner Slatte).

1 fr (1553 Axel Nilsson /Banér/).

1422 ger Erik Gjurdsson (sjuuddig stjärna) sin hustru Bengta Pedersdotter (Bonde) som morgongåva två gårdar (RAp 10/6; se Fliseryd).

1500 säljer Bengta Bengtsdotter (Fly-ätten) en gård, som räntar 2 pund smör, till Nils Klasson (Sparre av Ellinge). Gården ärvs av hans dotter Karin Nilsdotter, gift med Peder Turesson (Bielke); den räntar då 2 pund smör och 2 örtugar. (RAp 1500 23/4, Rött nr 298, AoE 42; se Fliseryd)

1553 ärver Margareta Pedersdotter (Bielke) en gård i T, som räntar 2 pund smör och $\frac{1}{2}$ öre i tunnepn och som 1559 efter Margaretas död tillfaller hennes barn (BiS E 2006, ShSp 1559 12/3).

***Ydhulsmala** 1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort en fjärdedel i *Ydhulsmala* till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta, Högsby sn).

Åby, Yttre 1311 *curiam suam Ytra Aby* (DS 1818, 1819), 1320 *Ytraaby* (DS 2260), 1515 *Ytræaby* (SSJb 1515 f 3v), 1526 *Ytter Aaby* (AoE 9) – 5 G, 6 f.

SmH **1 ky**, 1540 **1 aoe**. (Grönskogs rd)

3 aoe; en öde 1554–58. (Grönskogs rd)

1311 erhåller Katarina, Anna Billes dotter, i Steninge, Uppland, vid jordbyte med Birger Petersson (Finsta-ätten) hans gårdar (curia) Yttre Å och Fågelhem, Södra Vi sn, Sevede hd, med undantag av fiske och 'biflod' i Emmekalv, Döderhults sn, mot jord i Låssa och Husby-Ärlinghundra snr i Uppland (DS 1818).

1311 ger Katarina av Steninge åt biskop Israel Erlandsson (Finsta-ätten) i Västerås i uppdrag att förvalta Yttre Å och Fågelhem (DS 1819).

1320 får Israel Birgersson (Finsta-ätten) Yttre Å vid arvskifte efter sin mor Ingeborg Bengtsdotter (Folkungaättens lagmansgren) (DS 2260; se Grönskog).

1495(?) upptas tre gårdar i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 3v; se Grönskog).

1526/31 redovisas tre gårdar i Gustav I:s jordeböcker (AoE 9, K 1; se Grönskog).

1538—41 har Gustav I tre gårdar, som vardera har åker till 12 spannland och 1538—40 ängbol till 16 lass hö. 1540—41 redovisas en fjärde gård, som har åker till 24 spannland och 1540 ängbol till 16 lass. Ängsmarken är 1541 uppdelad på följande ängar (lass).

Ängar	Gård			
	1	2	3	4
Gärdet	8	8	8	16
**Awa engh*	1	3	3	5
Östre ven *(Östrahwenn)*	2	2	2	4
Ön *(Gåsegiölia öö)*	3	2	2	4
Hage vid **Iglagiöl*	3	—	—	2
Hagen **Figilhulta dall*	—	—	—	2
4 Åholmar	—	—	—	1
Ängstegar	—	—	—	5
Summa	17	15	15	39

Gård 2 har därutöver ängstegar i en hage i **Bredaktier,* gård 3 i en hage vid **Iglagiöl,* gård 4 i en hage vid **Karlssfors.*

Gårdarna har alla fiske i Gåsgöl *(Gåsegiöll)* och följande ålverken och mjärdar: gård 1 har ett ålverke i **Bodha forss,* en mjärde i en bäck, som löper genom gärdet, tre mjärdar i Gåsöl; gård 2 har ett ålverke och en mjärde i **Stada ström,* en mjärde vid Aven *(Åwenn)* och en mjärde vid **Stadha kulla;* gård 3 har ett ålverke och en mjärde i **Skrecke Wadh,* ett ålverke och två mjärdar i **Grimström,* en mjärde vid **Stadhakulla,* två mjärdar i en liten å, som löper genom gärdet, en mjärde vid Ön och en mjärde vid **Vidön;* gård 4 har ett ålverke och en mjärde vid **Fighilhulta*

dall, två mjärdar i **Quisla,* två mjärdar vid **Stadhakulla* och två mjärdar vid ängstegarna, en mjärde i **Iglagiöll.* en mjärde i **Bächultabeck* och en mjärde vid **Jössa horua.*

Gårdarna har alla ollonskog i **Gåsgöliahult* (vid Gåsgöl), som även kallas 'Södra mark' *(*Södra Marck).* Två av dem har 2 resp 3 halva bistockar (Grönskogs rd). (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9, se Grönskog)

1544 se Grönskog.

Åby, Övre

1320 *Aby* (DS 2260), 1515 *i Aby* (SSJb 1515 f 3v), 1526 *Øffweř Aaby* (AoE 9) — 5 G, 6 f.

SmH **4 aoe**, 1560 **5 aoe**; två öde 1554—58. (Grönskogs rd) 1538—50 **1 aoekvarn**; öde 1549—50. (Grönskogs rd)

1320 får Israel Birgersson (Finsta-ätten) Å vid arvsskifte efter sin mor Ingeborg Bengtsdotter (Folkungsättens lagmansgren) (DS 2260; se Grönskog).

1495(?) upptas fyra gårdar i Sten Stures jordebok och en kvarn, som ger halv tull (SSJb 1515 f 3v; se Grönskog).

1526/31 upptas fyra gårdar i Övre Å i Gustav I:s jordeböcker (Fliseryds rd) (AoE 9, K 1; se Grönskog).

1530—31 redovisas tullmjöl av Å kvarn (FoRek f 1434, 1437, 1465, 1467).

1538—41 har Gustav I fyra gårdar och en kvarn i Övre Å. Gårdarna har vardera åker till 10 spannland (1541 12 spannland) och ängbol till 8 lass hö. Ängsmarken till varje gård är 1541 uppdelad på följande ängar (lass): gärdet 7 lass, **Awa engh* 4 lass, **Östre ven* 1 $\frac{1}{2}$ lass, **Quillahwen* 1 lass och **Åhwen* 1 lass. Gårdarna har alla ollonskog i **Gåsgöliahult* (vid Gåsgöl), bistockar och fiske i Gåsgöl samt vardera ett halvt ålverke i Emån. En gård har därutöver ett halvt ålverke i Kvillen *(Qwillen),* tre mjärdar vid **Kulzbergh,* en mjärde vid vardera **Ekeflodhenn* Kullbergsströmmen *(Kulström),* Aven *(Awån)* och Ön. Den andra gården har en mjärde vid Aven, den tredje har ett ålverke i Kvillen, två mjärdar vid Aven och en mjärde i Kvar-

neströmmen *(Qwarneströmmen);* den fjärde har ett ålverke i Kvillen, två mjärdar i Emån och vid Ön, en mjärde i resp **Bodebeck, *Lerqwildh* och **Sprackszund* (Grönskogs rd). (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Grönskog)

1557 omtalas en aoe-kvarn, som ligger öde (AoE 29 C f 7v).

Åsebo 1536 *i Aasebodom* (SmH 1538:6) – 5 G, 6 d – nu i Högsby sn.

SmH **2 fr** (1553 Lyder Slatte).

***Ælmpta-bodha** 1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort en fjärdedel *i Ælmptabodha* till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta, Högsby sn).

Fågelfors socken

Fågelfors socken är en utbrytning ur Högsby socken. Den blev kapellförsamling 1880, egen jordebokssocken 1888 och komministratur 1908 (Lagersted s 55).

Följande orter, som under medeltiden och 1500-talet hörde till Högsby socken, kom så att höra till den nybildade socknen: Forsaryd, Fåglebo, Gamlehult, Gryssebo, Gryssås, Hyltan, Kisebast, Klobo, Kronobo, Lixhult, Sjötorp, Snabberyd och Transhult.

Högsby socken

1337 *parochijs ... Høxby* (DS 3326).
1343 *ecclesie Høxby ... curato in Høxby* (DS 3730).
1347 *parochia Høgxby* (DS 4245).

Omfattning: Socknen omfattade under medeltiden och 1500-talet i stort den nuvarande socknen (1950) jämte nuvarande Fågelfors och Långemåla socknar. Se Fågelfors och Långemåla socknar. Under Kråksmåla socken upptas i det äldsta SmH-materialet följande orter, som samtidigt kyrkligt

upptas under Högsby och som från 1553 även kameralt upptas i Högsby socken: Allgunnerum, Basthult, Flasgölerum, Horkarlsmåla, Hultsnäs, Tortebo och Älmhult.

I övrigt sker under senare tid följande förändringar. Från Högsby överfördes i alla avseenden till Döderhults socken Alebohult och Forshult 1801, Hammarsbo och Möckhult 1828 samt Gällnebo 1886, till Fagerhults socken Klo och Århult 1816 och till Kråksmåla socken Höboda 1816. (Lagerstedt s 55) Till Högsby socken överfördes 1819 Åsebo och Libbeböle från Fliseryds socken (Kbr 10/2).

Kyrkan: Den nuvarande stenkyrkan har fått sitt utseende vid ombyggnader under 1600-, 1700- och 1800-talen. Norra och östra delarna av kyrkan innehåller dock medeltida murverk. Iakttagelser, då putsen varit avknackad, tyder på att kyrkan ursprungligen hade ett långhus, som var smalare än det nuvarande och försett med en smal portal i norr (sannolikt med en motsvarighet i söder), vilket talar för att kyrkan uppförts i romansk stil.

Det äldsta koret — av okänt utseende men smalare än långhuset — har redan under medeltiden ersatts med ett kor av samma bredd som långhuset. Samtidigt tillkom sannolikt den medeltida sakristian. I korgaveln fanns ett runt fönster eller en blindering, vilket vid en senare breddning av kyrkan kommit att ligga snett i gaveln. Ombyggnaden av koret torde ha ägt rum tidigast vid slutet av 1200-talet.

Vid breddningen mot söder, som sannolikt ägde rum under senmedeltiden, fick den nya östfasaden tre spetsbågiga fönster samt blinderingar i gaveln. Högst upp i gavelröstet fanns en ansiktsmask av sten eller tegel inmurad, och kyrkan var försedd med en takryttare. Kyrkorummet var delat i tre skepp genom tio stycken pelare. På 1600-talet fanns i söder ett timrat vapenhus framför sydportalen samt en portal in till koret. — Äldre uppgifter omtalar "ett gammalt munkahus" vid västra gaveln, rivet 1686. Uttrycket talar för att det rörde sig om ett medeltida bygge, kanske ett vapenhus eller rester av ett romanskt västtorn.

Kyrkans dopfunt av röd kalksten är försedd med en åttkantig cuppa utan uttömningshål, av senmedeltida typ. Från medeltidens slutskede härrör också kyrkans triumfkrucifix. Ett praktfullt altarskåp, tillverkat i Lübeck cirka 1500, visar i corpus den heliga släkten. Från samma tid har ett mariaskåp bevarats, medan dörrar och två figurer från ytterligare ett senmedeltida altarskåp numera tillhör Långemåla kyrka. Det är troligt att samtliga medeltida inventarier anskaffats till nyinvigningen av Högsby kyrka efter ombyggnaden till hallkyrka. (Andersson 1980 s 141, 181 f; handlingar och avfotograferade teckningar i ATA)

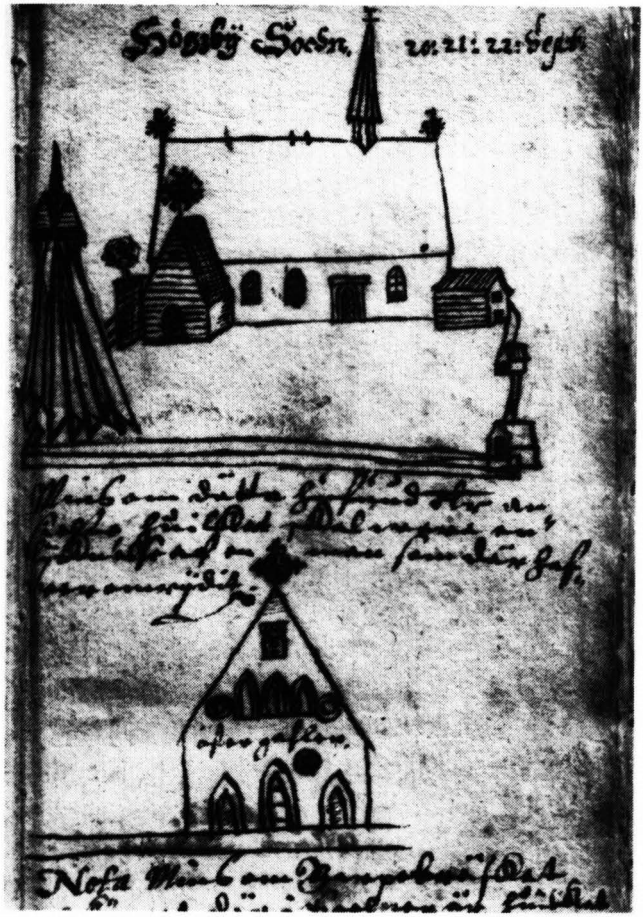

Högsby kyrka avritad av J H Rhezelius i september 1634 (Foto ATA).

Till Högsby kyrka testamenterade Ulvid Birgersson (Likvidssönernas ätt) 1342 en korkåpa och en summa pengar (DS 3730). Två kalkar, en monstrans samt (ev) en kommunionssked konfiskerades av Gustav I 1532–33 (Källström s 192, 204). Fogden över Grönskogs ägor (se Grönskog, Fliseryds sn) mottog 1531/32 av Kronobäcks kloster en förgylld kalk, som var från Högsby kyrka och som munkarna skulle ha pantsatt (FoRek f 1470).

På Strömserums gård, Ålems sn, förvarades 1553 4 ljusstakar och 2 små klockor – allt av koppar och vägande 2 pund, 8 mark – från Högsby kyrka (SmH 1553:9).

Från den medeltida kyrkan härrörde sannolikt de tre böcker – ett officiale, ett psalterium och ett glorificationes – som kyrkan ägde 1590

och som sannolikt förstördes under Kalmarkriget 1611–13 (Sandberg s 731).

Kyrkby: Högsby.

Runstenar: Sm 153 (försvunnen) och 154 Högsby kyrka, Sm 155 Bötterum.

Kameral indelning: Socknen var 1534 och 1536–37 indelad i fyra fjärdingar (SmH 1533:1A, 1538:6): Bötaskog, Staby, Väster och Hanåsa fjärding . 1536–37 redovisas hemmanen inom respektive fjärding uppdelade på skattebönder, kronobönder, landbor och hemulsmän, dvs enheter med mindre än halv fodring. Denna uppdelning saknas 1534. Fjärdingarnas namn anges bara 1534, 1536–37 anges fjärdingsmännen. Fjärdingarna omfattade 1534 följande orter. **Bötaskogs fjärding** (*Bötteskoge*): Barnebo, Böta, Bötterum, Ekeby, Gillberga, Hultsnäs, Källtorp, Lamnehult, Långemåla, Ruda, Värlebo och Älmhult. **Staby fjärding** (*Stabij*): Aboda, Basthult, Bjärshult, Ekeby, Hammarby, *Helwete, Horkarlsmåla, Höboda, Klo, Kolsrum, Massemåla, Mjösebo, Odensvi, Osemåla, Sinnerbo, Skurebo, Solberga, Staby, Århult och Öjemåla. **Väster fjärding** (*Vester*): Aboda, Drageryd, Ekenäs, Forsaryd, Fåglebo, Granhult, Gryssebo, Gryssås, Gösebo, Hyltan, Högmosshult, Kisebast, Klebo, Lixhult, Mellby, Sjötorp, Torp, Tränshult, Valåkra och Virstad. **Hanåsa fjärding** (*Hannåsse*): Alebohult, Basebo, Berga, Frövi, Granhult, Gällnebo, Hammarsbo, Hanåsa, Holmen, Huseby, Högsby, Kalvenäs, Klebo, Klobo, Ruda, Släthult och Strömsnäs.

1536/37 saknas från Hanåsa fjärding Alebohult, Gällnebo, Hammarsbo och Strömsnäs och från Väster fjärding Ekenäs. Några omflyttningar har också skett. Från Väster fjärding har flyttats till Staby fjärding Gryssebo och Gryssås och till Hanåsa fjärding Sjötorp; från Hanåsa fjärding har Klobo flyttats till Väster fjärding.

Fjärdingsmännen satt 1536/37 för Bötaskogs fjärding i Långemåla, för Staby fjärding i Sinnerbo, för Väster fjärding i Drageryd, för Hanåsa fjärding i Hanåsa.

En fjärdingsindelning kan beläggas redan 1378, då **Hammarby fjärding** (*aff Hamarby fierdhung*) omtalas (RAp 23/4).

En sättingsindelning har också funnits. 1344 omtalas **Valåkra sätting** (*de Wardagra siættung*) (DS 3783).

Övrigt: Två Högsby rättardömen omtalas. Ett omfattade 1526 Gustav I:s jord i Högsby socken – se tabell vid Barnebo – och i Hulingsryd, Vena sn. Det kallas 1530 Valåkra rättardöme. Ett annat omfattade 1545 Vadste-

na klosters landbor i Högsby socken: Böta, Granhult, Hammarby, Hanåsa, Huseby, Långemåla, Skruvshult och Värlebo (VgH 1545:1).

Arvid Trolles gods: 1448 får Birger Trolle d y fastebrev på det gods i Högsby socken (ovisst var), som Birgitta, Per Månssons hustru, fyra år tidigare sålt till honom (B 15 f 342, ATJb s 121, Sjögren s 58).

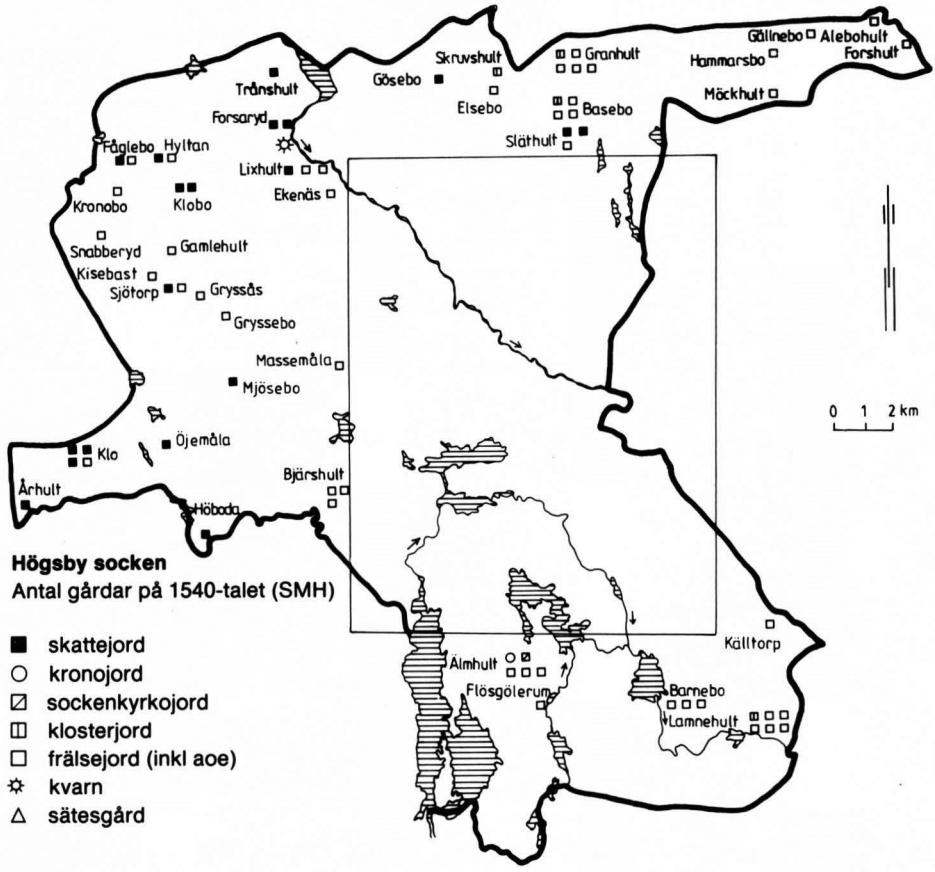

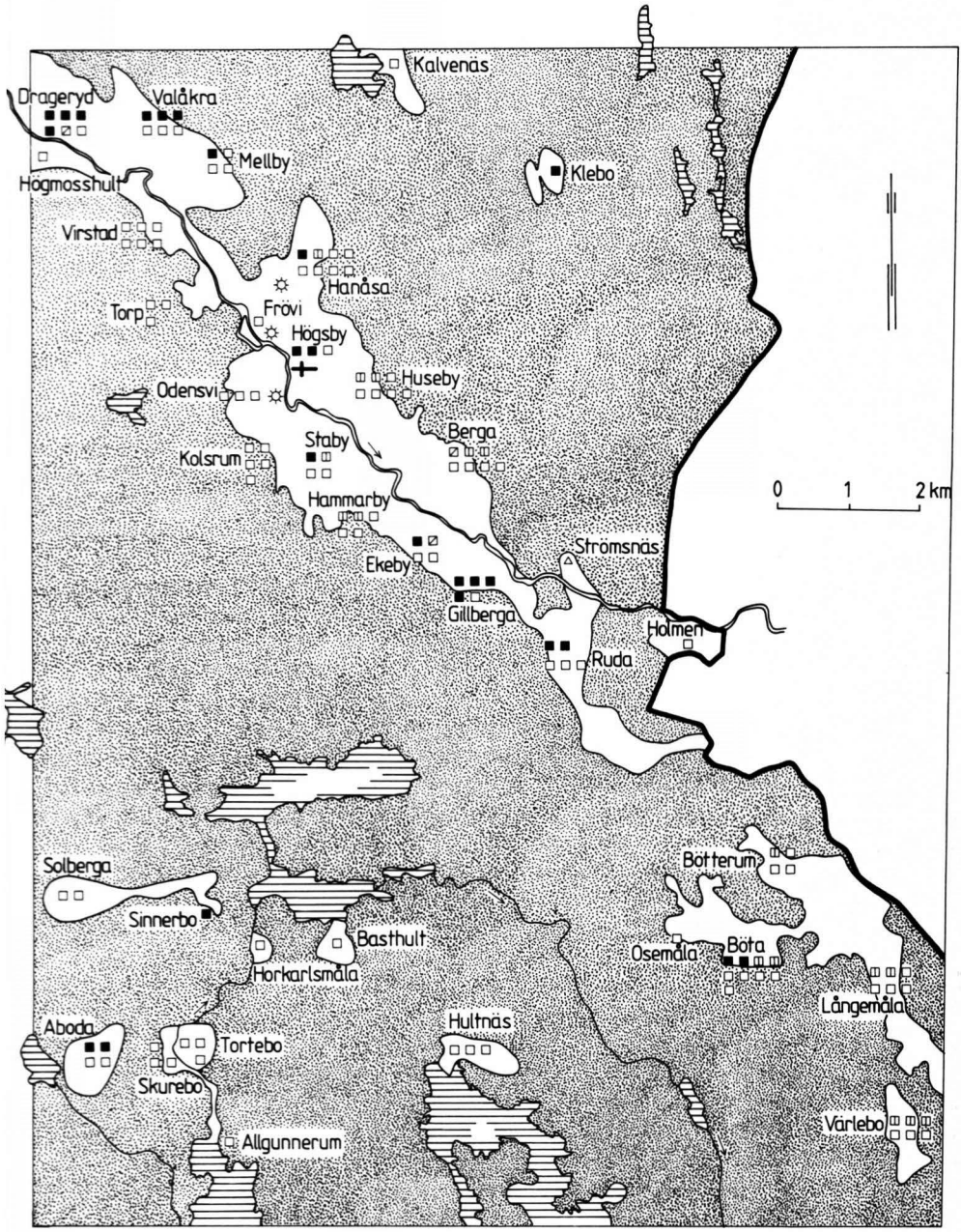
Kalvenäs
Drageryd
Valåkra
Mellby
Högmosshult
Klebo
Virstad
Hanåsa
Frövi
Torp
Högsby
Huseby
Odensvi
Berga
Staby
Kolsrum
Hammarby
0 1 2 km
Strömsnäs
Ekeby
Gillberga
Holmen
Ruda
Solberga
Botterum
Sinnerbo
Basthult
Horkarlsmåla
Osemåla
Böta
Långemåla
Aboda
Tortebo
Hultnäs
Skurebo
Allgunnerum
Vårlebo

Antal jordeboksenheter SmH 1538/40 (1560)

	sk		½ sk		ky		½ ky		skkl		½ skkl		vakl		½ vakl		aoe		½ aoe		fr		½ fr	
Aboda	–	–	2	(2)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(2)	–	–
Alebohult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	(1)	1	(0)
Allgunnerum	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)
Barnebo	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	1	(0)	–	–	1	(2)
Basebo	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(0)	–	–	–	–	–	–	2	(2)	–	–	–	–	1	(1)
Basthult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)
Berga	–	–	–	–	–	–	0	(1)	2	(0)	–	–	–	–	–	–	0	(2)	–	–	3	(3)	1	(1)
Bjärshult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3	(3)	0	(1)
Böta	–	–	1	(2)	–	–	–	–	1	(0)	–	–	1	(0)	0	(1)	2	(2)	–	–	2	(3)	–	–
Bötterum	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(0)	–	–	–	–	–	–	2	(4)	–	–	1	(1)	–	–
Drageryd	3	(3)	1	(1)	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	(1)	–	–
Ekeby	–	–	1	(1)	0	(1)	1	(0)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Ekenäs	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Elsebo	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–
Flasgölerum	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–
Forsaryd	2	(2)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Forshult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	(1)	1	(0)
Frövi	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Fåglebo	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)
Gamlehult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Gillberga	3	(3)	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Granhult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	(1)	1	(0)	3	(3)	1	(1)	–	–	–	–
Gryssebo	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Gryssås	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Gällnebo	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)
Gösebo	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

	sk	½ sk	ky	½ ky	skkl	½ skkl	vakl	½ vakl	aoe	½ aoe	fr	½ fr
Hammarby	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)	1 (0)	– –	2 (2)	– –
Hammarsbo	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	1 (0)
Hanåsa	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	5 (6)	– –
*Helwete	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)
Holmen	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Horkarlsmåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Hultsnäs	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –	1 (1)	– –
Huseby	– –	– –	– –	– –	1 (0)	1 (0)	0 (1)	– –	1 (3)	1 (0)	1 (1)	1 (2)
Hyltan	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Höboda	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Högmosshult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Högsby	2 (2)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Kalvenäs	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Kisebast	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Klebo	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Klo	2 (2)	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Klobo	2 (2)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Kolsrum	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	4 (4)	1 (1)
Kronobo	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	1 (0)	– –	– –
Källtorp	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Lamnehult	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	– –	– –	2 (2)	– –	3 (3)	– –
Lixhult	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)
Långemåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –	1 (1)	– –	2 (3)	– –
Massemåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –
Mellby	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (3)	– –
Mjösebo	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
*Målanom	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	– –
Möckhult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)

	sk		½ sk		ky		½ ky		skkl		½ skkl		vakl		½ vakl		aoe		½ aoe		fr		½ fr	
Odensvi	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3	(3)	–	–
Osemåla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–
Ruda	2	(2)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	2	(2)	–	–
Sinnerbo	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Sjötorp	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(0)
Skruvshult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Skurebo	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3	(3)	–	–
Släthult	1	(1)	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Snabberyd	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–
Solberga	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	1	(1)
Staby	1	(0)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(0)	–	–	–	–	–	–	2	(2)	–	–
Torp	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	2	(2)
Tortebo	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(2)	–	–	1	(1)	–	–
Trånshult	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Valåkra	2	(2)	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(3)	1	(0)	2	(0)	1	(0)
Virstad	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	(1)	1	(0)	2	(3)	2	(2)
Värlebo	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	1	(0)	0	(1)	0	(1)	1	(0)	1	(0)	1	(3)
Århult	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Älmhult	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(3)	1	(0)	–	–	–	–
Öjemåla	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Summa	24	(23)	19	(20)	1	(2)	2	(2)	6	(0)	3	(1)	8	(7)	2	(3)	28	(38)	14	(7)	57	(65)	24	(23)

Dessutom redovisar länderna: **skuj:** Böta 1 (1), Bötterum 1 (1), Ekeby 3 (3), Forsaryd 1 (1), Hammarby 1 (1), Klobo 1 (1), Lamnehult 1 (1), Långemåla 1 (1), Solberga 2 (2), Tortebo 1 (1), Älmhult 1 (1) – **kyuj:** Böta 0 (2), Drageryd 0 (1), Ekeby 0 (1), Gällneby 1 (0), Holmen 1 (0), Skruvshult 0 (1), Valåkra 0 (1) – **aoekvarn:** Hanåsa 1 (1) – **aoeuj:** Aboda 1 (1), Böta 0 (1), Gillberga 2 (2), Högsby 1 (1), *lernwdd 1 (0), Lamnehult 0 (1), Långemåla 3 (3), Torp 0 (1) – **skkluj:** Ekeby 0 (1) – **alkl:** Basebo 0 (1) – **krokluj:** Ekeby 1 (0) – **½ kr:** Böta 1 (0), Klo 2 (0), Älmhult 1 (1).

Aboda 1515 *Agabode* (SSJb 1515 f 5v), 1526 *i Awa bodha* (AoE 9) – 5 G, 5 c.
SmH ½ + ½ **sk**.
2 fr (1553 Valentin von Lüttich, 1555 Anna Hansdotter /Garstenberg/), 1559 **2 aoe**, 1560 **2 fr** (Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).
1 aoeuj. (Bötterums rd)
1495(?) upptas en jord i A under Tortebo i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5v; se Tortebo).
1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker ett hemul (1531 en gård) (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).
1538–41 har Gustav I en liten jord (1541 utjord), som redovisas i anslutning till aoe-hemmanet i Ruda (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum).

Alebohult 1502 *Alboghaholth* (HH 16 s 137) – 5 G, 9 g – nu i Döderhults sn.
SmH ½ **fr** (1541 **1 fr**), 1558 **1 fr** (1553 Jon Elofsson /Barkestorps-ätten/).
1502 har Vadstena kloster ett torp A (HH 16 s 137; se Granhult).

Allgunnerum 1498(?) *Algunnerom* (ATJb s 75) – 5 G, 5 c.
SmH ½ **fr**; nyupptaget 1538 (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).
1498(?) har Arvid Trolle ett torp vid Hultsnäs, som nu är bebott och som enligt rättaren heter A (ATJb s 75).

***Angele målle** 1578 uppges i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok att torpet *Angele målle* ligger under Kalvenäs (Kalvenäs rd) (Rött nr 354; se Kalvenäs).

Barnebo 1380 *Barnawixbodha* (UUBp 6/6) – 5 G, 4 e – nu i Långemåla sn.
SmH **1 aoe**. (Bötterums rd)
½ **fr** (1553 Jöran Åkesson /Tott/, 1560 Kerstin Larsdotter /Sparre av Rossvik/).
1545 ½ **fr**; öde 1553–54 (1553 Halsten Bagge).
1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort en landbogård till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta).

1401 ger Gotskalk Bengtsson (Ulv) en gård (hemul), som räntar 3 öre, till Sten Bengtssons (Bielke) och Staffan Ulfssons (Ulv) barn som arv efter Harald Karlsson (Stubbe) (SD 69; se Högsby).

1453 får Arend Bengtsson (Ulv) vid arvskifte med sina bröder Knut och Sten Bengtssöner efter modern Birgitta Arendsdotter (Styke) bl a jord i B (RAp 23/4; se Högsby).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok två gårdar och ett ålfiske i B och jord på andra platser i Högsby sn. Räntan redovisas i vidstående tabell (SSJb 1515 f 5).

1526/31 redovisas B samt ett stort antal enheter i Högsby sn i Gustav I:s jordeböcker. Räntan enl vidstående tabell (Högsby rd) (AoE 9, K 1).

1538—41 har Gustav I en gård, som har åker till 11 spannland, ängbol till 12 lass hö, två mjärdar i **Issjö* (troligen nuv Barnebosjön), ollonskog och sju halva bistockar (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum).

1541 uppges två frälsehemman ha lytt under Högsby kyrka (SmH 1541:4).

Basebo

1380 *Basabodha* (UUBp 6/6) — 5 G, 9 d.

SmH **1 skkl**, 1546 **1 alkl**. (Bötterums rd)
2 aoe. (Bötterums rd)
½ fr (1553 Axel Nilsson /Banér/, 1559 Nils Ryning).

1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort två gårdar till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta).

1415 ger Ragnhild Jönsdotter, Ingemar Karlssons änka, norra gården och jord i *Bothæbyergxmo, denna sn, och i Bockara, Mörlunda sn som ingift till Askeby kloster (SD 2080).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok två gårdar (SSJb 1515 f 6; se Barnebo).

1526/31 redovisas två gårdar i Gustav I:s jordeböcker (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1538—41 har Gustav I två gårdar. Den ena gården har åker till 16 spannland, ängbol till 20 lass hö, en mjärde i Livabäcken (*Liffwinga wadh*), fiske i Skärpan (*Skerpagiöll*) och bistockar. Den andra gården har åker till

Sten Stures (1495?) och Gustav I:s gods i Högsby sn (Högsby rd 1526)

	enh	1495(?) ränta	1526 ränta	1531 ränta
Aboda	1	4 örtt	2 sk, 2 v	2 sk, 2 v
Barnebo	1	1 m sv, 4 örtt[7], ½ pd ål	1 m sv	1 ½ pd smör
Basebo	1	2 pd smör, 12 örtt	2 pd smör, 12 sk	2 pd 18 m smör
	2	9 örtt	12 sk	18 m smör
Böta	1	1 pd, 5 m smör, 8 örtt, 2 st tåt 1 ko[4]	1 pd, 5 m smör, 5 sk, 1 v	1 ½ pd smör
	2	1 pd, 5 m smör, 8 örtt, 2 st tåt, 1 ko[4]	1 pd, 5 m smör, 6 sk, 2 v	1 ½ pd smör
	3	6 pn/4 pn[6]	1 v	6 sk, 2 v
Bötterum	1	1 pd, 5 m smör, 14 ½ örtt, 2 st tåt 1 ko[4]	1 pd, 5 m smör, 1 m sv, 1 sk, 1 v	2 pd, 5 m smör
	2	1 pd, 5 m smör, 15 örtt, 2 st tåt, 1 ko[2]	1 pd, 5 m smör, ½ m sv, 1 sk, 1 v	2 pd smör
	3	4 örtt	2 sk, 2 v	–
Elsebo	1	–[10]	2 sk, 2 v	8 m smör
Gamlehult	1	–[10]	2 pd smör	2 pd smör
Gillberga	1	12 pn	2 v	2 v
	2		1 v	1 v
Granhult	1	4 pd smör, 3 m g, 1 ko[2]	1 ½ pd smör, ½ m sv	2 pd smör
	2		1 ½ pd smör, 1 m sv	1 ½ pd smör
	3		1 ½ pd smör, ½ m sv	½ pd smör
	4		½ m sv, 1 sk, 1 v	8 sk
	5	14 örtt, 1 ko[2]	–	–
	6	9 örtt	–	–

	enh	1495(?) ränta	1526 ränta	1531 ränta
Hammarby	1	1 pd smör, 6 ört, 1 ko[2]	1 pd, 5 m smör, 4 sk	1 pd, 6 m smör
Hanåsa	1	halv tull[8]	–	–
Horkarlsmåla	1	–[10]	2 sk, 2 v	½ pd smör
Hultsnäs	1	1 ½ pd smör, 12 ört, 1 ko[3]	½ pd, 5 m smör, 4 sk	2 pd smör
	2		½ pd, 5 m smör, 4 sk	2 pd smör
Huseby	1	12 ört, 1 ko[2]	½ m sv	1 pd smör
	2	4 ört[11]	2 sk, 2 v	6 m smör
Högsby	1	4 ört	–	2 sk, 2 v
Kisebast	1	6 ört	2 pd smör	2 pd smör
Klo[12]	1	5 pd smör, 1 ko[5]	4 ½ pd smör	4 ½ pd smör
Kronobo	1	–[10]	2 sk, 2 v	½ pd smör
*Krwsæmale	1	–[9]	–	–
Källtorp	1	2 pd smör	2 pd smör	2 pd smör
Lamnehult	1	15 m smör, 5 ört, 1 st tåt, 1 ko[4]	½ pd, 5 m smör, 3 sk, 1 v	1 pd smör
	2	1 pd, 5 m smör, 8 ört, 2 st tåt, 1 ko[4]	1 pd, 5 m smör, 5 sk, 1 v	1 ½ pd smör, ½ pd ål
Livemåla	1	–[9]	–	–
Långemåla	1	1 pd, 5 m smör,3 m 3 ört g, 2 st tåt, 1 ko[4]	1 pd, 5 m smör, 1 m sv, 4 v	2 pd, 5 m smör
	2	6 pn/4 pn[6]	4 v	2 v, 1 sk
	3	5 ålar	4 g/1 v[6]	–
	4	2 ört	–	–
Osemåla	1	–[9]	4 sk	½ pd smör
Ruda	1	1 ½ pd smör, 18 ört, 1 ko[2]	1 ½ pd smör, 6 sk	2 pd, 5 m smör, 1 ko[2]
Snabberyd	1	–	1 pd smör	½ pd smör
Torp	1	1 ½ pd smör, 16 ört, 1 ko[2]	1 ½ pd smör, ½ m sv, 2 sk, 2 v	2 pd, 5 m smör

	enh	1495(?) ränta	1526 ränta	1531 ränta
Tortebo	1	1 ½ pd smör, 15 ört, 1 ko[3]	½ pd, 5 m smör, 5 sk	1 pd smör
	2		½ pd, 5 m smör	1 pd smör
Valåkra	1	6 sp råg, 10 sp korn,	2 m ört	2 ½ m da, 2 sk, 2 v
	2	1 ko[2]	2 m ört	1 ½ pd, 4 m smör
	3	10 ört, 1 ko[2]	6 sk, 2 v	½ pd smör
Virstad	1	1 ½ pd smör, 16 ört, 1 ko[2]	1 ½ pd smör, ½ m sv, 2 sk, 2 v	2 pd, 5 m smör
Värlebo	1	8 ört	5 sk, 1 v	6 m smör
	2	6 pn/3 + 12 pn[6]	3 g/1 v[6]	1 v
Älmhult	1	1 ½ pd smör, 16 ört,	½ pd, 5 m smör, 6 sk	2 ½ pd smör
	2	1 pd ål, 1 ko[3]	½ pd, 5 m smör, 6 sk, 1 ½ pd ål	2 ½ pd smör, 1 ½ pd ål
	3	4 ört, ½ pd ål	2 sk, 1 ½ pd ål	6 m smör, 1 ½ pd ål

Källor: SSJb 1515, AoE 9, K 1.

Förkortningar: ört = örtugar, sk = skillingar, v = vit, m = mark, sv = svenska, pd = pund, pn = penning/ar, st = stycken, g = gutniska, da = danska, sp = spann.

[1] 1 ko vart tredje år. [2] 1 ko vart fjärde år. [3] 1 kort vart sjätte år. [4] 1 ko vart sjunde år. [5] 1 ko vart åttonde år. [6] Ena räntan ena året, andra räntan andra året. [7] Nötepengar. [8] Hälften av kvarntullen. [9] Ödetorp. [10] Befriad från ränta. [11] Enheten ligger under Ruda. [12] Redovisas 1526 under Fagerhults rd.

10 spannland, ängbol till 10 lass hö, tre mjärdar och fiske i Skärpan. (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum)

Basthult 1498(?) *Basthwlt* (ATJb s 76) – 5 G, 5 c.
SmH **½ fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).
1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 6 örtugar (ATJb s 76).

Berga 1298 *de Biærgom* (DS 1254), 1480 *i Ytraberga* (D 9 f 14v) – 5 G, 7 d.
SmH 1541 **½ ky**.
2 skkl, 1559 **2 aoe**. (Bötterums rd)
3 fr + **½ fr**; två öde 1551, en 1553–54 (1553 Halsten Bagge, 1559 Bengt Bagge).

Berga är 1298–1300 belagt som sätesgård för en viss Holmsten (DS 1254, 1260, 1291, 1307, ÄSF s 70). På B bodde 1432–63 Per Nilsson (sparre över blad) (RAp 1432 11/6, 1440 15/6, 1444 3/7, 1463 4/12, RAp odat nr 151, SFSS 40 s 91; även UUBp 1472 25/11, 1483 16/9). B är åtminstone från 1559 sätesgård för Per Nilssons sonsons son Bengt Bagge, som ärvt gården som landbohemman efter sin far Halsten Bagge (FoR 8, AH s 184).

1298 omvittnas att Bengta, dotter till Holmsten i B, när hon 1291 blev nunna i Skänninge kloster, skänkte all sin egendom till klostret utom gården (curia) B, som hon skulle behålla under sin livstid men som efter hennes död skulle tillfalla klostret (DS 1254, ÄSF s 70).

1299 intygas att Bengta gjort upp med sina arvingar och att hennes faster Öa och dennas söner Holmsten och Tore fått hennes fädernejord i Böta och Bötterum. Det sägs vidare att om ett kloster instiftas i Kalmar, skall Bengta ta sitt inträde där och att hennes gods skall tillfalla detta kloster. (DS 1260)

1299 instiftar Margareta Gustavsdotter (Karl Gustavssons ätt) Kalmar nunnekloster och överlåter själv till klosterstiftelsen en tomt vid Kalmar och jord i Hardemo sn, Närke, samt allt gods Bengta, dotter till Holmsten

i B, tidigare donerat: 14 öresland i B, en landbo (colonus) i *Ysaacsgerde, tre landbor i Bötaskogen, jord i Huseby, denna sn, i Övraholm, Fagerhults sn, i Stora Sinnerstad, Mörlunda sn, samt jord i Berga, Kalmar sn (DS 1291, jfr KaHist I s 267).

1300(?) intygas att Bengta överenskommit med sina släktingar så att hennes faster Öa och dennas söner Tore och Holmsten får en del av hennes fädernegods i Bötaskogen. Vittnen är bl a Erenvard och Karl i B. (DS 1307) Erenvard omtalas även 1299 som vittne (DS 1260).

1306 avsäger sig Nils Holmfridsson (sexuddig stjärna) och Johan, prost i Möre, alla arvsanspråk på deras släkting Bengta Holmstensdotters gods (DS 1510).

1352 får Bo Hemmingsson (Tanne) ett torp vid arvskifte efter sin far Hemming Tanne (DS 4863; se Tribäck, Fagerhults sn).

1480 upptas i Kalmar nunneklosters jordebok två gårdar i 'Ytreberga', som räntar 6 resp 7 spann (D 9 f 14v).

1510 (omkr) uppges att B, som innehas av Katarina Petersdotter (Bagge av Botorp), har bränts (RHA, Rasmus Ludvigssons genealogier; GiSi s 47).

1539/40 har Skänninge kloster två gårdar, som ger vardera 2 mark danska, 5 skillingar 1 vit och årligen håller 4 hästar (1540 även ollonfläsk) (Bötterums rd) (ÖgH 1539:3, 1540:1). 1541 har gårdarna vardera åker till 16 spannland, ängbol till 22 lass hö; de räntar 5 pund, 5 mark smör vardera (SmH 1541:11 A).

1559 har Bengt Bagge på B tre gårdar i B, som räntar tillsammans 14 pund smör (FoR 8).

Bergboäng 1474 *Berboængh* (RAp 4/8) — 5 G, 7 d.

1474 säljer Sven Larsson (tre blad) två tegar och en äng, som av ålder legat under Kalvenäs, till Ture Turesson (Bielke) (RAp 4/8; se Kalvenäs).

1475 se Kalvenäs.

1559—61 redovisas ängar på B under Högsby gård (SmH 1559:7, 1560:5, 1561:11; se Högsby).

1578 uppges i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok att Kalvenäs har utängar i tre skiften på B, vilka

ger 12 vinterlass. En gård i Ekeby har en halvpart i B, som är uppdelad på fyra skiften och som ger 7 vinterlass. En gård i Huseby har ängar på B, som ger 4 vinterlass (Kalvenäs rd). (Rött nr 354)

Bjärshult 1451 *Berghult* (B 15 f 21, avskr), 1498(?) *Bærgxhwlt* (ATJb s 75), 1536 *Biershult* (SmH 1538:6) — 5 G, 5 b.

SmH **2 fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).
1 fr (1553 Brita Pedersdotter /Hård av Segerstad/, 1559 Brita Jönsdotter /Roos av Ervalla/).
1551 **½ fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/); gården är sannolikt identisk med *Helwete.

1451 säljer Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) en gård och ett hemul till Erik Eriksson (Gyllenstierna) (B 15 f 21; se Kolsrum).

1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 3 mark, och en liten gård, som räntar ½ mark (ATJb s 75).

1540 (omkr) har Ture Trolle en gård, som räntar 1 mark danska, och ett torp, Lilla B, som räntar 2 skillingar 2 vita (Rött nr 300).

Blankakvarn 1355 *mola Blankä* (DS 5119, avskr), 1498(?) *Blanke qwærn* (ATJb s 75) — 5 G, 8 b — nu i Fågelfors sn.

1355 ger Lars Germundsson (Likvidssönernas ätt) åt Peter Hemmingsson (två stjärnor balkvis) fullmakt att överlåta en tredjedel i B och jord i Tulunda och Ämmenäs, Mörlunda sn, Älgerum och Ödängla, Mönsterås sn, samt *Holtby till Nils Turesson (Bielke) (DS 5119).

1498(?) har Arvid Trolle en kvarnström B (ATJb 75).

Bo Se Horkarlsmåla.

***Bothæbyergxmo** 1347 *Bothæbyergxmo* (DS 4245), 1358 *i Boþaberxmo* (DRAp 10/11), 1447 *i Bodhabækx maala* (VaKlJb s 69).

1347 byter Mats Halstensson (Likvidssönernas ätt), domprost i Västerås, bort *B till sin släkting Johan Hemmingsson (Lejonansikte) (DS 4245; se Granhult).

1358 omnämns Olof i B som faste (DS 6011).

1415 ger Ragnhild Jönsdotter jord i Bockara, Mörlunda

sn, och tre spanns utsäde ('säde') i Bockara utom 'utgärda' ägor i *B, vilka ligger söderut vid Sone Karlungs bol, till Askeby kloster (SD 2080; se Basebo).

1447/1502 har Vadstena kloster en jord ('tillgang') i *B under Hanåsa, som borde ränta 1 öre (VaKlJb s 69, HH 16 s 138; se Hanåsa).

1498(?) upptas i Jöns Ulfssons (Roos av Ervalla) jordebok *B, som uppges ligga i Mörlunda sn (C 36 s 41; se Kolsrum).

1510 (omkr) har Ingeborg Larsdotter (Tott) en gård, som räntar 1 mark gutniska (TidöA vol 499 f 3v; se Kolsrum).

1514 upptas i Knut och Nils Eskilssöners (Banér) jordebok ett torp, som räntar 1 mark gutniska (K 3 f 19; se Kolsrum).

Brusemåla 1447 *i Brvsamaala* (VaKlJb s 69), 1502 *i Brusamaala* (HH 16 s 140) — 5 G, 5 e — nu i Långemåla sn.

1447 äger Vadstena kloster 6 stänger i B, en 'avgärdaby', som ligger öde (VaKlJb s 69, HH 16 s 140).

1502 äger Vadstena kloster 9 stänger i B (HH 16 s 140).

Böta 1299 *Bøthaas* (DS 1260), 1378 *aff Gamblabodhom* (RAp 23/4), 1380 *Gamblabøte* (UUBp 6/6) — 5 G, 5 e — nu i Långemåla sn.

SmH **½ kr**, 1541 **½ sk**.
½ sk.
1 skuj (1539—41 **2 skuj**).
1553 **2 kyuj**.
1 vakl, 1546 **½ vakl**. (Högsby rd)
1 skkl (Bötterums rd), 1558 **1 aoe**.
2 aoe, 1545 **1 aoe**; öde 1551. (Bötterums rd)
1541 **1 aoeuj**. (Bötterums rd)
1 fr (1553 Halsten Bagge).
1 fr (1553 Verner Slatte).
1541 **1 fr** (1553 Gabriel Kristersson /Oxenstierna/).

1299 intygas att Bengta Holmstensdotter gjort upp att ge sin faster Öa och dennas söner Holmsten och Tore sitt fädernegods i B (DS 1260; se Berga och Bötaskogen).

1378 testamenterar Erengisle Sunesson (båt) och hans hustru Ingeborg Magnusdotter (Ulvåsa-ätten) jord i Gamla B, som räntar 3 ½ öre, till Vadstena kloster (RAp 23/4, SRP 1336, DN 8:202; se Mellby).

1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort till Bo Jonsson (Grip) en landbogård i Gamla B och jord i Barnebo, Basebo, Bötaskogen, Bötterum och Lamnehult samt ålfisken i *Løtswirke och *Yswerke, denna sn, vidare jord i Fagerhult, Finsjö, *Grytlangxboodha, Gökhult, Högsrum, Idhult, Möckhult, Skärshult, Tjuståsa och *Ydhulsmala samt laxfiske och ålfisken i *Bondabæk och *Kyllisbæk, Fliseryds sn, vidare jord i Kråkshults, Älghults och Ryssby snr, samt på Öland mot jord i Västergötland (UUB 6/6, B 16 f 307, även SD 750 vid).

1401 ger Gotskalk Bengtsson (Ulv) en gård ('hemul') i Gamla B, som räntar ½ mark, till Sten Bengtssons (Bielke) och Staffan Ulfssons (Ulv) barn som arv efter Harald Karlsson (Stubbe) (SD 69; se Högsby).

1440 säljer Olof Hermansson till Magnus Birgersson (?båt) sin gård i Gamla B (RAp 15/6, SMR 1166).

1447–57 har Vadstena kloster 1 stång och 5 ½ aln i Gamla B, som räntar 3 öre gutniska. I utskogen till Gamla B äger klostret vart femte träd (VaKlJb s 69, 106, HH 16 s 139).

1453 får Arent Bengtsson (Ulv) vid arvskifte med sina bröder Knut och Sten Bengtssöner efter modern Birgitta Arentsdotter (Styke) jord i Gamla B (RAp 23/4; se Högsby).

1466 har Vadstena kloster en gård i Gamla B, som skall ränta 3 öre gutniska. Landbon ger 3 öre (UUB C 32 f 57v, HH 16 s 139).

1480 upptas i Kalmar nunneklosters jordebok en landbogård i Gamla B, som räntar 10 öre och 20 ålar. 1478 erlägger landbon 1 mark och 10 ålar (D 9 f 1, 14v).

1485 säljer Nils Bröms all sin egendom i Gamla B, som räntar 12 örtugar, till Johan Kyle (RAp 10/1).

1495(?) upptas tre gårdar i Gamla B i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5r-v; se Barnebo).

1502 äger Vadstena kloster en gård om 1 stång och 5 ½ aln i Gamla B. Räntan är ena året 13 gutniska eller 11 ½ vita, andra året 7 vita. I B skog äger klostret vart femte träd. (HH 16 s 140 f).

1520—talet ärver Ture Pedersson (Bielke) en jord i Gamla B, som räntar 10 örtugar, efter föräldrarna Peder Turesson (Bielke) och Karin Nilsdotter (Sparre), båda döda 1520. Vid förnyat arvskifte 1553/59, då gården ånyo tillfaller Ture, är B en halv gård (1559 ett ödebol), som räntar 1 pund smör (VikS E 2742, BiS E 2006, ShSp 1559 12/3; se Kalvenäs).

1526 redovisas i Gustav I:s jordebok en gård och ett hemul i Gamla B samt en liten jord ('prat') (Högsby rd). 1531 upptar kungens jordebok två gårdar och ett hemul. (AoE 9, K 1; se Barnebo)

1538—41 har Gustav I två gårdar i Gamla B. Den ena gården har åker till 10 spannland, ängbol till 5 lass hö (1538 6 lass), en mjärde i **Lille åå,* en åttondel i ett ålverke i Alsterån (*Alstran*), ollonskog och bistockar. Den andra gården har åker till 8 spannland, ängbol till 11 lass hö, ett halvt ålverke i Alsterån, en mjärde i **Långegiöl* (möjl nuv Bötagöl) samt ollonskog. I Gamla B redovisas 1541 också en liten utjord ('prat'). (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum)

1539/40 har Skänninge kloster en gård i Gamla B, som räntar 5 skillingar, 1 vit och 1 pund ål (sålt för 1 mark danska) och årligen håller 4 hästar (samt ger 1540 ollonfläsk) (Bötterums rd) (ÖgH 1539:3, 1540:1). Gården har 1541 åker till 10 spannland, ängbol till 17 lass hö, en tredjedel i ålverket **Högawerk,* en åttondel i *Yswerke ålverke, en halv mjärde i **Långagiöl,* fiske i **Issiö* samt ollonskog. Den räntar då 2 pund 5 mark smör och 1 pund ål. (Bötterums rd) (SmH 1541:11 A)

1545 räntar Vadstena klosters gård i Gamla B 4 skillingar och 3 hästars fodring, året därpå 15 mark smör och 7 hästars fodring (Högsby rd) (VgH 1545:1, ÖgH 1546:1).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok en utjord i Gamla B, som räntar 1 pund smör (Kalvenäs rd) (Rött nr 354).

Bötaskogen 1299 *Bøtaskogh* (DS 1291) – 5 G, 5 e – nu i Långemåla sn.

1299 instiftar Margareta Gustavsdotter (Karl Gustavssons ätt) Kalmar nunnekloster med bl a tre landbor (coloni) i B, som tidigare donerats av Bengta Holmstensdotter (DS 1291; se Berga).

1300(?) intygas att Bengta kommit överens med sina släktingar så att en del av hennes gods i B överlåtits till hennes faster Öa och dennas söner Tore och Holmsten (DS 1307; se Berga).

1368 pantsätter Erengisle Sunesson (båt) sin egendom i B samt gods i Tveta och Järeda snr till Claus Ruska (?DS 7706, DRAp 1/12).

1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, 2 $\frac{1}{2}$ aln i hela B ('kringom allan B') till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta).

1382 testamenterar Kristina Petersdotter (tre hjärtan) Värlebo på B till Vadstena kloster (RAp 3/12, SRP 1782, även RAp 1383 29/3, SRP 1919, SU s 229; se Värlebo).

1447–66 äger Vadstena kloster 6 alnar jord i B. Räntan är 6 penningar gutniska av varje aln de år då ollon växer (varje stång omfattar 6 alnar i Högsby sn) (VaKlJb s 69, 106, HH 16 s 140 f, UUB C 32 f 57v).

1502 äger klostret halva ån på B. Räntan är 6 penningar av varje aln (HH 16 s 140).

Bötterum 1299 *in Bøtharum* (DS 1260), 1378 *aff Bøtarwm* (RAp 23/4) – 5 G, 5 e – nu i Långemåla sn.

SmH **1 skuj**.

1 skkl (Bötterums rd), 1558 **1 aoe**.

2 aoe, (1541 **3 aoe**), 1558 **3 aoe**; 1 öde vissa år på 1550-talet. (Bötterums rd)

1 fr (1547–48 **2 fr**) (1553 Jöran Åkesson /Tott/, 1560 Kerstin Larsdotter /Sparre av Rossvik/).

1299 intygas att Bengta Holmstensdotter gjort upp att ge sin faster Öa och dennas söner Holmsten och Tore sitt fädernegods i B (DS 1260; se Berga).

1378 testamenterar Erengisle Sunesson (båt) jord, som räntar 6 ½ öre, till Vadstena kloster (RAp 23/4, SRP 1336, DN 8:202; se Mellby).

1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort en landbogård till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta).

1401 ger Gotskalk Bengtsson (Ulv) en gård ('hemul'), som räntar 6 öre, till Sten Bengtssons (Bielke) och Staffan Ulfssons (Ulv) barn som arv efter Harald Karlsson (Stubbe) (SD 69; se Högsby).

1417 ger Bengt Gotskalksson (Ulv) sin hustru Birgitta Arentsdotter (Styke) två gårdar som morgongåva (U 269 a, s 19; se Högsby).

1447–57 har Vadstena kloster 3 stänger och 1 ½ aln, som räntar 6 öre och 9 penningar gutniska (1457 6 öre) (VaKlJb s 68, 106, HH 16 s 277).

1453 får Arent Bengtsson (Ulv) vid arvskifte med sina bröder Knut och Sten Bengtssöner efter modern Birgitta Arentsdotter (Styke) jord i B (RAp 23/4; se Högsby).

1466 har Vadstena kloster en enhet, som räntar 6 öre och är öde (UUB C 32 f 57v; HH 16 s 277).

1480 upptas i Kalmar nunneklosters jordebok en gård, som räntar 3 mark 6 öre svenska (D 9 f 14v).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok tre gårdar, av vilka en är nybyggd (SSJb 1515 f 5; se Barnebo).

1499 får Bengt Ryning vid arvskifte efter Erik Ryning och hans hustru Kristina Eriksdotter (Urup) B, som räntar 10 örtugar (? NRKb nr 8; se Fagerhult, Fliseryds sn).

1507 uppger Hemming Gadh i brev till riksföreståndaren Svante Nilsson, att bonden Olof Johansson i B, som drivit sina svin till ollonskogen i Åby sn, Norra Möre, haft fem upproriska stockholmsborgare boende hos sig (BSH 5 s 214).

1520–talet ärver Ture Pedersson (Bielke) en jord, som räntar 2 örtugar, efter föräldrarna Peder Turesson (Bielke) och Karin Nilsdotter (Sparre) (VikS E 2742; se Kalvenäs).

1526/31 upptas två gårdar och 1526 ett hemul i Gustav I:s jordeböcker (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

Gustav I:s gods i Högsby sn (Bötterums rd)

	enh	1538/39 ränta	1540 ränta	1541 ränta
Aboda	1	½ pd smör	½ pd smör	½ pd smör
Barnebo	1	3 ½ pd smör, 1 ko[3], 4 h	3 ½ pd smör, 1 fls, 1 ask ho, 4 fh + 2 fls[5]	3 ½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[3]
Basebo	1	4 pd smör, 1 ko[2], 4 h	4 pd smör, 1 fls, 4 h	4 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
	2	2 pd smör, 1 ko[2], 4 h	2 pd smör, 1 fj ho, 2 fh	2 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
Böta	1	2 ½ pd smör, 1 ko[3], 4 h	2 ½ pd smör, 1 fls, 1 ask ho, 4 fh	2 ½ pd smör smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[3]
	2	3 pd smör, 1 ko[3], 4 h	3 pd smör, 1 fls, 4 h	3 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[3]
	3	–	–	3 m smör
Bötterum	1	3 pd smör, 1 ko[3], 4 h	3 pd smör, 1 fls, 4 fh	3 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[3]
	2	3 ½ pd smör, 1 ko[3], 4 h	3 ½ pd smör, 1 fls, 4 fh	3 ½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[3]
	3	½ pd smör	½ pd smör	½ pd smör
Elsebo	1	½ pd smör, 2 h[4]	½ pd smör, 2 fh	½ pd smör
Flasgölerum	1	1 pd smör, 2 h	1 pd smör, 2 fh	1 pd smör, 2 fh, 2 hh
Gamlehult	1	4 pd smör, 4 h	4 pd smör, 1 fls, 4 fh + 2 fls[5]	4 pd smör, 4 fh, 2 hh
Gillberga	1	5 m smör	–	–
	2	3 m smör	3 m smör	½ pd smör
Granhult	1	3 pd smör, 1 ko[2], 4 h	3 pd smör, 1 fls, 4 fh	3 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
	2	3 pd smör, 1 ko[2], 4 h	3 pd smör, 1 fls, 4 fh	3 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
	3	2 ½ pd smör, 1 ko[2], 4 h	2 pd smör, 1 fls, 1 fj ho, 4 fh	2 pd, 5 m smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
	4	1 pd smör, 2 h	1 pd smör, 2 fh	1 pd smör, 2 fh, 1 hh
Hammarby	1	2 ½ pd smör, 1 ko[2], 4 h	2 ½ pd smör, 1 fls, 4 fh, 1 ko	2 ½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
Hanåsa	1	–	14 sp mjöl	5 sp mjöl[6]
Horkarsmåla	1	1 pd smör, 2 h[4]	1 pd smör, 1 fls, 2 fh + 4 fls[5]	1 pd smör, 2 fh, 1 hh

*Hultaas, se *Iernwdd

	enh	1538/39 ränta	1540 ränta	1541 ränta
Hultsnäs	1	2 pd smör, 1 ko², 4 h	2 pd smör, 1 fls, 4 h	2 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko²
	2	2 pd smör, 1 ko², 4 h	2 pd smör, 1 fls, 4 fh, 1 ask ho	2 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko²
Huseby	1	1 ½ pd smör, 1 ko², 4 h	1 ½ pd smör, 1 fls, 4 fh	1 ½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko²
	2	½ pd smör, 2 h	½ pd smör, 2 fh	½ pd smör, 2 fh, 1 hh
Högsby	1	5 m smör	½ pd smör	½ pd smör
*Iernwdd (med *Hultaas)	1	½ pd smör	½ pd smör	½ pd smör
Kisebast	1	3 ½ pd smör, 4 h	3 ½ pd smör, 1 fls, 4 fh, ½ ask ho	3 ½ pd smör, 4 fh, 2 hh
Klo	1	4 ½ pd smör, 4 h	4 ½ pd smör, 1 fls, 4 fh + 2 fls[5]	4 ½ pd smör, 4 fh, 2 hh
Kronobo	1	1 pd smör, 2 h	1 pd smör, 2 fh	1 pd smör, 2 fh, 1 hh
Källtorp	1	2 pd smör, 4 h	2 pd smör, 1 fls, 4 fh	2 pd smör, 4 fh, 2 hh
Lamnehult	1	3 pd smör, 1 ko², 4 h	3 pd smör, 1 fls, 4 fh	3 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko²
	2	1 ½ pd smör, 1 ko², 4 h	1 ½ pd smör, 1 fls, 2 fh, 1 ko	1 ½ pd smör, 2 fh, 1 hh
Långemåla	1	3 ½ pd smör, 1 ko³, 4 h	3 ½ pd smör, 1 fls, 4 fh	3 ½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko³
	2	5 m smör	3 m smör	3 m smör
	3	3 m smör	–	3 m smör
	4		–	3 m smör
Osemåla	1	1 pd smör, 2 h	1 pd smör, 2 fh	1 pd smör, 2 fh, 1 hh
Ruda	1	3 pd, 5 m smör, 1 ko², 4 h	3 pd smör, 1 fls, 4 fh	3 pd, 5 m smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko²
Snabberyd	1	1 pd smör, 2 h	1 pd smör, 2 fh	1 pd smör, 2 fh, 1 hh
Torp	1	3 ½ pd smör, 1 ko², 4 h	3 ½ pd smör, 1 fls, 4 fh	3 ½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko²
Tortebo	1	2 ½ pd smör, 1 ko², 4 h	2 ½ pd smör, 1 fls, 1 ask ho, 4 fh	2 ½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko²
	2	2 ½ pd smör, 1 ko², 4 h	2 ½ pd smör, 1 fls, 4 fh	2 ½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko²
Valåkra	1	5 pd smör, 4 h	5 pd smör, 1 fls, 4 fh	5 pd smör, 4 fh, 2 hh
	2	5 pd smör, 1 ko², 4 h	5 pd smör, 1 fls, 4 fh	5 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko²
	3	1 ½ pd smör, 1 ko², 2 h	1 ½ pd smör, 2 fh	1 ½ pd smör, 2 fh, 1 hh, 1 ko²
Virstad	1	2 ½ pd smör, 1 ko², 4 h	2 ½ pd smör, 1 fls, 4 fh	2 ½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko²

	enh	1538/39 ränta	1540 ränta	1541 ränta
Värlebo	1	1 pd smör, 2 h	1 pd smör, 2 fh	1 pd smör, 2 fh, 1 hh
Älmhult	1	2 ½ pd smör, 1 ko[2], 4 h	2 ½ pd smör, 1 fls, ½ ask ho, 4 fh + 22 fls[5]	2 ½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]
	2	1 ½ pd smör, 2 h	1 ½ pd smör, 1 fls, 2 fh, 1 ko	1 ½ pd smör, 2 fh, 1 hh
	3	4 pd smör, 1 ko[2], 4 h	4 pd smör, 1 fls, ½ ask ho, 4 fh	4 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[2]

Källor: SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9.

Förkortningar: pd = pund, h = hästar, fh = fogdehästar, hh = husbondehästar, fls = fläsksida, fj = fjärding, ho = honung, m = mark, sp = spann.

[1] 1 ko vart femte år. [2] 1 ko vart sjätte år. [3] 1 ko vart sjunde år. [4] 1539 2 pd, 5 m smör. [5] Den senare räntan är "skavellega" för ollonskog. [6] Därav 2 spann rågmjöl och 3 spann kornmjöl.

1538–41 har Gustav I två gårdar och ett hemul. Den ena gården har åker till 14 spannland och ängbol till 8 lass hö (1538 5 lass), den andra 15 spannland resp 14 lass. Båda har fiske i **Issiö* (trol nuv Barnebosjön) och ollonskog. Hemulet har 1540 åker till 2 spannland. Räntan enligt bifogad tabell. (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9)

1538 omnämns en ödegård i B (SmH 1538:5).

1539/40 har Skänninge kloster en gård, som räntar 20 skillingar, 1 vit och årligen håller 4 hästar (1540 1 mark danska, 4 skillingar, 1 vit samt ollonfläsk). (Bötterums rd) (ÖgH 1539:3, 1540:1). Gården, som 1541 räntar 3 pund smör, har då åker till 10 spannland, ängbol till 16 lass hö samt fiske i **Issiö* (SmH 1541:11 A).

1541 uppges två frälselandbor tidigare ha lytt under Högsby kyrka (SmH 1541:4).

Bötterums rättardöme, som omtalas i länsregistret 1544 (AL 3 s 194 ff), omfattar 1538–52 arv och eget-jorden i Aboda, Barnebo, Basebo, Böta, Bötterum, Elsebo, Flasgölerum, Gamlehult, Gillberga, Granhult, Hammarby, Hanåsa, Horkarlsmåla, *Hulltaasom, Huseby, Högsby, *Iernwdd (1538–50), Kisebast, Klo, Kronobo, Källtorp, Lamnehult, Långemåla, Osemåla, Ruda, Snabberyd, *Tomta (från 1547), Torp, Tortebo, Valåkra, Virstad, Värlebo och Älmhult. Inom detta rättardöme och Branthults rd ligger en ollonskog Västramark, av vilken ollonfläsk ges de år ollon växer. Inom rättardömet är fyra skattlag – tre om vardera 20 landbor och ett om 6 landbor. 17 landbor inom rättardömet är ej inom skattlag (SmH 1541:11).

Ett andra rättardöme i Bötterum omfattar 1539–45 Skänninge klosters jord i Basebo, Berga, Böta, Bötterum, Huseby, Lamnehult och Värlebo, denna sn, och i Stora Sinnerstad, Mörlunda sn.

***Dompostrøm**

1445(?)–62 köper Ingemar Pedersson bl a en sjättedel i *Dompostrøm* och rågen av var sjunde skäppa, som kvarnen ger, av sin hustrus brorson Hemming (RAp odat nr 151; se Drageryd).

***Drackeness** 1578 omnämns i Ture Pederssons (Bielke) jordebok torpet *Drackeness* under Kalvenäs (Kalvenäs rd) (Rött nr 354; se Kalvenäs).

Drageryd 1445(?)–62 *Dragharidh* (RAp odat nr 151) – 5 G, 8 b.
SmH **3 sk.**
½ sk.
½ ky.
1547 **1 kyuj** (öde 1550–51, 1554, 1558–60).
1541 **1 fr** (1553 Ture Pedersson /Bielke/).
1445(?)–62 köper Ingemar Pedersson av sin hustrus brorson Hemming en enhet på 8 töns utsäde ('tynia säde'), en sjättedel i *Dompostrøm och jord i Forsaryd, denna sn, samt jord i Pelarne, Vena och Mörlunda snr, som allt var hans hustrus mödernejord (RAp odat nr 151).
1520–talet ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 14 örtugar. Vid förnyat arvskifte 1553/59, då gården ånyo tillfaller Ture, räntar den 1 tunna korn och 2 pund smör (VikS E 2742, BiS E 2009, ShSp 1559 12/3; se Kalvenäs).
1552 meddelar Gustav I att Birger Nilsson (Grip) på kungens vägnar gett Per Jönsson i D, som var anhängare till Dacke, fri lejd (GR 23 s 285).
1562 gör Ture Pedersson (Bielke) anspråk på en gård, där fogden pålagt 5 mark smör i ränta för en kyrkojord, som dock inte finns i byn (HH 13 s 76).
1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok en hel gård med ekskog på allmänningen till 10 svin, näver-, timmer- och vedskog, åker till 6 tunnor, äng till 16 vinterlass hö, humlegård till 2 pund, fiske i Älgsjön (*Eyn söö*), Försjön (*Fure söö*), Lillesjön (*Lille söö*) och **Gödsö beck* samt ålfiske och kvarnfall i Emån. Gården räntar 2 pund smör, 1 tunna korn, 6 hästar, 5 dagsverken och håller fodernöt. (Kalvenäs rd) (Rött nr 354)

Ekeby 1378 *aff Ekeby* (RAp 23/4) – 5 G, 6 d.
SmH **½ sk.**
3 skuj.
½ ky, 1541 **1 ky**.

1547 **1 kyuj**.
1 krokluj ('prat'), 1546 **1 skkluj**. (Kronobäcks rd)
1 fr, 1541 **2 fr**, 1554 **1 fr** (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1378 testamenterar Erengisle Sunesson (båt) och hans hustru Ingeborg Magnusdotter (Ulvåsa-ätten) jord, som räntar 3 öre, till Vadstena kloster (RAp 23/4, SRP 1336, DN 8:202; se Mellby).

1460/70 uppges att två gårdar med räntan 1 resp 2 mark och jord i Huseby låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustru Birgitta Abrahamsdotters (tjurhuvud, död 1415) tid (SFSS 40 s 80).

1480 upptas i Kalmar nunneklosters jordebok en gård, som räntar $\frac{1}{2}$ mark (D 9 f 14v).

1520—talet ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 1 mark danska, 10 skäppor korn och 1 pund smör. Vid förnyat arvskifte 1553 och 1559, då gården ånyo tillfaller Ture, räntar den 6 öre, 16 skäppor korn och 1 pund smör (VikS E 2742, BiS E 2006, ShSp 1559 12/3; se Kalvenäs).

1539/40 har Skänninge kloster en gård, som räntar 2 skillingar, 2 vita och årligen håller 1 häst (Bötterums rd) (ÖgH 1539:3, 1540:1). Gården har 1541 3 spannland åker, ängbol till $1\frac{1}{2}$ lass hö, en åttondel i ett ålverke i Stora Sinnern (*Sijnderen*) samt ollonskog; den räntar $\frac{1}{2}$ pund smör (SmH 1541:11 A).

1558 får Mikael, kyrkoherde i Högsby, öppet brev av Gustav I på prästgård i E (GR 28 s 583; se Högsby).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok en hel gård med ekskog på allmänningen för 30 svin, ved-, timmer- och näverskog, åker till 8 tunnor, äng inom gärdet till 12 vinterlass hö samt utängar på Bergboäng och på Flisängen, humlegård till 2 pund, fiske i Stora Sinnern (*Sinder sö*), ålfiske i Sinnergöl (*Sijndergyll*) och kvarnfall vid gölen. Gården räntar 6 öre, 1 pund smör, 16 skäppor råg, 6 hästar, 5 dagsverken och håller fodernöt. (Kalvenäs rd) (Rött nr 354)

Ekenäs 1498(?) *Eckenæs* (ATJb s 75), 1540 (omkr) *Ekenes* (Rött nr 300) – 5 G, 8 b.
SmH **1 fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).
1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 3 mark (ATJb s 75).
1540 (omkr) har Ture Trolle en gård, som räntar 20 skillingar (Rött nr 300).
1544 nämns "knapen" i E som en av Dackes anhängare (GR 16 s 192, 194).

Elsebo 1515 *Ælgesebode* (SSJb 1515 f 6), 1526 *i Ælæssyøbodha* (AoE 9) – 5 G, 9 c.
SmH **½ aoe** (saknas 1545). (Bötterums rd)
1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård, som var befriad från ('frels') ränta (SSJb 1515 f 6; se Barnebo).
1526/31 redovisas i Gustav I:s jordeböcker ett hemul (1531 en gård) i E (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).
1539–41 har Gustav I ett hemul, som 1541 har åker till 3 spannland, ängbol till 3 lass hö. (Bötterums rd) (SmH 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum)

Flasgölerum 1538 *Flasgöliarwm* (SmH 1538:4), 1539 *Fflasgölarwm* (AoE 9) – 5 G, 4 d – nu i Långemåla sn.
SmH **½ aoe**; nyupptaget 1538. (Bötterums rd)
1538–41 har Gustav I ett hemul, som har åker till 3 spannland och ängbol till 2 lass hö (1539 3 lass). Hemulet har gott fiske i Elmtan (*Elmtan*), Bruddesjön (*Broddasiö*) och Åsjön (*Åsiö*). (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum).
1556 får Gustav I ett ålfiske av Jon Elofsson (Barkestorpsätten) (SmH 1556:9, AoE 29 C f 8v).
1560 överlåts ålfisket i F till Per i Abbetorp, Ryssby sn (SmH 1560:30).

Flisängen 1447 *Flysahwenom* (VaKlJb s 69), 1502 *vppa Flyssahwen* (HH 16 s 138) – 5 G, 6 e.
1447 har Vadstena kloster en äng (i Fliseryds sn), som räntar 6 gutar (VaKlJb s 69).

1502 har Vadstena kloster 6 ängar. Fyra ligger under klostrets gård i Staby och omfattar resp 3, 4, 4 och 12 stänger. En äng är på 8 stänger och ligger under klostrets gård i Hammarby. En äng är på 4 stänger och ligger under klostrets gård i Långemåla (HH 16 s 138 f; se Granlund 1969 s 284 ff).

1578 upptas två ängar i en jordebok över Ture Pederssons (Bielke) efterlämnade gods. En ligger under Ture Pederssons gård i Ekeby och ger 6 vinterlass hö, en ligger under ett torp i Huseby och ger 1 vinterlass (Kalvenäs rd). (Rött nr 354)

Forsaryd 1404 *i Forsaridhe* (SD 470), 1445(?)–62 *i Forsarædh* (RAp odat nr 151), 1498(?) *Forsseryd* (ATJb s 75) – 5 G, 8 b – nu i Fågelfors sn.

SmH **2 sk**.

1 skuj.

1404 får Peter Klasson av Nydala kloster en gård i *Wigutanæs och det skifte klostret äger i *Wigutanæs i 'Hemmings bole' i F i utbyte mot hans gård i Torpstad och Flage, Nye sn, Östra hd (SD 470).

1445(?)–62 köper Ingemar Pedersson 6 spanns utsäde ('säde') i östra gården av sin hustrus brorson Hemming (RAp odat nr 151; se Drageryd).

1498(?) har Arvid Trolle ett hemulsbol (ATJb s 75).

Forshult 1502 *Forsiltha* (HH 16 s 137) – 5 G, 9 g – nu i Döderhults sn.

SmH **½ fr**, 1541 **1 fr** (1553 Jon Elofsson /Barkestorpsätten/).

1502 har Vadstena kloster ett torp under Granhult (HH 16 s 137; se Granhult).

Frövi 1344 *a Frøboqwarn* (DS 3783, avskr), 1536 *i Ffrøui* (SmH 1538:6) – 5 G, 7 c.

SmH **1 fr** (1553 Jöran Trulsson /Ravnäs-ätten/).

1344 får Johan Hemmingsson (Lejonansikte) vid godsbyte med Nils Turesson (Bielke) en fors i Emån, som sträcker sig från F kvarn till Odensö (DS 3783; se Valåkra).

1544 omnämns Nils Hemmingsson i F som borgensman

för Peder i Branthult (GR 16 s 402, 419; se Branthult, Kråksmåla sn).

1560 får Gustav I en gård vid jordskifte med Jöran Trulsson (Ravnäs-ätten) (AoE 43:295).

Fåglebo 1510 (omkr) *i Fwlebode* (SkS E 8928 f 44), 1533 *Ffogleboda* (SmH 1533:1 B) – 5 F, 8 j – nu i Fågelfors sn.

SmH **½ sk.**
½ fr (1553 Gustav Larsson /sparre korsad av pil/).

1510 (omkr) redovisas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård, som räntar 2 pund smör och 20 ålar och som Nils bytt till sig av Lars Olofsson (sparre korsad av pil) (SkS E 8928 f 44).

***Førbolijdh** 1344 får Johan Hemmingsson (Lejonansikte) vid godsbyte med Nils Turesson (Bielke) en fors i Emån nedanför berget *F (*sub monte Førbolijdh*) (DS 3783, avskr; se Valåkra).

Gamlehult 1515 *Gambleholth* (SSJb 1515 f 5v), 1526 *Gamblæ hwlth* (AoE 9) – 5 G, 7 a – nu i Fågelfors sn.

SmH **1 aoe**. (Bötterums rd)

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård, som är befriad ("frels") från ränta (SSJb 1515 f 5v; se Barnebo).

1526/31 redovisas G i Gustav I:s jordeböcker (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 6 spannland, ängbol till 12 lass hö, fiske i Grytsjön (*Grudz siöö*), Sandsjön (*Sandsziö*) och Öjasjön (*Öiasziö*) samt ollonskog (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum).

1540 (omkr) har Ture Trolle en utjord(?), som räntar 2 skillingar, 2 vita (Rött nr 300; utjorden motsvarar trol *Tomta 1498).

1547 redovisas en aoe-utjord, kallad *Tomta, under G (SmH 1547:12; se *Tomta).

Gillberga 1357 *in Gilberghom* (DS 5767-68), 1378 *aff Gilbiergom* (RAp 23/4) – 5 G, 6 d.

SmH **3 sk.**
½ sk.

2 aoeuj. (Bötterums rd)
1541 (endast) **1 fr**, 1553–59 **1 fruj** (1553 Gustav Larsson /sparre korsad av pil/).

1357 byter Nils Turesson (Bielke) bort en jord, som har 'utsäde' ("terram de semine") om 13 spann, till Claus Ruska mot jord i Åserum, Mönsterås sn (DS 5767-68; se Högsby).

1378 testamenterar Erengisle Sunesson (båt) och hans hustru Ingeborg Magnusdotter (Ulvåsa-ätten) jord, som räntar 1 öre, till Vadstena kloster (RAp 23/4, SRP 1336, DN 8:202; se Mellby).

1423 byter Ture Stensson (Bielke) bort två gårdar till Ebbe Pedersson mot jord i Fälle, Oknebäck och Åsevad, Mönsterås sn. G har han erhållit av Nils Djäken, som i sin tur fått den av Peter Hemmikesson i Harrstorp, Mönsterås sn. (RAp 28/12)

1447–57 har Vadstena kloster en enhet med 6 spanns utsäde ('säde'), som räntar 1 öre gutniska (VaKlJb s 68, 106; HH 16 s 139).

1466 har klostret en enhet, som räntar 1 öre och är öde (UUB C 32 f 57v, HH 16 s 139).

1495(?) upptas två gårdar i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5v; se Barnebo).

1502 äger Vadstena kloster 6 spannland, som räntar 1 örtug svenska (HH 16 s 139).

1526/31 redovisas i Gustav I:s jordeböcker södra ('synnerste') gården (1531 kallad en prat) samt en vret (prat) mitt i byn (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1538–41 har Gustav I södra gården (även upptagen som utjord) och en utjord (prat) mitt i byn (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11; se Bötterum).

1559 förlänas kyrkoherde Mikael, tidigare bosatt i G, halva skatten av en gård i G, som ersättning för prästgården i Högsby (SmH 1559:14; KaHe 2 s 335).

Granhult 1347 *in Granhultæ* (DS 4245), 1399 *i Granhult* (RAp 30/9) – 5 G, 9 d.

SmH **½ vakl**, 1541 **1 vakl**. (Högsby rd)
3 aoe (1549 **4 aoe**); en öde 1551. (Bötterums rd)
½ aoe (saknas 1550–53, 1555–58). (Bötterums rd)

1347 byter Mats Halstensson (Likvidssönernas ätt), domprost i Västerås, bort till sin släkting (consanguineus) Johan Hemmingsson (Lejonansikte, Hemming Ödgislessons ätt) och dennes hustru Ingeborg Anundsdotter (Ving-ätten) sitt fädernegods i G, *Bothæbyergxmo och sin del på Östramark, denna sn, och jord i Kyrkeby, Döderhults sn, samt på Öland mot gods i Närke (DS 4245).

1399 ger Nils Knutsson (sparre) sin hustru Sestrid Magnusdotter (Bergkvara-ätten) en gård, och jord i Hanåsa, Huseby och Släthult, som alla tillsammans räntar 10 mark svenska, i morgongåva (RAp 30/9, SRP 3025).

1422 ger Sestrid Magnusdotter sin jord i G, Hanåsa, Huseby och Släthult, som hon fått i morgongåva av den nu avlidne Nils Knutsson (sparre), till Vadstena kloster (RAp 23/8).

1424 överlåter Nils Petersson (sparre) och hans hustru åt Vadstena kloster sina arvsrättigheter till det gods som Sestrid Magnusdotter givit till klostret (RAp 1/8).

1441 tilldöms Vadstena kloster i tvist med Klas Kyle G, Hanåsa och Släthult, som donerats till klostret av Sestrid Magnusdotter. Nils Knutssons son Offe Nilsson (sparre) hade pantsatt dem till Kyle Glotzow, Klas Kyles far. Då Offe endast var styvson till Sestrid hade han ingen rätt att pantsätta hennes morgongåva. (ÖD 10 s 224, SMR 1343)

1447/57 har Vadstena kloster en gård, som räntar 20 öre gutniska. Under G ligger en jord ('tillgång') i *Syoboodarydh (VaKlJb s 69, 107, HH 16 s 137).

1466 har klostret en landbo, som skall ränta 20 öre och som betalar 2 mark. På Östramark har klostret fyra torp, som räntar vartdera 4 mark humle, då det växer humle. (UUB C 32 f 57v, HH 16 s 137)

1495(?) upptas sex gårdar i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5v, 6; se Barnebo).

1502 har Vadstena kloster en gård, som räntar 16 örtugar svenska. Under G ligger en jord ('tillgongh') i *Syoboodarydh. På Östramark ligger fem torp under G — Alebohult, Forshult, Gällnebo, Hammarsbo och

Möckhult – för vilka landbon i G skall ränta 8 örtugar svenska. (HH 16 s 137)

1526/31 redovisas i Gustav I:s jordeböcker tre gårdar samt ett hemul (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1538–41 har Gustav I tre gårdar och ett hemul. Gårdarna har vardera åker till 11 spannland (1538 har en gård 9 spannland) och ängbol till 12 lass hö, en fjärdedel i ett ålverke i Flå å (**Flåå å*), en mjärde i Flåen (*Flåå szïö*) och en i Granhultesjön (*Granhultaszïö*) samt fiske i sjöarna; en gård har även en mjärde i **Gropabeck* (möjligen nuv Spångebäck), en annan en tredjedel av en mjärde i **Åwerken*, en tredje har två halva bistockar. Hemulet har åker till 6 spannland, ängbol till 4 lass hö, ett ålverke i **Gropabeck*, en niondedel i ett ålverke i Flå å (**Flåå å*), en mjärde i Granhultesjön samt fiske i Flåen. (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum)

1545 räntar Vadstena klosters gård 4 öre och 6 hästars fodring, året därpå 4 pund smör och 10 hästars fodring (Högsby rd) (VgH 1545:1, ÖgH 1546:1).

Gryssebo 1498(?) *i Grytzsebode* (ATJb s 75), 1540 (omkr) *Grysseboda* (Rött nr 300) – 5 G, 7 a – nu i Fågelfors sn.

SmH **1 fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 4 mark (ATJb s 75).

1540 (omkr) har Ture Trolle en gård, som räntar 21 skillingar 1 vit (Rött nr 300).

Gryssås 1498(?) *Grissaas* (ATJb s 75), 1540 (omkr) *Grysås* (Rött nr 300) – 5 G, 7 a – nu Fågelfors sn.

SmH **1 fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 12 öre (ATJb s 75).

1540 (omkr) har Ture Trolle en halv gård, som räntar 8 skillingar (Rött nr 300).

***Græwingx-maala** 1447 *Græwingxmaala* (VaKlJb s 69), 1502 *Græffwingxmale* (HH 16 s 140).

1447/1502 har Vadstena kloster *G, som är öde (VaKlJb s 69, HH 16 s 140).

Gällnebo 1502 *Gælandhabodha* (HH 16 s 137) – 5 G, 9 f – nu i Döderhults sn.
SmH **½ fr** (1553 Lyder Slatte).
1540/41 (endast) **1 kyuj** (redov i Döderhults sn).
1502 har Vadstena kloster ett torp under Granhult (HH 16 s 137; se Granhult).

Gösebo 1533 *i Godzbodom* (SmH 1533:1 A) – 5 G, 9 c.
SmH **½ sk**.

Hammarby 1378 *aff Hamarby* (RAp 23/4), 1447 *i Hamarby* (VaKlJb s 68) – 5 G, 7 c.
SmH **1 skuj**.
1 vakl + ½ vakl. (Högsby rd)
1538–57 **1 aoe**; öde 1551. (Bötterums rd)
1 fr; öde 1551 (1553 Nils Bröms).
1 fr (1553 Gustav Olsson /Stenbock/).
1378 testamenterar Erengisle Sunesson (båt) och hans hustru Ingeborg Magnusdotter (Ulvåsa-ätten) jord i H, som räntar 6 öre, och jord i H fjärding till Vadstena kloster (RAp 23/4, SRP 1336, DN 8:202; se Mellby).
1447–57 har Vadstena kloster en egendom med 25 ½ töns utsäde ('tyni säde'). Där sitter en landbo, som räntar 3 ½ mark gutniska. Klostret äger också 1 spanns utsäde ('säde') i Birger Åkessons åker, som räntar 6 penningar, 1 töns utsäde ('tyni säde') i Tures åker, som räntar 1 öre, samt en äng om 8 stänger på Flisängen (VaKlJb s 68, 106, HH 16 s 139; se Flisängen).
1466 har klostret två landbor, som tillsammans skall ränta 3 ½ mark gutniska. Den ene landbon ger 17 öre, den andre 9 ½ öre (UUB C 32 f 57v, HH 16 s 139).
1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5v; se Barnebo).
1502 äger Vadstena kloster 25 ½ tunnland ('tunnoland') med två gårdar, som räntar 1 mark och 1 ½ örtug svenska (?tillsammans). Klostret borde ha ett tunn-

land i Sten Stures åker, som nu innehas av Sten Sture, samt ett spannland i Birger Ilianssons åker, som Påvel Kyle nu innehar med orätt. Till H hör en äng om 8 stänger på Flisängen. (HH 16 s 138 f)

1526/31 redovisas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 15 spannland, ängbol till 12 lass hö, ollonskog och fiske i Stora Sinnern (*Sinderen*) (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11; se Bötterum).

1545 räntar Vadstena klosters två gårdar 4 öre, 1 vit och 6 hästars fodring, resp 2 öre, 1 vit och 3 hästars fodring, året därpå 2 pund smör och 10 hästars fodring, resp 1 pund smör och 5 hästars fodring (Högsby rd) (VgH 1545:1, ÖgH 1546:1).

Hammarsbo 1499 *Hamersboda* (NRKb nr 8, avskr), 1502 *Hammarbodhe* (HH 31 s 137) – 5 G, 9 f – nu i Döderhults sn.

SmH **½ fr**, 1541 **1 fr** (1553 Nils Ryning).

1499 får Bengt Ryning vid arvskifte efter Erik Ryning och hans hustru Kristina Eriksdotter (Urup) H, som räntar 2 pund smör och 4 örtugar (NRKb nr 8; se Fagerhult, Fliseryds sn).

1502 har Vadstena kloster ett torp under Granhult (HH 31 s 137; se Granhult).

Hanåsa 1336 *Haanaas* (DS 3264), 1352 *Hanaas* (DS 4848) – 5 G, 7 c.

SmH **½ sk**.

1 vakl. (Högsby rd)

1540 **1 aoekvarn**. (Bötterums rd)

1 fr (1553 Gabriel Kristersson /Oxenstierna/).

1 fr (1553 Nils Ryning).

1 fr (1553 Jöran Trulsson /Ravnäs-ätten/).

1 fr (1553 Verner Slatte).

1 fr (1554 **2 fr**) (1553 Lyder Slatte).

1545 **1 fr** (öde 1545–46) (1553 Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).

1545–46 (endast) **1 fr** (öde).

Hanåsa är 1423 sätesgård för Peter Germundsson (växt?) (RAp 28/12).

1336 säljer Karl Magnusson (Örnfot) sin gård (curia) H med en femtedel i Västramark samt jord i Ryssby sn, N Möre, till Lyder Ruska (DS 3264, jfr DMS 4:1 s 244).

1352 byter Anund Hemmingsson (Likvidssönernas ätt) bort sin gård (curia) H och jord i bl a i Möckleby sn på Öland till Nils Turesson (Bielke) i utbyte mot dennes gård Rönö, Björkekinds hd, Östergötland (DS 4848).

1399 ger Nils Knutsson (sparre) en gård till sin hustru Sestrid Magnusdotter (Bergkvara-ätten) som morgongåva (RAp 30/9, SRP 3025; se Granhult).

1422 ger Sestrid Magnusdotter sin gård till Vadstena kloster (RAp 23/8; se Granhult).

1423 ger Ture Stensson (Bielke) i uppdrag till Peter Germundsson (växt?) i H att ge fasta på gods i Högsby sn (RAp 28/12).

1441 tilldöms Vadstena kloster den gård, som Sestrid Magnusdotter skänkt till klostret men som undanhållits klostret av Offe Nilsson (sparre) (ÖD 10 s 224, SMR 1343; se Granhult).

1447–66 har Vadstena kloster en gård, som skall ränta 20 öre gutniska, vilket landbon också ger 1466. Till H ligger en jord ('tillgång') i *Bothæbyergxmo, som borde ränta 1 öre (VaKlJb s 69, 106, HH 16 s 137, UUB C 32 f 57v).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en kvarn, som räntar halv tull (SSJb 1515 f 6; se Barnebo).

1498 ärver Katarina och Birgitta Johansdöttrar (Moltke) efter sin morfar Erik Pedersson (Urup) och mormor Birgitta Bengtsdotter (båt) en gård, som räntar 6 mark gutniska (Rep 8566; se Tjuståsa, Fliseryds sn).

1502 har Vadstena kloster en gård, som räntar 20 örtugar svenska. Till gården ligger en jord ('tillgång') i *Bothæbyergxmo. (HH 16 s 137)

1530–31 redovisas i kronans uppbörd tullmjöl av en kvarn (FoRek f 1353, 1434, 1437, 1465 ff).

1540–41 har Gustav I en kvarn, som räntar halv tull (Bötterums rd) (SmH 1540:8, 1541:11; se Bötterum).

1544 redovisas i kronans länsregister en kungens kvarn (AL 3 s 195).

1545 räntar Vadstena klosters gård 5 öre och 6 hästars fodring, 1546 2 ½ pund smör och 10 hästars fodring (Högsby rd) (VgH 1545:1, ÖgH 1546:1).

1553–59 ärver Ture Pedersson (Bielke) en fjärdedel i en kvarn, som räntar 6 skäppor tullmjöl. Kvarnen är 1559 öde. (BiS E 2006; se Kalvenäs)

1557 redovisas en kvarn bland arv och eget-jorden (AoE 29 C f 7v).

1560 får Gustav I en gård vid byte med Jöran Trulsson (Ravnäs-ätten) (AoE 43:925).

1562 tilldöms Ture Pedersson (Bielke) en fjärdedel i en kvarn, som han äger men som är lagd till Högsby kungsgård (HH 13 s 76; se Högsby).

1578 upptas en fjärdedel i en kvarn i jordebok över Ture Pederssons (Bielke, död 1577) efterlämnade gods (Kalvenäs rd) (Rött nr 354).

***Helwete** 1536 *Helwete* (SmH 1538:6), 1541 *Helwittij* (SmH 1541:4).
SmH 1538–50 **½ fr** (sannolikt identisk med **½ fr** i Bjärshult from 1551).

Holmen 1498 *Holmen* (Rep 8566, avskr), 1511 *Holmen* (RAp 1/4) – 5 G, 6 d.
SmH **1 fr** (1553 Gustav Larsson /sparre korsad av pil/).
1540/41 (endast) **1 kyuj** (redov i Döderhults sn).

1498 får Katarina och Birgitta Johansdöttrar (Moltke) en gård, som räntar 2 örtugar "botternn" samt 10 örtugar gutniska vid arvskifte efter Erik Pedersson (Urup) och hans hustru Birgitta Bengtsdotter (båt) (Rep 8566; se Tjuståsa, Fliseryds sn).

1511 säljer Lars Olofsson (sparre korsad av pil) H, som räntar 2 pund smör och 2 mark gutniska, till Peder Turesson (Bielke) (RAp 1/4).

Horkarlsmåla (nu Bo) 1515 *Horkarlsmale* (SSJb 1515 f 5v), 1526 *Horkarss maalla* (AoE 9) – 5 G, 5 c.
SmH **½ aoe**. (Bötterums rd)

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård, som var 'frälse', dvs befriad från ränta (SSJb 1515 f 5v; se Barnebo).

1526/31 upptas H i Gustav I:s jordeböcker (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1539–41 har Gustav I ett hemul. 1541 har hemulet åker till 8 spannland, ängbol till 6 lass hö, en mjärde i Lilla Sinnern (*Szindren*) och fiske där samt i Notegölen (*Horkarsgiöll*), ollonskog och bistockar (Bötterums rd) (SmH 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum).

Hultsnäs 1498(?) *Hwlssnæs* (ATJb s 75), 1515 *Holsnes* (SSJb 1515 f 5v) – 5 G, 5 d – nu i Långemåla sn.

SmH **2 aoe**. (Bötterums rd)
1 fr (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok två gårdar (SSJb 1515 f 5v; se Barnebo).

1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 1 mark, och ett torp, byggt vid H, som är bebott och som enligt rättaren heter Allgunnerum (ATJb s 75; se Allgunnerum).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker två gårdar (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1538–41 har Gustav I två gårdar, som vardera har åker till 8 spannland, ängbol till 12 lass hö, ollonskog i Älmhults skog, fiske i Elmtan (*Elmtan*) samt fyra halva bistockar. Den ena gården har en mjärde i Loppån (*Loppan*), den andra har ett ålverke i **Vestramarckebäck* (möjl nuv Trändeån). (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum)

***Hulltaasom** 1538–41 upptas i Gustav I:s jordeböcker en jord (prat) *i Hulltaasom*, som ger ränta tillsammans med *Iernwdd (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum).

Huseby 1299(?) *in Husaby* (DS 1291) – 5 G, 7 c.

SmH 1547 **1 kyuj**, 1559 (endast) **½ ky**; lagd under Högsby ladugård 1559.
1541 **1 vakl**. (Högsby rd)

1 skkl, 1555 **aoe**. (Bötterums rd)
1 aoe. (Bötterums rd)
1 aoet, 1554 **1 aoe**. (Bötterums rd)
1 fr (1553 Jon Elofsson /Barkestorps-ätten/).
½ fr (1550–51 **1 fr**), öde 1538, 1554–58 (1553 Halsten Bagge).
1547 **½ fr** (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

Huseby är enligt Hans Brask (HBSb s 77) sätesgård för Peter Bagge (Bagge av Botorp), känd 1444–66 (ÄSF s 113). Hans dotter Katarina Petersdotter är gift med Magnus Petersson (sparre över blad), som 1503 bor på H (VikSp 26/5, GiSi s 47 f).

1299 instiftar Margareta Gustavsdotter (två korslagda liljor, Karl Gustavssons ätt) Kalmar nunnekloster med ½ markland, som Bengta Holmstensdotter donerat (DS 1291; se Berga).

1381 ingår Jöns Rysia (oxhuvud) och Ragnvald Jonsson i H efter medling av Ficke van Vitzen en förlikning med Peter Bonde om det gods han erhållit efter Johan Bengtsson (RAp 8/3, SRP 1563).

1399 ger Nils Knutsson (sparre) sin hustru Sestrid Magnusdotter (Bergkvara-ätten) en gård som morgongåva (RAp 30/9, SRP 3025; se Granhult).

1401 ger Gotskalk Bengtsson (Ulv) en gård ('hemul'), som räntar 6 öre, till Sten Bengtssons (Bielke) och Staffan Ulfssons (Ulv) barn som arv efter Harald Karlsson (Stubbe) (SD 69; se Högsby).

1417 ger Bengt Gotskalksson (Ulv) sin hustru Birgitta Arentsdotter (Styke) en gård i morgongåva (U 269 a s 19; se Högsby).

1422 ger Sestrid Magnusdotter (Bergkvara-ätten) en gård till Vadstena kloster (RAp 23/8; se Granhult).

1447/57 har Vadstena kloster en gård, som räntar 20 öre gutniska. Till H ligger en ängsteg *vppa *Hwenomen*, som räntar ½ öre. (VaKlJb s 69, 107, HH 16 s 138)

1460/70 uppges att en gård, som räntar 6 öre, låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustru Birgitta Abrahamsdotters (tjurhuvud, död 1415) tid (SFSS 40 s 80).

1466 har Vadstena kloster en landbo, som skall ränta 20 öre och som också ger denna ränta (UUB C 32 f 58, HH 16 s 138).

1480 upptas i Kalmar nunneklosters jordebok en gård, som räntar 3 (?öre svenska) (D 9 f 14 v).

1493 säljer Kristina Persdotter (sparre över blad) en gård, som räntar 12 örtugar, till Arvid Knutsson (?sparre över stjärna) (RAp 2/2).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok; därtill har landbon i Ruda ägor i H (SSJb 1515 f 5v; se Barnebo).

1502 har Vadstena kloster en gård i H, som räntar 20 örtugar svenska. Till gården ligger en ängsteg *vppa *Hwennene,* som räntar 4 pn (HH 16 s 138).

1520—talet ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 6 örtugar. Vid förnyat arvskifte 1553/59, då gården ånyo tillfaller Ture, räntar gården 1 pund smör och 3 skäppor korn. (VikS E 2742, BiS E 2006, ShSp 1559 12/3; se Kalvenäs)

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård och ett hemul (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1531 uppges en aoe-gård vara öde (FoRek f 1461, 1464).

1538—41 har Gustav I en gård och ett hemul (1541 en liten jord). Gården har åker till 12 spannland och ängbol till 14 lass hö, samt en mjärde i Emån (*Emben*). 1541 uppges den lilla jorden ligga under S:ta Ingrids landbo, dvs Skänninge klosters landbo; den har 1538 åker till 3 spannland och ängbol till 3 lass. (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum)

1539/40 har Skänninge kloster en gård, som räntar 1 mark danska, 5 skillingar, 1 vit och årligen håller 4 hästar (1540 även ollonfläsk) (Bötterums rd) (ÖgH 1539:3, 1540:1). Gården har 1541 åker till 8 spannland och ängbol till 14 lass hö och räntar 3 pund smör (SmH 1541:11 A).

1545 räntar Vadstena klosters gård 5 öre och 6 hästars fodring, 1546 2 $\frac{1}{2}$ pund smör och 10 hästars fodring (Högsby rd) (VgH 1545:1, ÖgH 1546:1).

1559—61 redovisas åkrar och ängar i H bland ägorna till Högsby eller Högsholms gård (SmH 1559:7, 1560:5, 1561:11; se Högsby).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok ett torp med ved- och timmerskog, åker till 3 tunnor, äng inom gärdet till 6 vinterlass hö, utäng till 4 vinterlass på Bergboäng, 3 vinterlass på **Åvenen,* 1 vinterlass på Flisängen samt 3 eller 4 lass på **Mååhuen,* fiske samt en mjärde i **Kyllen.* Torpet räntar 1 pund smör, $\frac{1}{2}$ tunna korn, 3 hästar, 2 $\frac{1}{2}$ dagsverken samt ger 1 stut vart sjätte år för städja och fodernöt. (Kalvenäs rd) (Rött nr 354)

Hyltan 1533 *i Hylto* (SmH 1533:1 A) — 5 G, 8 a — nu i Fågelfors sn.

SmH $\frac{1}{2}$ **sk** (fodring för $\frac{1}{4}$ hemman).

***Hærlydh** 1498(?) har Arvid Trolle *Hærlydh,* som räntar $\frac{1}{2}$ mark (ATJb s 75).

Höboda 1533 *i Hobode* (SmH 1533:1A) — 5 G, 5 a — nu i Kråksmåla sn.

SmH $\frac{1}{2}$ **sk**.

Högmosshult 1326 *in Høgamusahulti* (DS 2549, avskr), 1404 *i Høgmosahult* (SD 485) — 5 G, 8 b.

SmH **1 fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1326 ger Karl Hemmingsson (Djäkn) (en bjälke) sin hustru Ragnhild (eller Katarina) sin gård (curia) som morgongåva (DS 2549).

1404 skiftas arvet efter Katarina Pedersdotter (båt) mellan hennes son Birger Trolle d ä och hennes sondotter Katarina Eriksdotter (Bielke), som företräds av sin make Bengt Tomasson (Pipa). Därvid får Birger Trolle bl a två gårdar i H. (SD 485, HH 31 s 102, Sjögren s 39)

1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 3 mark (ATJb s 75).

1540 (omkr) har Ture Trolle en gård, som räntar 1 mark danska (Rött nr 300).

Högsby 1351 *in Hoxby* (DS 4748), 1357 *in villa Hoxby rusticali* (DS 5767), 1418 i *Høgxby kirkioby* (SD 2504) — 5 G, 7 c.

SmH **2 sk.**

½ fr, öde 1545–46, 1551 (1553 Jöran Åkesson /Tott/, 1555 Kerstin Larsdotter /Sparre av Rossvik/).

1 aoeuj; öde 1559–60.

1351 ger Jöns Brudsson (Lejonansikte, Bengt Nilssons ätt) sin hustru Kristina Hemmingsdotter (Tanne) en gård (curia) i morgongåva (DS 4748; se Odensvi).

1357 ger Nils Turesson (Bielke) en jord, som har 'utsäde' ("terram de semine") om 22 spann i bondbyn H, och jord i Gillberga, denna sn, i *Hakkaryth, Kristdala sn, till Claus Ruska i utbyte mot gods i Åserum, Mönsterås sn (DS 5767–68).

1401 ger Gotskalk Bengtsson (Ulv) till Sten Bengtssons (Bielke) och Staffan Ulfssons (Ulv) barn för den fjärdedel de bör få som arv efter sin morfars kusin Harald Karlsson (Stubbe), en gård (hemul) i H, som räntar 6 öre, och jord i Barnebo, Böta, Bötterum, Huseby, Lamnehult, Långemåla och Värlebo, denna sn, samt jord i Vedbo i Småland och Kinda i Östergötland (SD 69; se HT 1885 s 171, ÄSF s 57).

1417 ger Bengt Gotskalksson (Ulv) sin hustru Birgitta Arentsdotter (Styke) en gård i H kyrkby och jord i Huseby och Bötterum samt gods i Småland i morgongåva (U 269 a s 19).

1418 får Holmsten Johansson (Rosenstråle) en gård i H kyrkby vid arvskifte efter Jöns Brudsson (Lejonansikte), hans hustru Kristina Hemmingsdotter (Tanne) och hans son Sten Jönsson (SD 2504; se Odensvi).

1453 får Arent Bengtsson (Ulv) vid arvskifte med sina bröder Knut och Sten Bengtssöner efter modern Birgitta Arentsdotter (Styke) en gård vid kyrkan, jord i Barnebo, Böta, Bötterum, Lamnehult och Värlebo, denna sn, samt jord i Vi, Hjorteds, Pelarne, Mörlunda och Tveta snr, Småland, Norrbyås sn, Närke, och Rytterne sn i Västmanland (RAp 23/4).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård, som är nybyggd och ligger vid Högsby kyrka (SSJb 1515 f 5v; se Barnebo).

1498(?) upptas i Jöns Ulfssons (Roos av Ervalla) jordebok

en liten gård (= jord?) i båda skattegårdarna, vilken räntar 3 örtugar (C 36 s 41; se Kolsrum).

1499 får Bengt Ryning vid arvskifte efter Erik Ryning och hans hustru Kristina Eriksdotter (Urup) en enhet, som räntar 4 örtugar (? NRKb nr 8; se Fagerhult, Fliseryds sn).

1510 (omkr) har Ingeborg Larsdotter (Tott), änka efter Jöns Ulfsson och omgift med Nils Eskilsson (Banér), en 'pratjord', som räntar 3 örtugar (TidöA, vol 499 f 3v; se Kolsrum).

1514 upptas i Knut och Nils Eskilssöners (Banér) jordebok en 'pratjord', som räntar 3 örtugar och 8 örtugar för 1 pund ål (K 3 f 19; se Kolsrum).

1531 redovisas i Gustav I:s jordebok en jord (prat) (K 1; se Barnebo).

1538–41 har Gustav I en tomt (1540 en kyrkojord) (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum).

1559 läggs prästgården i Högsby under avelsgården i Högsby (Högsby gård). Kyrkoherde Mikael får samtidigt ersättning genom att han tilldelas halva skatten av en gård i Gillberga, där han tidigare varit bosatt (SmH 1559:14). 1558 hade Mikael blivit anvisad en gård i Ekeby som prästgård (se Ekeby). 1562 upphör avelsgården vid Högsby och Högsby gård blir åter prästgård. (KaHe 2 s 335)

1562 tilldöms Ture Pedersson (Bielke) vederlag för den fjärdedel han äger i en kvarn i Hanåsa som är lagd under H kungsgård (HH 13 s 76).

Högsby eller Högsholms gård (1559 *Höxby gård,* 1560 *Höxholms gård*) bebos åren omkring 1560 av f d fogden Kristiern Ivarsson, som 1559–61 inger räkenskaper för gården till kammaren i Stockholm. Under gården ligger åkrar – **Hålman, *Näsit, *Lychian,* Staby och Huseby gärden (samtliga med uppgift om utsäde) – ängar – 'Holman', 'Näsit', Bergboäng, Staby äng, **Måhuenen, *Åhvenen* samt Staby och Huseby gärde (samtliga med uppgift om avkastning i lass hö) – två humlegårdar vid gården och Högsby kyrka, en ollonskog på 'Holman' och på Staby mark samt fiske av

ål m m i ån vid gården med tio mjärdar samt en trädgård på 'Holman' (SmH 1559:7, 1560:5, 1561:11, AL 2 s 20, GR 25 s 212, 29 s 647).

Högsholms gård Se Högsby gård.

***Iernwdd** 1538 *Iernwdd* (SmH 1538:4), 1539 *Jernwddin* (AoE 9).
SmH 1538–50 **1 aoeuj**. (Bötterums rd)
1538–41 upptas i Gustav I:s jordeböcker en liten jord (prat) *I, som ger ränta tillsammans med *Hulltaasom (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum).

***Ingamaale** 1447 *Ingamaale* (VaKlJb s 68), 1457 *i Inghabodom* (VaKlJb s 106), 1502 *Ingemarsmale* (HH 16 s 138).
1447–66 har Vadstena kloster ett ödetorp med 9 töns utsäde ('tyni sæde'). Torpet ligger under Staby. (VaKlJb s 68 f, 106, UUB C 32 f 57; se Staby)
1502 har klostret ett ödetorp, där klostret äger 10 tunnland ('tunnoland'). Torpet ligger under Staby. (HH 16 s 138; se Staby)

Kalvenäs 1465 *Kalwanäss* (B 15 f 224v, avskr), 1474 *Kalffwanes* (RAp 4/8) – 5 G, 8 d.
SmH **1 fr** (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

Kalvenäs är 1465–?74 sätesgård för Magnus Drake (B 15 f 224v, SU s 226, SoH 1986 s 73 ff).

1474 säljer Sven Larsson (tre blad) K jämte jord i Bergboäng, som av ålder legat under K och som tillsammans räntar 6 mark gutniska, till Ture Turesson (Bielke) (RAp 4/8, Granlund 1969 s 284 ff).
1475 upplåter Jöns Larsson (båt), präst i Vadstena och bror till Sven Larsson (tre blad), till Ture Turesson (Bielke) sitt arvegods i Högsby sn (sannolikt K och jord i Bergboäng), i Aspelands hd, i Värend, och annorstädes efter Magnus Drake i K (RAp 7/1).
1475 tilldöms Magnus (Birgersson) Drake på Ugglebo, Ryssby sn (Sunnerbo hd), arv efter Magnus Drake i K (UUBpp 10/2 vid, RAp 12/2, jfr HH 27:1 s 160 not 2).

1520—talet ärver Ture Pedersson (Bielke) K och jord i Böta, Bötterum, Drageryd, Ekeby, Huseby och Långemåla efter föräldrarna Peder Turesson (Bielke) och Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge), båda döda 1520. Vid förnyat arvskifte efter föräldrarna och systern Anna Pedersdotter (död 1551) 1553 och 1559 även efter systern Margareta Pedersdotter (död 1557) och mostern Pernilla Nilsdotter (Sparre av Ellinge, död före 1557) får Ture samma jord som tidigare (utom jorden i Långemåla, som ej återkommer i 1550-talets skiften) samt jord i Hanåsa, denna sn, och i Idhult, Fliseryds sn. Systern Margareta ärver 1553 jord i Fliseryd och Torp, Fliseryds sn, som 1559 efter Margaretas död tillfaller hennes barn (se Fliseryd, Fliseryds sn). K räntar vid första skiftet 2 mark danska, 1553/59 1 tunna korn och 6 pund smör. (VikS E 2742, BiS E 2006, ShSp 1559 12/3)

1543 omnämns Olof Matsson i K som ombud för Handbörds härad hos Gustav I (GR 15 s 421; se Ruda).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok en hel gård, som har ekskog inom gärdet, ved- och näverskog, åker till 9 tunnor, äng till 20 vinterlass hö, humlegård till 1 $\frac{1}{2}$ pund, fiske i Kalvenässjön (*Kalffueness söö*) och i ena halvan av **Eskbech,* två notvarp och en mjärde i Älgsjön (*Elie söö*). K har utängar i tre skiften i Bergboäng, som ger 12 vinterlass. Under K ligger torpen *Angele målle, *Drackeness, Långhult, *Smedtztorp och Stenshult. Kalvenäs räntar 6 pund smör, 1 tunna korn, 6 hästar och 6 dagsverken samt håller fodernöt. (Kalvenäs rd) (Rött nr 354)

Kalvenäs rättardöme omfattar 1578 Ture Pederssons (Bielke, död 1577) efterlämnade gods i K, *Angellemålle, Bergboäng, Böta, *Drackeness, Drageryd, Ekeby, Flisängen, Hanåsa, Huseby, Långhult, *Smedtztorp och Stenshult, denna sn, i Idhult, Fliseryds sn, samt i Aspelands hd Bockara, Mörlunda sn, och Stora Bäckby, Gårdveda sn.

Kisebast 1498(?) *Kisebast* (ATJb s 75), 1515 *Kysæbast* (SSJb 1515 f 5v) — 5 G, 7 a — nu i Fågelfors sn.

SmH **1 aoe**. (Bötterums rd)
1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5v; se Barnebo).
1498(?) har Arvid Trolle ett 'hemulsbol', som kallas *Tomta och ligger i K (ATJb s 75; se *Tomta).
1526/31 redovisas K i Gustav I:s jordeböcker (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).
1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 10 spannland, ängbol till 6 lass hö (1538 16 lass) samt några utängar, god fämark, fiske i Sandsjön (*Sandszio*) och Öjasjön (*Öiaszio*) samt två halva bistockar (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8. 1541:11, AoE 9; se Bötterum).

Klebo 1498(?) *aff Kleuabodha* (C 36 s 41), 1533 *Kleffweboda* (SmH 1533:1 B) – 5 G, 8 d.
SmH **½ sk**.
1498(?) har Jöns Ulfsson (Roos av Ervalla) en jord, vilken årligen räntar en gammal vit (C 36 s 41; se Kolsrum).

Klo 1495(?) *Clo* (SSJb 1515 f 8), 1526 *Kloo* (AoE 9) – 5 F, 6 j – nu i Fagerhults sn.
SmH **2 sk + ½ sk**.
1 aoe; öde 1556, 1558. (Bötterums rd)
1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 8; se Barnebo).
1526/31 redovisas en gård (Fagerhults sn) i Gustav I:s jordeböcker (Fagerhults rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).
1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 8 spannland, ängbol till 16 lass hö, ollonskog i K skog, bistockar samt gott fiske i Tränsjön (*Transzio*), Kvarnsjön (*Qwarnasio*) och Boasjön (*Bodasio*) (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum).

Klobo (Stora o Lilla) 1533 *i Klobodom* (SmH 1533:1 A) – 5 G, 8 a – nu i Fågelfors sn.
SmH **2 sk**.
1 skuj.

Kolsrum 1451 *Kaalsrum* (B 15 f 21 avskr), 1498(?) *Kaalssrwm* (ATJb s 75) – 5 G, 7 c.

SmH **2 fr** (1553 Brita Jönsdotter /Roos av Ervalla/).
1 fr (1553 Gustav Olsson /Stenbock/).
1 fr + **½ fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1451 säljer Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) till Erik Eriksson (Gyllenstierna) en tredjedel i två gårdar i K, och jord i Bjärshult, denna sn, i Bölemåla, Grönskåra, Hinshult, Kösebo, Mjöshult, och Tämshult, Kråksmåla sn, samt jord i Hovmanstorps, Kalvsviks, Kläckeberga och Tävelås snr. Gregers Bengtsson har ärvt godsen efter sin morfar Ragnvald Filipsson (Lindö-ätten) (B 15 f 21, SmB s 59, 67, 231). De har tidigare varit pantsatta till Krukows hustru Katarina men detta år åter tilldömts Gregers Bengtsson (RAp ?18/5).

1498(?) har Arvid Trolle två gårdar, som räntar 2 mark resp 7 örtugar och 1 gutnisk (ATJb s 75).

1498(?) upptas i Jöns Ulfssons (Roos av Ervalla) jordebok två hela gårdar, som räntar tillsammans 10 mark gutniska, 8 örtugar och 1 mark, 5 öresland jord, som räntar 5 öre gutniska och 1 örtug, och jord i *Bothæbyergxmo, Högsby, Klebo och Massemåla (C 36 s 41).

1510 (omkr) har Ingeborg Larsdotter (Tott), änka efter Jöns Ulfsson och omgift med Nils Eskilsson (Banér), två gårdar, som räntar 8 mark gutniska och 8 alnar lärft i gästning, och en halv gård, som räntar 5 örtugar. Hon har dessutom jord i *Bothæbyergxmo, Högsby och Massemåla (TidöA, vol 499 f 3v).

1514 upptas i Knut och Nils Eskilssöners (Banér) jordebok två gårdar, som räntar vardera 4 mark gutniska och 1 mark i gästning, och en halv gård, som räntar 5 örtugar, samt jord i *Bothæbyergxmo, Högsby och Massemåla (K 3 f 19).

1540 (omkr) har Ture Trolle två gårdar, som räntar 4 skillingar och 2 vita resp 10 skillingar och 2 vita (Rött nr 300).

1551 tar Brita Pedersdotter (Hård), änka efter Jöran Jönsson (Svan), ut stämning på Gustav Larsson (sparre korsad av pil) angående två gårdar i K (GR 22 s 38).

Kronobo 1515 *Kramæ bode* (SSJb 1515 f 6), 1526 *Krwnæ bodha* (AoE 9) – 5 F, 8 j – nu i Fågelfors sn.

SmH ½ **aoe**; 1560 **1 aoe**. (Bötterums rd)

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård, som är befriad från ränta ('stå i fräls ') (SSJb 1515 f 6; se Barnebo).

1526/31 redovisas K i Gustav I:s jordeböcker (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1538–41 har Gustav I ett hemul, som 1541 har åker till 4 spannland, ängbol till 3 lass hö, fiske i Sandsjön (*Sandszio*) och Öjasjön (*Öiasiö*) samt ollonskog (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum).

***Krwsæmale** 1495(?) upptas i Sten Stures jordebok ett ödetorp *Krwsæmale* under Källtorp (SSJb 1515 f 5; se Barnebo).

Källtorp 1447 *i Kællatorppe* (VaKlJb s 69), 1502 *Kællatorp* (HH 16 s 140) – 5 G, 4 f – nu i Långemåla sn.

SmH ½ **aoe** (vissa år **1 aoe**); öde 1545–46, 1548–49, 1551. (Bötterums rd)

1447 har Vadstena kloster 6 stänger, som är öde (VaKlJb s 69).

1495(?) upptas en gård i K och ett ödetorp *Krwsæmale i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5; se Barnebo).

1502 har Vadstena kloster 6 stänger, som enligt klostrets jordebok med orätt innehas av Sten Sture d ä (HH 16 s 140).

1526/31 upptas K i Gustav I:s jordeböcker (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 7 spannland, ängbol till 7 lass hö (1538 8 lass) samt ollonskog (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum).

Lamnehult 1380 *Laghmundaholt* (UUBp 16/6), 1515 *i Lagmanholth* (SSJb 1515), 1526 *Lamanehulth* (AoE 9) – nu i Långemåla sn.

SmH **1 skuj**.
½ skkl, 1546–58 **1 skkluj**, 1559 **1 aoeuj**. (Bötterums rd)
2 aoe (1545 1 aoe + **½ aoe**). (Bötterums rd)
2 fr (1553 Halsten Bagge), 1556 **2 aoe**, 1559 **2 fr** (Per Bagge).
1 fr (saknas 1541–46) (1553 Gabriel Kristersson /Oxenstierna/).

Lamnehult är omkr 1559 sätesgård för Per Bagge (Bagge av Berga) (FoR 8, AH s 184).

1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort en landbogård till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta).

1401 ger Gotskalk Bengtsson (Ulv) en gård (hemul), som räntar 3 öre, till Sten Bengtssons (Bielke) och Staffan Ulfssons (Ulv) barn som arv efter Harald Karlsson (Stubbe) (SD 69; se Högsby).

1453 får Arent Bengtsson (Ulv) jord i L vid arvskifte med sina bröder Knut och Sten Bengtssöner efter modern Birgitta Arentsdotter (Styke) (RAp 23/4 ;se Högsby).

1480 upptas i Kalmar nunneklosters jordebok en gård, som räntar 1 mark och 20 ålar (D 9 f 14v).

1495(?) upptas två gårdar i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5; se Barnebo).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård och ett hemul (1531 två gårdar) (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1538–41 har Gustav I två gårdar i L. Den ena gården har åker till 12 spannland och ängbol till 8 lass hö (1541 12 lass) i gärdet samt några utängar; den andra har åker till 6 spannland och ängbol till 6 lass. De har vardera ett halvt ålverke i Alsterån (*Alstrann*), den förra gården även en mjärde i Hökesjö (*Höksziö*), den senare fiske i Hökesjö. Båda har ollonskog, den mindre även fyra halva bistockar. (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum)

1539/40 har Skänninge kloster en gård, som räntar 2 skillingar, 2 vita och ett pund ål, som sålts för 1 mark danska. 1540 räntar gården ollonfläsk, 1 mark danska i städselöre och håller årligen 1 häst. (Bötterum

rd) (ÖgH 1539:3, 1540:1) Den har 1541 åker till 4 spannland, ängbol till 5 lass hö, ett halvt ålverke i Alsterån samt ollonskog; den räntar 1 ½ pund smör och 1 pund ål. (Bötterums rd) (SmH 1541:11 A)

1555 får Gustav I två gårdar i L och jord i Långemåla av Halsten Bagge, 1556 även två ålfisken vid L och Långemåla (SmH 1555:12, 1556:9).

1560 klagar Gustav I i brev till hertig Erik över att denne skänkt släkten Bagge L och Långemåla, som kungen bytt till sig av Halsten Bagge mot Skällenäs, Söderåkra sn, Södra Möre (GR 29 s 436).

1563 tilldöms Per, Bröms, Bengt och Anders Bagge (Bagge av Berga) två gårdar i L och en gård i Långemåla (HH 13 s 115).

Libbeböle Se Fliseryds sn.

Livemåla 1515 *Leffwomale* (SSJb 1515 f 6), 1549 *Liffuamåla* (SmH 1549:12) – 5 G, 9 e.

1495(?) upptas ett ödetorp i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 6; se Barnebo).

1549 redovisas L, som räntar ½ pd smör, bland Gustav I:s arv och eget-gods (Bötterums rd) (SmH 1549:12).

Lixhult 1498(?) *Lekxhwlt* (ATJb s 75), 1534 *Liixhult* (SmH 1533:1 B) – 5 G, 8 b – nu i Fågelfors sn.

SmH ½ **sk.**

1 fr + ½ **fr** (1553 Nils Bröms).

1498(?) har Arvid Trolle ett bol L (ATJb s 75).

Långemåla 1378 *aff Langamalom* (RAp 23/4) – 5 G, 5 e – nu i Långemåla sn.

SmH **1 skuj.**

2 vakl; 1 öde 1538, 1545. (Högsby rd)

1 aoe. (Bötterums rd)

3 aoeuj. (Bötterums rd)

1 fr (1553 Halsten Bagge), 1556 **1 aoe**, 1559 **1 fr** (Per Bagge).

1 fr, 1541 **2 fr**; 1 öde 1544, 1553–58 (1553 Gabriel Kristersson /Oxenstierna/).

1378 testamenterar Erengisle Sunesson (båt) och hans hustru Ingeborg Magnusdotter (Ulvåsa-ätten) jord,

som räntar 18 öre och 5 öre, till Vadstena kloster (RAp 23/4; se Mellby).

1401 ger Gotskalk Bengtsson (Ulv) en gård (hemul), som räntar 4 öre, till Sten Bengtssons (Bielke) barn och Staffan Ulfssons (Ulv) barn som arv efter Harald Karlsson (Stubbe) (SD 69; se Högsby).

1447 har Vadstena kloster 8 stänger och 5 ½ aln med två landbor, som räntar 17 öre och 9 penningar gutniska tillsammans (VaKlJb s 69; HH 16 s 140).

1457–66 har Vadstena kloster en landbo (1466 två landbor), som räntar tillsammans 3 mark och 2 öre gutniska. 1466 ger den ena landbon 13 öre, den andra 11 öre. (VaKlJb s 106, HH 16 s 140, UUB C 32 f 57v)

1495(?) upptas tre gårdar och en jord i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5; se Barnebo).

1502 äger Vadstena kloster två gårdar på till sammans 8 stänger och 5 ½ aln, som räntar 1 mark och 1 örtug svenska tillsammans. Till L ligger en äng på Flisängen, ett ålfiske, som bör ge 1 timmer ål, ett ålfiske *Ællæmptowerke, där klostret också har en äng. (HH 16 s 139)

1520–talet ärver Ture Pedersson (Bielke) en jord, som räntar 3 örtugar (VikS E 2749; se Kalvenäs).

1526 redovisas i Gustav I:s jordeböcker en gård, en liten jord (prat) och ytterligare en jord i L. 1531 upptar jordeboken en gård och ett hemul (prat). (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo)

1538–41 har Gustaf I en gård, som har åker till 16 spannland, ängbol till 6 lass (1538 16 lass hö, 1539 7 lass), ollonskog samt fiske i **Isziö* (trol nuv Barnebosjön). Till gården hör två utjordar (prat), 1541 även en liten tomt, även upptagen som utjord. (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum)

1545 räntar Vadstena klosters två gårdar, där rättaren bor, 3 ½ resp 2 ½ öre och 1 fyrk och vardera 6 hästars fodring. Följande år räntar de 2 pund smör resp 1 pund 15 mark smör och 15 mark ål samt vardera 10 hästars fodring (Högsby rd) (VgH 1545:1, ÖgH 1546:1).

1555 får Gustav I en gård av Halsten Bagge, 1556 ett ålfiske (SmH 1555:12, 1556:9; se Lamnehult).

1556 redovisas i arv och eget-jordeboken två ålfisken, som vardera räntar $\frac{1}{2}$ pund ål, samt tre utjordar i L, som skall återbördas under kronan (AoE 29 C f 8v).

1560 klagar Gustav I över att hertig Erik skänkt L, som han bytt till sig, till släkten Bagge (GR 29 s 436; se Lamnehult).

1563 tilldöms Per, Bröms, Bengt och Anders Bagge (Bagge av Berga) en gård (HH 13 s 115; se Lamnehult).

Långhult 1380 *i Langhwlte* (UUBp u d), 1506 *i Langgylto* (BSH 5 s 90) – 5 G, 8 d.

1380 behåller Magnus Ryz en del i L vid skifte med Leie Håkansson (UUBp u d; se Axebo, Fagerhults sn).

1506 daterar Sten Kristiernsson (Oxenstierna) brev i L till riksföreståndaren Svante Nilsson (BSH 5 s 90).

1578 uppges i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok att torpet L ligger under Kalvenäs (Kalvenäs rd) (Rött nr 354; se Kalvenäs).

***Løtswirke** 1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, bort ett ålfiske *i Løtswirke* till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta).

Massemåla 1454 *Massamåla* (RAp 5/7), *Massamola* (RAp 6/7) – 5 G, 6 b.

SmH 1541 **1 fr** (1553 Brita Jönsdotter /Roos av Ervalla/).

1454 får Offe Nilsson (Bååt) vid skifte med sin svåger Lars Bengtsson (båt) M, som räntar 12 öre (RAp 5/7 och 6/7; se Flatehult, Kråksmåla sn).

1465 säljer Offe Nilsson (Bååt) M tillbaka till Lars Bengtsson (båt) (UUBp 7/11).

1498(?) upptas i Jöns Ulfssons (Roos av Ervalla) jordebok M, som räntar 12 örtugar (C 36 s 41; se Kolsrum).

1510 (omkr) har Ingeborg Larsdotter (Tott), änka efter Jöns Ulfsson och omgift med Nils Eskilsson (Banér), en gård, som räntar 12 örtugar och 4 alnar lärft i gästning (TidöA, vol 499 f 3v; se Kolsrum).

1514 upptas i Knut och Nils Eskilssöners (Banér) jordebok M, som räntar 12 örtugar (K 3 f 19; se Kolsrum).

1540 får Gustav Olsson (Stenbock) M, som räntar 4½ mark, vid arvskifte efter Truls Bagge (Bagge av Botorp) (ShSp 8/9, HSH 36 s 32).

Mellby 1378 *aff Medalbodhom* (RAp 23/4), 1534 *i Medelböj* (SmH 1533:1 B) – 5 G, 8 c.

SmH **½ sk**; nyupptaget 1538.
1541 **1 fr** (1553 Halsten Bagge).
1545 **2 fr**; 1 öde 1553–54 (1553 Halsten Bagge).

1378 testamenterar Erengisle Sunesson (båt) och hans hustru Ingeborg Magnusdotter (Ulvåsa-ätten) jord i M, som räntar 7 ½ öre, i Böta, Bötterum, Ekeby, Gillberga, Hammarby, Långemåla, Släthult, i Västramark och i Hammarby fjärding, denna sn, samt gods i Ålems och Mönsterås snr till Vadstena kloster (RAp 23/4, SRP 1336, DN 8:202; se även Bäcketorp, Ålems sn och Mölstad, Mönsterås sn).

Mjösebo 1533 *Mösseboda* (SmH 1533:1 B) – 5 G, 6 a.

SmH **1 sk**.

***Målanom** 1538 *i Målanom* (SmH 1538:5).

SmH 1538 (endast) **1 fr**.

Möckhult 1502 *Mykilholth* (HH 16 s 37), 1538 *Myklult* (SmH 1538:5) – 5 G, 9 f – nu i Döderhults sn.

SmH **½ fr** (1553 Severin Kil, 1554 Per Kil, 1559 Nils Bröms).

1502 har Vadstena kloster ett torp under Granhult (HH 16 s 137; se Granhult).

Odensvi 1351 *in Othenswi* (DS 4748) – 5 G, 7 c.

SmH **2 fr** (1553 Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).
1 fr (1553 Gabriel Kristersson /Oxenstierna/).

1351 ger Jöns Brudsson (Lejonansikte, Bengt Nilssons ätt) sin hustru Kristina Hemmingsdotter (Tanne) i morgongåva all sin egendom i O, som består av två brytegårdar (curias villicales) med två kvarnar, och jord i Högsby (DS 4748).

1418 får Holmsten Johansson (Rosenstråle) vid arvskifte efter Jöns Brudsson, dennes hustru Kristina och son Sten Jönsson, två gårdar och två kvarnar i O och jord

i Högsby kyrkby, denna sn, samt jord i Virserums och Skirö snr, Småland, och i Landeryds sn, Östergötland (SD 2504, ÄSF s 72, jfr LaMV s 417 n 15).

1500 (omkr) har Kristina Eriksdotter (Gyllenstierna) fyra gårdar, som räntar 1 ½ mark svenska (C 12 f 5).

1510 (omkr) redovisas i räkenskaperna efter Kristina Eriksdotter (Gyllenstierna) och Åke Hansson (Tott) fyra gårdar, som räntar 3 ½ mark svenska (C 13 II f 4). I ett annat lägg upptas fyra gårdar och en kvarn, som ger 13 ½ mark i ränta och troligen gästning (C 13 IV f 2 v). I ett tredje lägg upptas fyra gårdar, som ger 1 ½ mark svenska (?vardera) (C 13 VII f 1).

1562 dömer Erik XIV:s nämnd att Anna Klemetsdotter (Hogenskild) skall återfå den kvarn, som Gustav I fråntagit henne 1555 och som 'lades öde' under Högsby prästgård (HH 13 s 7, 73, RAp 1563 10/11).

Odensö 1344 *vsque insulam Odensøø* (DS 3783, avskr) — 5 G, 7 c.

1344 får Johan Hemmingsson (Lejonansikte) vid godsbyte med Nils Turesson (Bielke) en fors i Emån mellan Frövi kvarn och ön, som heter O (DS 3783; se Valåkra).

***Olaffs maale** 1447 *Olaffs maale* (VaKlJb s 69), 1502 *Olaffsmale* (HH 16 s 140).

1447/1502 äger Vadstena kloster 9 stänger, som är öde (VaKlJb s 69, HH 16 s 140).

Osemåla 1447 *Oosamaala* (VaKlJb s 69), 1502 *Osamale* (HH 16 s 140) — 5 G, 5 d — nu i Långemåla sn.

SmH **½ aoe** (saknas 1545—49; vissa år **1 aoe**; uppges 1541 ha varit ky). (Bötterums rd)

1447/1502 har Vadstena kloster 9 stänger (öde 1447) (VaKlJb s 69; HH 16 s 140).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok ett ödetorp, som heter O (SSJb 1515 f 5v; se Barnebo).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker ett hemul (Högsby rd) (AoE 9; K 1; se Barnebo).

1536—37 redovisas en skattejord (prat) (SmH 1538:6)

1538—41 har Gustav I ett hemul, som har åker till 2 spannland (1541 3 spannland), ängbol till 4 lass hö

(1541 3 lass) samt ollonskog (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum).

Prästgården 1506 *i Hoxbi prestegard* (StuA 1515) — Se Högsby 1559
1506 daterar Mats Jönsson brev till Hemming Gadh i prästgården (StuA 1515).

***Ragnildamwse** 1474 *Ragnildamwse* (RAp 8/12).
1474 intygas att Magnus Drake, nu död, skänkt till Vadstena kloster ett ålfiske *Ællæmpthowerke och en äng därtill, som kallas *R (RAp 8/12; se *Ællæmpthowerke).
1502 har klostret en äng, som ligger intill ålfisket *Ælmthawerke och som bör ränta 4 örtugar; den innehas av den som lejer ålfisket (HH 16 s 139).

Ruda 1441 *i Rudw* (SMR 1343, avskr), 1495(?) *i Rodhw* (SSJb 1515 f 5v) — 5 G, 6 d.
SmH **2 sk**.
1 aoe. (Bötterums rd)
1 fr (1553 Gustav Larsson /sparre korsad av pil/).
1 fr (1553 Lyder Slatte).
1441 är Birger i R nämndeman på häradsting i Högsby (ÖD 10 s 224, SMR 1343; se Granhult).
1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok. Gården har ägor i Huseby. (SSJb 1515 f 5v; se Barnebo)
1526/31 redovisas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).
1538—41 har Gustav I en gård, som har åker till 14 spannland, ängbol till 12 lass hö, ollonskog och en femtedel i ett ålverke i Emån (*Emben*). Till R hör en liten jord i Aboda. (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum)
1543 får Peder Nilsson i R och Olof Matsson i Kalvenäs som ombud för Handbörds hd i uppmaning av Gustav I att hjälpa till med att spåra upp och fängsla Nils Dacke (GR 15 s 421).

Sinnerbo 1533 *i Sönderbodum* (SmH 1533:1 B) — 5 G, 5 c.
SmH **1 sk**.

Sjötorp 1498(?) *Syøtorp* (ATJb s 75), 1540 (omkr) *Siöatorp* (Rött nr 300) — 5 G, 7 a — nu i Fågelfors sn.

SmH **½ sk.**
1539–41 **½ fr.**
1498(?) har Arvid Trolle ett ödetorp (ATJb s 75).
1540 (omkr) har Ture Trolle en utjord(?), som räntar 2 skillingar och 2 vita (Rött nr 300).

Skruvshult 1382 *Skrugxhult* (RAp 5/12) – 5 G, 9 c.
SmH 1547 **1 kyuj.**
1 vakl. (Högsby rd)
1382 testamenterar Kristina Petersdotter (tre hjärtan) S till Vadstena kloster (RAp 5/12, SRP 1782; se Värlebo).
1447/57 har Vadstena kloster en gård, som räntar 1 mark gutniska (VaKlJb s 68, 106).
1466 har Vadstena kloster två landbogårdar, nu sammanförda till en gård, som skall ränta 3 mark gutniska. Landbon betalar bara 2 mark men har befrielse från en del av räntan på grund av byggnadsarbeten. (UUB C 32 f 57, HH 16 s 136)
1499 får Bengt Ryning vid arvskifte efter Erik Ryning och hans hustru Kristina Eriksdotter (Urup) S, som räntar 2 pund smör och 6 örtugar (NRKb nr 8; se Fagerhult, Fliseryds sn).
1502 äger Vadstena kloster två gårdar, som vardera räntar 16 örtugar svenska. Den ena gården har klostret bytt till sig av Magnus Vale i Torp, Mönsterås sn, i utbyte mot klostrets jord i Torp. (HH 16 s 136 f)
1545 har Vadstena kloster en gård, som räntar 6 öre och 6 hästars fodring, året därpå 3 pund smör och 10 hästars fodring (Högsby rd) (VgH 1545:1, ÖgH 1546:1).

Skurebo 1421 *i Skurebodhom* (RApp 1421 11/1 el 12/7), 1495 *Skwrobodha* (RAp 5/1) – 5 G, 5 c.
SmH **2 fr** (1553 Svante Sture). (Tribäcks rd)
1 fr (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).
1421 dömer Birger Trolle som konungsdomhavande på ting i S (RAp 11/1 el 12/7, två brev).
1495 säljer Svante Nilsson (Sture) två gårdar till Ingegerd Magnusdotter (Stierna) (RAp 5/1; se Tribäck, Fagerhults sn).

1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 18 örtugar (ATJb s 75).

1528 ärver Svante Sture efter Sten Sture d y två gårdar (Tribäcks rd) (VikS E 2739; se Tribäck, Fagerhults sn).

1540 (omkr) har Ture Trolle ett torp, som räntar 5 skillingar och 1 vit (Rött nr 300).

Släthult 1378 *aff Slethult* (RAp 23/4), 1399 *i Slæthult* (RAp 30/9) — 5 G, 8 d.

SmH **1 sk** + **½ sk**.
1 fr; öde 1558 (1553 Halsten Bagge).

1378 testamenterar Erengisle Sunesson (båt) och hans hustru Ingeborg Magnusdotter (Ulvåsa-ätten) jord, som räntar 18 pn, till Vadstena kloster (RAp 23/4, SRP 1336, DN 8:202; se Mellby).

1399 ger Nils Knutsson (sparre) sin hustru Sestrid Magnusdotter (Bergkvara-ätten) en gård i morgongåva (RAp 30/9, SRP 3025; se Granhult).

1422 ger Sestrid Magnusdotter sin gård till Vadstena kloster (RAp 23/8; se Granhult).

1441 tilldöms Vadstena kloster den gård, som Sestrid Magnusdotter skänkt klostret men som undanhållits klostret av Offe Nilsson (sparre) (ÖD 10 s 224, SMR 1343; se Granhult.

1447—66 har Vadstena kloster en gård, som räntar 1 mark. Landbon ger 1466 ½ mark. (VaKlJb s 69, 107, HH 16 s 141).

1480 och 1502 uppges i Vadstena klosters jordeböcker, att klostret bytt bort sina ägor i S och *Symonamaala till Erik Hemmingsson i S i utbyte mot jord i Morebo, Mörlunda sn (HH 16 s 135 f).

1499 får Bengt Ryning vid arvskifte efter Erik Ryning och hans hustru Kristina Eriksdotter (Urup) en gård, som ger 4 örtugar (NRKb nr 8; se Fagerhult, Fliseryds sn).

***Smedtztorp** 1578 omnämns i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok *Smedtztorp* som ett torp under Kalvenäs (Kalvenäs rd) (Rött nr 354; se Kalvenäs).

Snabberyd 1526 *Snaba rydh* (AoE 9), 1531 *Snabberiid* (K 1) – 5 F, 7 j – nu i Fågelfors sn.

SmH **½ aoe** (vissa år **1 aoe**); nyupptaget 1538. (Bötterums rd)

1526/31 upptas S i Gustav I:s jordeböcker (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1538–41 har Gustav I ett hemul (1538 "maale"). 1541 har hemulet åker till 4 spannland, ängbol till 3 lass hö, fiske i Sandsjön (*Sandszi̇ö*) och Öjasjön (*Öiaszi̇ö*) samt ollonskog. (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum)

Solberga 1498(?) *i Solberge* (ATJb s 75) – 5 G, 5 b.

SmH **2 skuj**.

1 fr + **½ fr** (1541 **2 fr**) (1553 Verner Slatte).

1498(?) har Arvid Trolle två gårdar, som räntar 3 ½ mark resp 14 (?mark) gutniska (ATJb s 75).

1544 omtalas Olof Jonsson i S som borgensman för Peder i Branthult (GR 16 s 402, 419; se Branthult, Kråksmåla sn).

Staby 1299 *de Stafby* (DS 1260), 1300(?) *de Stafby* (DS 1307) – 5 G, 7 c.

SmH 1538–59 **1 sk**; lagd under Högsby gård 1560.
1538–59 **1 vakl**; lagd under Högsby gård 1560.
1 fr (1553 Gabriel Kristersson /Oxenstierna/).
1 fr (1553 Verner Slatte).

1299 nämns Magnus i S som vittne vid Bengta Holmstensdotters donation (DS 1260; se Berga).

1300(?) omtalas Birger från S som vittne vid Bengta Holmstensdotters donation (DS 1307; se Berga).

1352 hålls kungligt räfsteting i S (DS 4863; se Tribäck, Fagerhults sn).

1447 omfattar Vadstena klosters egendomar 17 töns utsäde ("tonia sædhe"), uppdelad på en gård, som räntar 3 mark gutniska, och en liten gård, som räntar 12 öre. Till S ligger ett ödetorp *Ingamaale (VaKlJb s 69, HH 16 s 138).

1457/66 har Vadstena kloster två landbor, som räntar tillsammans 4 ½ mark gutniska. En landbo betalar 1466

4 mark. Under S ligger *Ingamaale, som är öde. (VaKlJb s 106, HH 16 s 138, UUB C 32 f 57)

1502 äger klostret 17 tunnland (”tunnalandh”), som varit två gårdar men som nu är en, sedan en gård brunnit; räntan är 1 mark och 8 örtugar svenska. Till gården ligger ett ödetorp *Ingemaale. Till gården hör också fyra ängar på Flisängen. (HH 16 s 138; se Flisängen)

1546 räntar Vadstena klosters gård 4 pund smör och 10 hästars fodring (ÖgH 1546:1).

1559–61 redovisas gärden och ängar i S bland ägorna till Högsby (Högsholms) gård (SmH 1559:7, 1560:5, 1561:11; se Högsby).

Stenshult 1578 *Stenshultt* (Rött nr 354) – 5 G, 8 d.

1578 omtalas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok torpet S under Kalvenäs (Kalvenäs rd) (Rött nr 354; se Kalvenäs).

Strömsnäs 1506 *oppa Strömsnæss* (HSH 20 s 36), 1511 i *Strömnes* (RAp 1/4) – 5 G, 7 d.

Strömsnäs omtalas 1511 som sätesgård för Lars Olofsson (sparre korsad av pil) (RAp 1/4, SU s 226) och 1525–28 för hans änka Birgitta Gustavsdotter (GR 2 s 176, GR 5 200). Sonen Gustav Larsson bor på S åtminstone från 1553 – sannolikt redan i slutet på 1530-talet – och till sin död omkr 1570 (AH s 183).

1506 daterar Erik Bengtsson, tjänare hos Sten Kristiernsson (Oxenstierna), brev på S (HSH 20 s 36).

1525 och 1528 får Birgitta Gustavsdotter på S brev på att hon får behålla allt det gods Nils Bosson (Grip) fråntog hennes make Lars Olofsson (sparre korsad av pil). Hon får dessutom Bråhults ägor i förläning (GR 2 s 176, 5 s 200). Dessa omfattar på 1540-talet närmare 40 enheter i östra Småland, varav 10 ligger i Handbörds och Stranda hdr (SmH 1545:10 B).

***Symonamaala** 1480 och 1502 uppges i Vadstena klosters jordeböcker att klostret bytt bort sina ägor i **Symonamaala* till Erik Hemmingsson i Släthult (HH 16 s 135 f; se Släthult).

***Syoboodarydh**

1447 *i Syoboodarydh* (VaKlJb s 69), 1502 *Sioboridh* (HH 16 s 137).

1447 har klostret en jord ('tillgång') under Granhult; jorden borde ränta 2 örtugar gutniska (VaKlJb s 69).

1502 har klostret en jord ('tillgång') (HH 16 s 137).

***Tomta**

1498(?) *Tomta* (ATJb s 75).

1498(?) har Arvid Trolle ett 'hemulsbol', som uppges ligga i Kisebast och ränta 2 mark gutniska (ATJb s 75).

1540 se Gamlehult.

1547 redovisas en aoe-utjord under Gamlehult; räntan är $\frac{1}{2}$ pund smör (Bötterums rd) (SmH 1547:12).

Torp

1498(?) *i Torp* (ATJb s 75), 1526 *Torp* (AoE 9) — 5 G, 7 c.

SmH **1 aoe**. (Bötterums rd)

$\frac{1}{2}$ fr (1553 Halsten Bagge).

$\frac{1}{2}$ fr (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1553 **1 aoeuj**.

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5v; se Barnebo).

1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 1 mark (ATJb s 75).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1538—41 har Gustav I en gård, som har åker till 20 spannland, ängbol till 20 lass hö, en mjärde i Emån (*Emben*), gott fiske i Sarvesjön (*Sarwan*) och **Fijreszziö* samt ollonskog (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum).

1540 (omkr) har Ture Trolle en gård, som räntar 5 skillingar, 1 vit (Rött nr 300).

1553 får Gustav I en utjord, som tidigare legat under Högsby kyrka och som räntar 3 fyrkar (SmH 1553:15).

Tortebo

1498(?) *Thorttebode* (ATJb s 75), 1515 *Toortabode* (SSJb 1515 f 5v) — 5 G, 5 c.

SmH **1 skuj**.

2 aoe. (Bötterums rd)

1 fr (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1495(?) upptas två gårdar i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5v; se Barnebo).

1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 1 mark pn (ATJb s 75).

1526/31 upptas två gårdar i Gustav I:s jordeböcker: södra och norra gården (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1538–41 har Gustav I två gårdar, av vilka den ena har åker till 9 spannland, den andra till 10 spannland; båda har ängbol till 10 lass hö vardera. De har ollonskog, fiske med not och nät i Allgunnen (*Algunden*), den ena en mjärde i denna sjö, den andra ett ålverke i **Möasiöbeck* samt tre halva bistockar. (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum)

Tråshult 1534 *Trenshult* (SmH 1533:1 B) – 5 G, 9 b – nu i Fågelfors sn.

SmH **1 sk**.

Valåkra 1343 *curiam meam ... Vardhakr* (DS 3730), 1344 *de Wardagra* (DS 3783) – 5 G, 8 c.

SmH **2 sk** + **½ sk**.
1547 **1 kyuj**.
2 aoe. (Bötterums rd)
½ aoe, 1560 **1 aoe**. (Bötterums rd)
1538–41 **2 fr**.
1538 (endast) **½ fr**.

1343 upplåter Ulvid Birgersson (Likvidssönernas ätt) en gård (curia) till sina testamentsexekutorer som säkerhet för testamentets verkställande (DS 3730; se Solänga, Fagerhults sn).

1344 byter Johan Hemmingsson (Lejonansikte, Hemming Ödgislassons ätt) till sig av Nils Turesson (Bielke) en del av hans egendom i Västramark, nämligen en åttondel i V sättung ("siættung") med två forsar i Emån: den ena från Frövi kvarn till ön Odensö, den andra nedanför berget **Førbolijdh*. Nils Turesson får Johans gods i Tolgs sn, Norrvidinge hd. (DS 3783)

1493 säljer Kristina Persdotter (sparre över blad) en gård, som räntar 6 mark gutniska, till Arvid Knutsson (?sparre över stjärna) (RAp 2/2).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok två gårdar i V och en gård i Övre V (SSJb 1515 f 5v; se Barnebo).

1526/31 redovisas i Gustav I:s jordeböcker Norra V och två gårdar i Södra V (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1530 omtalas ett rättardöme i V, som omfattar aoe-jorden i Högsby sn (FoRek f 1345; se tabell vid Barnebo).

1538–41 har Gustav I två gårdar och ett hemul. Gårdarna har vardera åker till 22 spannland, ängbol till 20 lass hö, ett halvt ålverke i **Rodkulla bäck* och fiske i Flåen (*Flosziö*); den ena gården äger en mjärde i Emån (*Emben*), den andra har bistockar. Hemulet i Övre V har åker till 8 spannland och ängbol till 10 lass. (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum)

1555 får landbofogden Olof Nilsson skattefrihet för sin gård i Västra V (GR 25 s 299).

***Wigutanæs** 1404 får Peter Klasson av Nydala kloster en gård *Wigutanæs* och klostrets skifte *i Wigutanæsi* inom Hemmings bol i Forsaryd mot jord i Nye sn, Östra hd (SD 470; se Forsaryd).

Virstad 1379 *i Wihæstadhum* (RAp 5/8), 1412 *i Wierstadum* (SD 1546) – 5 G, 8 c.

SmH **½ aoe**, 1541 **1 aoe**. (Bötterums rd)
2 fr + **½ fr**, 1541 **3 fr** + **½ fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).
½ fr (1553 Nils Ryning).

Virstad omtalas 1401 som sätesgård för Peter Ragnvaldsson (SD 14).

1379 ger Anund Jonsson (Lejonansikte, Hemming Ödgislessons ätt) norra gården till Vadstena kloster, då hans släkting Botild Jonsdotter, änka efter Jon Ketilsson (Puke), inträder i klostret. Gården är Botilds fädernearv. (RAp 5/8, SRP 1446)

1412 får Birger Trolle dä och hans hustru Ingeborg Arvidsdotter (Lejonansikte, Bengt Nilssons ätt) av Vadstena kloster en gård i V och klostrets ägolotter i Västramark i Högsby sn och jord i Sörvik, Döder-

hults sn, i utbyte mot jord i Fågelås sn, Västergötland. Birger Trolle avstår från alla arvsanspråk på de gods Erengisle Sunesson (båt) testamenterat till klostret och som Birger hade arvsrätt till, nämligen en tredjedel. (SD 1546; Sjögren s 27 ff)

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5v; se Barnebo).

1498 får Katarina och Birgitta Johansdöttrar (Moltke) efter sin morfar Erik Pedersson (Urup) och mormor Birgitta Bengtsdotter (båt) en gård, som räntar 2 mark (Rep 8566; se Tjuståsa, Fliseryds sn).

1498(?) har Arvid Trolle tre gårdar, som räntar 3, 3 ½ resp 2 mark, samt en halv gård, som räntar 1 mark. Den andra hälften av gården har Nils Ryning. (ATJb s 75)

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 12 spannland, ängbol till 10 lass hö (1539 12 lass), fiske och en mjärde i Kolsjön (*Kolsziö*) (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum).

1540 (omkr) har Ture Trolle fyra gårdar, som räntar resp 18 skillingar och 2 vita, 21 skillingar och 1 vit, 10 skillingar och 2 vita samt den fjärde 10 skillingar och 2 vita (Rött nr 300).

Värlebo

1382 *Vædhlabodha* (RAp 5/12) – 5 G, 5 e – nu i Långemåla sn.

SmH **1 vakl**, 1546 **½ vakl** + **½ vakl**, 1555 **½ vakl**; ½ vakl läggs under aoe 1553. (Högsby rd)
½ skkl. (Bötterums rd)
½ aoe (1546–48 **1 aoe**), 1554 **1 aoe**; ½ vakl (ovan) läggs 1553 till ½ aoe. (Bötterums rd)
1 fr (öde 1551), 1553 **½ fr** (1553 Halsten Bagge).
½ fr (1547 **1 fr**; öde 1551) (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).
1551 **½ fr**; öde 1551–57 (1553 Nils Bröms).

1382 testamenterar Kristina Petersdotter (tre hjärtan) V på Bötaskogen till Vadstena kloster, vidare jord i Skruvshult, denna sn, Tulunda, Mörlunda sn, i Ebbetorp, Dörby sn, Norra Möre. Jorden är arv efter

hennes make och hennes barn (RAp 5/12, SRP 1782). Ett år senare bekräftar Kristina Petersdotters svåger Nils Jönsson (halv stjärna) hennes testamente till Vadstena kloster (RAp 29/3, SRP 1919).

1401 ger Gotskalk Bengtsson (Ulv) en gård ('hemul'), som räntar $\frac{1}{2}$ mark, till Sten Bengtssons (Bielke) och Staffan Ulfssons (Ulv) barn som arv efter Harald Karlsson (Stubbe) (SD 69; se Högsby).

1447–57 har Vadstena kloster 13 stänger och 4 alnar jord med två landbor, som räntar tillsammans 3 mark, 2 öre och 5 pn gutniska (1457 3 mark och 2 öre). I V finns god ekskog. (VaKlJb s 69, 106, HH 16 s 140)

1453 får Arent Bengtsson (Ulv) vid arvskifte med sina bröder Knut och Sten Bengtssöner efter modern Birgitta Arentsdotter (Styke) bl a jord i V (RAp 23/4; se Högsby).

1466 har Vadstena kloster en enhet, som räntar 3 mark och 2 öre och som ligger öde detta år (UUB C 32 f 57v, HH 16 s 140).

1480 upptas i Kalmar nunneklosters jordebok en gård, som räntar 10 öre svenska (D 9 f 14v).

1495(?) upptas en gård och en jord i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5; se Barnebo).

1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 2 mark och en del i en gård, som räntar 8 (?mark) gutniska (ATJb s 75).

1502 äger Vadstena kloster 13 stänger och 3 alnar i två gårdar i V, som räntar 1 mark och 1 örtug svenska (HH 16 s 140).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker ett hemul och en jord (1531 en prat) (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1538–41 har Gustav I en gård (1538 en jord), som har åker till 3 spannland, ängbol till 6 lass hö, fiske i **Issjö* (trol nuv Barnebosjön) och ollonskog (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum).

1539/40 har Skänninge kloster en gård, som räntar 6 skillingar, 2 vita och årligen håller 2 hästar (1540 även ollonfläsk) (Bötterums rd) (ÖgH 1539:3, 1540:1).

Gården har 1541 6 ½ spannland åkerjord, ängbol till 9 lass hö samt fiske i **Issjö* och ollonskog; den räntar då 1 ½ pund smör (SmH 1541:11 A).

1540 (omkr) har Ture Trolle en halv gård, som räntar 9 skillingar och 1 vit (Rött nr 300).

1545 räntar Vadstena klosters två torp 2 ½ öre, 1 vit och 5 hästars fodring, resp 3 ½ öre och 3 hästars fodring. Året därpå räntar de 1 pund, 15 mark smör resp 1 ½ pund smör samt vardera 5 hästars fodring. (Högsby rd) (VgH 1545:1, ÖgH 1546:1)

***Ysaacsgerde** 1299 *i Ysaacsgerde* (DS 1291), 1472 *i Ysagerde* (UUBp 25/11).

1299 instiftar Margareta Gustavsdotter (Karl Gustavssons ätt) Kalmar nunnekloster och ger dit jord i *Y, brukad av en landbo (colonus), och tidigare donerad av Bengta Holmstensdotter (SD 1291; se Berga).

1472 säljer Mats Petersson i Ekeby sin egendom *Y, som han köpt av Peter Johansson i Ö till Ture Turesson (Bielke) (?UUBp 25/11).

***Yswerke** 1380 *Yswerke* (UUBp 6/6).

1380 byter Peter Larsson, kallad Bagge, ett ålfiske till Bo Jonsson (Grip) (UUBp 6/6; se Böta).

1541 har Skänninge klosters gård i Böta en åttondel i *Y (SmH 1541:11 A; se Böta).

Århult 1533 *Åalhult* (SmH 1533:1 B) — 5 F, 5 j — nu i Fagerhults sn.

SmH **1 sk**.

Åsebo Se Fliseryds sn.

Älmhult 1515 *Ælmholth* (SSJb 1515 f 5v), 1526 *Ælmwlth* (AoE 9) — 5 G, 4 d — nu i Långemåla sn.

SmH **1 skuj**.

1 ky.

½ kr; Bråhults-landbo förlänad Germund Svensson (Somme) 1545—59.

2 aoe + **½ aoe**, 1560 **3 aoe** (1554, 1556—58 **3 aoe**). (Bötterums rd)

1495(?) upptas tre gårdar i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5v; se Barnebo).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker två gårdar (en av dem kallad 'Mellangården') och ett hemul (Högsby rd) (AoE 9, K 1; se Barnebo).

1538–41 har Gustav I två gårdar och ett hemul. Gårdarna har vardera åker till 8 spannland (1538–39 ena gården 7 spannland samt utängar), ängbol till 14 lass hö, fiske i Elmtan (*Elmtan*), Bruddesjön (*Broddasiö*) och Åsjön (*Ååsiö*), ollonskog i Ä skog, tre resp fem halva bistockar, den ena gården dessutom ett ålverke. Hemulet har åker till 3 spannland, ängbol till 4 lass, två mjärdar i Åsjön, en mjärde i Alsterån (*Alstrann*) och fiske liksom övriga gårdar. (Bötterums rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bötterum)

1556 får Gustav I två ålfisken – ett av Brita Jönsdotter (Roos av Ervalla), ett av Halsten Bagge och Verner Slatte (SmH 1556:9, även AoE 29 Cæ f 8v).

***Ællæmptowerke**

1474 *Ællæmptowerke* (RAp 8/12), 1502 *Ælmthawerka* (HH 16 s 139).

1474 intygar Jöns Larsson (båt) och Sven Larsson (tre blad), att Magnus Drake, nu död, gett Vadstena kloster ett ålfiske och en äng därintill, som kallas *Ragnildamwse (RAp 8/12).

1502 har klostret ett ålfiske, som ger 1 timmer ål, och en äng i *Ragnildamwse, som nu innehas av den som lejer ålfisket (HH 16 s 139).

Öjemåla

1536 *i Öyemåle* (SmH 1533:1 B) – 5 G, 6 a. SmH **½ sk.**

Kråksmåla socken

1465 *Krogsmala sochn* (UUBp 7/11).
1498(?) *Krogxmaale soken* (ATJb s 76).
1515 *Kroxmalæ soken* (SSJb 1515 f 7v).

Omfattning: Kråksmåla socken omfattade under medeltiden och den första hälften av 1500-talet den sentida socknen (1950) utom Höboda, som kameralt och kyrkligt hörde till Högsby socken till 1816. (Lagerstedt

s 55). Kameralt upptas dock i det äldsta SmH-materialet (från slutet av 1530-talet) under Kråksmåla även Allgunnerum, Basthult, Flasgölerum, Horkarlsmåla, Hultsnäs, Tortebo (utom 1 skuj) och Älmhult (utom 1 skuj). Kyrkligt förs de upp under Högsby enligt tiondelängden för 1547 och från 1553, och under medeltiden hör de, även kameralt, till Högsby socken. Därför redovisas de här under Högsby.

Kyrkan: Av en medeltida föregångare till den nuvarande träkyrkan återstår en del virke, bl a en bjälke med rester av målningar. Flera senmedeltida inventarier av hög kvalitet har bevarats. Äldst är en madonnabild, ett importerat arbete från 1400-talets början eller något tidigare. Importerade är också ett helgonskåp med S:ta Birgitta i corpus och målade flygeldörrar (tillverkat av Johannes Stenrat i Lübeck) samt en S:t Göransgrupp, båda från 1400-talets slut. Vidare finns en skulptur av Anna-själv-tredje, möjligen från ett altarskåp, ett enkelt altarkrucifix samt en sanctusklocka. (Andersson 1980 s 51, 54, 89f, 169; SvK 192 s 194)

En sked (kommunionssked), som möjligen tillhört Kråksmåla kyrka, drogs in till kronan 1533 (Källström s 192).

Kyrkby: Kråksmåla.

Kameral indelning: 1537 omtalas en fjärdingsman i Branthult (SmH 1538: 6). Troligen utgjorde hela socknen en fjärding.

Övrigt: Kråksmåla rättardöme omfattade 1526 Gustav I:s jord i Barkebo, Branthult, Bölemåla, Flatehult, Holmaryd, Kråksmåla, Kåraryd, Kösebo, Lindshult, Mjöshult, Torshult, Tämshult och Uvahult. Rättardömet kallas 1530 Tämshults rättardöme och 1538–52 Branthults rättardöme. Se tabell vid Barkebo och Branthult.

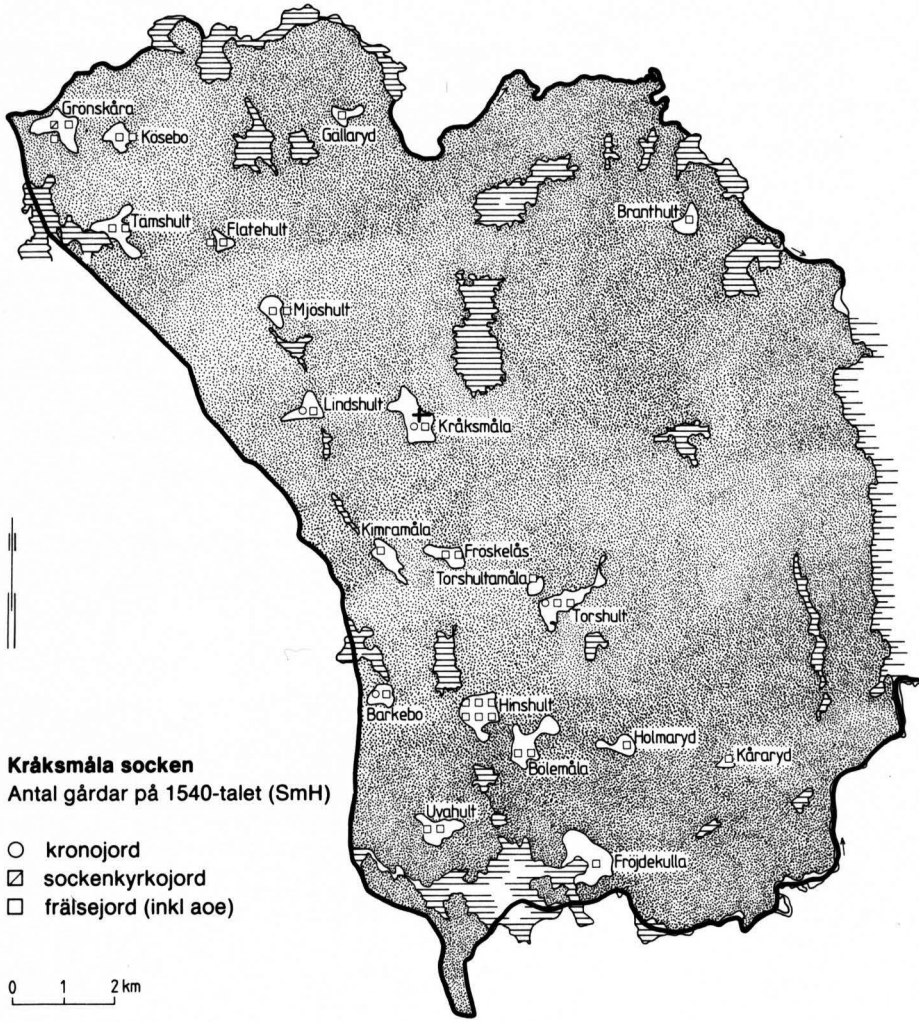
Grönskåra
Kösebo
Gällaryd
Tamshult
Flatehult
Branthult
Mjöshult
Lindshult
Kråksmåla
Kimramåla
Fröskelås
Torshultamåla
Torshult
Barkebo
Hinshult
Holmaryd
Kåraryd
Bolemåla
Uvahult
Fröjdekulla
Kråksmåla socken
Antal gårdar på 1540-talet (SmH)
kronojord
sockenkyrkojord
frälsejord (inkl aoe)
0 1 2 km

Antal jordeboksenheter SmH 1538/40 (1560)

	kr		½ kr		ky		aoe		½ aoe		fr		½ fr	
Barkebo	1	(1)	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Branthult	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Bölemåla	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	1	(1)	–	–
Flatehult	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	1	(1)	–	–
Fröjdekulla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)
Fröskelås	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(2)	–	–
Grönskåra	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	2	(2)	–	–
Gällaryd	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)
Hinshult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	5	(5)	0	(1)
Holmaryd	–	–	–	–	–	–	0	(1)	1	(0)	–	–	–	–
Kimramåla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Kråksmåla	0	(1)	1	(0)	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Kåraryd	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Kösebo	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	1	(1)
Lindshult	0	(1)	1	(0)	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Mjöshult	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	1	(1)	–	–
Torshult	0	(1)	1	(0)	–	–	2	(2)	–	–	–	–	–	–
Torshultamåla	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–
Tämshult	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	1	(1)	–	–
Uvahult	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	1	(1)	–	–
Summa	1	(4)	3	(0)	1	(1)	13	(14)	2	(1)	15	(15)	3	(4)

***Aalestraan** 1498(?) har Arvid Trolle två gårdar *i Aalestraan* (ATJb s 76). Troligen avses jord vid Alsterån, nära nuvarande Alsterbro.

Barkebo 1515 *Barckebode* (SSJb 1515 f 7v), 1526 *Barka bodha* (AoE 9) – 5 G, 3 a.

SmH **1 kr**; Bråhults-landbo, förlänad Germund Svensson (Somme) 1545–59.

1 aoe; öde 1538. (Branthults rd)

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok och ett stort antal enheter i Kråksmåla sn. Se vidstående tabell (SSJb 1515 f 8).

1526/31 upptas en gård i B i Gustav I:s jordeböcker och ett stort antal enheter i Kråksmåla sn (Kråksmåla rd). Se vidstående tabell (AoE 9, K 1).

1538–41 har Gustav I en gård om 6 spannland åker, ängbol till 4 lass hö, skavelskog, ett ålverke i **Krogzsiöbäck*, gott fiske i Krogsjö (*Kroxsiö*) och Lilla Hind-

sjön (*Hinsziö*) (Branthults rd) SmH 1538:4, 1540:8, 1541: 11, AoE 9; se Branthult).

Sten Sture d ä:s (1495?) och Gustav I:s gods i Kråksmåla sn (Kråksmåla rd 1526)

	enh	1495(?) ränta	1526 ränta	1531 ränta
Barkebo	1	14 ört	½ m sv, 1 sk, 1 v	1 pd smör
Branthult	1	–	6 pd smör	4 pd smör
Bölemåla	1	18 ört, 2 pn	½ m sv, 4 sk	–
Flatehult	1	14 öre, 2 pn	½ m sv, 1 sk, 1 v	1 pd smör
Holmaryd	1	–	2 sk, 2 v	½ pd smör
*Høgæhorffwa	1[1]	–	–	–
Kråksmåla	1	18 ört, 2 pn	½ m sv, 4 sk	1 pd smör
Kåraryd	1	–	2 sk, 2 v	½ pd smör
Kösebo	1	18 ört, 2 pn	1 m sv, 4 sk	1 pd smör
Lindshult	1	14 öre, 2 pn	½ m sv	1 pd smör
Mjöshult	1	14 ört, 2 pn	½ m sv, 1 sk, 1 v	1 pd smör
Torshult	1	18 ört, 2 pn	6 sk	1 pd smör
	2		6 sk	1 pd smör
Tämshult	1	18 ört, 2 pn	½ m sv, 4 sk	1 pd smör
Uvahult	1	14 ört, 2 pn	½ m sv, 1 sk, 1 v	1 pd smör

Källor: SSJb 1515, AoE 9, K 1
Förkortningar: ört = örtugar, m = mark, sv = svenska, pd = pund, sk = skillingar, v = vit, pn = penningar.
[1] Befriad från ränta.

Branthult 1498(?) *Brandzhwlt* (ATJb s 75), 1526 *Brantth vlth* (AoE 9) – 5 G, 5 b.

SmH **1 aoe**. (Branthults rd)

1498(?) upptas i Arvid Trolles jordebok ett ödetorp. Enligt senare anteckning innehas det av kungen (Gustav 1) (ATJb s 75).

1526/31 redovisas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Kråksmåla rd) (AoE 9, K 1; se Barkebo).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 9 spannland, ängbol till 16 lass hö, god ollonskog i B:s hägnad, god fämark, gott lösfiske i Möcklasjö (*Mykla siö*), tre ålverken (lanaverken), därav två i **Korpebeck*, en mjärde (stäk) i Gummegöl (*Gummegiöl*), fiskevatten i Svänesjö (*Suænasiö*), Bjärssjön (*Bersiön*), Träbaggasjö

(*Trabrangen*), halva Kvillen (*Quilla siö*) och halva Kleven (*Klefia siö*) samt två halva bistockar. Räntan framgår av bifogad tabell. (Branthults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9)

1544 meddelar Gustav I att han är beredd att släppa Peter i Branthult, en anhängare till Nils Dacke, mot att Peter betalar en summa pengar — kungens fogde

Gustav I:s gods i Kråksmåla sn (Branthults rd)

	enh	1538/39 ränta	1540 ränta	1541 ränta
Barkebo	1	1½ pd smör, 4 h	1½ pd smör, 4 fh, 1 fls	1½ pd smör, 4 fh, 2 hh
Branthult	1	5 pd smör, 4 h	5 pd smör, 4 fh, 1 fls, 1 ask ho[1]	5 pd smör, 4 fh, 2 hh
Bölemåla	1	2 pd smör, 4 h	2 pd smör, 4 fh, 1 fls	2 pd smör, 4 fh, 2 hh
Flatehult	1	1½ pd smör, 2 h	1½ pd smör, 2 fh	1½ pd smör, 4 fh, 2 hh
Holmaryd	1	1 pd smör, 2 h	1 pd smör, 2 fh, 1 fls	1 pd smör, 2 fh, 1 hh
Kråksmåla	1	3 pd smör, 4 h	2 pd smör, 4 fh, 1 fls, 1 ask ho	3 pd smör, 4 fh, 2 hh
Kåraryd	1	1 pd smör, 2 h	1 pd smör, 2 fh 1 fls	1 pd smör, 2 fh 1 hh
Kösebo	1	3 pd smör, 4 h	3 pd smör, 4 fh, 1 fls, 1 ask ho	3 pd smör, 4 fh, 2 hh
Lindshult	1	1½ pd smör, 2 h	1½ pd smör, 2 fh, 1 fls	1½ pd smör, 4 fh, 2 hh
Mjöshult	1	1½ pd smör, 2 h	1½ pd smör, 2 fh,	1½ pd smör, 4 fh, 2 hh
Torshult	1	2 pd smör, 4 h	2 pd smör, 4 fh 1 fls, 1 ask ho	2 pd smör, 4 fh, 2 hh
	2	2 pd smör, 4 h	2 pd smör, 4 fh, 1 fls	2 pd smör, 4 fh, 2 hh
Torshultamåla	1	–	–	½ pd smör
Tämshult	1	4 pd smör, 4 h	4 pd smör, 4 fh, 1 fls	4 pd smör, 4 fh, 2 hh
Uvahult	1	1½ pd smör, 2 h	1½ pd smör, 2 fh, 1 fls	1½ pd smör, 4 fh, 2 hh

Källor: SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9.

Förkortningar: pd = pund, h = hästar, fh = fogdehästar, hh = husbondehästar, fls = fläsksida, ho = honung.

[1] Dessutom 16 fls i strandlega av skog.

skall bestämma storleken – och att några bönder i Handbörd går i god för Peter (GR 16 s 402, 419).

Branthults rättardöme omfattar 1538–52 arv och egetjorden i Barkebo, Branthult, Bölemåla, Flatehult, Holmaryd, Kråksmåla, Kåraryd, Kösebo, Lindshult, Mjöshult, Torshult, Torshultamåla, Tämshult och Uvahult. Jorden betecknas i början av den aktuella perioden som 'Grönskogs ägor' och tillhörde tidigare Sten Sture d ä.

Bölemåla 1451 *Bolamåla* (B 15 f 21, avskr), 1498(?) *i Boolemaale* (ATJb s 76), 1538 *Bölamaala* (SmH 1538:4) – 5 G, 3 b.

SmH **1 aoe**. (Branthults rd)
1 fr (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1451 säljer Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) en gård till Erik Eriksson (Gyllenstierna) (B 15 f 21; se Kolsrum, Högsby sn).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 7v; se Barkebo).

1526/31 redovisas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Kråksmåla rd) (AoE 9, K 1; se Barkebo).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 10 spannland, ängbol till 4 lass hö, god fämark, ollonskog, tre halva bistockar, två mjärdar (stäk) i Öasjö (*Öasiö*), fiske i Store Hindsjön (*Hinsiö*) med not och nät (Branthults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Branthult).

1540 (omkr) har Ture Trolle B, som räntar 8 skillingar och 2 vita (Rött nr 300).

Flatehult 1454 *Flatahwlt* (RAp 5/7), *Flathahwlt* (RAp 6/7) – 5 F, 5 i.

SmH **1 aoe**. (Branthults rd)
1 fr (1545–49 **½ fr**) (1553 Brita Pedersdotter /Hård av Segerstad/).

1454 får Offe Nilsson (Bååt) vid skifte med sin svåger Lars Bengtsson (båt) F, jord i Fröskelås och Hinshult, denna sn, Massemåla i Högsby sn samt gods i Värend, Vedbo och Möre. Jorden i F räntar 3 mark med jorden i Fröskelås. (RAp 5/7 och 6/7; jfr LaMV s 418).

1495(?) har Sten Sture d ä en gård (SSJb 1515 f 7v; se Barkebo).

1526/31 redovisas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Kråksmåla rd) (AoE 9, K 1; se Barkebo).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 8 spannland, ängbol till 4 lass hö, ollonskog på Västramark, en mjärde (stäk) i Sävsjön (*Säffsiö*), en mjärde (stäk) i Grytsjön (*Grisiö*), och gott fiske i Lille och Store Flaten samt två halva bistockar (Branthults rd) SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Branthult).

Fröjdekulla 1498(?) *Frogdekvlle* (ATJb s 77), 1540 (omkr) *Fröekulla* (Rött nr 300) – 5 G, 2 b.

SmH **½ fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1498(?) har Arvid Trolle ett ödetorp (ATJb s 77).

1540 (omkr) har Ture Trolle F, som räntar 2 skillingar och 2 vita (Rött nr 300).

Fröskelås 1454 *Frøstgilliaas* (RAp 5/7), *Frøstgyllias* (RAp 6/7), 1545 *Frösgölaas* (SmH 1545:8) – 5 G, 3 a.

SmH **1 fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1 fr (1553 Lars Bröms, 1559 Brita Pedersdotter /Hård av Segerstad/).

1454 får Offe Nilsson (Bååt) vid skifte med sin svåger Lars Bengtsson (båt) bl a F, som räntar 3 mark tillsammans med jord i Flatehult (RAp 5/7 och 6/7; se Flatehult).

1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 12 örtugar. Till gården hör ett fiske. (ATJb s 76 f)

1540 (omkr) har Ture Trolle en gård, som räntar 8 skillingar (Rött nr 300).

Grönskåra 1451 *Granneskolä* (B 15 f 21, avskr), 1498(?) *i Grænneskwlle* (ATJb s 76), 1545 *Gröneskaale* (SmH 1545:8) – 5 F, 5 j – nu i Fagerhults sn.

SmH **1 ky**.

2 fr (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1451 säljer Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) ett hemul till Erik Eriksson (Gyllenstierna) (B 15 f 21; se Kolsrum, Högsby sn).

1498(?) har Arvid Trolle två gårdar, som vardera räntar 10 örtugar (ATJb s 76).

1540 räntar ett kyrkohemman 2 ½ öre (SmH 1540:12).

Gällaryd

1498(?) *Gelleredtt* (ATJb s 76) — 5 G, 5 a.

SmH **½ fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1498(?) har Arvid Trolle **Mallen,* som räntar ½ mark och kallas G (ATJb s 76).

Hinshult, Övre och Nedre/Yttre

1451 *Hinzhult* (B 15 f 21, avskr), 1454 *Hindzhwlt* (RAp 5/7), 1498(?) *i Ydre Hindzhwlt ... i Offwerhindzhwlt* (ATJb s 76) — 5 G, 3 a.

SmH **4 fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).
1 fr (1553 Brita Persdotter /Hård av Segerstad/).
1545 **½ fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1451 säljer Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) en gård till Erik Eriksson (Gyllenstierna) (B 15 f 21; se Kolsrum, Högsby sn).

1454 får Offe Nilsson (Bååt) vid skifte med sin svåger Lars Bengtsson (båt) en gård, som räntar 2 mark (RAp 5/7 och 6/7; se Flatehult).

1465 säljer Offe Nilsson (Bååt) en gård tillbaka till svågern Lars Bengtsson (båt) (UUBp 7/11).

1498(?) har Arvid Trolle två gårdar i Yttre H, som räntar vardera 1 mark gutniska, två gårdar i Övre H, som räntar 8 resp 6 örtugar samt en kvarnström vid Alsterån *(Alsteraan)*. Till Övre H ligger ett ålfiske, till Stora (= ?Yttre) H ligger två ålfisken, som inte ger någon ränta. Lars Nilsson i H lejer åldammen i stora ån och ger hälften av ålen i årlig ränta. (ATJb s 76 f)

1540 får Gustav Olsson (Stenbock) en gård, som räntar 2 mark, vid arvskifte efter Truls Bagge (Bagge av Botorp) (ShSp 8/9, HSH 36 s 32).

1540 (omkr) har Ture Trolle en enhet och en halv gård i H, som räntar resp 4 skillingar och 5 skillingar och 1 vit, en öde jord, som räntar 8 vita, samt en enhet och ett torp i Övre H, som räntar 4 skillingar resp 4 skillingar och 2 vita (Rött 300).

Holmaryd 1515 *Holmærydh* (SSJb 1515 f 7v), 1526 *Holma rydh* (AoE 9) — 5 G, 3 b.
SmH ½ **aoe**, 1546 **1 aoe**, (1559 ½ **aoe**). (Branthults rd)
1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 7v; se Barkebo).
1526/31 redovisas H i Gustav I:s jordeböcker (Kråksmåla rd) (AoE 9, K 1; se Barkebo).
1538–41 har Gustav I ett hemul, som har åker till 4 spannland, ängbol till 2 lass hö (1540 ingen äng, 1541 3 lass), en mjärde (stek) i Öasjö *(Öiasziöö)*, fiske i Lille Skäresjö *(Skarsziöö)* och Smedjegölen *(Smidhiegiöll)*, ollonskog och två halva bistockar (Branthults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Branthult).

Höboda Se Högsby sn.

***Høgæhørffwa** 1495(?) har Sten Sture dä en gård *Høgæhørffwa*, som är befriad från ränta på grund av byggenskap ("er frelsæ paa gifvith ffore bygninge") (SSJb 1515 f 7v).

Isabo 1498(?) *Yssabode* (ATJb s 77) — 5 F, 5 j.
1498(?) har Arvid Trolle ett ödetorp I (ATJb s 77).

Kimramåla 1350 *Kimbbara malle* (DS 4554), 1498(?) *Kimbere maale* (ATJb s 76) — 5 G, 3 a.
SmH **1 fr** (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).
1350 får Filip Erengislesson (Bonde) vid arvskifte efter Erengisle Petersson (Bonde) och hans hustru Bengta bl a ett torp, som ligger under sätesgården Kianäs, Älghults sn (DS 4554).
1361 pantsätter Filip Erengislesson (Bonde) Kianäs, Älghults sn, med alla tillägor (trol även K) till sin syster Ingeborg (DS 6460). — Genom hans dotterdotter Ingeborg Arvidsdotter (Lejonansikte, Bengt Nilssons ätt), gift med Birger Trolle dä, kommer K i släkten Trolles ägo (LaMV s 403).

Kråksmåla 1515 *Kroxmale* (SSJb 1515 f 7v), 1526 *Kraakesmaalla* (AoE 9) — 5 G, 4 a.

SmH **½ kr**, 1541 **1 kr**; Bråhults-landbo, förlänad Germund Svensson (Somme) 1545–59.
1 aoe. (Branthults rd)

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 7v; se Barkebo).

1526/31 redovisas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Kråksmåla rd) (AoE 9, K 1; se Barkebo).

1538–41 har Gustav I en gård som har åker till 15 spannland, ängbol till 16 lass hö, tre mjärdar (stäk) och lösfiske i Boasjö *(Boda siöö)*, ett ålverke i (?)Bäsebäck *(Boasiöbeck)*, ollonskog på Västramark och sex halva bistockar (Branthults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Branthult).

1544 nämns Nils Larsson i K som borgensman för Peder i Branthult (GR 16 s 402, 419; se Branthult).

Kåraryd 1526 *Kaara rydh* (AoE 9) – 5 G, 3 b.

SmH **1 aoe** (1541, 1545, 1559 **½ aoe**). (Branthults rd)

1526/31 redovisas K i Gustav I:s jordeböcker (Kråksmåla rd) (AoE 9, K 1; se Barkebo).

1538–41 har Gustav I en gård (1540/41 hemul), som har åker till 3 spannland (1541 4 spannland) och ängbol till 3 lass hö (1538–40 ingen äng), fiske i Öasjö *(Örasziö)* och Lille Skäresjö *(Skiärsziö)* och halva bistockar (Branthults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Branthult).

1544 nämns Sune i K som borgensman för Peter i Branthult (GR 16 s 402, 419; se Branthult).

Kösebo 1451 *Krösabodha* (B 15 f 21, avskr), 1498(?) *i Kæffsebode* (ATJb s 76), 1515 *Kiøsobode* (SSJb 1515 f 7v), – 5 F, 5 j.

SmH **1 aoe**. (Branthults rd)
½ fr (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1451 säljer Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) en gård till Erik Eriksson (Gyllenstierna) (B 15 f 21; se Kolsrum, Högsby sn).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 7v; se Barkebo).

1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 1 mark gutniska (ATJb s 76).

1526/31 redovisas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Kråksmåla rd) (AoE 9, K 1; se Barkebo).

1538—41 har Gustav I en gård, som har åker till 10 spannland ängbol till 11 lass hö, ollonskog på Västramark, en halv bistock, en mjärde (stäk) i Sävsjön *(Säffsziö)*, annat fiske i Sävsjön och Bodasjön *(Bodhasiö)* (Branthults rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9; se Branthult).

Lindshult 1515 *Linholth* (SSJb 1515 f 7v), 1526 *Lindz hwlt* (AoE 9) — 5 G, 4 a.

SmH **½ kr**, 1541 **1 kr**; Brånhults-landbo, förlänad Germund Svensson (Somme) 1545—59.

1 aoe. (Branthults rd)

1495(?) har Sten Sture d ä en gård (SSJb 1515 f 7v; se Branthult).

1526/31 redovisas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Kråksmåla rd) (AoE 9, K 1; se Barkebo).

1538—41 har Gustav I en gård, som har åker till 6 spannland, ängbol till 4 lass hö, ollonskog, en mjärde (stäk) i Lindesjö *(Lindesziö)* och en i Mjöasjö *(Möasiö)* samt fiske i Björnagöl *(Biörnagiöl)* (Branthults rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9; se Branthult).

***Mallen** Se Gällaryd.

Mjöshult 1451 *Mösaboda* (B 15 f 21, avskr), 1498(?) *Myosøwlt* (ATJb s 76), 1515 *Miøwoshwlth* (SSJb 1515 f 7v) — 5 G, 4 a.

SmH **1 aoe**. (Branthults rd)

1 fr (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1451 säljer Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) en gård till Erik Eriksson (Gyllenstierna) (B 15 f 21, avskr; se Kolsrum, Högsby sn).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 7v; se Barkebo).

1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 1 mark gutniska (ATJb s 76).

1526/31 redovisas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Kråksmåla rd) (AoE 9, K 1; se Barkebo).

1538—41 har Gustav I en gård, som har 8 spannland åker, ängbol till 4 lass hö, ollonskog på Västramark, tre

halva bistockar, tre mjärdar (stäk) i Mjöasjö *(Miödszio)* och fiske i Norregöl *(Norre Biörngiöll)* (Branthults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Branthult).

1540 (omkr) har Ture Trolle en gård, som räntar 5 skillingar och 1 vit (Rött nr 300).

Torshult 1515 *Torsholth* (SSJb 1515 f 7v), 1526 *Torss hwlt* (AoE 9) – 5 G, 3 b.

SmH **½ kr**, 1541 **1 kr**; Bråhults-landbo, förlänad Germund Svensson (Somme) 1545–59.

2 aoe (1547 **1 aoe**). (Branthults rd)

1495(?) upptas två gårdar i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 7v; se Barkebo).

1526/31 redovisas två gårdar i Gustav I:s jordeböcker (Kråksmåla rd) (AoE 9, K 1; se Barkebo).

1538–41 har Gustav I två åkrar, som vardera har åker till 8 spannland, ängbol till 4 lass hö och ollonskog. Den ena gården har fiskevatten i Toresjön *(Torsiö)*, den andra en mjärde (stäk) i Toresjön och bistockar (Branthults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Branthult).

Torshulta-måla 1541 *Torshultamåle* (SmH 1541:11) – 5 G, 3 b.

SmH **½ aoe** (**1 aoe** 1554, 1558). (Branthults rd)

1541 upptas i Gustav I:s jordebok ett hemul, som uppges vara nyupptaget 1540 (Branthults rd) (SmH 1541:11 B; se Branthult).

Tämshult 1451 *Thenumshult* (B 15 f 21, avskr), 1498(?) *i Tæmesshwlt* (ATJb s 76) – 5 F, 5 j.

SmH **1 aoe**, (Branthults rd)

1 fr (1553 Ture Trolle, 1555 Magdalena Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1451 säljer Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) en gård och en kvarn till Erik Eriksson (Gyllenstierna) (B 15 f 21; se Kolsrum, Högsby sn).

1495(?) redovisas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 7v; se Barkebo).

1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 13 örtugar (ATJb s 76).

1526/31 redovisas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Kråksmåla rd) (AoE 9, K 1; se Barkebo).

1530 omtalas ett rättardöme T, som omfattar aoe-jorden i Kråksmåla sn (FoRek f 1346; se sockeninledningen och tabellen vid Barkebo).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 12 spannland, ängbol till 20 lass hö (1541 16 lass), ollonskog på Västramark, ett ålverke i **Thennebäck,* en mjärde (stäk) i Tämmen *(Tanewik)* och en i Store Flaten *(Store Flathann)* samt fiske i båda sjöarna med not och nät (Branthults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Branthult).

Uvahult 1515 *Uwoholth* (SSJb 1515 f 7v), 1526 *Vffwahwlt* (AoE 9) – 5 G, 2 a.

SmH **1 aoe**. (Branthults rd)
1 fr (1533 Halsten Bagge, 1559 Bengt Bagge, 1560 Halsten Bagge).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 7v; se Barkebo).

1526/31 redovisas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Kråksmåla rd) (AoE 9, K 1; se Barkebo).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 7 spannland, ängbol till 4 lass hö, ollonskog på Västramark, fiske i Store Hindsjön *(Hindszïö)* och Uvasjön *(Uuaszïö)* (Branthults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9: se Branthult).

Långemåla socken

Långemåla socken är en utbrytning ur Högsby socken. Den blev annexförsamling 1732, egen jordbrukssocken 1740 och pastorat 1885 (Lagerstedt s 55). Följande orter, som under medeltiden och 1500-talet hörde till Högsby socken, kom så att höra till den nybildade socknen: Barnebo, Brusemåla, Böta, Bötterum, Flasgölerum, Hultsnäs, Källtorp, Lamnehult, Långemåla, Osemåla, Ruda, Värlebo och Älmhult.

Stranda härad

1292 *Norrabygdh* (DS 1078, avskr).
1301 *in Nørrebygd* (DS 1352).
1320 *in Nørrubyghd* (DS 2260).
1440 *Norhæredhe* (RAp 21/10).
1447 *Strandha hærat* (SFSS 245 s 70).
ca 1450 *A(ff) Norrabygdh oc Stranda hærat* (SFSS 245 s 117).

Omfattning: Stranda härad omfattade under medeltiden och 1500-talet Döderhults, Mönsterås och Ålems socknar.

Kameral indelning: Jorden i var och en av de tre socknarna var 1537 indelad i fyra fjärdingar. Fjärdingsindelningen var dock äldre och kan beläggas i Mönsterås socken på 1460-talet. Se sockeninledningarna.

Administrativ indelning, judiciella och **kyrkliga förhållanden** samt **hemmantal,** se inledningen ovan.
Jfr AF 4: 1 s 16f, 275–88, AL 2 s 19ff, ALD s 373f, DoSk s 333, SU s 227f.

Häradsnamnet: Se Andersson 1965 s 23f not 12.

Övrigt: 1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods 3 alnar i 'Norrabygds skogar' ("in siluis Norbygdhna") (IBJb s 219). Jorden torde ha legat i Döderhults eller Mönsterås socken.

Antal jordeboksenheter i Stranda härad, SmH 1538/40 (1560)

	Döderhult	Mönsterås	Ålem	summa
sk	3 (3)	6 (6)	1 (0)	10 (9)
½ sk	3 (5)	4 (4)	– –	7 (9)
skuj	8 (6)	5 (5)	– –	13 (11)
kr	3 (3)	– –	– –	3 (3)
krt	1 (1)	1 (1)	0 (1)	2 (3)
krtomt	– –	0 (1)	– –	0 (1)
ky	– –	1 (0)	2 (0)	3 (0)
kyt	1 (1)	2 (3)	1 (0)	4 (3)

	Döderhult	Mönsterås	Ålem	summa
kytomt	– –	3 (1)	– –	3 (1)
kyuj	19 (5)	6 (8)	3 (0)	28 (13)
krokl	– –	15 (0)	– –	15 (0)
kroklt	– –	7 (0)	– –	7 (0)
kroklt omt	– –	1 (0)	– –	1 (0)
vakl	– –	5 (4)	2 (0)	7 (4)
vaklt	1 (1)	2 (3)	1 (0)	4 (4)
vakluj	0 (1)	0 (1)	– –	0 (2)
pb	– –	– –	15 (0)	15 (0)
pbt	– –	– –	5 (0)	5 (0)
pbkvarn	– –	– –	1 (0)	1 (0)
aoe	22 (24)	21 (39)	25 (63)	68 (126)
aoet	18 (18)	10 (19)	11 (26)	39 (63)
aoekvarn	– –	1 (0)	– –	1 (0)
aoeuj	– –	2 (3)	1 (7)	4 (10)
aoefiske	0 (1)	1 (1)	– –	1 (2)
aoeäng	1 (1)	1 (0)	1 (0)	3 (1)
aoeö	1 (0)	– –	1 (0)	2 (0)
aoetomt	– –	2 (4)	– –	2 (4)
fr	27 (24)	74 (68)	76 (33)	177 (125)
frt	10 (13)	10 (13)	29 (14)	49 (40)
frkvarn	– –	– –	3 (0)	3 (0)
frtomt	– –	– –	6 (0)	6 (0)

Döderhults socken

1337 *parochijs... Dutharhult* (DS 3326).
1343 *ecclesie Dodhirhultæ* (DS 3730).
1401 *i Dudrehulta sokn... i Dudhrehulthe* (DS 34, avskr).
1416 *i Dodherhulta sokn* (SD 2210).
1498(?) *Døderult soken* (ATJb s 83).

Omfattning: Döderhults socken har förändrats sedan medeltiden och 1500-talet fram till 1900-talets mitt. Till Döderhult överfördes kyrkligt och kameralt från Högsby socken Alebohult 1801, Hammarsbo och Möckhult 1828 samt Gällnebo 1886, från Fliseryds socken Tjuståsa 1933 samt från Mörlunda socken Broddevik 1917. Socknen omfattade även Oskarshamns stadsområde. Staden bildades 1856 av Döderhultsviks köping, blev annex till Döderhult 1872 och pastorat 1919. Under den första hälften av 1900-

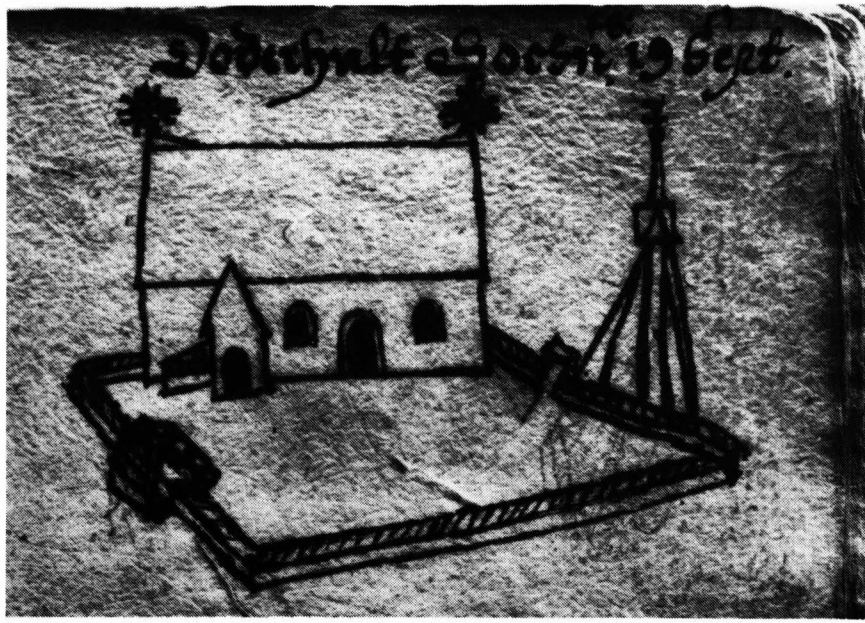

Döderhults kyrka avritad av J H Rhezelius i september 1634 (Foto ATA).

talet inkorporerades ytterligare delar av Döderhults socken i staden. (Lagerstedt s 55 f)

Kyrkan: På platsen för den nuvarande 1700-talskyrkan låg tidigare en medeltida, rektangulär stenkyrka. Avbildningar från 1600- och 1700-talen visar att kyrkan hade sakristia, vapenhus framför sydportalen samt korportal. Såväl sakristian som vapenhuset var åtminstone på 1700-talet byggda av trä. Kyrkans västgavel hade inte mindre än fyra fönster, parvis satta i två rader. Detta tyder på att den medeltida kyrkan var bred, kanske också välvd i flera skepp.

Det finns få hållhakar för kyrkans datering. Plantypen förekommer tidigast vid 1200-talets slut, men kyrkan har såväl ett triumfkrucifix som en storklocka från senmedeltiden, vilket tyder på en invigning eller en nyinvigning vid denna tid. En bevarad, skadad dopfuntscuppa av sandsten, utan uttömningshål, är möjligen också senmedeltida. (Teckningar av Rhezelius och Frigelius avfotograferade i ATA; Åmark 1960 s 132).

1343 testamenterade Ulvid Birgersson (Likvidssönernas ätt) sitt resealtare (capella) till Döderhults kyrka (DS 3730).

1533 uppges att kronan dragit in 3 lod silver från Döderhults kyrka (Källström s 165). På Strömserum, Ålems sn, förvarades på 1550-talet

textilier, varav några kan ha varit från kyrkan i Döderhult. Se Strömserum 1554.

Från den medeltida kyrkan härrörde sannolikt det officiale, som 1598 upptas i ett inventarium (Sandberg s 727).

Kyrkby: Döderhult.

Kameral indelning: Socknen var 1537 (SmH 1538: 6) indelad i fyra fjärdingar: Norra, Östra, Södra och Västra fjärdingen. **Norra fjärdingen** *(Norsta fjerding)*: Djupeträsk, Fallebo, Fittjehammar, Flathult, Glabo, Gränerum, Humlekärrshult, Norrby, Rotvik, Saltvik, Solberga och Stensjö. Fjärdingsman var Per Jönsson i Fallebo. **Östra fjärdingen** *(Östra fjerdingen)*: Djupeträsk, Djurhult, Fröjdekulla, Hycklinge, Kikebo, Klämna, Kyrkeby, Nynäs, Rostorp, Saltvik (skatte), Sörvik, Århult, Älö och Ärnemar. Fjärdingsman var Nils i Rostorp. **Södra fjärdingen** *(Södhra fjerdingen)*: Applerum, Em, Emmekalv, Kråkenäs, Nötö, Runnö, Sandshult, Skorpetorp, Vånvik och Älvehult samt det icke identifierade *Hult. Fjärdingsman var Anders i Sandshult. **Västra fjärdingen** *(Vestra fjerdingen)*: Björnhult, Eckerhult, Flinshult, Hule, Hycklinge, Högetorp, Lockebo, Lämmedal, Sjoketorp, Skalltorp, Skrikebo, Veningehult och Äshult. Fjärdingsman var Per i Äshult.

Övrigt: 1526 omtalas Döderhults rättardöme. Det omfattade Gustav I:s jord i Björnhult, Djupträsk, Djurhult, Eckerhult, Emmekalv, Fittjehammar, Glabo, Hule, Hycklinge, Högetorp, Klämna, Kyrkeby, Lagmanskvarn, Lockebo, Lämmedal, Manketorp, Nötö, Runnö, Saltvik, Sandshult, Skalltorp, Skorpetorp, Skrikebo, Stensjö, Sörvik, Vånvik, Älvehult, Ängelstorp och Äshult, Döderhult sn, samt Malghult, Kristdala sn, och Grönö, Misterhults sn. Rättardömet omtalas även i början av 1530-talet i FoRek.

Alebohult Se Högsby sn.

Applerum 1537 *Apallarum* (SmH 1538: 6) — 5 G, 8 h.
SmH 1547 **1 kyuj**.
1 frt (öde 1557—58) (1553 Hans Kyle).

Björnhult 1351(?) *in Byørnhulte* (IBJb s 217) — 6 G, 0 f.
SmH **1 aoe** (öde 1554). (Sandshults rd).
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods B med utsädet 3 tön (IBJb s 217).

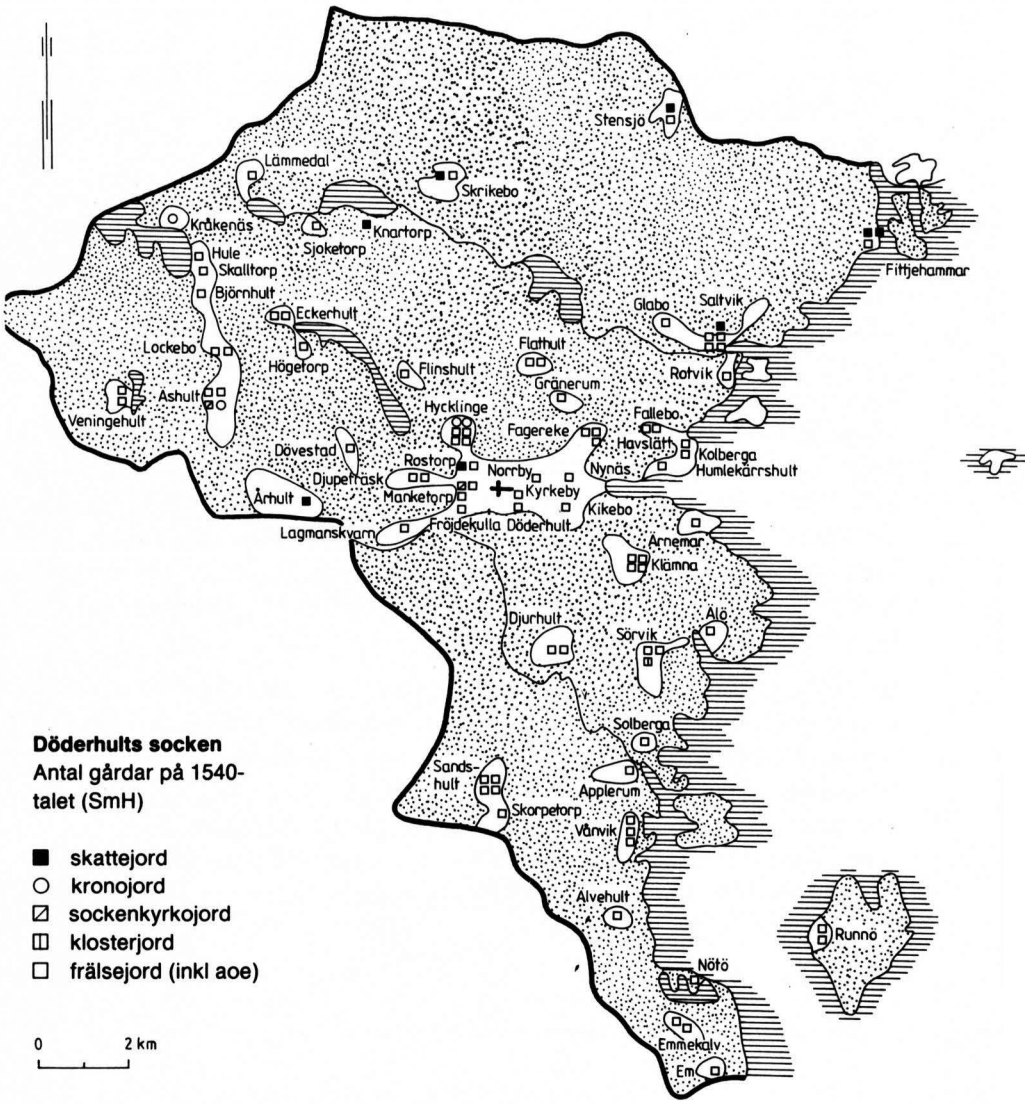

Döderhults socken
Antal gårdar på 1540-talet (SmH)

- ■ skattejord
- ○ kronojord
- ▨ sockenkyrkojord
- ▥ klosterjord
- □ frälsejord (inkl aoe)

Antal jordeboksenheter SmH 1538/40 (1560)

	sk	½ sk	skuj	kr	krt	kyt	kyuj	vaklt	aoe	aoet	fr	frt
Applerum	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Björnhult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Djupeträsk	– –	– –	2 (2)	– –	– –	– –	2 (0)	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –
Djurhult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –
Döderhult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Dövestad	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Eckerhult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)	– –	– –
Em	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)
Emmekalv	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –
Fagereke	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	3 (4)
Fallebo	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)
Fittjehammar	– –	1 (2)	1 (0)	– –	– –	– –	2 (0)	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Flathult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)	– –
Flinshult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Fröjdekulla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	0 (1)
Glabo	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Gränerum	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Havslät	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Hule	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Humlekärrshult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Hycklinge	– –	– –	– –	2 (2)	– –	– –	0 (1)	– –	0 (2)	2 (0)	1 (1)	1 (1)
Högetorp	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Kikebo	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Klockarbacken	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Klämna[1]	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (1)	– –	1 (1)	1 (2)	2 (1)	– –
Knartorp	– –	0 (1)	1 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –

	sk	½ sk	skuj	kr	krt	kyt	kyuj	vaklt	aoe	aoet	fr	frt
Kolberga	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)
Kråkenäs	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Kyrkeby	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Lagmanskvarn	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Lockebo	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (0)	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –
Lämmedal	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Manketorp	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (0)	– –	– –	1 (1)	1 (1)	– –
Måckebo	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)
Norrby	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Nynäs	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Nötö	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Rostorp	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Rotvik	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Runnö	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –	– –	– –
Saltvik	1 (1)	– –	2 (2)	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)	2 (2)	– –
Sandshult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	4 (4)	– –	– –	– –
Sjoketorp	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Skalltorp	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (0)	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Skorpetorp	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Skrikebo	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Solberga	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Stensjö	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Sörvik	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)	1 (2)	– –	1 (0)	– –
Veningehult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –
Vånvik	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	3 (3)	– –	– –
Århult	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	– –	– –	– –	– –	– –
Älvehult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –

	sk	½ sk	skuj	kr	krt	kyt	kyuj	vaklt	aoe	aoet	fr	frt
Älö	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –	– –
Ärnemar	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Äshult	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	5 (0)	– –	1 (0)	– –	1 (1)	– –
Summa	3 (3)	3 (5)	8 (6)	3 (3)	1 (1)	1 (1)	19 (5)	1 (1)	22 (24)	18 (18)	27 (24)	10 (13)

Dessutom redovisar längderna: **vakluj:** Hycklinge 0 (1) – **aoeö:** Furö 1 (0) – **aoefiske:** *Torsforsen 0 (1) – **aoeäng:** Älö 1 (1).

[1] Klämnåsa ingår.

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård, under vilken ligger ett ödetorp i Branthult (SSJb 1515 f 3v; se Hycklinge).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd). Under B ligger sannolikt Branthult. (AoE 9, K 1; se Hycklinge)

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 10 spannland, äng till 20 lass hö (1541 19 lass, varav 3 i Branthulthagen), fiske i Mårdsjö *(Måsiöö)* och en halv bistock (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Branthult 1351(?) *in Brandhulte* (IBJb s 217), 1515 *Brändaholth* (SSJb 1515 f 3v) – 6 G, 0 f.

1351(?) upptas i en jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods B med utsädet 2 tön (IBJb s 217).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok ett ödetorp i B, som ligger under Björnhult (SSJb 1515 f 3v; se Hycklinge). B ligger under Björnhult 1538–41, sannolikt även 1526/31.

Broddevik Se Mörlunda sn, Aspelands hd.

Byö Se Älö.

Djupeträsk 1351(?) *in Diupathrasche* (IBJb s 217), 1515 *Diwppa treske* (SSJb 1515 f 4) – 5 G, 9 g.

SmH **2 skuj**.

1549/41 (endast) **2 kyuj**.

1 aoe (öde 1538, 1551–52). (Sandshults rd)

1 fr (1553 Sten Eriksson /Leijonhufvud/).

1351(?) upptas i en jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet med utsädet 5 tön (IBJb s 217).

1376 byter Peter Israelsson (Finsta-ätten) till sig en gård (?) av Birger Ulfsson (Ulvåsa-ätten) (GrFm 6; se Klämna).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 4; se Hycklinge).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 9 spannland (1541 10 spannland), ängbol till 16 lass hö, gott fiske i Djupeträskesjön *(Diupeträskesiö)*, halvparten av fisket i Bolagagöl *(Bolagagiöll)* och i Tomgölen *(Törnegiöll)*, samt en halv bistock (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshults rd).

1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok en gård 'österst' i byn och 'passligt byggd'. Byggningatomten är 54 alnar bred. Jorden består av lera och sandjord och ligger högländ och 'dalfällt'. Utsädet är årligen 5 tunnor; ängen ger 12 vinterlass hö. Till gården hör god skog och därtill en liten skogsdel söder om Djupeträskesjön till timmer och svedjeskog, vidare gott mulbete och 'passligt utrymme'. Fiske finns i Tomgölen *(i Tommagøl)* och 1 $\frac{1}{2}$ notvarp i Bolagagöl *(uti Bolagagöl)*. Humlegård saknas. Räntan är 4 pund smör och 10 hästars fodring. (Ålems rd) (FoR 9)

Djurhult

1300 (omkr) *usque Diuræholtsnub* (NoB 1937 s 89, 93 ff),

1351(?) *in Dyurhulte* (IBJb s 218), 1376 *i Dyrholta* (DRAp 16/11), 1515 *Diwrhwlth* (SSJb 1515 f 4) – 5 G, 9 h.

SmH 1540/41 (endast) **1 kyuj**.
1 aoe (öde 1551–60). (Sandshults rd)
1 fr (1553 Nils Ryning).

1300 (omkr) omtalas D-nabb i en seglingsbeskrivning (NoB 1937 s 88)

1351(?) upptas i en jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en enhet med utsädet 2 tön (IBJb s 218).

1376 byter Peter Israelsson (Finsta-ätten) till sig en gård (?) av Birger Ulfsson (Ulvåsa-ätten) (GrFm 6; se Klämna).

1376 omtalas Henning i D som faste (DRAp 16/11).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb f 4; se Hycklinge).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 4 spannland (1541 5 spannland), äng till 16 lass hö (1541

ängbol till 8 lass, därtill 4 lass i **Dambsengen,* 4 i **Qwildengh* – vid ?Kvillebro) och 1 i **Givrdyhaghenn,* halvparten i två ålverken och en mjärde i **Smelte åå* (= Applerumsån), fiske i Saltsjön och en halv bistock (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Döderhult 1312 *Dudhraholth* (DS 1866), 1320 *Dudhrulta* (DS 2260), 1351(?) *in Dudherhult* (IBJb s 217) – 5 G, 9 h.

SmH **1 fr** (1553 Nils Ryning).

1312 anslår Ingrid Svantepolksdotter (Svantepolk Knutssons ätt) sina gårdar (curias) D, denna sn, Strömserum och Ålem, Ålems sn, Läggevi, Fliseryds sn och Rockneby, Ryssby sn, för att lösa sina testamentsgåvor (DS 1866).

1320 ärver Israel Birgersson (Finsta-ätten) efter sin mor Ingeborg Bengtsdotter (Folkungaättens lagmansgren) bl a följande egendomar: D, denna sn, Berg och Torp, Mönsterås sn, och underliggande öar i Stranda hd, vidare *Hulzsioklo med fisket i Em. De underliggande öarna kan avse flertalet av de egendomar som senare upptas i jordeboken över Israel Birgerssons efterlämnade gods från 1351(?) och som ligger utmed kusten: Björnö, Fittjehammar (Fittjö), Nötö, Oknö, Runnö, Svartö, Vållö och Ödängla (DS 2260; jfr Grönskog, Fliseryds sn).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en gård (curia) med utsädet 12 tön och en kvarn (IBJb s 217, 219). Sannolikt återfinns en del av egendomen 1495(?), 1526/31 och 1538–41 i Kyrkeby.

1376 hålls häradsting i D (DRAp 16/11).

1424 Se Nynäs.

Dövestad 1351(?) *in Douastadhum* (IBJb s 219), 1533 *i Döuestad* (SmH 1533: 1 A) – 6 G, 0 g.

SmH **1 skuj**.

1 frt (öde 1545, 1553–60) (1553 Nils Ryning).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en enhet om 5 alnar (IBJb s 219).

Eckerhult 1351(?) *in Ikrahulte* (IBJb s 217), 1515 *Egerholth* (SSJb 1515 f 3v), 1526 *Lille Ekerhwlt* (AoE 9), 1531 *Stora Ekerhult* (K 1) – 6 G, 0 g.

SmH **1 aoe** – Stora E. (Sandshults rd)
1 aoet (öde 1551–56) – Lilla E. (Sandshults rd)

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods fyra enheter, varav tre har vardera utsädet 3 tön och en utsädet 4 spann (IBJb s 217).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok två gårdar (SSJb 1515 f 3v; se Hycklinge).

1526/31 upptas Stora och Lilla E i Gustav I:s jordeböcker (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1538–41 har Gustav I en gård och ett hemul (1541 'liten gård'), vilka har åker till 10 spannland resp 4 spannland, ängbol till 16 lass hö (1541 20 lass) resp 10 lass. Gården har därtill gott fiske i Eckern *(Ekern)* och tre halva bistockar. (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult)

Em 1320 *in Eem* (?DS 2260), 1351(?) *circa Emb, apud Emb* (IBJb s 217 f), 1495 *widh Emen* (RAp 25/11) – 5 G, 6 i.

SmH 1538 **1 frt**, 1541 **1 frkvarn**, 1545–55 **2 frkvarn**. (1553 Ture Pedersson /Bielke/). Se Em, Mönsterås sn.

1320 ärver Israel Birgersson (Finsta-ätten) *Hulzsioklo med laxfiske i Emån (DS 2260; se Döderhult).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en kvarn vid E, Döderhults sn (IBJb s 217 f; jfr Em, Mönsterås sn).

1460/70 och 1461(?), se Em, Mönsterås sn.

1495 ger Peder Turesson (Bielke) en kvarn vid Emån med räntan ?8 spann mjöl i morgongåva till sin hustru Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) (Rap 25/11; se Kråkerum, Mönsterås sn).

1520–talet och 1553/59 ärver Ture Pedersson (Bielke) en kvarn (ej omtalad 1559) och ett laxfiske vid E. Räntan är för kvarnen på 1520-talet 7 pund, 3 spann (?) tillsammans med Torsrum och en kvarn i Ålem, Ålems sn, 1553 2 tunnor tullmjöl för enbart kvarnen

vid Em. Laxfisket räntar på 1520-talet 1 tunna smör tillsammans med Emmekalv, 1553/59 12 pund smör. (E 2742, 2006, Rött nr 298, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum, Döderhults sn).

1540/41 har Gustav I en kvarn, som räntar 'halv tullmjöl'. Tullen är inte lika varje år utan mjölnaren räntar 'efter som spannmålen blir till kvarnen förd'. (Sandshults rd) (SmH 1540:8, 1541:11; se Sandshult).

1556 skriver Gustav I till fogden Olof Nilsson (Plåt) att se till att den byggnad, som olagligen uppförts i kungsådran i Emån ("uthi Emben"), rivs (GR 26 s 727).

1578 upptas i jordebok över Ture Pederssons (Bielke) efterlämnade gods en kvarn, som har äng till 8 lass och en halvpart i Emmekalvebäck *(Embekarll beck)* och 2/3 i kvarnen därsammastädes. Räntan från kvarnen är 'halvparten i tullen'. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Emmekalv 1311 *i Æmbakalff* (DS 1818), 1351(?) *in Embakalff* (IBJb s 218), 1526 *Æmækalff* (AoE 9) – 5 G, 7 h.

SmH **1 aoe**. (Sandshults rd)
1 fr (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1311 byter Birger Petersson (Finsta-ätten) bort gårdarna (curia) Fågelhem, Södra Vi sn, och Yttre Åby, Fliseryds sn, utom det fiske och den biflod ('biflug') han har i E till Katarina, Anna Billes dotter, i Steninge, Husby sn i Uppland, mot jord i Uppland. Birger ger också mellangift i pengar (DS 1818). Katarina överlåter sedan gårdarna åt biskop Israel Erlandsson (Finsta-ätten). (DS 1819, jfr DS 1807; se Yttre Åby, Fliseryds sn)

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en enhet med utsädet 10 spann (IBJb s 218).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 4; se Hycklinge).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) dy en gård(?), som räntar 1 pund smör, och ett laxfiske, som räntar 1 tunna smör (RAp 25/1).

1520–talet och 1553/59 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård i E. Räntan är första gången 1 tunna smör,

varvid även laxfisket vid Em ingår, och på 1550-talet 4 pund smör, 6 ½ örtugar, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg (saknas 1559) och 3 mark hampa (saknas 1559). (E 2742, 2006, Rött nr 298, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum, Döderhults sn)

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1538–41 har Gustav I en gård som har åker till 4 spannland, ängbol till 30 lass hö (1541 20 lass), 2 ålverkar vid ?Kullö (1538 *Qwullen*, 1541 *Tiälffööö*) och en halv bistock (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

1578 upptas i jordebok över Ture Pederssons (Bielke) efterlämnade gods en gård med åker till 3 tunnor, äng till 52 lass, mulbete på bl a Fagerön (*Faur öe*), ekskog till 52 svin, en holme i ån, som kallas **Holmskog*, till 5 svin och utskogar till 20 svin, en humlegård till 5 markpund, fiske till 9 notvarp i saltsjön, fyra hommestånd, ett notvarp i ån och ett kvarnfall. Huvuddelen av fisket i ån skall tillfalla Kråkerum. Därtill finns ett bäckfiske, som ger mört och id och ligger till Kråkerum. Lejes det ut, är räntan 1 pund smör. Räntan för gården är som på 1550-talet med tillägg för 9 dagsverken och fodernöt. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Fagereke 1500 *i Fagereka* (RAp 23/4) – 6 G, 0 h.

SmH **1 frt** (öde) (1553 Jon Elofsson /Barkestorps-ätten/).
1 frt (öde 1538, 1541, 1545–58) (1553 Nils Ryning).
1 frt (öde 1538, 1541, 1545–58) (1553 Axel Nilsson /Banér/).
1541 (endast), 1549 **1 frt** (öde) (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1500 säljer Bengta Bengtsdotter (Fly-ätten) en gård, som räntar 2 pund smör till Nils Klasson (Sparre av Ellinge) (RAp 23/4; se Fliseryd, Fliseryds sn). Gården går sedan i arv till Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge), gift med Peder Turesson (Bielke) (Rött nr 298).

1553 ärver Margareta Pedersdotter (Bielke) en gård, som

räntar 2 pund smör, vid arvskifte efter föräldrarna Peder Turesson (Bielke) och Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) och systern Anna Pedersdotter (Bielke) (Rött nr 298). Vid förnyat arvskifte 1559, då Margareta är död och även jord efter mostern Pernilla Nilsdotter (Sparre av Ellinge) ingår, tillfaller gården Margaretas son Peder Axelsson (Banér). (ShSp 1559 12/3)

Fallebo 1537 *i Falleboda* (SmH 1538:6) – 6 G, 0 h.
SmH **1 fr** (1553 Jon Elofsson /Barkestorps-ätten/).
1 frt (öde 1546) (1553 Mats Kagg).

Fittjehammar 1351(?) *in Fytiahamar* (IBJb s 218), 1376 *i Fittia hambre* (DRAp 16/11), 1526 *Fitiæ hamar* (AoE 9) – 6 G, 9 j.
SmH **½ sk.**
1 skuj, 1540 **½ sk.**
1540/41 (endast) **2 kyuj**.
1 aoet. (Sandshults rd)
1351(?) upptas i en jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en enhet, som räntar 1 mark (IBJb s 218).
1376 omtalas Olof i F som faste (DRAp 16/11).
1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 3v; se Hycklinge).
1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).
1538–41 har Gustav I en gård, som 1541 har åker till ½ spannland, ängbol till 20 lass hö, god ollonskog på Fittjö (*Fitie öö*), ett hommestånd vid Bergö (*Bergöö*), ett vid **Engeholmen*, ett vid Rödskär (*Rödeskiär*), 8 mjärdar i Virån (*Verre åå*) och fiske i saltsjön (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).
1556 uppdrar Gustav I åt fogden Knut Nilsson att övervaka kungens intressen vid F med det fiske som Peter Mört ansvarade för och brukade (GR 26 s 576).

Flathult 1446 *i Flathult* (1428 10/2, vid RAp 1446 9/5) – 6 G, 0 h.
SmH **1 aoet** (öde 1550). (Sandshult rd)
1 fr (1553 Jon Elofsson /Barkestorps-ätten/).

1428 får Erik Gjurdssons (sjuuddig stjärna) barn 'den stora gården' i F vid arvskifte efter deras farfar Gjurd Matsson (sjuuddig stjärna) (1428 10/2, vid RAP 1446 9/5).

1494 ärver Birgitta Jönsdotter (Högsrums-ätten) jord i F (Kh 53 f 64v, 65; se Veningehult).

1523 byter Ida Månsdotter bort F till biskop Hans Brask (Kh 53 f 64v–65; se Veningehult).

1531 har Gustav I en gård, som tillhört Hans Brasks köpgods (K 1).

1538–41 har Gustav I ett hemul, som har åker till 3 spannland, ängbol till 7 lass hö, ollonskog och en halv bistock (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Flinshult 1515 *Flydisholth* (RAp 18/9), 1537 *i Flinshult* (SmH 1538:8) – 6 G, 0 g.

SmH **1 fr** (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1494 skiftas arvet efter Märta Hemmingsdotter, varvid en hälft, F och Norra Skärshult, Fliseryds sn, tillfaller Henrik Swessin (sänkta vågskuror) och hans bror (Kh 53 f 64v, 65; jfr Veningehult).

1515 säljer Henrik Swessin (sänkta vågskuror) F till Bengt Abjörnsson (Liljesparre av Händelö) (RAp 18/9).

1553/59 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård i F. Räntan är 2 pund smör, 1559 1 $\frac{1}{2}$ pund smör. (E 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum, Mönsterås sn)

1578 upptas i jordebok över Ture Pederssons (Bielke) efterlämnade gods en gård med åker till 3 tunnor och 2 skäppor, äng till 6 vinterlass, ekskog inom gärdet till 2 svin, 'nog' av timmer- och vedskog. Räntan är 1,5 pund smör, 0:0:0:6 tunnepn, 1:4 gästningspn och 6 dagsverken. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Fröjdekulla 1537 *i Frögdekulla* (SmH 1538:6) – 5 G, 9 g.

SmH **1 fr**, 1546 **1 frt** (öde 1554) (1553 Sten Eriksson /Leijonhufvud/).

1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok en liten gård, som 'ligger för en odel', är 'illa byggd', består av svartmylla och sandjord och ligger högländ och 'dalfält'. Utsädet är 3 tunnor och ängen

ger 8 vinterlass hö. Till gården hör god skog och gott mulbete men 'intet utrymme', en humlegård om 1 pund och ett litet fiske i Manketorpså (*i Manckatorpa åå*). Räntan är 1 pund smör och 5 hästars fodring. (Ålems rd) (FoR 9)

Furö 1507 *til Furön* (BSH 5:136) – 6 G, 0 j.

SmH 1538–54 **1 aoeö**; läggs 1554 under Strömserums gård och redovisas sedan inte i årliga räntan. Se Strömserum, Ålems sn. (Sandshults rd)

1507 skriver Hemming Gadh till riksföreståndaren Svante Nilsson att han sänt 12 svenner till Döderhults skär, där fiendeskepp (danska skepp) tagit Hemmig Gadhs skepp och sedan seglat till F och tagit två hästar för en bonde (BSH 5 s 183).

1538–41 har Gustav I ön F (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9).

Glabo 1351(?) *in Gladhubodhum* (IBJb s 218), 1515 *Gladebode* (SSJb 1515 f 3v) – 6 G, 0 h.

SmH **1 skuj**.

1 aoe. (Sandshults rd)

1551–55 **1 frt** (1553 Hans Kyle).

1351(?) upptas i en jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet med utsädet 5 tön (IBJb s 218).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 3 v; se Hycklinge).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 10 spannland, ängbol till 20 lass hö, ollonskog, fem halva bistockar, ett ålverke i **Gladsiø* (1541 *i *Gorsiö*), två mjärdar i Rungeln (*Rundleda*), två mjärdar i Åsegöl (*Hanåsagiöll*), en mjärde i **Gorsiö* (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Gränerum 1500 *i Griniærum* (RAp 23/4) – 6 G, 0 h.

SmH **1 fr** (1551–60 öde) (1553 Axel Nilsson /Banér/).

1500 säljer Bengta Bengtsdotter (Fly-ätten) en gård, som

räntar 4 pund smör, till Nils Klasson (Sparre av Ellinge) (RAp 23/4; se Fliseryd, Fliseryds sn). Gården går sedan i arv till Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge), gift med Peder Turesson (Bielke) (Rött nr 298).

1553 ärver Margareta Pedersdotter (Bielke) ett ödehemman, som räntar 4 pund smör, vid arvskifte efter föräldrarna Peder Turesson (Bielke) och Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) och systern Anna Pedersdotter (Bielke) (Rött nr 298). Vid förnyat arvskifte 1559, då Margareta är död och då även jord efter hennes moster Pernilla Nilsdotter (Sparre av Ellinge) ingår, tillfaller gården Margaretas son Peder Axelsson (Banér) (E 2006, ShSp 1559 12/3; se Fagereke).

Gällnebo Se Högsby sn.

Hammarsbo Se Högsby sn.

Havslät 1538 *i Haffsläth* (SmH 1538:5) – 6 G, 0 i.
SmH **1 fr** (1553 Severin Kil, 1554 Peter Kil).

Hule 1351(?) *in Hwlu* (IBJb s 217) – 6 G, 0-1 f.
SmH **1 aoet** (öde 1556). (Sandshults rd)
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet med utsädet 2 tön (IBJb s 217).
1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 3v; se Hycklinge).
1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).
1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 4 spannland (1541 7 spannland), ängbol till 12 lass hö och ollonskog (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

***Hulzsioklo** Se Em.

Humlekärrshult 1414 *i Hulundzfarhult* (ÖD IX s 1233, avskr), 1415 *Humblakärshult*(ÖD IX s 1277, avskr), 1537 *i Humblakershult* (SmH 1538:6) – 5 G, 9 h.
SmH **1 fr** (1553 Severin Kil, 1554 Peter Kil).
1414 är Peder Ebbesson och Gregers i H vittnen (ÖD IX s 1233).

1415 byter Mats Gjurdsson till sig H och Norrby, denna sn, av Vadstena kloster mot jord i Fälle, Mönsterås sn, och Hossmo, Hossmo sn (ÖD IX s 1277).

Hycklinge 1351(?) *in Litlohøklinge, in Østrahøklinge* (IBJb s 217), 1376 *i Hyklinge* (DRAp 16/11), 1515 *Lidle Høklinge, Store Hoklinge* (SSJb 1515 f 4) – 6 G, 0 g-h.

SmH **2 kr**.

1547 **1 kyuj**.

1553 **1 vakluj**.

1 aoet, 1553 **1 aoe** (öde 1540–49, 1554–56) – Stora H. (Sandshults rd)

1 aoet, 1553 **1 aoe** (öde 1540–51) – Lilla H. (Sandshults rd)

1 fr (1553 Mats Kagg).

1 frt (1553 Jon Elofsson /Barkestorps-ätten/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en enhet i Östra H med utsädet 5 tön och en enhet i Lilla H med utsädet 3 tön (IBJb s 217).

1376 omtalas Birger Nilsson i H som faste (DRAp 16/11).

1495(?) upptas en gård i vartdera Stora och Lilla H i Sten Stures jordebok samt ett stort antal enheter i Döderhults sn, vilka upptas i vidstående tabell (SSJb 1515 f 4).

1526/31 upptas en gård i vartdera Stora och Lilla H i Gustav I:s jordeböcker samt ett stort antal enheter i Döderhults sn, vilka upptas i vidstående tabell (Döderhults rd) (AoE 9, K 1).

1531/32 ligger Gustav I:s torp i Stora H öde (FoRek f 1463v).

1538–41 har Gustav I två gårdar, som vardera har åker till 10 spannland, ängbol till 20 lass; därtill har den ena en och en halv mjärde i Eckerbäck och fiske i Eckern, den andra en halv bistock (Sandshults rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9; se Sandshult).

1546 räntar Vadstena klosters utjord 1 öre (ÖgH 1546: 1).

Sten Stures (1495) och Gustav I:s gods i Döderhults sn (1526 Döderhults rd)

	enh	1495(?) ränta	1526 ränta	1531 ränta
Björnhult	1	3 pd smör, 1 ko[1]	3 pd smör, 2 sk, 2 v, 1 ko[1]	3 pd smör, 2 sk, 2v
Branthult	1	4 ört	–[6]	–[6]
Djupeträsk	1	3 pd smör, 1 ko[1]	3 pd smör, 1 ko[1]	3 pd smör
Djurhult	1	2 pd smör, 16 ört	2 pd smör, ½ m sv, 2 sk, 2 v	2 pd smör, 10 sk, 2v
Eckerhult	1	5 pd smör, 1 ko[1], 2 får[2]	6 pd smör[7], 1 ko[1]	5 pd smör
	2	2 pd smör, 4 ört	1 pd smör, 2 sk, 2 v	1 pd smör, 2 sk, 2 v
Emmekalv	1	4 pd smör, 16 ört	4 pd smör, ½ m sv, 2 sk, 2 v	4 pd smör, ½ m da, 2 sk, 2 v
Fittjehammar	1	2 pd smör	2 pd smör	2 pd smör
Flathult	1	–	–	1 pd smör
Glabo	1	4 pd smör, ½ pd ål, 12 ört	4 pd smör, ½ m sv, 1 ko[1], ½ pd ål	4 pd smör, ½ pd ål, ½ m da
Hule	1	2 pd smör	2 pd smör	2 pd smör
Hycklinge, S	1	5 pd smör, 1 ko[1]	5 pd smör, 1 ko[1]	5 pd smör
Hycklinge, L	1	4 pd smör, 1 ko[1]	4 pd smör, 1 ko[1]	4 pd smör
Högetorp	1	2 pd smör	2 pd smör	2 pd smör
Klämna	1	2 pd smör, 12 ört, 1 ko[1]	2 pd smör, ½ m sv	2 pd smör, ½ m da
	2	1 pd smör, 8 ört	2 pd smör, 5 sk, 1 v, 1 ko[1]	1 pd smör, 5 sk, 1 v
Kyrkeby	1	10 pd smör, 4 ört	10 pd smör, 2 sk, 2 v	10 pd smör, 2 sk, 2 v
Lagmanskvarn	1	16 ört	½ m sv, 2 sk, 2 v	1 pd smör
Lockebo	1	2 pd smör	2 pd smör	2 pd smör
Lämmedal	1	2 pd smör, 12 ört, 1 ko[1], 2 får[2]	2 pd smör, ½ m sv, 1 ko[1], 13 sk, 1 v	2 pd smör, ½ m da
Manketorp	1	2 pd smör, 1 ko[1]	2 pd smör, 1 ko[1]	2 pd smör
Nötö	1	2 pd smör	2 pd smör	2 pd smör
Runnö	1 2	8 pd smör, 2 t torsk, 1 t ål	4 pd smör, ½ t ål –"–	4 pd smör, ½ t, 1 fj ål, –"–
Saltvik, Stora	1	5½ pd smör, 12 ört	3 pd smör, ½ m sv	3 pd smör, ½ m da
Saltvik, Lilla	1		2½ pd smör	2½ pd smör
Sandshult	1		4 pd smör, 1 ko[1]	4 pd smör
	2	16 pd smör, 1 ko,	–"–	–"–
	3	2 får	–"–	–"–
	4		–"–	–"–
Skalltorp	1	5 pd smör, 1 ko[1], 2 får[2]	6 pd smör[7], 1 ko[1]	6 pd smör

	enh	1495(?) ränta	1526 ränta	1531 ränta
Skorpetorp	1	5 pd smör, 4 pd ål	5 pd smör, 4 pd ål	5 pd smör, 4 pd ål
Skrikebo	1	1 pd smör	2 pd smör	1 pd smör
*Smeltøø	1	1 pd smör	–[3]	–[3]
Stensjö	1	1 pd, 5 m smör, ½ m da, 1 ko[1]	1 pd, 5 m smör, ½ m sv, 1 ko[1]	1 pd, 5 m smör, ½ m da
Sörvik	1	6 pd smör, 18 ört	6 pd smör, ½ m sv, 4 sk	6 pd smör, 12 sk
Veningehult	1	–	–	4 pd smör
Vånvik	1	2 pd smör, 1½ t torsk	1 pd smör[4], ½ t torsk	1 pd smör, ½ t torsk
	2		1½ pd smör[5], ½ t torsk	1½ pd smör, ½ t torsk
	3	–	1 pd smör[6], ½ t torsk	1 pd smör, ½ t torsk
Älvehult	1	–	2 pd smör	2 pd smör
Ängelstorp	1	–	5 sk, 1 v	½ pd smör
Äshult	1	6 pd smör	6 pd smör	6 pd smör

Källor: SSJb 1515, AoE 9, K 1.
Förkortningar: pd = pund, sk = skillingar, v = vit, ört = örtugar, da = danska, sv = svenska, m = mark, t = tunna, fj = fjärding.
[1] 1 ko vart femte år. [2] Eckerhult, Lämmedal, Skalltorp ger tillsammans 2 får. [3] Troligen under Vånvik 1526/31. [4] 'synnersta' gården. [5] 'mellan gården'. [6] 'nordesta' gården. [7] Smörräntan växlar årsvis mellan 6, 5½ och 5 pd.

Högetorp 1515 *Høgetorp* (SSJb 1515 f 3v) – 6 G, 0 g.
SmH **1 aoet**. (Sandshults rd)
1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 3v; se Hycklinge).
1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).
1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 5 spannland, ängbol till 10 lass hö, ett ålverke i Eckernån, två mjärdar i Mårdsjö *(Mååsiö)* och fiske i Eckern (Sandshults rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9; se Sandshult).

Kikebo 1376 *i Kykabodhe* (DRAp 16/11) – 5 g, 9 h.
SmH **1 fr** (1553 Hans Kyle).
1376 omtalas Dethard i K som faste (DRAp 16/11).

Klockar-backen 1547 *Klaackarebolyth* (SmH 1547: 1), 1550 *Klaackar backan* (SmH 1550: 10) – 5 G, 9 h.
SmH 1547 **1 kyuj**.

***Klofsthorpe** 1351(?) *in Klofsthorpe* (IBJb s 217), 1401 *Klubbotorp* (SD 34, avskr).
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods *K med utsädet 3 spann (IBJb s 217).
1401 byter Peter Magnusson till sig ett gods K av Birger Trolle d y mot jord i Djupenäs, Folkatorp och Saxhult, Lemnhults sn (SD 34).

Klämna 1300 (omkr) *usque Kli neskaer* (NoB 1837 s 89), 1351(?) *in Klifno* (IBJb s 218), 1515 *Klempna* (SSJb 1515 f 4) – 5 G, 9 g.
SmH 1540/41 (endast) **2 kyuj**, 1547 **1 kyuj**.
1 aoe – Stora K. (Sandshults rd)
1 aoet (öde 1538, 1541, 1544, 1556) – Lilla K (= Klämnåsa). (Sandshults rd)
1 fr (1553 Sten Eriksson /Leijonhufvud/).
1 fr, 1557 **1 aoet** (öde 1538, 1557–59) (1553 Axel Nilsson /Banér/) – Lilla K (= Klämnåsa).
1300 (omkr) omtalas K-skär i en seglingsbeskrivning (NoB 1937 s 89, 93 f).
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en enhet med utsäde till 3 tön (IBJb s 218; se även Klämnåsa).
1376 överlåter Erik Karlsson (Örnfot) och hans hustru Märta Knutsdotter (Algotssönernas ätt) sin del i K till Birger Ulfsson (Ulvåsa-ätten) (DRAp 16/11).
1376 byter Peter Israelsson (Finsta-ätten) bort sin del i K till Birger Ulfsson (Ulvåsa-ätten) mot jord i Djupeträsk, Djurhult, Manketorp, Saltvik och Sörvik (GrFm 6).
1424 se Nynäs.
1495(?) upptas i Sten Stures jordebok två gårdar i K; en ligger i Klämnåsa (SSJb 1515 f 4; se Hycklinge).
1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker två gårdar i K; en ligger i Klämnåsa (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1538—41 har Gustav I en gård och ett hemul, som har åker till 3 spannland (1541 3½) resp 2½ spannland (1541 3 spannland), ängbol till 18 lass hö vardera (1541 16), fiske i saltsjön med not och nät; gården har dessutom en halv bistock (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok en gård i Lilla K österst vid **Rotten.* Den ligger för en 'odel' — byggningstomten för sig, men åker och äng i byaskifte. Sädesjorden är lera och ligger sidlänt. Utsädet är 3 tunnor och ängen ger 10 vinterlass hö. Till gården hör god skog till timmer, 'gårdafång' och vedbrand, vidare ett notvarp i **Brunsfierd* och vid Enholmen *(Eneholmen)* söder om Älö. Holmen föder två kalvar. Räntan är 2 pund smör och 5 hästars fodring. (Ålems rd) (FoR 9)

1555 skriver Gustav I till fogden Olof Nilsson (Plåt) att han vill behålla ett hemman i K och ett i Stångehamn och att de som haft hemmanen skall ersättas med annan jord (GR 25 s 52). Följande år uppdrar Gustav I åt Peter Stöt att ansvara för ett fiske 'som ligger till' K. (GR 26 s 630; se Älö)

Klämnåsa 1351(?) *Klifnoase* (IBJb s 218) — 6 G, 1 h.

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta ätten) efterlämnade gods en enhet med utsädet 4 spann (IBJb s 218).

Klämnåsa upptas under senmedeltiden och början av 1500-talet under Klämna och betecknas i Smålands handlingar på 1540- och 1550-talen Lilla Klämna. Se Klämna.

Knartorp 1533 *Knarretorp* (SmH 1533:1 B) — 6 G, 1 g.

SmH **1 skuj**, 1540 ½ **sk**.

Kolberga 1545 *i Kolsberga* (SmH 1545: 8) — 6 G, 0 h-g.

SmH 1545 **1 frt** (öde 1549) (1553 Magdalena Knutsdotter /Ribbing/).

Kråkenäs 1537 *i Kraakanes* (SmH 1538: 6) — 6 G, 1 f.

SmH **1 krt**; Bråhults-landbo, förlänad Germund Svensson (Somme) 1545—59.

Kyrkeby 1347 *in Kyrkioby* (DS 4245), 1531 *i Kyrkebyan* (K 1) – 5 G, 9 h.
SmH **1 aoe** (öde 1555). (Sandshults rd)
1347 byter Johan Hemmingsson (Lejonansikte) till sig ett gods i K av Mats Halstensson (Likvidssönernas ätt) (DS 4245; se Granhult, Högsby sn).
1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 3v; se Hycklinge).
1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).
1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 20 spannland, ängbol till 36 lass hö, ollonskog och sex halva bistockar (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Lagmanskvarn 1515 *Lagmansqwern* (SSJb 1515 f 4) – 5 G, 9 g.
SmH **1 aoet**. (Sandshults rd)
1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 4; se Hycklinge).
1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).
1538–41 har Gustav I ett hemul, som har åker till 2 spannland (1541 3 spannland), ängbol till 8 lass hö, två ålverkar och en mjärde i 'Smälte å' (= trol nuv Applerumsån), en mjärde i **Clösters giöll,* en mjärde i ?Lamhultesjön *(Lammansiö)* och en halv bistock (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Lockebo 1498(?) *Lackebode* (ATJb s 83), 1515 *Lokkabodha* (SSJb 1515 f 4) – 6 G, 0 f.
SmH 1540/41 (endast) **2 kyuj**.
1 aoe. (Sandshults rd)
1 fr (1553 Ture Trolle).
1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 4; se Hycklinge).
1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 6 pund smör (ATJb s 83). Gården ingår i hans morgongåva till Birgitta Turesdotter (Bielke). (X 240, Trolle, UUB)
1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 8 spannland (1541 9 spannland), ängbol till 6 lass, en halv bistock (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Lämmedal 1351(?) *in Lemmodall* (IBJb s 218), 1526 *Læme dall* (AoE 9) – 6 G, 1 f.

SmH **1 aoe**. (Sandshults rd)

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en enhet med utsädet 2 tön (IBJb s 218).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 3v; se Hycklinge).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 8 spannland (1541 9 spannland), ängbol till 20 lass hö, 2 mjärdar i Kroksjöbäcken *(Kraxsiöbäck)*, gott fiske i Kroksjön *(Kraxsiö)* och en halv bistock (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Manketorp 1351(?) *in Mankathorp* (IBJb s 217), 1515 *Mancketorp* (SSJb 1515 f 4) – 5 G, 9 g.

SmH **1 kyt** (öde 1554, 1559–60).
1540/41 (endast) **1 kyuj**.
1 aoet (öde 1544, 1550–60). (Sandshults rd)
1 fr (1551–58 1 frt; öde 1553–58) (1553 Jon Elofsson /Barkestorps-ätten/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en enhet med utsäde till 3 tön (IBJb s 217).

1376 byter Peter Israelsson (Finsta-ätten) till sig en gård(?) av Birger Ulfsson (Ulvåsa-ätten) (GrFm 6; se Klämna).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4; se Hycklinge).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 5 spannland, ängbol till 13 lass hö (1541 8 lass), ett ålverke i

'Smälte å' (trol nuv Applerumsån) och två mjärdar i Borkegöl *(Borkegiöll)* (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Måckebo 1551 *i Maackaboda* (SmH 1551: 7) — 6 G, 0 i.
SmH 1551 **1 frt** (1553 Severin Kil, 1554 Peter Kil).

Möckhult Se Högsby sn.

Norrby 1415 *Norraby* (ÖD IX s 1277, avskr), 1537 *i Norrabj* (SmH 1538: 6) — 6 G, 0 h.
SmH **1 fr** (1553 Jon Elofsson /Barkestorps-ätten/).
1415 byter Mats Gjurdsson till sig N av Vadstena kloster (ÖD IX s 1277; se Humlekärrshult).

Nynäs 1424 *Nyænæss* (RAp 31/10) — 5 G, 9 h.
SmH **1 fr**; öde 1553, 1557—58 (1553 Sten Eriksson /Leijonhufvud/).
1424 betalar Gert Jonsson (stjärna), gift med Ingeborg Karlsdotter (gumsehuvud), och Peter Ryning, gift med Sigrid Karlsdotter (gumsehuvud), ut ersättning till sina hustrurs farbror Bengt Sture (gumsehuvud) och farmor Iliana Arvidsdotter (Lejonansikte) för N och andra gods i Döderhult (troligen avses socknen) efter Magnus Sture (gumsehuvud, död omkr 1419), far till Bengt Sture och make till Iliana (RAp 31/10). Dagen därpå förbinder sig Bengt Sture att ersätta Peter Ryning och Gert Jönsson, om de inte får del i de gods som Magnus Sture hade i pant av Erik Karlsson (Örnfot, död efter 1389). (RAp 1/11)
1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok en gård, som ligger för en 'odel'. Jorden består av lera och svartmylla och betecknas som 'god sädesjord'. Det årliga utsädet är 8 tunnor. Åkerjord till 4 tunnor ligger i **Lyndder*. Ängen ger 40 vinterlass hö. Skogen är god till timmer, 'gårdafång' och vedbrand. Där är också god ollonskog, gott mulbete och 'utrymme'. Till gården hör 12 stora och små notvarp i Nynässjö *(Nyanessasiø)*, liksom halvparten av en fotkvarn och ett lanestånd. Räntan är 7 pund smör och 10 hästars fodring. (Ålhems rd) (FoR 9)

Nötö 1351(?) *in Nøtø* (IBJb s 218) – 5 G, 7 i.
SmH **1 aoet** (öde 1551). (Sandshults rd)
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods N, som räntar 3 öre pn (IBJb s 218).
1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 3v; se Hycklinge).
1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).
1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 1 spannland 1541, äng till 18 lass hö (1541 16 lass i **Awahwenn*) och fiske i saltsjön (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Påskallavik 1439 *i Poska wiku* (Karlskrönikan s 207) – 5 G, 7 h.
1439 flyr Nils Stensson (Natt och Dag) efter att ha härjat i Östergötland undan för riksföreståndaren Karl Knutssons (Bonde) trupper. Flykten går via Söderköping till P och sedan till Gotland, där Erik av Pommern uppehåller sig. (Karlskrönikan s 207)

Ramshult 1351(?) *in Rampshult* (IBJb s 217) – 6 G, 1 g.
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods 'jord' (terra) i R med ett utsäde på 1 spann (IBJb s 217).

Rostorp 1351(?) *in Ræfsthorpe* (?IBJb s 218), 1498(?) *Rolstorp* (ATJb s 83), 1537 *i Rostorp* (SmH 1538:6) – 5 G, 9 g.
SmH **1 sk**.
1 fr (1553 Ture Trolle).
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet med utsädet 5 tön (?IBJb s 218).
1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 6 pund smör (ATJb s 83). Gården ingår i hans morgongåva till Birgitta Turesdotter (Bielke) (X 240, Trolle, UUB).

Rotvik 1537 *i Rotauik* (SmH 1538:6) – 6 G, 0 i.
SmH **1 frt** (1553 Severin Kil, 1554 Peter Kil).

Runnö 1300 (omkr) *usque Runø* (NoB 1937 s 89), 1351(?) *in Ronnø* (IBJb s 218) – 5 G, 7 i-j.

SmH **2 aoe** (skärbönder). (Sandshults rd)

1300 (omkr) omtalas R i en seglingsbeskrivning (NoB 1937 s 89).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods R, som räntar 2 mark pengar (IBJb s 218).

1495(?) upptas två gårdar i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4; se Hycklinge).

1526/31 upptas två gårdar i Gustav I:s jordeböcker (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1538–41 har Gustav I två gårdar, som saknar åker, har äng till 6 lass hö (1541 7 lass för den ena) och fiske i saltsjön. Till gårdarna hör därtill 5 ålbroar: vid **Gåselötenn*, i Nättletik (*Nätlewik*), i Slobb (*Slob*) vid ?Ebbalosudden (*i Ödbiörnalo*) och i Skabbemar (*Skabbemar*). Anläggningarna kallas broar, därför att bönderna på R 'bygger broar ifrån landet och ut i sjön och slå så pålar nedervid broänden och däruti binder de ålhommorna'. (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult)

Saltvik

1351(?) *in Dighrasaltwik, in Lithlasaltwik* (IBJb s 218) – 6 G, 0 i.

SmH **1 sk** – Stora S.
1540 **2 skuj** – Stora och Lilla S.
1 aoe – Stora S. (Sandshults rd)
1 aoet – Lilla S. (Sandshults rd)
1 fr (1553 Severin Kil, 1554 Peter Kil).
1 fr (1553–55 **1 frt**) (1553 Ture Pedersson/Bielke/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en enhet i Stora S med utsädet 8 spann, och en enhet i Lilla S med utsädet 1 spann (IBJb s 218).

1376 byter Peter Israelsson (Finsta-ätten) till sig en del av S av Birger Ulfsson (Ulvåsa-ätten) (GrFm 6; se Klämna).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok två gårdar (SSJb 1515 f 4v; se Hycklinge).

1520–talet och 1553/59 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 1 mark danska, 1553/59 9 öre pn

och 10 mark humle (E 2742, 2006, Rött nr 298, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum, Mönsterås sn).

1526/31 upptas Stora och Lilla S i Gustav I:s jordeböcker (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1531/32 är Gustav I:s gods i S partiellt öde (FoRek f 1463v).

1538–41 har Gustav I en gård och ett hemul, som har åker till 3 spannland (1541 4 spannland) resp 1 spannland (1541), ängbol till 20 lass hö resp 5 lass (1541 10 lass), ollonskog och fiske i saltsjön (med not) (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9, se Sandshult).

1578 upptas i jordebok över Ture Pederssons (Bielke) efterlämnade gods en halv gård med åker till 2 skäppor, äng till 9 lass, ekskog till 6 svin, vedskog och gott mulbete, fiske i saltsjön med 4 hommestånd, och humlegård till 18 mark. Räntan är som på 1550-talet med tillägg för 0:3 gästningspn och 6 dagsverken. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Sandshult 1351(?) *in Sansiohult* (IBJb s 218), 1526 *i Sandss hwlt* (AoE 9) – 5 G, 8 h.

SmH **4 aoe** (en är öde 1551, två 1552 och en 1555–60). (Sandshults rd)

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods R med utsädet 18 spann (IBJb s 218).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok fyra gårdar (SSJb 1515 f 4; se Hycklinge).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker fyra gårdar (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1538–41 har Gustav I fyra gårdar, som var och en har åker till 9 spannland, 6 lass hö i åkergärdet och 20 i Sandshultaven, två mjärdar i 'Smälte å' (trol nuv Applerumsån), en mjärde och gott lösfiske i Sandshultesjön (*Sandhultasiöö*). En har 1541 fyra halva bistockar, två har vardera två halva bistockar. Räntan framgår av bifogad tabell. (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9)

Sandshults rättardöme omfattar 1538–52 arv och egetjorden i Björnhult, Djupeträsk, Djurhult, Eckerhult, Emmekalv, Fittjehammar, Flathult, Furö, Glabo, Hule, Hycklinge, Högetorp, Klämna, Kyrkeby, Lagmanskvarn, Lockebo, Lämmedal, Manketorp, Nötö, Runnö, Saltvik, Sandshult, Skalltorp, Skorpetorp, Skrikebo, Stensjö, Sörvik, Veningehult, Vånvik, Älvehult, Älö och Äshult, Döderhults sn, samt Malghult, Kristdala sn, och Grönö, Misterhults sn. Jorden betecknas som 'Grönskogs-ägor' i början av perioden (se Grönskog, Fliseryds sn) och var tidigare Svante Stures utom Flathult och Veningehult, som tillhört biskop Hans Brask.

Gustav I:s gods i Döderhults sn (Sandshults rd).

	enh	1538/39 ränta	1540 ränta	1541 ränta
Björnhult	1	3½ pd smör, 1 ko[1], 4 h	3½ pd smör, 4 fh, 1 fls	3½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[1]
Djupeträsk	1	3 pd smör, 1 ko[1], 4 h	3 pd smör, 4 fh, 1 fls	3 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[1]
Djurhult	1	4 pd smör, 4 h	4 pd smör, 4 fh, 1 fls, 1 ask ho	4 pund smör, 4 fh, 2 hh
Eckerhult	1	6 pd smör[7], 1 ko[1], 4 h	5½ pd smör, 4 fh, 1 fls, ½ ask ho	5½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[1]
	2	1½ pd smör, 2 h	1½ pd smör, 2 fh, 1 fls, 1 m pn[3]	1½ pd smör, 2 fh, 1 hh
Emmekalv	1	5½ pd smör, 4 h	5½ pd smör, 4 fh, 1 fls, 3 fj ho	5½ pd smör, 4 fh, 2 hh
Fittjehammar	1	2 pd smör, ½ t ål	2 pd smör, 2 fh, 1 fls, ½ t ål	2 pd smör, 2 fh, 1 hh, ½ t ål
Flathult	1	1 pd smör, 2 h	1 pd smör, 2 fh, 1 fls, 1 ask ho	1 pd smör, 2 fh, 1 hh
Furö	1	1 pd smör[2]	1 pd smör	1 pd smör, 1 t torsk
Glabo	1	6 pd smör, 4 h	6 pd smör, 4 fh, 1 fls	6 pd smör, 4 fh, 2 hh
Hule	1	2 pd smör, 2 h	2 pd smör, 2 fh 1 fls	2 pd smör, 2 fh, 1 hh
Hycklinge	1	4 pd smör, 1 ko[1], 4 h	4 pd smör, 4 fh	4 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[1]
	2	4 pd smör, 1 ko[1] 4 h	3½ pd smör, 4 fh	3 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[1]

	enh	1538/39 ränta	1540 ränta	1541 ränta
Högetorp	1	2 pd smör, 2 h	2 pd smör, 2 fh, 1 fls	2 pd smör, 2 fh, 1 hh
Klämna	1	3 pd smör, 4 h	3 pd smör, 4 fh, 1 fls	3 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[1]
	2	3 pd smör, 4 h	3 pd smör, 2 fh, 1 fls	3 pd smör, 4 fh, 1 hh
Kyrkeby	1	10½ pd smör, 4 h	10½ pd smör, 4 fh 1 fls, 1/4 ask ho	10½ pd smör, 4 fh, 2 hh
Lagmanskvarn	1	2 pd smör, 2 h	2 pd smör, 2 fh	2 pd smör, 2 fh, 1 hh
Lockebo	1	2 pd smör, 2 h	2 pd smör, 4 fh, 1 fls	2 pd smör, 4 fh, 2 hh
Lämmedal	1	4 pd smör, 1 ko[1], 4 h	4 pd smör, 4 fh, 1 fls	4 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[1]
Manketorp	1	2 pd smör, 1 ko[1], 2 h	2 pd smör, 2 fh, 1 fls	2 pd smör, 2 fh, 1 hh, 1 ko[1]
Nötö	1	2½ pd smör[9]	2 pd smör, 2 fh, 1 fls	2 pd smör, 2 fh, 1 hh
Runnö	1	4 pd smör, 3 fj ål	4 pd smör, 3 fj ål	4 pd smör, 3 fj ål
	2	4 pd smör, 3 fj ål	4 pd smör, 3 fj ål	4 pd smör, 3 fj ål
Saltvik	1	4 pd smör, 4 h	4 pd smör, 4 fh, 1 fls, ½ ask ho	4 pd smör, 4 fh, 2 hh
	2	2 pd smör, 2 h	2 pd smör, 2 fh, 1 fls	2 pd smör, 2 fh, 2 hh
Sandshult	1	4 pd smör, 1 ko[1], 4 h	4 pd smör, 4 fh, 1 fls, ½ ask ho	4 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[1]
	2	4 pd smör, 1 ko[1], 4 h	4 pd smör, 4 fh, 1 fls, ½ ask ho	4 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[1]
	3	4 pd smör, 1 ko[1], 4 h	4 pd smör, 4 fh, 1 fls	4 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[1]
	4	4 pd smör, 1 ko[1], 4 h	4 pd smör, 4 fh, 1 fls	4 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[1]
Skalltorp	1	5½ pd smör, 1 ko[1], 4 h	5½ pd smör, 4 fh, 1 fls	5½ pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[1]
Skorpetorp	1	9 pd smör, 1 ko[1], 4 h	9 pd smör, 4 fh, 1 fls	9 pd smör, 4 fh, 2 hh, 1 ko[1]
Skrikebo	1	2 pd smör, 2 h	2 pd smör, 2 fh, 1 fls, 1 ask ho	2 pd smör, 2 fh, 1 hh
Stensjö	1	3½ pd smör, 1 ko[1], 4 h	3½ pd smör, 2 fh, 1 fls	3½ pd smör, 2 fh, 1 hh, 1 ko[1]
Sörvik	1	7 pd smör[8], 4 h	7½ pd smör, 4 fh, 1 fls, 2 pd ål, 4 m pn[4]	7½ pd smör, 4 fh, 2 hh

	enh	1538/39 ränta	1540 ränta	1541 ränta
Veningehult	1	4 pd smör, 4 h	4 pd smör, 4 fh	4 pd smör, 4 fh, 2 hh
Vånvik	1	1½ pd smör, 1 t torsk, ½ fj ål	1½ pd smör, 2 fh, ½ t torsk, ½ fj ål, 1 fj ho	1½ pd smör, 2 fh, ½ t torsk
	2	1 pd smör, ½ t torsk	1 pd smör, 2 fh, ½ t torsk	1 pd smör, 2 fh, ½ t torsk
	3	1 pd smör, ½ t torsk	1 pd smör, 2 fh, ½ t torsk, 2 m pn[4]	1 pd smör, 2 fh, ½ t torsk
Älvehult	1	2 pd smör, 2 h	2 pd smör, 2 fh, 1 fj ho	2 pd smör, 2 fh, 1 hh
Älö	1	½ pd smör[10]	½ pd smör	½ pd smör
Åshult	1	6 pd smör, 4 h	6 pd smör, 4 fh	6 pd smör, 4 fh, 2 hh

Källor: SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9
Förkortningar: pd = pund, h = hästar, fh = fogdehästar, hh = husbondehästar, t = tunna, fj = fjärding, ho = honung, fls = fläsksida, m = mark

[1] 1 ko vart femte år. [2] Furö föder därtill 4 hästar om året.[3] husrötepn. [4] städjeöre. [5] För fisket vid Furö ger bönderna 1 tunna torsk. [6] Fodringen står endast 1539. [7] 1539 5½ pd. [8] 1539. 7½ pd. [9] 1539 2 pd. [10] Saknas 1538.

Sjoketorp 1537 *i Skiokatorp* (SmH 1538:6) — 6 G, 1 g.
SmH **1 fr** (öde 1553) (1553 Jon Elofsson /Barkestorpätten/).

Skalltorp 1351(?) *in Skallathorpe* (IBJb s 217) — 6 G, 0 f.
SmH 1540/41 (endast) **2 kyuj**.
1 aoe. (Sandshults rd)
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet med utsädet 3 tön (IBJb s 217).
1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 3v; se Hycklinge).
1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).
1538—41 har Gustav I en gård, som har åker till 11 spannland (1541 12 spannland), ängbol till 12 lass, två ålverkar i **Hökafors* och en halv bistock (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Skorpetorp 1351(?) *in Skorpothorpe* (IBJb s 218) – 5 G, 8 h.
SmH **1 aoe**. (Sandshults rd)
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods S med utsädet 5 tön (IBJb s 218).
1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 4; se Hycklinge)
1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).
1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 13 spannland, äng till 6 lass hö i åkergärdet och 20 lass i Sandshultaven, tre halva bistockar, två ålverkar i Skorpetorpasjön *(Skorpetorpa siöö)*, två mjärdar i 'Smälte å' (trol nuv Applerumsån), gott lösfiske i Skorpetorpasjön och saltsjön (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Skrikebo 1351(?) *in Skrikobodhum* (IBJb s 218), 1515 *Skrigebodæ* (SSJb 1515 f 3v) – 6 G, 1 g.
SmH **½ sk**.
1 aoet (saknas 1547–51). (Sandshults rd).
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods två enheter vardera med utsädet 2 spann (IBJb s 218).
1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 3v; se Hycklinge).
1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).
1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 8 spannland, ängbol till 16 lass hö, två mjärdar i **Gorsiö*, en mjärde i Svartsjön *(Swartsiö)*, en halv mjärde i **Gorsgiöl*, en halv mjärde i Bodsjön *(Bodasiö)*, en halv mjärde i Försjön *(Firisiö)*, en och en halv i **Hultagierdes beck*, en halv bistock och ollonskog (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

***Smeltøø** 1515 *Smeltøø* (SSJb 1515 f 4).
1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en ö (SSJb 1515 f 4; se Hycklinge).
1556 se Älö 1555/56.

Solberga 1537 *i Solberga* (SmH 1538:6) – 5 G, 8 h.
SmH **1 fr** (1533 Jon Elofsson /Barkestorps-ätten/).

S är 1543 sätesgård för Jon Elofsson (Barkestorps-ätten) (ShSp 1559 20/3 vid).

Stensjö 1351(?) *in Stensø* (IBJb s 218), 1533 *Stensiöö* (SmH 1533:1 B) – 6 G, 1 h-i.
SmH **½ sk**.
1 aoet. (Sandshults rd)
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en enhet med utsädet 2 spann (IBJb s 218).
1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 3v; se Hycklinge).
1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).
1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 7 spannland, ängbol till 36 lass hö (1541 30 lass), ett ålverke och en mjärde i Långsjön *(Långhsiö)*, en mjärde i Västerviketorpesjön *(Vesterwicksiö)*, en mjärde i Betsjöbäck *(Bethesiöbeck)*, två lanverkar i **Steenssiö* och laxfiske i Stärringen *(Sterringen)* (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Stångehamn 1550 *Stongaham* (FoR 9) – 5 G, 9 i – se Älö.

***Starrungx-næs** 1351(?) *in Starrungxnæs* (IBJb s 218) – troligen vid sjön Stärringen – 6 G, 1 h-i.
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods *S med utsädet 8 spann (IBJb s 218).

Sörvik 1351(?) *in Sudhrawik* (IBJb s 218), 1376 *i Sodheruika* (DRAp 16/11) – 5 G, 8 h.
SmH 1540/41 (endast) **1 kyuj**.
1 vaklt.
1 aoe. (Sandshults rd)
1 fr, 1560 **1 aoe** (öde 1553) (1553 Bengt Arentsson /Ulv/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en enhet med utsädet 3 tön (IBJb s 218).

1376 omtalas Lars Stale i S som faste (DRAp 16/11).

1376 byter Peter Israelsson (Finsta-ätten) till sig en del i S av Birger Ulfsson (Ulvåsa-ätten) (GrFM 6; se Klämna).

1412 byter Birger Trolle d ä och hans hustru Ingeborg Arvidsdotter (Lejonansikte) till sig en gård i S och jord i Virstad och Västramark, Högsby sn, av Vadstena kloster mot jord i Kåkinds hd i Västergötland. Birger stadfäster också det som Erengisle Sunesson (båt, död 1392), änkling efter Ingeborg Magnusdotter (Ulvåsa-ätten, död 1390), testamenterat till Vadstena kloster. Birger var arvsberättigad till en tredjedel i de aktuella godsen. (SD 1546; jfr Mölstad, Mönsterås sn, Bäcketorp, Ålems sn och Mellby, Högsby sn; se även Sjögren s 26 ff).

1414 intygar Peder Ebbesson och Gregers i Humlekärrshult att Birger Ulfsson (Ulvåsa-ätten, död 1391) i 52 (?) år ägde en gård och ingen satte sig emot vare sig hans innehav av gården eller senare Vadstena klosters, förrän Magnus Sture tog gården från klostret. (ÖD IX s 1233)

1415 ger Birger Trolle d ä och hans hustru Ingeborg Arvidsdotter (Lejonansikte) en gård till Vadstena kloster. (ÖD IX s 1283)

1457–1502 har Vadstena kloster en gård, som (1447, 1457) skall ränta 4 pund smör, men för det fjärde pundet gör landbon enligt jb 1447 dagsverken och 'annat vad som tillsägs'. 1466 löser landbon 3 pund smör för 3 mark pn. (VaK1Jb s 70, 107, C 32 f 58). 1502 är räntan 3 pund smör eller 1 mark svenska. Det uppges att Ingemar Olofsson, som 'där (= på S) bodde', givit husen till klostret. (HH 16 s 141).

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård (SSJb 1515 f 4; se Hycklinge).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 10 spannland (1541 12), ängbol till 18 lass hö (1541 30), en mjärde i 'Smälte å' (= trol nuv Applerumsån), fiske i saltsjön vid Fläskö *(Fleskö)*, ollonskog och tre halva bistockar (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

1545 räntar Vadstena klosters torp 6 öre och 6 hästars fodring (Mönsterås rd), 1546 är räntan 3 pund smör och 5 hästars fodring (VgH 1545:1, ÖgH 1546:1).

Tjuståsa Se Fliseryds sn.

***Torsforsen** (nu Eriksfors) 1556 *Torsforsen* (GR 26 s 629) – Eriksfors 5 G, 7 h; 'Torforsäng' finns utsatt på 1600-talskartor och motsvarar nu Storforsängen (KLmK, Döderhult 3, Mönsterås 18) – 5 G , 7 h.

SmH 1557–59 **1 aoekvarn** (ödelagd 1559).
1560 **1 aoefiske**.

1556 ger Gustav I befallningsbrev till Henrik Birgersson över fisket i T, under vilket ligger även fisket vid Emmekalv, Emmekalvskär, Em (ån), Oknebäcken, Klosterbäcken och 'Bosån' (= Lillån vid Mönsterås) (GR 26 s 629). Från 1556 och de följande åren finns räkenskaper bevarade från fisket vid *T. (SmH 1556: 17B, 1557: 24, 1558: 24, 1559: 13, 1560: 35)

Veningehult 1425 *Hwinninghahult* (RAp 15/5), 1500 *i Hwyningehult* (RAp 23/4) – 6 G, 0 f.

SmH **1 aoe**. (Sandshult rd)
1 fr (1553 Axel Nilsson /Banér/).
Gårdarna redovisas vissa år i Mörlunda sn, Aspelands hd.

1425 överlåter Gjurd Matsson (stjärna) gården V till sin son Erik. Gjurd avstår också sin största bryggpanna som står i V (RAp 15/5).

1494 skiftas arv efter Märta Hemmingsdotter, varvid en hälft, V och Flathult tillfaller Birgitta Jönsdotter (Högsrums-ätten), gift med Måns Jonsson (Kh 53 f 64v, 65; jfr Flinshult).

1500 säljer Bengta Bengtsdotter (Fly-ätten) en gård, som räntar 4 pund smör och 6 örtugar pn, till Nils Klas-

son (Sparre av Ellinge) (RAp 23/4; se Fliseryd, Fliseryds sn).

1523 byter och säljer Ida Månsdotter i Torp, Skrukeby sn, änka efter Lars Tyste, bort jord i V och Flathult, vilka tillsammans räntar 6 pund smör, till biskop Hans Brask mot jord i Regna sn, Östergötland, och mellangift i pengar (Kh 53 f 64v; jfr Schück 1955).

1531 har Gustav I en gård, som tillhört biskop Hans Brasks köpgods (K 1).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 7 spannland, ängbol till 12 lass hö, en halv bistock, lösfiske i *Hueninge siö* (nu Hultsjön), ett halvt ålverke i *Hweningzbäck* (nu ?Kvarnbäcken) (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

1553 ärver Margareta Pedersdotter (Bielke) en gård, som räntar 4 pund smör och $\frac{1}{2}$ öre tunnepn, vid arvskifte efter föräldrarna Peder Turesson (Bielke) och Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge), båda döda 1520, och systern Anna Pedersdotter, död 1551. Vid förnyat arvskifte 1559, då Margareta är död, tillfaller gården hennes barn. (E 2006, ShSp 1559 12/3)

Vånvik 1351(?) *de Vmawik* (IBJb s 218), 1526 *Vaane vik* (AoE 9) – 5 G, 7 h.

SmH **3 aoet**. (Sandshults rd)

1351(?) upptas i en jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods V, som räntar 2 öre (IBJb s 218).

1495(?) upptas tre gårdar i V i Sten Stures jordebok och *Smeltøø (SSJb 1515 f 4; se Hycklinge).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker tre gårdar: 'synderste', 'mellan-' och nordeste' (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1538–41 har Gustav I tre gårdar, som saknar åker, har äng till 10 lass (1541 14 lass), 7 lass (1541 8 lass) och 10 lass hö (1541 12 lass) och fiske i saltsjön. Den första och tredje gården har två resp ett hommestånd vid Tjudö (*Tiudhöö*), den andra har två hommestånd i Ålgårdsskär (*Åle gårdz skiär*). (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, Aoe 9; se Sandshult)

Västerviks-torpet

1351(?) *in Vesterwik* (IBJb s 218) – 6 G, 1 h.

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet med utsädet 1 spann (IBJb s 218).

Århult

1376 *i Alolte* (DRAp 16/11), 1533 *Ålhult* (SmH 1533:1 B) – 5 G, 9 g.

SmH **1 sk**.

1540/41 (endast) **1 kyuj**.

1376 omtalas Öjar Skalle i Å som faste (DRAp 16/11).

Älvehult

1351(?) *in Elitahult* (IBJb s 218), 1526 *Enlede hwlt* (AoE 9) – 5 G, 7 h.

SmH **1 aoet** (öde 1555). (Sandshult rd)

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods Ä med utsädet 3 spann (IBJb s 218).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1538–41 har Gustav I en gård, som saknar åker, har äng till 10 lass hö (1541 4 lass), 7 lass i **Stemme engh* (?nära nuv Stämme björk med Neräangarna), en halv bistock, två ålverkar i **Flåå åå* (trol Lillån), ett hommestånd vid **Porskäre öö* och fiske i saltsjön (Sandshult rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Älö (Stångehamn)

1537 *i Ælø* (SmH 1538:6) – 5 G, 8-9 i.

SmH **1 aoeäng** (saknas 1555–58). (Sandshults rd)

1545–54 **1 frt** (1553 Sten Eriksson /Leijonhufvud/), 1559 **1 aoet**.

1539–41 har Gustav I en äng på Ä. (Sandshults rd) (AoE 9, SmH 1540:8, 1541:11; se Sandshult).

1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok en gård i Stångehamn på Älö. Den är väl byggd, saknar åker men har äng på Älö till 10 vinterlass hö och på Byö (*oppå Byaön*) till 4 vinterlass hö, vidare god skog och mulbete på Älö till 10 kor och 2 hästar. Till gården hör tre hommestånd, ett vid vardera **Rødkullahel, *Syllahel* och **Lilla Tiuckholmen*, vidare fyra notvarp västan Älö, tre notvarp östan Älö vid

Södraglo (*Södraglo*), vidare ett varp kallat **Påls varpitt* vid norra Älö, ett kallat **Fähussträttit* nordväst om Älö och ett varp i **Monckavick*. Räntan är 1 tunna saltgrön ål, 1 tunna torsk och 1 tunna höstströmming. (Ålems rd) (FoR 9)

1555 skriver Gustav I till fogden Olof Nilsson (Plåt) att han vill behålla ett hemman i Stångehamn och ett i Klämna och att de som haft hemmanen skall ersättas med annan jord. Samma år uppdrar Gustav I åt Peter Stöt att ansvara för fisket vid Stångehamn (GR 25 s 52, 227). Följande år får Peter Stöt också ansvaret för fisket vid Smälteviken, 'Smälteström' (?= Smältesund) och Klämna (GR 26 s 630). Från 1555 och de följande åren finns räkenskaper bevarade från fisket vid Stångehamn (SmH 1555: 25, 1556: 17C, 1557: 19, 1559: 17, 1560: 1).

Ängelstorp 1351(?) *in Engilsthorpe* (IBJb s 218), 1526 *Ængelstorp* (AoE 9) – 6 G, 1 i.

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods Ä med utsädet 1 tön (IBJb s 218).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

Ärnemar 1537 *i Ærnemar* (SmH 1538:6) – 5 G, 9 i.

SmH **1 frt** (öde 1555, 1559) (1553 Nils Ryning).

Äshult 1351(?) *in ... sshulte* (?IBJb s 219), 1498(?) *Eshwlt* (ATJb s 83) – 6 G, 0 f.

SmH **1 kr** (öde 1557).
1540/41 (endast) **5 kyuj**, 1545–55 **1 kyt**.
1 aoe. (Sandshult rd)
1 fr (öde 1551) (1553 Ture Trolle).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaättens) efterlämnade gods en enhet med utsädet 3 spann (?IBJb s 219).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4; se Hycklinge).

1498(?) har Arvid Trolle en gård, som räntar 6 pund smör ATJb s 83). Gården ingår i hans morgongåva till Birgitta Turesdotter (Bielke) (X 240, Trolle, UUB).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Döderhults rd) (AoE 9, K 1; se Hycklinge).

1538–41 har Gustav I en gård med åker till 20 spannland, äng till 20 lass hö, $\frac{1}{4}$ i ett ålverke i *Smelte åå* (= ?Smältkvarnsbäcken), 3 mjärdar i Veningen (*Hveningzsker*), fiske i *Gårsgiöll* (= ?Hemgölen) och god fämark (Sandshults rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Sandshult).

Mönsterås socken

1309 *in Mielstadahass* (DS 1638).
1343 *in parochia Miolstadhaas* (DS 3712).
1358 *i Myolstadha aas* (DS 5883).
1378 *aff Mølstadha sokn* (RAp 23/4).
1440 *i Mønstadhaas sokn* (RAp 8/4).

Omfattning: Mönsterås socken omfattade under medeltiden förutom den nuvarande socknen (1950) även det område som Mönsterås köping tilldelades 1862, då köpingen bildades, 1925 och 1926 (Lagerstedt s 56).

Kyrkan: Den medeltida stenkyrkan revs på 1840-talet och ersattes av den nuvarande stenkyrkan. Äldre avbildningar visar att den var en bred hallkyrka, välvd i tre skepp och försedd med sakristia och vapenhus. Förutom sydportal fanns en korportal och en västingång. En murtrappa i väster tyder på att valven var ursprungliga, och då koret var täckt av ett stjärnvalv, förefaller kyrkan ha byggts under senmedeltiden. Därpå pekar också de trappgavlar som fanns kvar ännu på 1600-talet. Inga medeltida inventarier har bevarats (Teckningar av Rhezelius, Frigelius och Löfgren avfotograferade i ATA).

1533 uppges att kronan dragit in 15,5 lod silver från Mönsterås kyrka (Källström s 224).

På Strömserums gård, Ålems sn, fanns 1553 två ljusstakar av koppar och sju små klockor av koppar från Mönsterås kyrka. Den indragna kopparen vägde 2 lispund. (SmH 1553: 9). Till Strömserum fördes samma år 1 blå korkåpa av sammet, 2 andra korkåpor, 4 mässärkar, 3 altarkläden, 1 röd mantel, 1 engelskt täcke med blått och grönt, 4 altarbrun, 2 stora kistor, 1 gammalt örngott (vikt 2 mark) och 1 'döde fana' (SmH 1554: 5).

Mönsterås kyrka avritad av J H Rhezelius i september 1634 (Foto ATA).

Från den medeltida kyrkan härrörde sannolikt den latinska bibel som upptas i ett inventarium från ca 1640 och sedan omtalas flera gånger, sista gången 1811. (Sandberg s 736)

Kyrkby: Mönsterås.

'Bohus kapell': På Strömserums gård, Ålems sn, förvaras 1553 en stormklocka från *Boaus* i Mönsterås (SmH 1553: 9). Detta torde motsvara *Capella Boskulla circa Krakarum sancti Botolffi,* omtalat 1515 i en förteckning över kapell i Linköpings stift. I förteckningen omtalas även ett **S:ta Gertruds kapell** vid Kronobäck (*Sancti Gertrudis circa Cronabæk*) (SRS III:2 s 295 f; se Bo och Kronobäck).

Kameral indelning: Socknen var 1537 (SmH 1538: 6) indelad i fyra fjärdingar: Forsa (Norra), Östra, Södra och ?Västra. **Forsa fjärding** (*Forsa fjerding*): Alebo, Berg, Bo, Forsa, Gelebo, Gränebo, Långsrum, Skruvshult, Skräckemåla, Tomta och Älmhult. Fjärdingsman var Jöns Obbasson i Skräckemåla. **Östra fjärdingen** (*Östre fjerdingen*): Bistingsmåla, Boslät, Brinkebacke, Bössemåla, Em, Hammarglo, *Hylte, Kråkerum, Nytingsmåla, Siggehorva, Slubbemåla, Torp och Åserum. Fjärdingsman var Per

Andersson i Torp. **Södra fjärdingen** (*Södhra fjerdingen*): Draknäs, Högemåla, Koverhult, Kråkebäck, Kvarntorp, Långnäs, Mönsterås, Oknebäck och Stubbemåla. Fjärdingsman var Olof Persson i Stubbemåla. **Västra fjärdingen:** Fälle, Gränebo, ?Guttorp, Habbestorp, Harrstorp, Ingebo, Krokstorp, Långhult, Mölstad, Mönsterås, Oknebäck, Stubbemåla och Åsevad. Fjärdingsman var Henning i Långhult.

Två fjärdingar — Forsa och Kråkerum — omtalas i samband med en rättstvist 1460/70 angående sätesgården Kråkerum med underliggande godskomplex. Under Kråkerum låg följande enheter i **Forsa fjärding** (*Forsa fierdingh* — SFSS 40 s 74): Alebo, Bo, *Bøxløøn, Em, Forsa, Fälle, Gelebo, Långsrum, *Qwisloquern, Skruvshult, Skräckemåla och Tomta. Efter det att **Kråkerums fjärding** (*Krokarumma fiærdung* — SFSS 40 s 76) omtalas, uppräknas i den aktuella handlingen inte bara — Bistingsmåla, Björnö, Boslät, Brinkebacke, Hammarglo, Kråkerum, *Malenom, Nytingsmåla, Siggehorva, Slubbemåla, Svartö, Åserum och Ödängla utan även — Bäckhult, Draknäs, Högemåla, Koverhult, Oknebäck och Älgerum. Hur många av dessa enheter som ingick i Kråkerums fjärding går inte att avgöra.

Alebo

1351(?) in Albodhum (IBJb s 216) — 5 G, 5 h.

SmH **1 aoet**. (Torps rd)
2 fr + 1 frt (saknas 1544—46) (1553 Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods två enheter, en 'sunnan ån' på fem stänger och nordan (ån) en 'tolfting' (IBJb s 216).

1460/70 uppges att tre enheter med var sin landbo, varav två räntar vardera 4 pund smör och en 1,5 pund smör, låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 75; se Kråkerum).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4v; se Mönsterås).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y två gårdar, som tillsammans räntar 8 pund smör och $\frac{1}{2}$ mark pn, och ett torp, som räntar 1,5 pund smör och 6 gutniska (RAp 25/1; se Kråkerum).

1526/31 upptas ett hemul (gård) i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

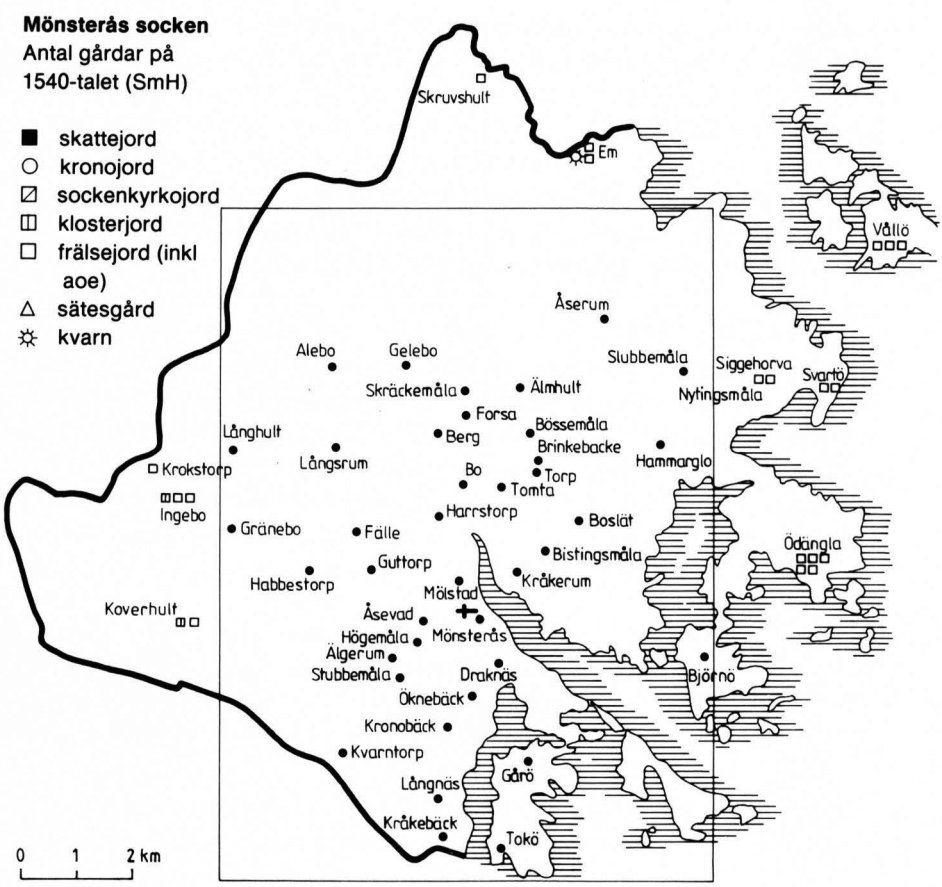
Mönsterås socken
Antal gårdar på
1540-talet (SmH)
skattejord
kronojord
sockenkyrkojord
klosterjord
frälsejord (inkl aoe)
sätesgård
kvarn
Skruvshult
Em
Vållö
Åserum
Alebo
Gelebo
Slubbemåla
Siggehorva
Svartö
Nytingsmåla
Skräckemåla
Älmhult
Forsa
Bössemåla
Berg
Brinkebacke
Hammarglo
Långhult
Krokstorp
Långsrum
Bo
Torp
Tomta
Ingebo
Harrstorp
Boslät
Gränebo
Fälle
Ödängla
Bistingsmåla
Guttorp
Kråkerum
Habbestorp
Mölstad
Koverhult
Åsevad
Högemåla
Mönsterås
Älgerum
Stubbemåla
Draknäs
Björnö
Öknebäck
Kronobäck
Kvarntorp
Gårö
Långnäs
Kråkebäck
Tokö
0 1 2 km

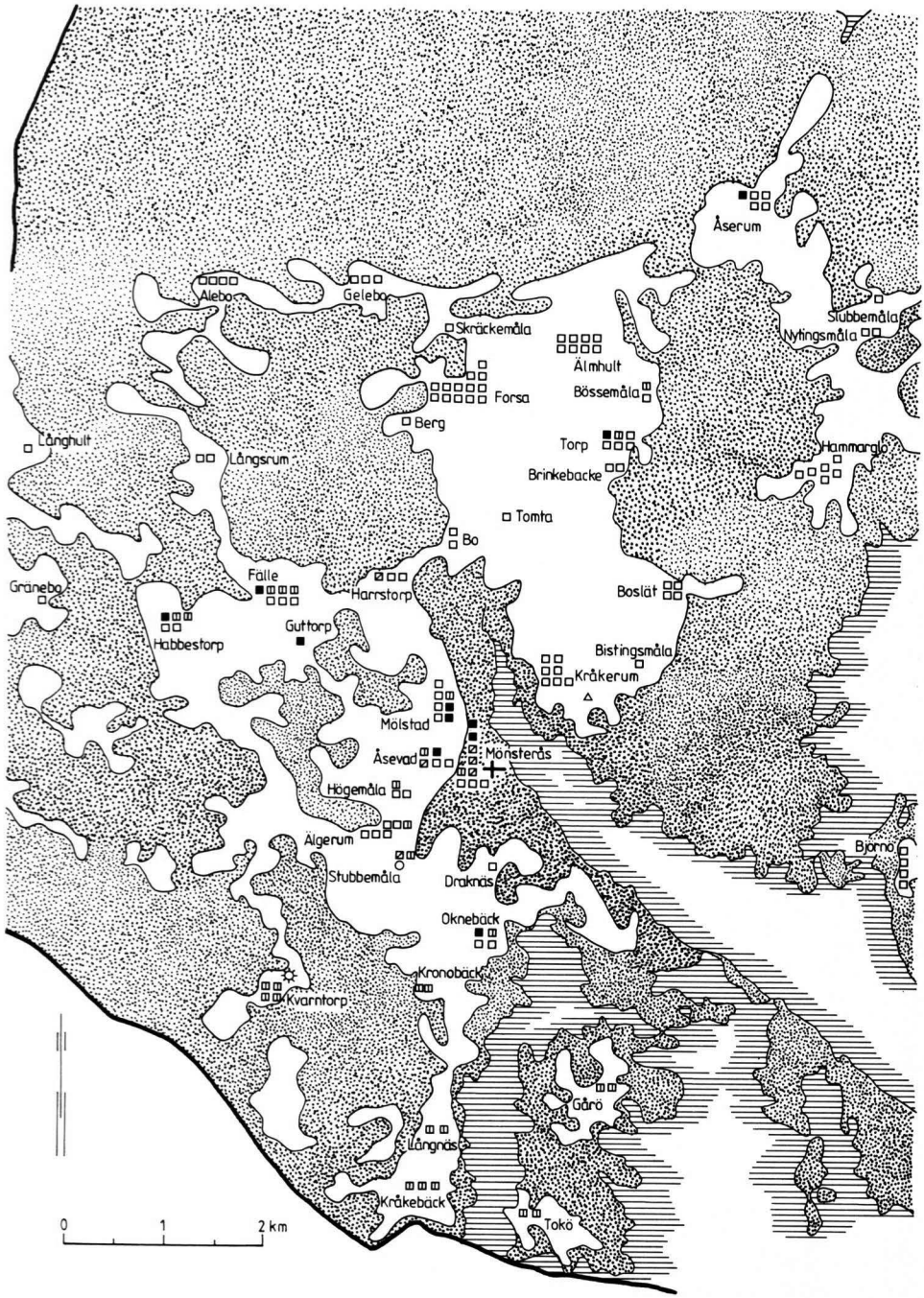
Åserum
Alebo
Geleboda
Skräckemåla
Stubbemåla
Nytingsmåla
Älmhult
Bössemåla
Forsa
Berg
Långhult
Långsrum
Torp
Hammarglo
Brinkebacke
Tomta
Bo
Fälle
Harrstorp
Boslät
Graneboda
Guttorp
Habbestorp
Bistingsmåla
Kråkerum
Mölstad
Åsevad
Mönsterås
Högemåla
Algerum
Stubbemåla
Draknäs
Bjorno
Oknebäck
Kronobäck
Kvarntorp
Gårö
Långnäs
Kråkebäck
Tokö
0
1
2 km

Antal jordeboksenheter SmH 1538/40 (1560)

	sk	½ sk	ky	kyt	krokl	krokIt	vakl	vakIt	aoe	aoet	fr	frt
Alebo	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	2 (2)	1 (1)
Berg	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Bistingsmåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Björnö	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	4 (4)	– –
Bo	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (2)	– –	2 (0)	– –
Brinkebacke	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	1 (1)
Boslät	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	4 (4)	– –
Bössemåla	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	– –	– –	1 (1)	0 (1)	– –	– –
Draknäs	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Em	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –	1 (1)
Forsa	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	13 (13)	– –
Fälle	– –	1 (1)	– –	– –	– –	1 (0)	1 (0)	1 (2)	2 (2)	0 (1)	1 (1)	– –
Gelebo	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	3 (3)	– –
Gränebo	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Guttorp	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Gårö	– –	– –	– –	– –	2 (0)	– –	– –	– –	0 (2)	– –	– –	– –
Habbestorp	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –	– –	– –	– –	2 (2)
Hammarglo	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	1 (1)	3 (3)	– –
Harrstorp	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
*Hylte	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)
Högemåla	– –	0 (1)	– –	– –	– –	1 (0)	– –	– –	– –	1 (2)	1 (1)	– –
Ingebo	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	1 (1)	1 (1)	– –
Koverhult	– –	– –	– –	– –	1 (0)	– –	– –	– –	0 (1)	– –	1 (1)	– –
Krokstorp	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Kronobäck	– –	– –	– –	– –	1 (0)	– –	– –	– –	0 (2)	– –	– –	– –
Kråkebäck	– –	– –	– –	– –	2 (0)	1 (0)	– –	– –	0 (2)	0 (1)	– –	– –
Kråkerum	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	7 (5)	0 (1)
Kvarntorp	– –	– –	– –	– –	2 (0)	2 (0)	– –	– –	0 (2)	0 (2)	– –	– –
Långhult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –

	sk		½ sk		ky		kyt		krokl		krokIt		vakl		vakIt		aoe		aoet		fr		frt	
Långnäs	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(0)	–	–	–	–	–	–	0	(2)	–	–	–	–	–	–
Långsrum	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	1	(1)	–	–
Mölstad	1	(1)	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	1	(1)	–	–	3	(3)	–	–
Mönsterås	1	(0)	1	(0)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)
Nytingsmåla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	1	(1)	–	–
Oknebäck	1	(1)	–	–	–	–	–	–	1	(0)	–	–	–	–	–	–	0	(1)	–	–	2	(2)	–	–
Siggehorva	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	1	(1)	–	–
Skruvshult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	(1)	–	–	1	(0)
Skräckemåla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Slubbemåla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Stubbemåla	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	1	(0)	–	–	–	–	–	–	0	(1)	–	–	–	–
Svartö	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(2)	–	–
Tokö	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(0)	–	–	–	–	–	–	0	(2)	–	–	–	–	–	–
Tomta	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Torp	1	(1)	–	–	–	–	–	–	1	(0)	–	–	–	–	–	–	4	(5)	–	–	–	–	–	–
Vållö	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3	(3)	–	–	–	–	–	–
Åserum	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	3	(3)	–	–
Åsevad	0	(1)	–	–	1	(0)	0	(1)	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–	1	(0)	1	(2)
Älgerum	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(0)	–	–	–	–	–	–	1	(2)	–	–	3	(2)	1	(2)
Älmhult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(2)	2	(2)	3	(3)	1	(1)
Ödängla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	1	(1)	3	(3)	–	–
Summa	6	(6)	4	(4)	1	(0)	2	(3)	15	(0)	7	(0)	5	(4)	2	(3)	21	(39)	10	(19)	74	(68)	10	(13)

Dessutom redovisar länderna: **skuj:** Habbestorp 1 (1), Hammarglo 1 (1), Oknebäck 1 (1), Siggehorva 1 (1), Svartö 1 (1) – **krt:** Stubbemåla 1 (1) – **krtomt:** Mönsterås 0 (1) – **kyuj:** Bäckhult 1 (0), Hammarglo 2 (1), Mölstad 0 (1), Mönsterås 0 (2), Siggehorva 1 (0), Svartö 1 (1), Skruvshult 0 (1), Älgerum 1 (2) – **kytomt:** Mönsterås 3 (1) – **krokItomt:** Mönsterås 1 (0) – **vakluj:** Långhult 0 (1) – **aoekvarn:** Em 1 (0) – **aoeuj:** Gränebo 1 (1), Hångevik 0 (1), Stohagen 1 (1) – **aoeäng:** Em 1 (0) – **aoetomt:** Mönsterås 2 (4) – **aoefiske:** Em 1 (1).

1538–41 har Gustav I ett hemul med åker till 7 spannland, 1541 8 spannland, 6 ängslass i gärdet – 1541 dessutom 1,5 lass från *Tiøcammåla hage* – ollonskog och god fämark (Torps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Torp).

1560 (omkr) upptas 'Albo-hage' i Birger Nilssons (Grip) och hans hustru Brita Joakimsdotters (Brahe) jordebok. Äganderätten anges dock som osäker. (Långhults rd) (BNBJJb)

Baggemåla 1351(?) *in Baggamala* (IBJb s 216) – 5 G, 4 g.

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 5,5 aln (IBJb s 216).

Berg 1320 *Biergh* (DS 2260), 1351(?) *in Byærgh* (IBJb s 216), 1515 *Bergh* (SSJb 1515 f 4v) – 5 G, 5 h.

SmH **1 aoe**. (Torps rd)

1320 ärver Israel Birgersson (Finsta-ätten) B efter sin mor Ingeborg Bengtsdotter (Folkungaättens lagmansgren) (DS 2260; se Döderhult, Döderhults sn).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons efterlämnade gods en enhet på 5 stänger (IBJb s 216).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4v; se Mönsterås).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1538–41 har Gustav I en gård med åker till 16 spannland, 1541 till 14 spannland, äng till 35 lass hö, 1541 till 41,5 lass, fem mjärdasteck i *Bossåå* (= Lillån) (1538 lösfiske i ån), ollonskog och god fämark. Ängslassen fördelar sig 1541 enligt följande: 4 lass i gärdet, 12 lass från **Hämmingabeckz engh* i Bos gärde, 8 lass från **Stenbro engh* vid Tomta, 5 lass från Maräng (*Marengh*) vid Kråkerum, 6 lass från en holme vid 'Bossåå' (= Lillån), 4 lass från **Tockeneng* i Forsagärde, ett lass från **Krocengh* i samma gärde, 1 lass från **Tolfftingen* också i samma gärde och $\frac{1}{2}$ lass från 5 stänger i **Nyiagerdes engar*. (Torps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Torp)

Bistingsmåla 1460/70 *Bystoxmala* (C 19 f 1v), 1520-talet, *Bistingxmåla* (E 2742) – 5 G, 4 i.

SmH **1 fr** (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1460/70 uppges att en enhet med ränta på 3 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 76; se Kråkerum).

1520–talet och 1553/1559 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 5 pund smör (1559 4 pund), 6,5 örtug, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg och 3 mark hampa – äggen och hampan nämns ej 1559 (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok en gård med ekskog till 3 svin, tillräcklig timmer- och vedskog, åker till 8 tunnor, äng till 12 lass, gott mulbete och 'fiskewelle' i Lyckefjärd (*Löcke fier*). Räntan är 6,5 örtug i vinterskatt, 4 pund smör, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg, 3 mark hampa, 13 dagsverken, 4 lass ved och fodernöt (Kråkerums rd) (Rött nr 354).

Björnö 1351(?) *in Byørnø* (IBJb s 216) – 5 G, 4 i.

SmH **4 fr** (skärbönder) (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på fyra alnar (IBJb s 216).

1460/70 uppges att B med fyra enheter – en saknar landbo – med vardera en ränta på 2 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 77; se Kråkerum).

1495 ger Peder Turesson (Bielke) två gårdar på B, vilka tillsammans räntar 4 pund smör och 3 mark stackota, i morgongåva till sin hustru Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) (RAp 25/11; se Kråkerum).

1520–talet och 1553/1559 ärver Ture Pedersson (Bielke) fyra gårdar, som var och en räntar 2 pund smör, 6,5 örtugar och 1 lamm (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok fyra torp, som vardera har åker till 1 tunna, äng

till 10 lass hö och 2 hommestånd. De har gemensam ekskog på B till 12 svin och på Trehörnan (*Tröhörnneöe*) till 5 svin. Räntan är för var och en 6,5 örtug i vinterskatt, 2 pund smör, 1 lamm och 9 dagsverken. Till torpen ligger också en rad holmar med fiske och ängsslåtter. Det första torpet har sex holmar: Stora och Lilla Labbeskär (*Store Labesker, Lille Labesker*), Enek (*Store Enicke, Lille Enicke*), Långskär (*Longe skeer*) och Äskesholm (*Eskes holm*). Det andra har fyra holmar: Oxelskär (*Osle skeer*), Klabb (*Klab*), Ekleskär (*Ekle sker*) och **Runde skeer*. Det tredje en holme, Långskär (*Långe sker*), och det fjärde två holmar: Stora och Lilla Vindholm (*Store ... Lille Windholmen*). Därtill finns sex 'bytholmar', som torpen har var sitt år: Svartören (*Suarte öe*), Törneskär (*Tornnesker*), Grysholm (*Grydesholm*), **Els holmen* (?Ersholm), Stora och Lilla Stavsö (*Store Staffs öe, Lille Staffs öe*). (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Bo

1460/70 *de Boo* (SFSS 40 s 75) — 5 G, 5 h.

SmH **2 fr** (1553 Jöran Eriksson /Gyllenstierna/), 1554 **2 aoe**.

1460/70 uppges att två enheter med var sin landbo och vardera räntan 6 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 75; se Kråkerum).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y två gårdar, som räntar tillsammans 12 pund smör och $\frac{1}{2}$ mark svenska. I Bo finns troligen även den ängslega som uppges ränta 2 pund smör. (RAp 25/1; se Kråkerum)

1515 omtalas ett S:t Botolfs kapell Boskulla vid K (*Capella Boskulla circa Krakerum sancti Botolffi*) i en förteckning över kapell i Linköpings stift, betecknade 'capelle non curate', dvs kapell där själavård inte utövas (SRS III:2 s 295 f). En stormklocka från kapellet förvaras 1553 på Strömserums gård. (SmH 1553: 9)

Vid antikvitetsrannsakning 1667 uppges att Bo kapell 'inte varit i bruk i mannaminne', att det'blev förstört vid förra danska fejden' och att nu kan bara ses 'en gammal stenmur efter kyrkogården'. Kapellet

uppges ligga vid byn B 'emellan Mönsterås kyrka och prästgården' (Wilstadius s 90).

1552(?) upptas i jordebok över Anna Karlsdotters (Vinstorpa-ätten), änka efter Erik Eriksson d y, gods två gårdar i B, som vardera har utsäde till 20 kalmarspann på god åkerjord, hårdvallsäng till 7 lass hö, madäng till 7 lass, 'ont och trångt' mulbete, 'passelig' vedbrand, ingen timmerskog, 'nog' ekskog i gärdet, fiskevatten i en gren av ån. Räntan är för var och en 6 pund smör, 1,5 öre kopengar, 1,5 öre fårpengar och 5 öre för fodringen och 3 markpund hampa för Emens fiske. **Stoorängen* ger 6 lass hö till var och en av landborna, som för ängen får ränta 1 pund smör vardera. (Bo rd) (FoR 10)

1556 ger Gustav I befallningsbrev till Henrik Birgersson över fisket i Lillån ('Bosån') (GR 26 s 630; se Torforsen, Döderhults sn).

1561 tilldöms Jöran Eriksson (Gyllenstierna) två gårdar i B, vilka Gustav I lade under arv och eget 1553 (HH 13:1 s 12).

Bo rättardöme omfattar ?1552 Anna Karlsdotters (Vinstorpa-ätten) arvegods i Bo med en andel i fisket i Em.

'Bondbyn' (V Kråkerum) 1460/70 *mot ... Bondabinom* (SFSS 40 s 76) — Se Kråkerum.

Boslät 1351(?) *in Bodhaslæt* (IBJb s 216) — 5 G, 5 i.

SmH **4 fr** (1554/55 2 öde, 1558 1 öde) (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 4 alnar (IBJb s 216).

1460/70 uppges att B med 5 landbor — 4 räntar var och en 5 pund smör, en, som sitter på ett hemul, räntar 1,5 pund — låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid. (SFSS 40 s 76 f; se Kråkerum)

1495 ger Peder Turesson (Bielke) bl a B, som räntar 20 pund smör och 4 mark stackota, i morgongåva till sin hustru Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) (RAp 25/11; se Kråkerum).

1520—talet och 1553/1559 ärver Ture Pedersson (Bielke) fyra gårdar, som var och en räntar 5 pund smör (1559 4 pund), 6,5 örtug, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg och 3 mark hampa — äggen och hampan nämns ej 1559 (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok fyra gårdar, som var och en har ekskog till 4 svin, tillräcklig timmer- och vedskog, åker till 7 tunnor, äng till 11 lass hö, 'fiskewelle' i Lyckefjärd (*Löcke fier*); en har därtill humlegård till 2 mark. Räntan är 6,5 örtug i vinterskatt, 4 pund smör, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg, 3 mark hampa, 13 dagsverken, 4 lass ved och fodernöt. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Brinkebacke 1460/70 *Brinch* (C 19 f 1v), 1537 *paa Brink* (SmH 1538:6) — 5 G, 5 i — B upptas vissa år under Torp.

SmH **1 aoet** (öde 1544, 1556). (Torps rd)
1 frt (1553 Axel Nilsson /Banér/, 1557 Margareta Pedersdotter /Bielke/).

1460/70 uppges att B med en ränta på 3 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 76; se Kråkerum).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4v; se Mönsterås).

1520—talet ärver Anna Pedersdotter (Bielke) ett torp, som 1553 efter Annas död (1551) ärvs av systern Margareta Pedersdotter och 1559, efter Margaretas död (1557), av brodern Nils Pederssons barn (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum). Det innehas likväl av Margaretas son Peder Axelsson (Banér) 1562 (AF 4 s 283).

1538—41 har Gustav I ett hemul med åker till 5 spannland, äng till 12 lass hö i gärdet — 1541 även 5 lass i *Skinfelsshaga* (Torps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11 B, AoE 9; se Torp).

Bäckhult 1351(?) *in Bekkiahult* (IBJb s 216) — 5 G, 5 g.

SmH 1540/41 (endast) **1 kyuj**.

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 7,5 aln (IBJb s 216).

1460/70 uppges att en enhet — ingen landbo anges — med räntan $\frac{1}{2}$ pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 78; se Kråkerum).

1495 ger Peder Turesson (Bielke) B, som räntar 4 pund smör, i morgongåva till sin hustru Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) (RAp 25/11; se Kråkerum).

1553 ärver Margareta Pedersdotter (Bielke) en gård, som 1559, efter Margaretas död, ärvs av hennes son Peder Axelsson (Banér). Räntan är 4 pund smör och $\frac{1}{2}$ öre tunnepn (E 2006, ShSp 1559 12/3, AF 4 s 279; se Kråkerum).

1560 upptas i tiondelängden en gård i B, som enligt frälselängden 1562 ägs av Peder Axelsson (Banér) (SmH 1560:8, AF 4 s 279).

Bössemåla 1515 *Bøsæmale* (SSJb 1515 f 4v) — 5 G, 5 i.

SmH **1 kroklt**, 1554 **1 aoet**; öde 1551. (Kronobäcks rd) **1 aoe** (öde 1551). (Torps rd)

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4v; se Mönsterås).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1531 har Gustav I en gård, som tillhört Kronobäcks kloster (K 1; se Kronobäck).

1538—41 har Gustav I en gård med åker till 20 spannland, äng till 30 lass hö och skarp fämark (Torps rd; se Torp). Under samma tid upptas ett hemul, som tillhört Kronobäcks kloster, med åker till 3 spannland, 1539 6 spannland, äng till 12 lass, 1539 13 lass, ollonskog och god fämark (Kronobäcks rd; se Kronobäck). (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9)

***Bøxløøn** 1460/70 *vidh Bøxløøn* (C 18 f 2v), *i Bøxlo* (C 19 f 1v).

1460/70 uppges att en enhet med en landbo och räntan 4 pund smör och ett hemul utan landbo och räntan 1 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 75; se Kråkerum).

Draknäs (nu Ljungnäs) 1460/70 *aff Drakaness* (SFSS 40 s 77) – 5 G, 4 h.
SmH **1 fr** (1553 Ture Pedersson /Bielke/).
1460/70 uppges att en enhet i D – landbo anges inte – med räntan 1,25 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 77; se Kråkerum).
1520–talet och 1553/1559 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 1 pund smör, 6,5 örtug, 1553 och 1559 även 1 lamm, 2 höns och 20 ägg. En del av D med **Biörköön,* som är landfast med D, brukas 1559 direkt under Kråkerum. (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum)
1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok en halv gård med ekskog inom gärdet till 6 svin, åker till 4 tunnor, äng till 10 lass hö, humlegård till 1 pund och fiske på Oknebäcksfjärden (*Åknebecks fier*). Räntan är 6,5 örtug i vinterskatt, 1,75 pund smör, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg, 3 mark hampa, 13 dagsverken, 4 lass ved och fodernöt. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Em 1351(?) *apud Emb* (IBJb s 217) – 5 G, 6 i.
SmH **1 aoefiske**. (Torps rd)
1 aoeäng, 1541 **1 aoe**, 1556 **1 aoet**; upptas de första åren i Sandshults rd, Döderhults sn. (Torps rd)
1538–55 **1 aoekv** (öde 1555); upptas de första åren i Sandshults rd, Döderhults sn. (Torps rd)
1 frt (1553 Ture Pedersson /Bielke/).
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på två alnar minus $\frac{1}{6}$ aln vid E i Mönsterås sn (IBJb s 217; jfr Em, Döderhults sn).
1460/70 uppges att ett hemul utan landbo med räntan 1,5 pund smör samt Em kvarn, som gör 'tullskifte', låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 75 f; se Kråkerum).
1461(?) uppger Erik Eriksson (Gyllenstierna) då att Ture Turesson (Bielke) olagligen låtit bygga en sågkvarn på Eriks (hustrus) kvarn vid E och till förfång för Eriks laxfiske (SFSS 40 s 23).

1473 byter Sten Sture av Erik Eriksson (Gyllenstierna) d ä till sig en äng med $\frac{1}{2}$ punds ränta nära den gård vid Em, som Sten Stures fiskare har (RAp 8/8; se Kråkerum).

1495(?) upptas en gård, ett laxfiske och en kvarn i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4v; se Mönsterås).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y ett hemul vid Emån, vilket räntar 1,5 pund smör och 3 örtugar (RAp 25/1; se Kråkerum).

1526/31 upptas ett hommestånd, ett laxfiske och (1531) en kvarn i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1538–41 har Gustav I ett laxfiske, till vilket hör en äng, som ger 6 lass hö 1539, 10 lass 1541, en kvarn, två hommestånd vid Föreskär (*Fireskeer* – SmH 1538:4), gott fiske med not och nät i havet (Torps rd). 1541 redovisas 'godset' som en gård med fiske och kvarn. (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Torp)

1552(?) upptas i jordebok över Anna Karlsdotters (Vinstorpa-ätten) gods $\frac{1}{3}$ av laxfisket i E – 2/3 tillhör Ture Pedersson (Bielke) (Bo rd) (FoR 10).

1552 skriver Gustav I till Ture Pedersson (Bielke) till Salsta att Tures fogde på Kråkerum uppträtt och handlat otillbörligt mot kungens fogde, emedan denne satt upp laxkar vid Em; Tures fiskare har även givit kungens fogde ett hugg med yxa. Det finns, enligt kungen, utrymme för bådas laxnot i ån (GR 23 s 315).

1578 upptas i jordebok över Ture Pederssons (Bielke, död 1577) efterlämnade gods ett torp, som har ekskog till 4 svin, 'nog' med timmer- och vedskog, äng till 14 lass hö och fyra hommestånd till fiske. Räntan är 2 dagsverken. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Ems rättardöme omfattar 1530 Gustav I:s jord i Mönsterås sn. Se Mönsterås och Torp.

Forsa 1351(?) *in Lithlaforsum* (IBJb s 216), 1406 i *Forsæ* (LSBp 1406 10/7 vid, SD 750) – 5 G, 5 h.

SmH **7 fr** (1 öde 1541–58 och saknas flertalet år – uppges 1553 ha varit öde i hundra år) (1553 Ture Pedersson /Bielke/).
3 fr (öde från 1544, en saknas flertalet år) (1553 Lars Turesson /Tre rosor/).
3 fr (1 öde från 1554 och saknas flertalet år) (1553 Ture Trolle).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) gods en enhet på 5 stänger (IBJb s 216).

1370 säljer Ingeborg Bosdotter sitt gods F till sin son Bo Jonsson (Grip) (LSBp 1406 10/7 vid, SD 750).

1460/70 uppges att 12 enheter med landbor och ränta i smör (6×6 pund, 1×4,5 pund, 5×4 pund), 3 ödebol utan hus och ränta, 12 ängar, som räntar 12 pund smör tillsammans, och en äng, kallad Skiolden, som räntar $\frac{1}{2}$ pund – alla ängarna 'är utkomna' av Bos ägor – låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 75 f; se Kråkerum).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y fyra gårdar, som räntar tillsammans 1 tunna smör och 1 mark svenska, och en ödegård, som räntar 2 pund smör (RAp 25/1; se Kråkerum).

1520–talet ärver Anna Mauritzdotter (Gyldenstierne) 6 gårdar efter morfadern Ture Turesson (Bielke). Gårdarna räntar vardera 4 pund smör, 3 mark hampa och fem av gårdarna dessutom 1 lamm vardera (E 2742).

1553 ärver Ture Pedersson (Bielke) fem gårdar och två ödebol vid arvskifte efter Peder Turesson (Bielke), Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) och Anna Pedersdotter (Bielke). Av gårdarna räntar var och en 6,5 örtugar, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg och 3 mark hampa. En räntar dessutom 6 pund smör, de övriga 4 pund smör vardera. Ödebolen räntar var och en 4 pund smör och 6,5 örtug. (E 2006)

Vid förnyat arvskifte 1559, då även jord efter Pernilla Nilsdotter (Sparre av Ellinge) och Margareta Pedersdotter (Bielke) ingår och F ånyo tillfaller Ture, är jorden uppdelad på sex gårdar, som var och en

räntar 1 lamm, 2 höns — troligen även 3 mark hampa och 20 ägg. Två räntar dessutom 6 pund smör vardera, fyra räntar 4 pund smör vardera (ShSp 1559 12/3; se Kråkerum).

1566 uppges de två större gårdarna bestå av två bol vardera. En av gårdarna är då öde och 'bärgas under' Kråkerums gård 'till dess någon kommer som det vill besitta'. Då finns där även en bäckkvarn (**Nöthe ström*), som brukas under Kråkerum. (FoR 12, Ture Bielkes jordebok)

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok 7 helgårdar, varav en betecknas som öde, ehuru den brukas, och en dubbelgård, som består av två gårdsägor. De har var och en ekskog till 2 svin — dubbelgården till 4 svin — timmer- och vedskog, 'welle' i Skrikehult, äng till 16 lass hö, dubbelgården till 32 lass. Åkern är till 4,5 tunna för fem av gårdarna — tre av dessa har dessutom horvor, för två till 2 tunnor vardera och för en till 1 tunna — för en till 8 tunnor och för dubbelgården till 9 tunnor. Räntan är för var och en 6,5 örtug i vinterskatt, 3 pund smör — dubbelgården 6 pund — 1 lamm, 2 höns, 20 ägg, 3 mark hampa (utom ödegården), 13 dagsverken, 4 lass ved och fodernöt. Till F ligger **Ärpeslaghe,* Skrikehult och **Nötteström.* (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Fälle

1351(?) *in Felle* (IBJb s 216) — 5 G, 5 h.

SmH $\frac{1}{2}$ **sk.**

1 kroklt, 1549 **1 krokl**, 1554 **1 aoet**. (Kronobäcks rd)

1 vakl, 1547 **1 vaklt** (öde 1544, 1548—49, 1551—59).

1 vaklt.

2 aoe (1 öde 1544—46, 1551, 2 öde 1547—50, 1555—57, 1560). (Torps rd)

1 fr (öde 1553—55) (1553 Axel Nilsson /Banér/, 1557 Margareta Pedersdotter /Bielke/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet, som utgör $\frac{1}{4}$ av byn och därutöver ?18 alnar och "kimbarahægnadh" (IBJb s 216).

1415 byter Mats Gjurdsson bort en arvegård till Vadstena

kloster (ÖD IX s 1277; se Humlekärrshult, Döderhults sn).

1423 byter Ture Stensson (Bielke) till sig en gård i F och jord i Oknebäck och Åsevad av Ebbe Pedersson mot jord i Gillberga, Högsby sn (RAp 28/12).

1447–1502 har Vadstena kloster två gårdar, som räntar 5,5 pund smör 1447–66. Det sista året löser den ena landbon 2,5 pund smör med 20 öre och den andra 3 pund smör med 3 mark pn. 1502 ligger en gård för 9,5 aln jord med räntan 20 örtugar; för den andra är räntan 1 mark svenska. (VaKlJb)

1460/70 uppges att en enhet utan landbo och med räntan 4 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 75; se Kråkerum).

1495(?) upptas två gårdar i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4; se Mönsterås).

1526/31 upptas två gårdar i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1531 har Gustav I en gård, som tillhört Kronobäcks kloster (K 1; se Kronobäck).

1538–41 har Gustav I två gårdar, som var och en har åker till 18 spannland, äng till 30 lass hö, ollonskog, god fämark och 'fällemark' (Torps rd; se Torp). Under samma tid finns en halv gård, som tillhört Kronobäcks kloster. Den har åker till 6 spannland, 1539 till 3 spannland, 1540 till 4 spannland, äng till 12 lass, 1539–41 till 6 lass samt ollonskog (Kronobäcks rd; se Kronobäck). (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11 B, AoE 9)

1545 räntar Vadstena klosters gård 11 öre och 6 hästars fodring (Mönsterås rd). 1546 är gården uppdelad på två torp, som räntar 3 pund smör resp 2 pund smör och vardera 5 hästars fodring. (VgH 1545:1, ÖgH 1546:1)

1553 ärver Margareta Pedersdotter (Bielke) en gård, som 1559, efter Margaretas död (1557), ärvs av hennes son Peder Axelsson (Banér). Räntan är 3 pund smör, 1559 även $\frac{1}{2}$ öre tunnepn. (E 2006, ShSp 1559 12/3, AF 4 s 280; se Kråkerum)

Gelebo 1351(?) *in Gilbodhum* (IBJb s 216) – 5 G, 5 h.
SmH **3 fr** (1553 Lars Turesson /Tre rosor/).
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en 'tolfting' i G (IBJb s 216).
1460/70 uppges att tre enheter, varav två har landbor med vardera räntan 4 pund smör, och en – utan landbo – med räntan 4,5 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 75; se Kråkerum).
1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y tre gårdar, som räntar tillsammans 12,5 pund smör och 18 örtugar (RAp 25/1; se Kråkerum).

Gränebo 1351(?) *in Grænibodhum* (IBJb s 216) – 5 G, 5 g.
SmH **1 aoeuj**.
1 fr (1553 Birger Nilsson /Grip/).
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 5,5 aln i G (IBJb s 216).
1378 ger Erengisle Sunesson (båt) och hans maka jord i G, som räntar 3 öre, till Vadstena kloster (RAp 23/4; se Mölstad).
1447–66 har Vadstena kloster 9 alnar jord, som räntar 1 pund smör. 1466 utgår ingen ränta. Gården är öde och lagd till klostrets gård i Ingebo. (VaKlJb)
1495(?) upptas en utjord i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4v; se Mönsterås).
1526/31 upptas en utjord i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).
1538–41 har Gustav I en liten jord, som 1541 kallas **Oplandh* (Torps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11 B, AoE 9; se Torp).
1560 (omkr) har Birger Nilsson (Grip) en gård, som 1562 räntar 2 pund smör, 2 öre i avlösning för foderhästar och 18 pn i tunnepn (Långhults rd) (BNBJJb, BNJb).

Guttorp 1538 *i Gututorp* (SmH 1538:5) – 5 G, 5 h.
SmH **1 sk**.

Gårö 1531 *på Gårdöön* (K 1) – 5 G, 4 i.
SmH **2 krokl**, 1554 **2 aoe**. (Kronobäcks rd)
1531 har Gustav I två gårdar, som tillhört Kronobäcks kloster (K 1; se Kronobäck).
1538–41 finns två gårdar, som tillhört Kronobäcks kloster. De har vardera åker till 6 spannland, 1539 5 spannland, 1541 7 spannland, äng till 16 lass hö, 1539 12 lass, ollonskog – 1541 även någon 'skepeskog' – god fämark och gott fiske i havet med not och nät. (Kronobäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11 B, AoE 9; se Kronobäck)

Habbestorp 1351(?) *in Haghbarzthorp* (IBJb s 216) – 5 G, 5 h.
SmH **1 sk**.
1 skuj.
2 vakl (1 öde 1553/54).
1 frt (1553 Birger Nilsson /Grip/).
1 frt (öde 1557) (1553 Ture Trolle).
1351(?) upptas i en jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en enhet på 5,5 aln (IBJb s 216).
1378 ger Erengisle Sunesson (båt) jord i H, som räntar 12 öre och 9 öre, till Vadstena kloster (RAp 23/4; se Mölstad).
1447–1502 har Vadstena kloster tre gårdar, varav den tredje troligen redan 1466, säkert 1502, är lagd under de två andra. Räntan är 6 pund smör 1447/57 för hela H. 1466 finns två landbor: en löser 3 pund smör med 3 mark pn och $\frac{1}{2}$ pund smör 'fjolårsgammalt' för $\frac{1}{2}$ mark, en presterar 2 pund smör men resterar med ?1 pund. 1502 är räntan 2 mark svenska för de två gårdarna tillsammans. Då uppges att Ebba Bröms gav till klostret 7 alnar, som nu ligger till den norra gården och att räntan ingår i den ovan angivna räntan för gårdarna. Klostret har en aln jord, som ligger "i Gwndredhe aakre" (1447) och vars ränta (1467) 'bör vara' en örtug. 1502 'bör' räntan vara $\frac{1}{2}$ örtug. (VaKlJb)
1460/70 uppges att en enhet i H med räntan 1 mark pn tillhört Abraham Brodersson (tjurhuvud, död 1410)

och ärvts av Birgitta Turesdotter (Bielke, död 1436). Kristina Karlsdotter (Bonde), dotter till Birgitta Turesdotter, gör sedan anspråk på H, varvid räntan uppges vara 2 pund smör. (SFSS 40 s 73, 81)

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y en enhet, som räntar 1 pund smör och 8 örtugar (RAp 25/1; se Kråkerum).

1545 räntar Vadstena klosters två gårdar 6 ½ resp 5 öre och vardera 6 hästars fodring (Mönsterås rd), 1546 är räntan 3,5 resp 2,5 pund smör och för vardera 10 hästars fodring (VgH 1545: 1, ÖgH 1546: 1).

1560 (omkr) har Birger Nilsson (Grip) ett torp, som 1562 räntar 1 pund smör, 1 öre i avlösning för foderhästar och ½ öre i tunnepn (Långhults rd) (BNBJJb, BNJb).

Hammarglo 1351(?) *in Hamarglo* (IBJb s 216) — 5 G, 5 i.

SmH **1 skuj**.

1 kyuj (saknas 1544—46).

1540/41 (endast) **1 kyuj**.

2 aoe (1 öde 1553/54). (Torps rd)

1 aoet. (Torps rd)

2 fr (öde 1553/54) (1553 Lars Turesson /Tre rosor/).

1 fr (öde 1553) (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på '6 stänger med 2 alnar' (IBJb s 216).

1460/70 uppges att H, en 'odelby', på tre enheter — var och en med en ränta på 2,5 pund smör — låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 77; se Kråkerum).

1495 ger Peder Turesson (Bielke) H, som räntar 4 pund smör, i morgongåva till sin hustru Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) (RAp 25/11; se Kråkerum).

1495(?) upptas två gårdar och ett hemul i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4v; se Mönsterås).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y två gårdar, som räntar tillsammans 7 pund smör och ½ mark svenska (RAp 25/1; se Kråkerum).

1520—talet och 1553/1559 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 4 pund smör, 1553 och 1559 även 6,5 örtug, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg och 3 mark hampa — äggen och hampan nämns ej 1559 (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum).

1526/31 upptas två gårdar och ett hemul i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1538—41 har Gustav I två gårdar och ett hemul. Gårdarna har vardera åker till 7 spannland, äng till 12 lass hö i gärdet — 1541 3 lass från hage i **Melbo,* Åserum och Hammarglo — gott fiske i havet med not och nät, ollonskog i **Östra marck* och fämark. Hemulet har åker till 2 spannland, 1539 3 spannland, 1541 4 spannland, äng till 15 lass (1541 — 9 lass i gärdet, 4 lass från **Karls hage,* 2 lass från **Vestra hage*), gott fiske i havet med not och nät. (Torps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Torp)

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok en gård med ekskog till 3 svin inom gärdet, god näverskog, åker till 4 tunnor, äng till 16 lass hö, nybyggd humlegård, 'fiskewelle' i Lervik (*i Leruiche*) och Lyckefjärd (*Löke fier*). Räntan är 6,5 örtug i vinterskatt, 4 pund smör, 1 pund ål, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg, 3 mark hampa, 13 dagsverken, 4 lass ved och fodernöt. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Harrstorp 1358 *i Haralstorph* (DS 5883), 1549 *Harestorp* (SmH 1549:1) — 5 G, 5 h.

SmH **1 kyt**.

2 fr (1553 Axel Nilsson /Banér/, 1557 Margareta Pedersdotter /Bielke/).

1358 ger Nils Turesson (Bielke) till prästbolet i Mönsterås allt sitt gods i H, som han fått av Aste och Halsten i Fälle. Med gården följer en halv läst korn, ett par oxar, fyra kor och 'hållspengar' (haalz pæningæ), vilka tillgångar upptas i godsets inventarium. (DS 5883)

1423 omtalas Peter Hemmikesson i H, som torde ha levt i slutet av 1300-talet (RAp 28/12).

1465 bekräftar Botild Hermansdotter sin framlidna dotter Cecilia Henningsdotters testamente, varigenom hon gav en fäderneärvd gård i H till sin fästman Peter Gädda, som dock skall ersätta Botild med 20 mark (VikSp 7/7).

1493 kvitterar Peter Gädda pengar för den gård i H, som Ingegerd Körningsdotter (Kyrning), änka efter Ture Turesson (Bielke) köpt (ShS, Afskrifter 1340–1683 s 170 f).

1520–talet ärver Anna Pedersdotter (Bielke) en gård, som tillsammans med ytterligare en gård 1553 ärvs av systern Margareta Pedersdotter och 1559 av Margaretas barn. Räntan är 4 pund smör på 1520-talet, 1553 4 pund smör resp 6 pund smör och 1559 dessutom $\frac{1}{2}$ öre tunnepn för vardera gården. (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum)

***Helghothorp** 1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet *in Helghothorp* på 4 alnar (IBJb s 216).

***Hylte** (nu Linderum) 1477 *i Hylte* (RAp 3/7) – 5 G, 4 g – Linderum.
SmH 1553 **1 frt** (öde 1557/58) (1553 Verner Slatte).
1477 byter Ture Turesson (Bielke) bort 'någon jord' i H till Peder Birgersson (RAp 3/7).

Hångevik 1560 *Hångewich* (SmH 1560: 30B) – 5 G, 5 j.
SmH 1550 **1 aoeuj** (öde 1551, 1558). (Torps rd)

Högemåla 1351(?) *in Hughamala* (IBJb s 216) – 5 G, 4 h.
SmH 1551 $\frac{1}{2}$ **sk**.
1 kroklt, 1554 **1 aoet** (öde 1555–56, 1560). (Kronobäcks rd)
1 aoet (öde 1551, 1555–57, 1560). (Torps rd)
1 fr (1553 Axel Nilsson /Banér/, 1557 Margareta Pedersdotter /Bielke/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 7,5 aln (IBJb s 216).

1460/70 uppges att en enhet – ingen landbo anges – med räntan 1 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 78; se Kråkerum).

1465 bekräftar Botild Hermansdotter sin framlidna dotter Cecilia Henningsdotters testamente, varigenom hon gav en fäderneärvd gård i H till svartbröderna i Kalmar (VikSp 7/7).

1522 säljer Ingeborg Månsdotter (sparre över blad), Peder Svenskes hustru, allt sitt pantsatta fädernearv i H, som räntar 1,5 pund smör, till Anna Pedersdotter (Bielke) (VikSp 6/11).

1526/31 upptas en äng i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1531 har Gustav I en gård, som tillhört Kronobäcks kloster (K 1; se Kronobäck).

1538–41 har Gustav I ett hemul, som 1541 har åker till 1,5 spannland, äng till 4 lass hö och ollonskog (Torps rd). Under samma tid finns ett hemul, som tillhört Kronobäcks kloster; det har åker till 4 spannland, 1539 3 spannland, 1541 4 spannland, äng till 6 lass, 1541 8 lass, ollonskog och god fämark. (Kronobäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Torp resp Kronobäck)

1553 ärver Margareta Pedersdotter (Bielke) en gård, som 1559, efter Margaretas död, tillsammans med ett ödemål ärvs av hennes son Peder Axelsson (Banér). Räntan är 3 pund smör och $2\frac{1}{2}$ öre tunnepengar och för ödemålet 1 pund smör. (E 2006, ShSp 1559 12/3, AF 4 s 282; se Kråkerum)

1592 se Mönsterås.

Ingebo 1351(?) *in Ingabodhum* (IBJb s 216) – 5 G, 5 g.

SmH **1 vaklt**.

1 aoet. (Torps rd)

1 fr (1553 Axel Nilsson /Banér/, 1557 Margareta Pedersdotter /Bielke/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 5,5 aln (IBJb s 216).

1378 ger Erengisle Sunesson (båt) jord i I, som räntar 3 öre, till Vadstena kloster (RAp 23/4; se Mölstad).

1447–1502 har Vadstena kloster en gård, som 1447 uppges 'förr' ha räntat 1 pund smör men som nu är öde

och inget presterar. 1457 saknas gården i jordeboken och 1466 anges räntan till 2 pund smör (= den tidigare räntan plus räntan från Gränebo, som lagts till I), men landbon löser räntan med 2 mark pn. 1502 uppges gården vara 18 alnar med räntan 16 örtugar. (VaKlJb)

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4; se Mönsterås).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1538–41 har Gustav I ett hemul, som har åker till 8 spannland, 1541 7 spannland, äng till 12 lass hö och god fämark. (Torps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Torp)

1545 räntar Vadstena klosters torp 4 öre och 3 hästars fodring (Mönsterås rd), 1546 2 pund smör och 5 hästars fodring (VgH 1545:1, ÖgH 1546:1).

1553 ärver Margareta Pedersdotter (Bielke) en gård, som 1559, efter Margaretas död (1557), ärvs av hennes son Peder Axelsson (Banér). Räntan är 4 pund smör och $\frac{1}{2}$ öre tunnepn. (E 2006, ShSp 1559 12/3, AF 4 s 282; se Kråkerum)

Koverhult 1351(?) *in Kuffwrhult* (IBJb s 216) – 5 G, 4 g.

SmH **1 krokl**, 1554 **1 aoe**. (Kronobäcks rd)
1 fr (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 7,5 aln (IBJb s 216).

1460/70 uppges att en enhet – ingen landbo anges – med räntan 1 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 78; se Kråkerum).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) dy en gård, som räntar 3 pund smör och 5 örtugar (RAp 25/1; se Kråkerum).

1520–talet och 1553/1559 ärver Ture Pedersson (Bielke) en utjord, som räntar 1520 3 örtugar, 1553/1559 4,5 örtug (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum).

1531 har Gustav I en gård, som tillhört Kronobäcks kloster (K 1; se Kronobäck).

1538–41 finns en gård, som tillhört Kronobäcks kloster. Den har åker till 12 spannland, äng till 16 lass hö, ollonskog och god fämark. (Kronobäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Kronobäck)

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok en utjord, som räntar 1,5 öre pn (Kråkerums rd) (Rött nr 354).

Krokstorp 1351(?) *in Kroxthorp* (IBJb s 216) – 5 G, 5 g.

SmH **1 aoet**. (Torps rd)

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 5,5 aln (IBJb s 216).

1378 ger Erengisle Sunesson (båt) jord i K, som räntar 3 öre, till Vadstena kloster (RAp 23/4; se Mölstad).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4; se Mönsterås).

1526/31 upptas ett hemul i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1538–41 har Gustav I ett hemul med åker till 12 spannland, 1541 14 spannland, äng till 14 lass hö, 1539 16 lass och god fämark. Under hemulet ligger även en liten skattejord. (Torps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Torp)

Kronobäck 1480 *Cronæbek* (RAp 26/7) – 5 G, 4 h – se Oknebäck för tiden före 1480.

SmH 1540 **1 krokl**, 1546 **2 krokl**, 1554 **1 aoe**, 1559 **2 aoe**. (Kronobäcks rd)

1480 kungör riksrådet att det i Södertälje föregående år var överens att ge kronans spetal Kronobäck, som fordom kallades Oknebäck, med alla dess ägodelar i löst och fast, ränta och rättigheter till S:t Johannesorden och att bröderna i det kloster, som där skall byggas, må njuta samma friheter och privilegier som johannitklostret i Eskilstuna (RAp 26/7).

1505 utfärdar i K:s hamn riksföreståndaren Svante Nilsson och riksrådet en protestskrivelse mot kung Hans (ST 3 s 514).

1515 omtalas ett S:ta Gertruds kapell vid Kronobäck (*Sancti Gertrudis circa Cronabæk*) i en förteckning över kapell i Linköpings stift, betecknade 'capelle non curate', dvs kapell där själavård inte utövas (SRS III:2 s 295 f).

1516 begär klostret skydd av Sten Sture d y, emedan det kommit 'till akters' på 'några dess uppbörd och ränta', som kallas 'spettalsdelen' av tiondet i Möre, Handbörd, Aspeland, Sevede och Öland och som 'av ålder' legat till S:t Örjans kapell och sedan överförts till klostret (StuA 1298).

1527 skriver Gustav I till Hans Brask att denne ej har rätt att beslagta monstransen från klostret i K, eftersom Hans Brasks förfäder inte lagt ut något för den (HSH 16 s 100).

1529 meddelar Gustav I att K kloster skall omvandlas till det som det ursprungligen var avsett för, nämligen ett hospital för 'fattiga och spetälska och andra kranka och sjuka människor', och ej till underhåll för 'präster och munkar' (GR 6 s 108 f).

1529 tillgodogör sig Gustav I räntan från Kronobäcks klosters gods (FoRek). Intäkterna från klostret och dess 23 landbor är 1530 2 mark och 2 skillingar, $3\frac{1}{2}$ tunna och 1 pund smör (HH 11 s 145). 1531 redovisas de enskilda enheterna med sin ränta i kungens egen jordebok. (K 1; se vidstående tabell).

1531/32 beslagtar fogden Nils Jonsson på Grönskog en förgylld monstrans och en 'vit' kalk från klostret samt från Högsby kyrka en förgylld kalk, som munkarna pantsatt. Det beslagtagna godset väger tillsammans 8 lödiga mark och 1 lod. (FoRek f 1470v)

1533 finns register på lösegendom – 'allt gammalt och fördärvat' – som fogden Nils Jonsson fört från K kloster till Kalmar slott (SmH 1533: 1A f 11r, v).

1538–41 upptas Kronobäck – 1538 kallad 'sätegård' – tidigare tillhörig Kronobäcks kloster. Egendomen har åker till 36 spannland, 1541 37 spannland, äng till 80 lass hö, när västra gärdet 'var opphägnat', två hagar – **Lindekwlle hage* (SmH 1538: 4) och hästhagen – mörtfiske i bäcken, då mörten leker, lösfis-

ke (1541 med not och nät) i fjärden och en liten ö, kallad Ramsö, som föder fyra hästar och tio svin om sommaren, 'då ollon är'. Dessutom kan 20 svin födas i gärdet, 'då ollon är'. Från 1540 är egendomen upptagen med ränta enligt vidstående tabell. (Kronobäcks rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9)

Kronobäcks rättardöme omfattar 1538–52 det forna Kronobäcks klosters jord i Bössemåla, Fälle, Gårö, Högemåla, Koverhult, Kråkebäck, Kvarntorp, Långnäs, Oknebäck, Stubbemåla, Tokö, Torp och Älgerum, Mönsterås sn, i Ekeby, Högsby sn (1538–44), och Kåremo, Ryssby sn, Norra Möre. Tidigare hade klostret även jord i Skulebäck, Fagerhults sn.

Av hospital och kloster återstår idag murrester av klosterkyrkan. Murresterna når sin högsta höjd (ca 7,5 m) i tornet i väster. I koret är de väsentligt lägre, som högst ca 1,6 m. Klosterkyrkan är uppförd i gråsten och har haft ett nästan kvadratiskt, treskeppigt långhus (ca 29–30×24–25 m), där vart och ett av skeppen varit uppdelade i tre travéer, täckta med kryssvalv i tegel. I väster reser sig ett närmast kvadratiskt torn (ca 11,6×9,5 m). Mot öster sträcker sig ett långt utdraget kor, något oregelbundet till sträckning och form och försett med en halvcirkelformad avslutning i öster och en rektangulär utbyggnad (ca 7,4×4,6 m) på nordsidan, troligen en sakristia. Själva koret består egentligen av tre partier av olika ålder. Äldst är ett mellanparti (ca 6,7×7 m), som ursprungligen kan ha varit ett kapell, knutet till anläggningens äldsta skede. 'Kapellet' har sedan byggts om till en kyrka och har då försetts med en tillbyggnad åt väster (ca 12×9,5 m), som blev långhus, medan kapellet blev kor. När sedan den stora klosterkyrkan uppfördes i slutet av 1400-talet, byggdes hela den gamla kyrkan om till kor och försågs med den halvcirkelformade avslutningen i öster.

Vid de arkeologiska undersökningarna i mitten av 1940-talet påträffades en gravhäll av kalksten över den danske riddaren Lars Axelsson (Thott, död 1482). På 1600-talet fanns i Mönsterås kyrka en gravsten från Kronobäcks kloster över Barbara Turesdotter (Bielke, död 1485), dotter till Ture Turesson och Ingegerd Körningsdotter (Kyrning) till Kråkerum. (Lagerholm 1949–51)

Kronobäcks klosters gods i Mönsterås och Högsby snr

	enh	1531 ränta	1538/39 ränta	1540 ränta	1541[4] ränta
Bösemåla	1	2 pd smör	2 pd smör, 2 dv, 2 h[1]	2 pd smör	2 pd smör, 2 h
Ekeby	1	–	0,25 pd smör	0,25 pd smör	0,25 pd smör
Fälle	1	½ m da, 2 sk, 2 v	1,5 pd smör, 2 h[1]	1,5 pd smör	1,5 pd smör, 2 h
Gårö	1	4,5 pd smör	4,5 pd smör, 5 dv	4,5 pd smör	4,5 pd smör
	2	4,5 pd smör	4,5 pd smör, 5 dv	4,5 pd smör	4,5 pd smör
Högemåla	1	1 pd smör	1 pd smör, 5 dv, 2 h[1]	1 pd smör	1 pd smör, 2 h
Koverhult	1	2 pd smör	3 pd smör, 5 dv, 4 h[1]	3 pd smör	3 pd smör, 4 h
Kråkebäck	1	3 pd smör	3 pd smör, 1 dv, 4 h[1]	3 pd smör	3 pd smör, 4 h
	2	3 pd smör	3 pd smör, 1 dv, 4 h[1]	3 pd smör	3 pd smör, 4 h
	3	2 pd smör	2 pd smör, 5 dv, 2 h[1]	2 pd smör	2 pd smör, 2 h
Kvarntorp	1	3 pd smör	3 pd smör, 5 dv, 4 h[1]	3 pd smör	3 pd smör, 4 h
	2	2 pd smör	2 pd smör, 5 dv, 4 h[1]	2 pd smör	2 pd smör, 4 h
	3	2 pd smör	2 pd smör[2], 2 h[1]	2 pd smör	2 pd smör, 2 h
	4	1 pd smör	1 pd smör, 5 dv, 2 h[1]	1 pd smör	1 pd smör, 2 h
	5	–	–	–	halv tull[3]
Långnäs	1	3 pd smör	3 pd smör, 5 dv, 4 h[1]	3 pd smör	3 pd smör, 4 h
	2	3 pd smör	3 pd smör, 5 dv, 4 h[1]	3 pd smör	3 pd smör, 4 h
Oknebäck	1	4 pd smör	4 pd smör, 5 dv, 4 h[1]	4 pd smör	4 pd smör, 4 h
Stubbemåla	1	2 pd smör	2 pd smör, 5 dv, 4 h[1]	2 pd smör	2 pd smör, 4 h
Tokö	1	3 pd smör	3 pd smör, 5 dv	3 pd smör	3 pd smör
	2	3 pd smör	3 pd smör, 5 dv	3 pd smör	3 pd smör
Torp	1	4 pd smör	5 pd smör, 5 dv, 4 h[1]	5 pd smör	5 pd smör, 4 h
Älgerum	1	–	5 pd smör, 5 dv, 4 h[1]	5 pd smör	5 pd smör, 4 h

Källor: SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9, K 1
Förkortningar: pd = pund, dv = dagsverken, h = hästar, m = mark, da = danska, sk = skilling(ar), v = vit

[1] Fodringen först 1539. [2] 1 pd smör därav utgår i stället för dagsverken. [3] Från kvarnen. [4] 1541 upptas även en tomt i Mönsterås.

Kråkebäck 1531 *i Kråkebeck* (K 1) – 5 G, 3 h.
SmH **2 krokl** + **1 kroklt**, 1554 **2 aoe** + **1 aoet**. (Kronobäcks rd)
1531 har Gustav I tre gårdar, som tillhört Kronobäcks kloster (K 1; se Kronobäck).
1538–41 finns två gårdar och ett hemul, som tillhört Kronobäcks kloster. Gårdarna har vardera åker till 8 spannland (en till 6 spannland 1539), 1541 7 spannland, äng till 16 lass hö, 1539 10 lass, 1541 12 lass, ollonskog i gärdet, 'någon skepaskog', god fämark och gott fiske i havet med not och nät. 1538 nämns lösfiske i Långnäs fjärd. Hemulet har utsäde till 6 spannland, 1539 5 spannland, äng till 12 lass (1539 8 lass), ollonskog och god fämark. (Kronobäcks rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11 B, AoE 9; se Kronobäck)

Kråkerum 1343 *Kracorum* (DS 3712), 1461 *i Krakarum* (SFSS 40 s 12), 1474 *i Krakorwm* (RAp 4/8), 1512 *i Kraakerum* (ST III s 574), 1542 *till Kråkerum* (GR 14 s 232) – 5 G, 4 h-i.
('Bondbyn') SmH **4 fr** (1 saknas vissa år) (1553 Ture Pedersson /Bielke/).
3 fr (1541 2 fr), 1553 **1 fr** + **1 frt** (3 öde 1538, 2 1541–51, 1 öde 1553–60; uppges 1553 ha varit öde i hundra år) (1553 Ture Trolle).

Kråkerum är sätesgård troligen för Nils Turesson (Bielke, död 1364) 1343, 1352 och 1358 (DS 3712, 4826, 5883, 7071) och för hans brorson Sten Bengtsson (Bielke, död 1408) 1395 och 1401 (SRP 2782, SD 126). Gården ärvs av sonen Erik (död 1410) och sedan av dennes bror Ture (död 1425), som bor på gården i varje fall 1412/13, 1418/19 och 1424 (SD 1578, 1779, 2504, 2662, ATJb s 108). Ture är gift med Birgitta Abrahamsdotter (tjurhuvud, död 1415) och Margareta Eriksdotter (Krummedige, död 1451). Efter Tures död övergår K till sonen Erik, som dör på gården 1450, varpå dennes halvbror Ture Turesson sätter sig i besittning av K och underlydande gods. År 1451 tilldöms emellertid huvuddelen (= $^3/_4$) av K med underliggande gods Kristina Karlsdotter (Bonde), systerdotter till Erik Turesson och gift

med Erik Eriksson (Gyllenstierna) d ä till Fågelvik. Erik Eriksson sätter sig i besittning av K utan att något skifte kommer till stånd. Efter det att Erik Erikssons svärfar kung Karl jagats ur landet och Erik Eriksson blivit tillfångatagen, tillskansar sig Ture Turesson K och hela det gamla godskomplexet under K. Genom ny dom 1461 tillerkänns Kristina Karlsdotter ånyo huvuddelen av Kråkerum-godset. 1462 sker så ett skifte, som Erik Eriksson dock inte är nöjd med. Processen fortsätter i början av 1470-talet men löses först 1480 genom en överenskommelse mellan Ture Turesson och Kristina Karlsdotter, nu änka. (SFSS 40) Från 1457 och troligen fram till sin död 1489/90 har Ture Turesson K som sin sätesgård (Rep nr 2483, RAp 1477 13/2, UUBp 1483 16/9). Ture Turessons änka, Ingegerd Körningsdotter (Kyrning) bor kvar på K, möjligen fram till sin död 1504 (RAp 1491 u d, RApp 1496 1/1, VikSp 1503 26/5), medan sonen Peder övertar egendomen, till vilken han skriver sig bl a 1495, 1504 och 1514 (RAp 1495 23/1, 1514 17/7, VikSp 1504 15/2). Peder Turesson dör 1520, liksom hans hustru Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge). Sonen Ture Pedersson (död 1577) övertar K, som han bebor i början av 1540-talet, varpå han senast 1545 flyttar till Salsta i Uppland (GR 14 s 232, AH s 44, 185). Se vidstående släkttabell.

Sätesgården, av vilken några källarmurar — sannolikt från början av 1400-talet — är bevarade under en flygelbyggnad till nuvarande Östra Kråkerum, brändes troligen 1497 av danska trupper i samband med kung Hans erövring av riket (BSH 4: 185).

Sätesgården (herresätet med tillhörande avelsgård) framträder under senmedeltiden och 1500-talet som bara en del av K (= nuv Östra K). Den andra delen utgörs av 'Bondbyn' (= nuv Västra K), som bara delvis har samma ägare som sätesgården.

1343 daterar Nils Hemmingsson (Lejonansikte) på Kråkerum sitt morgongåvobrev på gods i Tveta och Vista hdr till Ingeborg Ulfsdotter (Ulv). Som sigillanter uppträder Nils Dannäs (Bielke), Johan Hemmingsson (Lejonansikte) och Nils och Sten Turessöner (Bielke). (DS 3712)

Släkttavla till Kråkerum

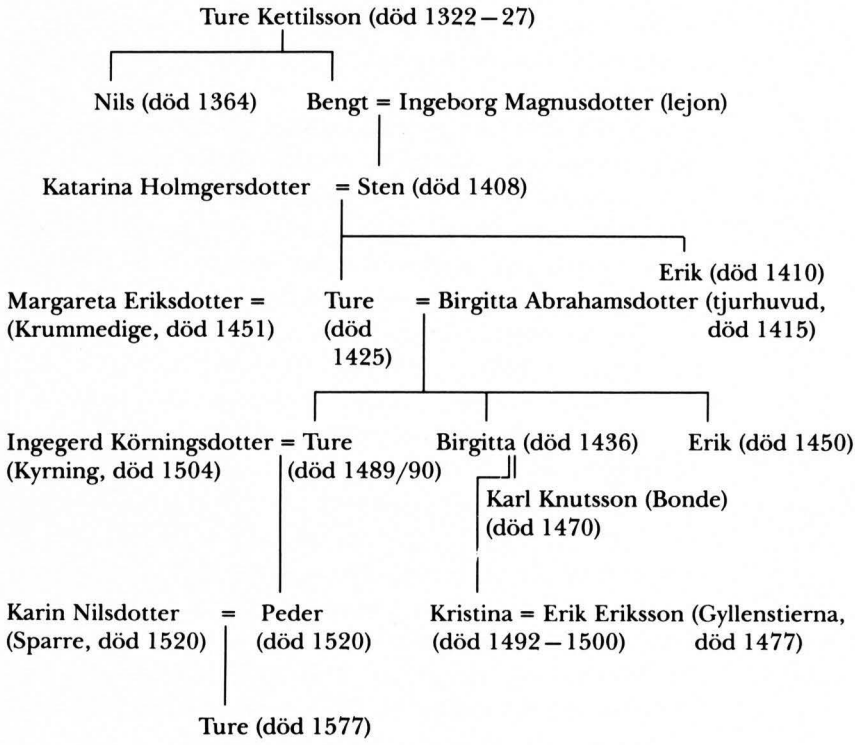

Källor: EÄ, SFSS 40

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 4 alnar (IBJb s 216).

1352 daterar Nils Dannäs (Bielke) ett brev på Kråkerum om jordaskifte angående gods i Värend med svärsonen Nils Håkansson (Läma). Som sigillanter uppträder hans bröder Nils och Bengt Turessöner (Bielke) och svärsonen Amund Hemmingsson (tre sjöblad). (DS 4861)

1364 låter kung Albrekt till den apostoliska kammaren förpanta den nu döde Nils Turessons (Bielke) gods

och gårdar (''curias seu maneria'') i K, Beteby på Öland och Erstavik i Södermanland och all hans övriga lösa och fasta egendom för de skulder han hade till påvestolen (APS 689, DS 7071).

1395 kvitterar Mats Gustavsson (sparre) 100 mark för sin andel i K, som han sålt till Sten Bengtsson (Bielke) (RAp 9/10; SRP 2782).

1401 mottar Sten Bengtsson (Bielke) på K allt vad Brynjolf Magnusson (Högnalövs-ätten) uppburit i Sten Bengtssons namn (SD 126).

1416 intygar Birgitta Magnusdotter (Porse), att Ture Stensson (Bielke) ärvde 'huvudgården K' med underlydande gods i Mönsterås, Döderhults och Ålems snr efter Erik Stensson (Bielke, död 1410), Tures bror och Birgittas make (SD 2209).

('Bondbyn') 1460/70 uppges att 'Bondbyn', som är 'odelby', låg under K på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustru Birgitta Abrahamsdotters (tjurhuvud, död 1415) tid. I 'Bondbyn' redovisas fyra landbor som räntegivare — var och en med 5 pund smör i ränta; därtill anges två enheter — utan landbonamn — med var och en 5 pund i ränta, ett hemul med ränta på 1,5 pund och ett ödebol 'som ingen hus är på' med en ränta på 5 pund. (SFSS 40 s 76)

1473 byter Sten Sture bort 4 pund smörränta i K:s huvudgård, som han ärvt efter sin far Gustav Sture, till Erik Eriksson (Gyllenstierna) d ä, mot jord i Em, Nytingsmåla, Siggehorva och Ödängla (RAp 8/8).

1474/75 uppger Erik Eriksson (Gyllenstierna) d ä att Ture Turesson (Bielke) tidigare tagit bl a följande från K: bryggredskap, kökstyg, tunnor, byttor och andra bohagsting, sängkläder, två yxor, 6 kor, 30 ungnöt — stutar och kvigor — samt 9 kalvar, 60 får (några vid K, andra på lega), 61 svin, 8 gamla ston, 3 fålar och 2 arbetshästar (SFSS 40 s 63).

('Bondbyn') 1495 ger Peder Turesson (Bielke) morgongåva till sin hustru Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge). Morgongåvan är på 1000 mark, som vederläggs i gods: 'Bondbyn vid K', vilken räntar 20 pund smör och 4 mark stackota, vidare jord på Björnö, i Boslät, Bäck-

hult, Hammarglo, *Malenom, Siggehorva, Slubbemåla, Åserum, Åsevad och i Ödängla, Mönsterås sn, i Em, Döderhults sn, i Torsrum, Ålems sn, vidare jord på olika håll i Småland, Södermanland och på Öland. (RAp 23/11, 25/11)

('Bondbyn') 1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y vid arvskifte efter modern Kristina och mostern Magdalena Karlsdöttrar (Bonde) tre gårdar i K, vilka tillsammans räntar 15 pund smör och 18 örtugar, och ett hemul med räntan 1,5 pund smör och 3 örtugar — allt i K, vidare jord i Alebo, Bo, Em, Forsa, Gelebo, Habbestorp, Hammarglo, Koverhult, Långsrum, Skruvshult, Skräckemåla, Svartö, Tomta, Åserum och Älgerum, Mönsterås sn, i Emmekalv, Döderhults sn, i Haraldsmåla, Häggemåla, Skinnaremåla, Torsrum och Ödebo, Ålems sn, samt på andra platser i Småland, Uppland, Västergötland och Östergötland. Enheterna i Mönsterås sn räntar förutom det som redovisas under de enskilda enheterna 23 får och lamm och 3 pund hampa tillsammans. (RAp 25/1)

På 1520-talet skiftas arvet efter Peder Turesson (Bielke, död 1520) och hans hustru Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge, död 1520). Sonen Ture Pedersson ärver K med 'Bondbyn' — arvet gäller dock inte hela 'Bondbyn' — och jord i Bistingsmåla, Björnö, Boslät, Draknäs, Hammarglo, Koverhult, Mölstad, Mönsterås, Nytingsmåla, Oknebäck, Slubbemåla, Stubbemåla, Åserum och Ödängla, Mönsterås sn, i Em, Emmekalv och Saltvik, Döderhults sn, och jord på ett tiotal platser i Ålems sn. Tures syster Anna ärver jord i Brinkebacke, Harrstorp och Älmhult, Mönsterås sn, och jord på ett tiotal platser i Ålem sn (se Bäckebo och Idhult, Ålems sn) (E 2742).

Vid förnyat arvskifte 1553, då även Anna Pedersdotters (död 1551) jord ingår, ärver Ture samma jord i Mönsterås och Döderhults snr som 1520 och därtill jord i Forsa, Siggehorva, Mönsterås sn, och Flinshult, Döderhults sn, som ej upptas i skiftet 1520. Annas jord i Brinkebacke och Harrstorp ärvs av sys-

tern Margareta Pedersdotter, som därtill får jord i Bäckhult, Fälle, Harrstorp, Högemåla, Ingebo, Oknebäck, Åsevad och Älgerum, Mönsterås sn; de senare egendomarna ingår inte i skiftet 1520. Jorden i Älmhult, som Anna ärver 1520, har under mellantiden gått förlorad. Den finns inte med 1553 och 1559. (E 2006)

År 1559 skiftas ånyo arvet efter Peder Turesson och Karin Nilsdotter, samt jord efter Anna (död 1551) och Margareta Pedersdöttrar (död 1557) och Pernilla Nilsdotter (Sparre av Ellinge, död före 1557), syster till Karin Nilsdotter. Peder Turesson får samma jord som 1553 i Mönsterås och Döderhults snr och dessutom Margaretas jord i Oknebäck samt jord i Älgerum, som ej upptas i de tidigare skiftena. Margaretas jord i Bäckhult, Fälle, Harrstorp, Högemåla, Ingebo och Älgerum går till hennes barn, medan jorden i Brinkebacke och Åsevad tillfaller brodern Nils Pederssons (Bielke) barn. (ShSp 1559 12/3)

K (= sätesgårdsdelen) är vid alla tre skiftena lagt för 2 tunnor smör. 1559 räknas de ägor upp som brukas under K. Därvid nämns: Oknö, Draknäs med **Biörköön*, som ligger landfast med Draknäs, två ängsfjällar i Forsa gärde vid 'Nyebro' samt icke närmare specificerade ägor och fiskevatten. Bondbyn — dvs Bielke-ättens del, den andra delen är på tre gårdar enl SmH (se ovan) — är hela tiden uppdelad på fyra landbogårdar med samma ränta 1520 och 1553: 5 pund smör, 6,5 örtug, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg och 3 mark hampa för var och en. 1559 är smörräntan 4 pund smör, medan ägg- och hamparäntan inte nämns. 1566 uppges en gård och en bäckkvarn i Forsa samt ett ödebol i Älgerum vara brukade eller bärgade under K (FoR 12, Ture Bielkes jordebok).

1578 uppges K (= sätesgårdsdelen) ha tre sädesgärden, varav ett är trädgårdslyckan, med ett sammanlagt utsäde på 30 tunnor. Gården har 31 ängar, varifrån bärgas 317 lass hö: 'Lammhagen' (*Lama hagenn*) 8 lass, 'Lövhagen' (*Löue hagenn*) 2 lass, 'Stora och Lilla

Hovgårdsholm' (*Store Hougårsholmm, Lisle Hougårs holm,* troligen vid nuvarande Hovgårdsudden) 32 resp 4 lass, 'Hagängen' (*Hage engh*) 8 lass, 'Lilla Hagängen' (*Litle hage engh*) 4 lass, 'Stora och Lilla Bytingsängen' (*Store Bytinges ängh, Litle Bytinges ängh*) 6 resp 4 lass, **Sk-?-yllen* 16 lass, 'Nygårdsäng' (*Nygårs ängh*) 9 lass, Bredven (*Brehueen*) 12 lass, Möven (*Möhuen*) 7 lass, Bos äng (*Boss ängh*) 5 lass, 'Vikäng' (*Wiickängh*) 4 lass, 'Källäng' (*Kelle ängh*) 3 lass, 'Stensäng' (*Stens ängh*) 4 lass, 'Leräng' (*Leer ängh*) 3 lass, 'Risäng' (*Riis ängh*) 4 lass, **Skarpe tinne* 2 lass, 'Mölle äng' (*Molle ängh*) 15 lass, 'Lilla och Stora Bondängen' (*Litle Bonde ängh, Store Bonde ängh*) 4 resp 7 lass, 'Virvel' (*Hueruell*) 13 lass, 'Stora Kärs äng' (*Store Kers ängh*) 30 lass, 'Pundäng' (*Punde ängh*) 5 lass, 'Laxäng' (*Laxseängh*) 16 lass, 'Höga skär' (*Höge sker*) 32 lass, 'Östra gärdet' (*Östre gärre*) 12 lass, 'Västra gärdet' (*Westre gäre*) 14 lass, ett ödebol i Älgerum, vilket brukas under K, 32 lass. Därutöver upptas 'Kohagen' (*Koo hagenn*), som är ett mulbete. (Rött nr 354)

1578 uppges Ture Pederssons (Bielke, död 1577) del i 'Bondbyn' vara 4 helgårdar — 'alla lika goda'. Deras ekskog ligger inne i gärdet och halvparten (av ekskogen) ligger till Kråkerums gård. Var och en kan hålla 10 svin. Timmer och vedskog har de tillräckligt, fiske i **Naue fier* och från byn till **Lange grundt* med not och nät. Räntan är för var och en 6,5 örtug pn i vinterskatt, 4 pund smör, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg, 3 mark hampa, 13 dagsverken, 4 lass ved och foder nöt. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Kråkerums rättardöme omfattar 1578 Ture Pederssons (Bielke, död 1577) efterlämnade gods i Bistingsmåla, Björnö, Boslät, Draknäs, Em, Forsa, Hammarglo, Koverhult, Kråkerum med 'Bondebyn', Mölstad, Mönsterås, Nytingsmåla, Oknebäck, Siggehorva, Slubbemåla, Stubbemåla, Åserum, Åsevad, Älgerum och Ödängla, Mönsterås sn, i Em, Emmekalv, Flinshult och Saltvik, Döderhults sn, och i Figgölhult, Hälleforshult och Idhult, Fliseryds sn.

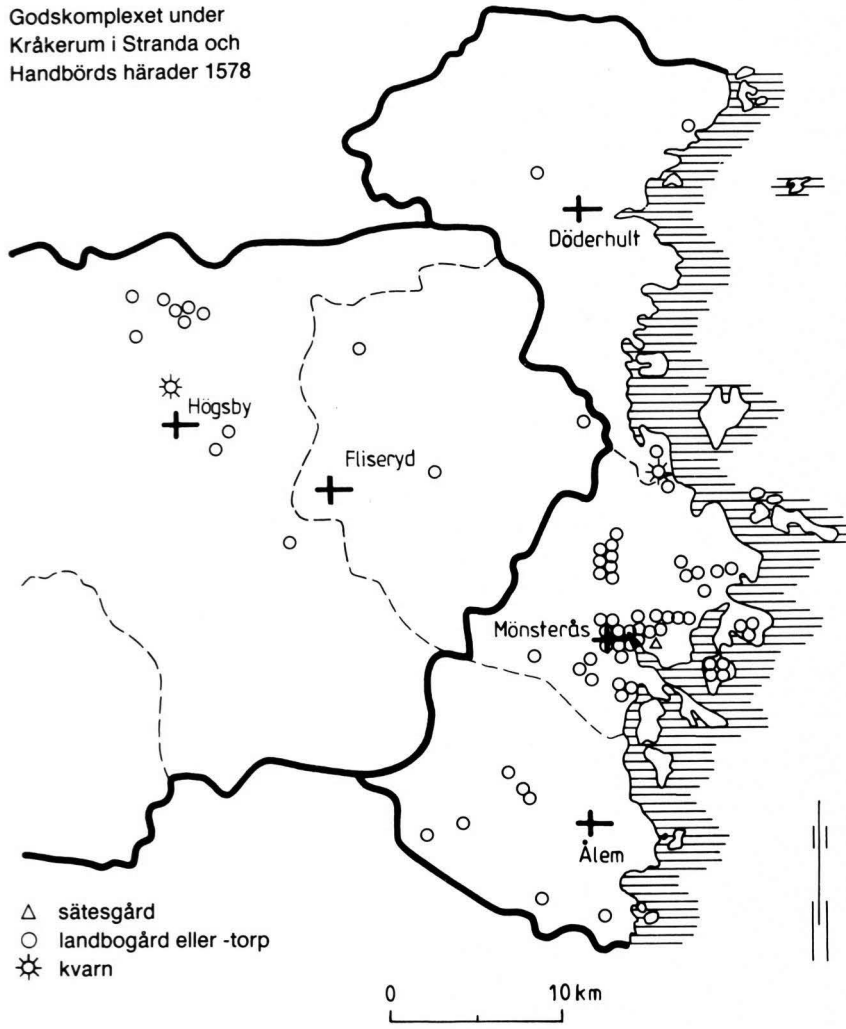

Kvarntorp 1531 *Quernetorp* (K 1) – 5 G, 4 h.
SmH **2 krokl**, 1554 **2 aoe** (båda öde 1544, 1555–56). (Kronobäcks rd)
1 kroklt + **1 kroklt**, 1554 **1 aoet** (öde 1545–48, 1551, 1554–55, 1559–60) + **1 aoet** (öde 1555–56). (Kronobäcks rd)
1541 **1 kroklkv**, 1554–55 (endast) **1 aoekv** (öde 1550, 1555). (Kronobäcks rd)

1531 har Gustav I fyra gårdar, som tillhört Kronobäcks kloster (K 1; se Kronobäck).

1538–41 finns två gårdar och två hemul, som tillhört Kronobäcks kloster. En gård har åker till 10 spannland, 1539 8 spannland, 1541 9 spannland, den andra till 5 spannland, från 1539 6 spannland; den förra har äng till 20 lass hö, från 1539 16 lass, den senare till 10 lass – 1541 6 lass i gärdet och 6 i hagen. De har båda god svedjemark och fämark, den större dessutom ollonskog och 'någon skepaskog'. Hemulen har åker till 3 spannland, från 1539 5 spannland, respektive 1,5 spannland, från 1539 3 spannland, äng till 5 lass, 1541 12 lass – 6 från Kvarntorps hage – respektive 8 lass, 1539 5 lass, 1541 4 lass i gärdet och 1 lass från en hage. Båda har fämark och ollonskog, det mindre dessutom god 'fellemark'. 1541 upptas också en kvarn, tillhörig det forna klostret. (Kronobäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Kronobäck)

Långhult 1351(?) *in Langhult* (IBJb s 216) – 5 G, 5 g.

SmH 1546 **1 vakluj** (öde 1551).

1 fr (1553 Birger Nilsson /Grip/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 5,5 aln (IBJb s 216).

1447–1502 har Vadstena kloster en enhet, som 1447 betecknas gård och då ligger öde. Den saknas i jordeboken 1457. 1466 och 1502 är räntan $\frac{1}{2}$ pund smör, som löses för $\frac{1}{2}$ mark pn, resp 4 örtugar. (VaKlJb)

1495(?) upptas en utjord i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4v; se Mönsterås).

1546 räntar Vadstena klosters utjord $\frac{1}{2}$ pund smör (ÖgH 1546:1).

1560 (omkr) har Birger Nilsson (Grip) en gård, som 1562 räntar 2 $\frac{1}{2}$ pd smör, 2 öre som avlösning för foderhästar och $\frac{1}{2}$ öre i tunnepn (Långhults rd) (BNBJJb, BNJb).

Långhults rättardöme omfattar 1560–62 Birger Nilssons (Grip) jord i Långhult, Gränebo, Habbestorp, Åsevad och

Älmhult, denna sn, i Kärrhult, Fliseryds sn, vidare i Vimmerby sn och i Kastlösa och Räpplinge snr på Öland. 1560 (omkr) ingår även jord i Alebo och Mönsterås, Mönsterås sn.

Långnäs 1531 *Longaness* (K 1) — 5 G, 3 h.
SmH **2 krokl**, 1554 **2 aoe**. (Kronobäcks rd)
1531 har Gustav I två gårdar, som tillhört Kronobäcks kloster (K 1; se Kronobäck).
1538—41 finns två gårdar, som tillhört Kronobäcks kloster. De har vardera åker till 4 spannland, 1541 8 spannland, äng till 16 lass hö, god ollonskog och fämark och gott fiske med not och nät i havet. (Kronobäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Kronobäck)

Långsrum 1351(?) *in Langhulsrum* (IBJb s 216), 1515 *Langosrwm* (SSJb 1515 f 4v) — 5 G, 5 h.
SmH **1 aoe**. (Torps rd)
1 fr (1553 Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 5 stänger (IBJb s 216).
1460/70 uppges att en enhet — ingen landbo anges — i L med räntan 4 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 74; se Kråkerum).
1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4v; se Mönsterås).
1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) dy en gård, som räntar 4 pund smör och 6 örtugar (RAp 25/1; se Kråkerum).
1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).
1538—41 har Gustav I en gård med åker till 8 spannland, äng till 30 lass hö, 1541 18,5 lass — 16 lass i gärdet, 1 lass från hage 'inne med Karl Erikssons (Gyllenstierna) gods' och benämnd **Smediebecksshage,* 1,5 lass från **Kimbro hage* utanför gärdet — ollonskog och god fämark (Torps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Torp).

***Malenom** 1460/70 *aff Malenom* (SFSS 40 s 76), 1495 *Malenæ* (RAp 25/11).

1460/70 uppges att två enheter — var och en med ränta på tre pund smör, den ena med landbo, den andra utan — låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 76; se Kråkerum).

1495 ger Peder Turesson (Bielke) bl a *M, som räntar 5 pund smör, i morgongåva till sin hustru Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) (RAp 25/11; se Kråkerum).

Mölstad 1351(?) *in Myølstadhum* (IBJb s 216), 1378 *aff Mølstadhum* (RAp 23/4) — 5 G, 5 h.

SmH **1 sk** + **½ sk**.
1547 **1 kyuj**.
1 vakl.
1 aoe. (Torps rd)
3 fr (1553 Jöran Eriksson /Gyllenstierna/, Ture Pedersson /Bielke/, Halsten Bagge).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 4,5 aln (IBJb s 216).

1378 ger Erengisle Sunesson (båt) och hans hustru Ingeborg Magnusdotter (Ulvåsa-ätten) jord i M, som räntar 18 öre, i Gränebo, Habbestorp, Ingebo, Krokstorp, Mönsterås och Åsevad samt jord i Ålems och Högsby snr till Vadstena kloster (RAp 23/4; SRP 1336, DN 8: 202; se Bäcketorp, Ålems sn och Mellby, Högsby sn).

1411 säljer Henneke Kak en gård, som han köpt av Märta Jönsdotter (åsnehuvud) till Bengt Dansson (båt) (SD 1449).

1447—1502 har Vadstena kloster en gård, som 1447 ligger för 14 alnar jord, 1502 15 alnar, med en ränta på 6 pund smör 1447 och 1457; 1466 löses smöret med 6 mark pn, 1502 är avlösningen 2 mark svenska. Vidare har klostret 2 alnar jord (1447) i 'Bosgården' (*i Boosgardenom* — SFSS 245 s 70) med räntan 6 mark gutniska 1447/57 och 4 örtugar 1502. 1466 utgår ingen ränta, därför att jorden är öde. (VaKlJb)

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4v; se Mönsterås).

1498 ärver Katarina och Birgitta Johansdöttrar (Moltke) en gård i M, som räntar 4 pund smör, jord i Mönsterås och Oknebäck efter sina morföräldrar Erik Pedersson (Urup) och Birgitta Bengtsdotter (båt) (B 19, Rep nr 8566; se Tjuståsa, Fliseryds sn).

1520—talet och 1553/1559 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård som räntar 4 pund smör, 1553 även 6,5 örtug, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg och 3 mark hampa, 1559 3 pund smör och 1 $\frac{1}{2}$ öre tunnepn (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1538—41 har Gustav I en gård, som har åker till 8 spannland, 1541 7 spannland, äng till 16 lass hö, fämark, 'nätt' ollonskog, sex mjärdastäck i *Boss åå* (= Lillån) och gott fiske med not och nät i havet (Torps rd) (SmH 1538: 4, 1540: 4, 1541: 11, AoE 9; se Torp).

1546 räntar Vadstena klosters gård 5 pund smör och 10 hästars fodring (ÖgH 1546: 1).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok en hel gård och en halv gård. Helgården har åker till 6 tunnor med en utäng i Herrstorp till 40 lass, humlegård till 1 pund, kvarnfall, ekskog inom gärdet till 12 svin, 'wella' i Skrikehult, tillräckligt med timmerskog och eldbrand, 'fiskewelle' i **Quisselen* till 5? mjärdestånd. Räntan är 6,5 örtug i vinterskatt, 3 pund smör, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg, 3 mark hampa, 13 dagsverken, 4 lass ved och fodernöt. Den halva gården har åker till 5 tunnor, äng till 12 vinterlass hö, ekskog i allmänningen till sina egna svin. Räntan är 2 pund smör, 12 öre, 3 dagsverken och fodernöt. I jordeboken upptas även en ödetomt, som räntar 1 öre pn. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Mönsterås 1326 *Myolstadhaas* (DS 2557), 1351(?) *in Myølstadh aas* (IBJb s 217), 1378 *aff Mølstadha* (RAp 23/4), 1515 *Mønstadeaas* (SSJb 1515 f 4v) — 5 G, 4 h.

SmH **1 sk**, 1544–49, 1557 (endast) **½ sk**.
1540–49 **½ sk**.
1540/41 **3 kytomt**.
1547 **1 kyuj** (öde 1547–53).
1559 **1 kytomt** med 2 bodar.
1559 **1 kyuj** ('klockarhorvan').
1559 **1 krtomt**.
2 aoetomt. (Torps rd)
1 krokltomt, 1553 **1 aoetomt**; öde 1553, 1555/56. (Kronobäcks rd)
1538–41 **1 aoetomt**, 1547 **1 aoebod**, 1550 **1 aoetomt** (öde 1551, 1557). (Torps rd)
1 frt (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods 4 tomter 'oppida' i M (IBJb s 217).

1351 omtalas Öde i M som faste (DS 6372).

1378 ger Erengisle Sunesson (båt) jord i M, som räntar 3 öre, till Vadstena kloster (RAp 23/4; se Mölstad).

1447–1502 har Vadstena kloster två hemul, som 1502 är 'i en tomt' med räntan 2 örtugar. Räntan skall 1447 vara 1 öre för vardera enheten, men en är öde och uppges inte längre prestera ränta. Landbon uppges även ha klostrets jord i Släthult, Fliseryds sn, till betesgång ('utgång'). Båda enheterna saknas i jordeboken 1457 och i räkenskapen 1466. (VaKlJb) Vidare har klostret söder om Mönsterås en horva med utsäde på 20 skäppor korn och en ränta på ett halvt pund smör 1447–66. Det sista året utgår emellertid ingen ränta, därför att enheten är öde. 1502 uppges att räntan 'bör vara' 4 örtugar och att horvan ligger till klostrets gård i Åsevad. (VaKlJb)

1495(?) upptas tre gårdar i M i Sten Stures jordebok och ett stort antal enheter i Mönsterås sn. Se vidstående tabell. (SSJb 1515 f 4v)

1498 ärver Katarina och Birgitta Johansdöttrar (Moltke) en gård, som räntar 2 pund smör och bebos av Håkan Djure (B 19, Rep nr 8566; se Tjuståsa, Fliseryds sn).

1505 uppehåller sig det svenska riksrådet i M och i Pata, Ålems sn, dit man kommit sjövägen för att möta kung Hans i Kalmar (BSH 5 s 52).

1520—talet och 1553/1559 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 2 pund smör, och fyra tomter, som räntar vardera 4 örtugar 1520, 3 öre 1553. 1559 är tomterna inte medtagna. (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum)

1526/31 upptas tre tomter i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1).

1538—41 har Gustav I tre tomter i Mönsterås (Torps rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9; se Torp).

1545 har Vadstena kloster en utjord, som räntar $\frac{1}{2}$ öre (Mönsterås rd), 1546 är räntan 5 mark smör (VgH 1545: 1, ÖgH 1546: 1).

1560 (omkr) upptas två tomter i M i Birger Nilssons (Grip) och hans hustru Brita Joakimsdotters (Brahe) jordebok. Från båda skall tomtören utgå. Den ena är "Mönsterås klåckargård". (Långhults rd) (BNBJJb)

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok sex 'byggda tomter', som ligger till Kråkerums gård — 'både hus och grund'. Där är tre gårdar, som vardera räntar 6 öre pn och 3 dagsverken, och tre tomter med hus, som har samma ränta som gårdarna. Där finns också en ödetomt, som Kalmar borgare byggt köpmansbod på; den räntar 1 öre pn. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

1592 klandrar Per Persson på lagmansting om en tomt i M och en skattejord i Högemåla-gärde, på vilka han har köpebrev från 1557, varav framgår att tomten köpts för 5 mark danska och skattejorden för 10 mark örtugar. I över 30 år har salig Lyder Persson och hans arvingar haft jorden. Eventuella 'gensagor' tas upp, då herr Nils i Räpplinge på Öland infinner sig. Herr Nils är gift med ovannämde Lyders dotter. (J 165 f 39 v)

Två Mönsterås rättardömen omtalas. Ett omfattar 1526 Gustav I:s jord i Alebo, Berg, Bössemåla, Em, Fälle, Gränebo, Hammarglo, Högemåla, Ingebo, Krokstorp, Längs-

Sten Stures 1495(?) och Gustav I:s gods i Mönsterås sn (Mönsterås rd 1526).

	enh	1495(?) ränta	1526[1] ränta	1531 ränta
Alebo	1	1 pd smör	1 pd smör	1 pd smör
Berg	1	7 m g	3 m sv	4,5 pd smör, ½ m da
Brinkebacke	1	3 pd smör	2 pd smör	2 pd smör
Bössemåla	1	6 pd smör[5]	6 pd smör[5]	4 pd smör
Em	1	2 pd ål	2 pd ål	2 pd ål
	2	4 ört	8 v	2 sk, 2 v
	3	halv tull	–	ej 'viss' ränta
Fälle	1	6 pd smör, 1 ko[2]	6 pd smör	6 pd smör
	2	6 pd smör, 1 ko[2]	6 pd smör	5 pd smör
Gränebo	1	2 ört	4 v	4 v
Hammarglo	1	2,5 pd smör, 1 ko[2]	2,5 pd smör	2,5 pd smör
	2	2,5 pd smör, 1 ko[2]	2,5 pd smör	2,5 pd smör
	3	2 pd smör	2 pd smör	2 pd smör
Högemåla	1	–	1 pd smör	1 pd smör
Ingebo	1	1 pd smör, 1 ko[2]	1 pd smör, 2 sk, 1v	1,5 pd smör
Krokstorp	1	1 pd smör	1 pd smör	1,5 pd smör
Långhult	1	0,5 pd smör	–	–
Långsrum	1	3 pd smör, 8 ört	3 pd smör, 5 sk, 1v	3 pd smör, 5 sk, 1 v
Mölstad	1	2 pd smör	2 pd smör	2 pd smör
Mönsterås	1	3 öre	2 v	2 v
	2	3 öre	2 v	2 v
	3	3 öre	2 v	2 v
Nytingsmåla	1	3 pd smör, 1 fj ål, 1 ko[2]	3 pd smör, 1 fj ål	3 pd smör, 1 fj ål[3]
Siggehorva	1	2,5 pd smör, 1 ko[2]	3,5 pd smör, 1 pd ål	3,5 pd smör, 1 pd ål
Slubbemåla	1	5 pn	–	–
Stohagen	1	–	–	2 pd smör[5]

	enh	1495(?) ränta	1526[1] ränta	1531 ränta
Svartö	1	2 pn	–	–
Torp	1	5 pd smör, 1 ko[2]	5 pd smör	5 pd smör
	2	5 pd smör, 1 ko[2]	5 pd smör	5 pd smör
	3	5 pd smör, 1 ko[2]	5 pd smör	4 pd smör
	4	5 pd smör	5 pd smör	4 pd smör
Vållö	1	4 pd smör, 1 t ål	4 pd smör, 1 t ål	4 pd smör, 1 t, 1 fj ål
	2	4 pd smör, 1 t ål	4 pd smör, 1 t ål	4 pd smör, 1 t, 1 fj ål
	3	4 pd smör, 1 t ål	4 pd smör, 1 t ål	4 pd smör, 1 t, 1 fj ål
Åserum	1	–	1 fj ål, 1 pd fisk[4]	1 fj ål, 1 pd ål[4]
Älgerum	1	3 pd smör, 1 ko[2]	3 pd smör	3 pd smör
Älmhult	1	5 pd smör, 1 ko[2]	5 pd smör	4 pd smör
	2	5 pd smör, 1 ko[2]	5 pd smör	4 pd smör
	3	1 pd smör, 1 ko[2]	1 pd smör	1 pd smör
	4	16 ört	½ m, 2 sk, 2 v	1 pd smör
Ödängla	1	4 pd smör, 1 ko[2]	4 pd smör	3 pd smör
	2	1 pd smör	1 pd smör	1 pd smör

Källor: SSJb 1515, AoE 9, K 1

Förkortningar: pd = pund, sk = skillingar, v = vit/a/, ört = örtugar, da = danska, sv = svenska, m = mark, g = gutniska, t = tunna, fj = fjärding

[1] 1526 utgår från socknen även 3 kor eller 2 'gilla' kor. [2] 1 ko vart femte år. [3] 'Salt grön'. [4] 'Torr' fisk resp ål. [5] Stohagen är säkert inräknad i Bössemåla 1495 (?) och 1526.

rum, Mölstad, Mönsterås, Nytingsmåla, Siggehorva, Torp, Vållö, Åserum, Älgerum, Älmhult och Ödängla. Rättardömet kallas i FoRek (omkr 1530) Ems rättardöme och från 1538 Torps rättardöme. Se Torp. Ett andra Mönsterås rättardöme omfattar 1545 Vadstena klosters jord i M, Fälle, Habbestorp, Ingebo och Åsevad, denna sn, i Sörvik, Döderhults sn, och Brotorp, Ålems sn.

***Niclasamala** (?Bössemåla) 1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet *in Niclisamala* på '15 stänger med $\frac{1}{3}$ aln' (IBJb s 216).

Nytingsmåla 1351(?) *in Nyttingsmala* (IBJb s 217), 1460/70 *i Nytingxmala* (SFSS 40 s 77) — 5 G, 5 i.

SmH **1 aoe**. (Torps rd)
1 fr (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på '6 stänger med 2 alnar' (IBJb s 216).

1460/70 uppges att en enhet med en landbo och räntan 2 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 77; se Kråkerum).

1473 byter Sten Sture till sig 1 punds smörränta, som Erik Eriksson (Gyllenstierna) d ä har i Sten Stures gård i N (RAp 8/8; se Kråkerum).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5; se Mönsterås).

1520—talet och 1553/1559 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård som räntar 3 pund smör, 6,5 örtug, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg, 3 mark hampa. (Äggen och hampan omtalas ej 1559.) (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum). 1566 har Ture Pedersson två gårdar i N (FoR 12, Ture Bielkes jordebok).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1538—41 har Gustav I en gård med åker till 14 spannland (1539 13 spannland), äng till 36 lass hö, ett hommestånd vid Lilla Jättersön (*Getasker;* jfr Modéer 1933 s 140 f) och ett 'vid grundet', en ålgård vid S/L Bo-

holm (*Boda holm*), gott fiske i havet med not och nät, ollonskog, 'skepaskog' i **Östra marck* och fämark (Torps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Torp).

1563 tilldöms Ture Pedersson (Bielke) en gård, som legat under kungens arv och eget (HH 13:1 s 108; se Ödängla).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok två helgårdar med vardera åker till 5 tunnor, äng till 20 sommarlass hö, humlegård (en är förfallen, en icke färdig), ekskog inom gärdet till 4 svin, tillräcklig ved- och timmerskog, ett hommestånd och 'fiskewelle' i Lerviksfjärd (*Leruiche fier*) och i Maren (*Sigehuer Maren*). Räntan är 6,5 örtug i vinterskatt, 3 pund smör, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg, 3 mark hampa, 13 dagsverken, 4 lass ved och fodernöt. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Oknebäck 1292 *in Oknabek ... in paruo Oknabek* (DS 1078, avskr), 1314 *in Oknabæk* (DS 2596) — 5 G, 4 h.

SmH **1 sk**.

1 skuj.

1 krokl, 1554 **1 aoe**. (Kronobäcks rd)

1 fr (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1 fr (1553 Axel Nilsson /Banér/, 1557 Margareta Pedersdotter /Bielke/).

1292 byter Svantepolk Knutsson (Svantepolk Knutssons ätt) bort 8 stänger i O och jord i Torp och Älgerum till hospitalet 'Norrabygd' (*cum hospitali Nørrobygd*) mot jord i Östergötland. Svantepolk ger dessutom till hospitalet allt han äger i Lilla O utom tre öar, nämligen Oknö, denna sn, Lövö och Väderö, Ålems sn. (DS 1078)

1301 ges i biskop Bengt Birgerssons i Linköping testamente en mark spannmål till hospitalet i 'Norrabygd' (DS 1352).

1309 testamenterar Karl Ragnfridsson (Karl Ragnfridssons ätt) $\frac{1}{2}$: 0 pn till hospitalet i Mönsterås (socken) (DS 1638).

1314 ges i testamenten av Ingeborg Bengtsdotter (Fol-

kungaättens lagmansgren) 2:0 pn och av kyrkoherde Peter i Myresjö 1:0 pn till hospitalet i O (DS 1980, 2596).

1341 testamenterar Asrun Eriksdotter (Sigmund Jonssons ätt) en säng med tillhörande sängkläder till hospitalet i O (DS 3605).

1423 byter Ture Stensson (Bielke) till sig nio alnar jord i O av Ebbe Pedersson (RAp 28/12; se Fälle).

1433 kräver Anund, domkyrkopräst i Linköping och sysslоman vid Själakapellet, ersättning för vad biskop Arnald Johansson i Strängnäs på Anunds vägnar uppburit, då Arnald förestod hospitalet i O. Kravet gäller själationden för tre år i Mönsterås och Ålems snr – 4:0 pn/år och socken – och ett år från Högsby sn – 10 mark gutniska – och riktas till biskop Arnalds arvingar, eftersom Arnald dött redan 1428. (RAp 20/1)

1460/70 uppges att en enhet – landbons ränta är 4 pund smör – i O, som är 'odelby', låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 78; se Kråkerum).

1480 se Kronobäck.

1498 ärver Katarina och Birgitta Johansdöttrar (Moltke) en gård, som räntar 1 pund smör (B 19, Rep nr 8566; se Tjuståsa, Fliseryds sn).

1520–talet och 1553/1559 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 1520 2 pund smör, 1553/59 3 pund smör, 6,5 örtug, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg och 3 mark hampa. (Äggen och hampan omtalas ej 1559). 1520 upptas också en utjord med räntan 1 pund smör. Denna notis är överstruken, men utjorden ingår troligen i gården 1553 och 1559, då räntan höjts från 2 till 3 pund smör. 1566 upptas som särskild enhet en utjord med räntan 1 pund smör (FoR 12, Ture Bielkes jordebok). Vid skiftet 1553 ärver Margareta Pedersdotter (Bielke) en annan gård i O, som 1559 efter Margaretas död tillfaller Ture och som räntar 4 pund smör och $\frac{1}{2}$ öre i tunnepn (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum). 1566 har Ture Bielke tre gårdar och en utjord (FoR 12, Ture Bielkes jordebok).

1531 har Gustav I en gård, som tillhört Kronobäcks kloster (K 1; se Kronobäck).

1538—41 finns en gård, som tillhört Kronobäcks kloster. Gården har åker till 12 spannland (1539 8 spannland), äng till 14 lass hö, 1539 12 lass, 1541 12 lass och därtill 3 lass från en hage, ollonskog, god fämark, gott fiske i havet med not — 1538 nämns notvarp i Oknebäcksfjärd — och nät och fjärdedelen i Oknebäcken (*Okenbeck* — SmH 1541:11 B). Under gården ligger även ett bol, som kallas **Brodz gierde* (SmH 1541:11 B) och Halleholm (*Halla holm* — SmH 1541:11 B). (Kronobäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11 B, AoE 9; se Kronobäck)

1556 ger Gustav I befallningsbrev till Henrik Birgersson över fisket i Oknebäcken, Klosterbäcken och Lillån ('Bosån') (GR 26 s 630; se *Torsforsen, Döderhults sn).

1559 skriver Gustav I att han fått reda på att Ture Pedersson (Bielke) tillägnat sig en ö, **Biörckö*, och en fjärd, Killingeholmsfjärden (*Killinge fiärden*), vilka 'av ålder' legat under O-by, och att Ture Pederssons fogde förmenar bönderna i O rätten att fiska i fjärden, något som Ture Pedersson inte har rätt till och kungen inte vidare kan tillåta (GR 29 s 253).

1563 tilldöms Ture Pedersson (Bielke) en gård och en utjord, som legat under kungens arv och eget (HH 13:1 s 108; se Ödängla).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok tre gårdar, som alla är lika goda uti ägor med undantag för åkern. Två har åker till 5 tunnor, en till 5 tunnor och 4 skäppor; den senare har också 4 alnar mer i gärdet. I övrigt har var och en ekskog inom gärdet till 5 svin, tillräcklig vedskog och timmerskog, äng till 12 sommarlass hö, mörtfiske i Oknebäcken och med nät och notvarp i Killingeholmsfjärden (*Kilinge fier*). Räntan är för var och en 6,5 örtug i vinterskatt, 4 pund smör, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg, 3 mark hampa, 13 dagsverken, 4 lass ved och fodernöt. Till byn ligger också ett kvarnfall och en utäng, kallad **Äge äng*, som avkastar $\frac{1}{2}$ lass hö och innehas turvis

under var sitt år av de tre gårdarna. Räntan för ängen är 18 pn. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Oknö 1292 *Oknø* (A 9 f 168v, avskr), 1351(?) *in Vknø* (IBJb s 216) – 5 G, 4 i.

1292 ger Svantepolk Knutsson (Svantepolk Knutssons ätt) allt han äger i Lilla Oknebäck utom O till hospitalet 'Norrabygd' (DS 1078; se Oknebäck).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 3 alnar (IBJb s 216).

Prästgården 1540 *Molstaås prestagaard* (SmH 1540:12). Prästgården torde ha legat vid nuv Lilla Forsa (En Bok om Mönsterås s 143–46; jfr Wilstadius s 90).

***Qwisloquern** 1460/70 *Qwisloquern* (SFSS 40 s 76), 1578 *i Quisselen* (Rött nr 354).

1460/70 uppges att **Qwisloquern,* som i likhet med Ems kvarn gör 'tullskifte' låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 76; se Kråkerum).

1578 upptas en 'fiskewelle', *i Quisselen,* som hör till en gård i Mölstad i Ture Pederssons (Bielke) jordebok (Rött nr 354; se Mölstad).

Ramsö 1538 *Ramsøø* (SmH 1538:4), 1563 *Ramsiö* (HH 13:1 s 108) – 5 G, 3 i.

1538 uppges det forna Kronobäcks kloster ha R, en liten betesholme (SmH 1538:4; se Kronobäck).

1563 tilldöms Ture Pedersson (Bielke) R, en betesholme, som legat under kungens arv och eget (HH 13:1 s 108; se Ödängla; jfr Modéer 1933 s 153).

Siggehorva 1351(?) *in Siggahwiruum* (IBJb s 216) – 5 G, 5 i.

SmH **1 skuj**.

1540/41, 1554, 1558 (endast) **1 kyuj**.

1 aoe. (Torps rd)

1 fr (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på '6 stänger med 2 alnar' (IBJb s 216).

1460/70 uppges att en enhet med en landbo och räntan 3,75 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 77; se Kråkerum).

1473 byter Sten Sture till sig 1 punds smörränta, som Erik Eriksson (Gyllenstierna) d ä har i Sten Stures gård i S (RAp 8/8; se Kråkerum).

1495 ger Peder Turesson (Bielke) bl a S, som räntar 3 pund smör, i morgongåva till sin hustru Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) (RAp 25/11; se Kråkerum).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5; se Mönsterås).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1538–41 har Gustav I en gård med åker till 14 spannland, 1541 16 spannland, äng till 30 lass hö – 1541 20 i gärdet, 10 från hage vid Horsö (*Horsö*), en ålgård vid S/L Boholm (*Bodaholm*) och en vid *Maranes* (? vid nuv Maren), gott fiske med not och nät i havet, ollonskog i **Östramarck* och fämark. En hage ligger under en gård i Vållö (Torps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11 B, AoE 9; se Torp).

1553 och 1559 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård vid arvskifte efter sina föräldrar Peder Turesson (Bielke) och Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge), sina systrar Anna (död 1551) och Margareta (död 1557) Pedersdöttrar samt sin moster Pernilla Nilsdotter (Sparre av Ellinge, död före 1557). Räntan är 3 pund smör, 6,5 örtug, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg och 3 mark hampa. Hampan och äggen saknas 1559. (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum).

1563 tilldöms Ture Pedersson (Bielke) en gård, som legat under kungens arv och eget (HH 13:1 s 108; se Ödängla).

1566 har Ture Pedersson två gårdar (FoR 12, Ture Bielkes jordebok).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok två helgårdar med vardera åker till 8 tunnor resp 6 tunnor, äng till 30 lass hö resp 26 lass, humlegård till $\frac{1}{2}$ pund resp 1 pund, ekskog inom och utom

gärdet till 10 svin, tillräcklig timmer- och vedskog; den större gården har dessutom 2 hommestånd och 'fiskewelle' i Lerviksfjärd (*Leruiche fier*) och i Maren (*Sigehuer Maren*). Räntan är för var och en 6,5 örtug i vinterskatt, 3 pund smör, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg, 3 mark hampa, 13 dagsverken, 4 lass ved och fodernöt. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Skruvshult 1351(?) *in Skrufshulte* (IBJb s 217) – 5 G, 6-7 h.
SmH 1547 **1 kyuj**.
1 frt (1553 Ture Trolle), 1554 **1 aoet**.
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet, som är $\frac{1}{6}$ mindre än 2 alnar (IBJb s 217).
1460/70 uppges att ett hemul utan landbo och med räntan 1,5 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 75; se Kråkerum).
1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y ett torp, som räntar 1,5 pund smör och 3 örtugar (RAp 25/1; se Kråkerum).

Skrikehult 1578 *Skrekeholtt, Skrickeholtt* (Rött nr 354) – 5 G, 6 h.
1578 se Forsa och Mölstad.

Skräckemåla 1351(?) *in Skrækkiomala* (IBJb s 217), 1460/70 *i Skrekkemala* (SFSS 40 s 75) – 5 G, 5 h.
SmH **1 fr** (1553 Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet, som utgör $\frac{1}{12}$ av S (IBJb s 216).
1460/70 uppges att en enhet med landbo och räntan 4 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 75; se Kråkerum).
1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y en gård, som räntar 4 pund smör och 6 örtugar (RAp 25/1; se Kråkerum).

Slubbemåla 1351(?) *in Slubbamala* (IBJb s 217) – 5 G, 5 i.
SmH **1 fr** (1553 Ture Pedersson /Bielke/).
1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-

ätten) efterlämnade gods en enhet, som är $\frac{1}{6}$ mindre än 2 alnar (IBJb s 217).

1460/70 uppges att en enhet S — landbo anges inte — med räntan 2,5 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 77; se Kråkerum).

1495 ger Peder Turesson (Bielke) S, som räntar 2 pund smör, i morgongåva till sin hustru Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) (RAp 25/11; se Kråkerum).

1495(?) upptas en enhet i S under Vållö i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5; se Mönsterås).

1520—talet och 1553/1559 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård som räntar 2 pund smör, 6,5 örtug, 1 lamm, 3 mark hampa, 1553 även 2 höns och 20 ägg — äggen och hampan saknas 1559 (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok en helgård med åker till 4,5 tunna, äng till 26 lass hö, ekskog till 2 svin, tillräckligt med timmer-, ved- och näverskog och 1 hommestånd och 'fiskewelle' i Lervik (*Leruicke*) och **Elleuicke fier*. Räntan är 6,5 örtug pn i vinterskatt, 2 pund smör, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg, 3 mark hampa, 13 dagsverken, 4 lass ved och fodernöt (Kråkerums rd) (Rött nr 354). På en lös lapp står att 'min salig herre' (= Ture Pedersson) hade en gård i S i pant av Halsten Bagge (levde ännu 1555) och att i S ligger 'rätta byggningstomten', där nu en humlegård finns. När 'salig fru Anna' (= ?Pedersdotter /Bielke/) hade gården i pant, lät hon bonden i S flytta sina hus ned till Draknäs och hennes 'egen grund', vilket sedan ledde till att Bengt Bagge (död 1577), son till Halsten Bagge, ville lösa också Draknäs grund åt sig.

Stohagen 1531 *en stodhaga* (K 1), 1538 *Stodhagen* (SmH 1538:4) — 5 G, 5 i.

SmH **1 aoeuj**. (Torps rd)

1531 upptas en 'stodhaga' i Gustav I:s jordebok. Utjorden ligger sannolikt under Bössemåla 1495(?) och 1526. (K 1; se Mönsterås)

1538–41 har Gustav I en jord, som har äng till 10 lass (Torps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Torp).

Stubbemåla 1520–talet *Stubbemåla* (E 2742) – 5 G, 4 h.

SmH **1 krt**; Bråhults-landbo, förlänad Germund Svensson (Somme) 1541–59.

1 kroklt, 1554 **1 aoet**. (Kronobäcks rd)

1 kyt.

1520–talet och 1553/1559 ärver Ture Pedersson (Bielke) en utjord, som räntar 6 örtugar (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum).

1531 har Gustav I en gård, som tillhört Kronobäcks kloster (K 1; se Kronobäck).

1538–41 finns en gård, som tillhört Kronobäcks kloster. Den har åker till 8 spannland, äng till 14 lass hö, 1539 10 lass, 1541 12 lass, 'nätt' ollonskog, god fämark, gott fiske i havet med not och nät. (Kronobäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Kronobäck)

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok en utjord, som räntar 1,5 öre pn (Kråkerums rd) (Rött nr 354).

Svartö 1351(?) *in Swerto* (IBJb s 217), 1547 *i Swartöö* (SmH 1547:2) – 5 G, 5 j.

SmH **1 skuj**.

1 kyuj.

2 fr (skärbönder) (1553 Karin Eriksdotter /Gyllenstierna/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 1 $\frac{1}{4}$ aln (IBJb s 217).

1460/70 uppges att S med två enheter – en med landbo – vilka vardera räntar 2,5 pund smör, låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 77; se Kråkerum).

1495(?) upptas en enhet i S under Vållö i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5; se Mönsterås).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y två gårdar, som tillsammans räntar 6 pund smör och 4 pund ål (RAp 25/1; se Kråkerum).

Tokö

1531 *Tokööö* (K 1) – 5 G, 3 h-i.

SmH **2 krokl**, 1554 **2 aoe** (1 öde 1555); skärbönder. (Kronobäcks rd)

1531 har Gustav I två gårdar, som tillhört Kronobäcks kloster (K 1; se Kronobäck).

1538–41 finns två gårdar, som tillhört Kronobäcks kloster. De har vardera åker till 5 spannland, 1539 3 spannland, 1541 6 spannland, äng till 10 lass hö, god ollonskog, 'någon skepaskog', god fämark och gott fiske i havet med not och nät. (Kronobäcks rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Kronobäck)

Tomta

1460/70 *aff Fornatompta* (SFSS 40 s 75), 1537 i *Tomptha* (SmH 1538:6) – 5 G, 5 h.

SmH **1 fr** (1553 Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).

1460/70 uppges att en enhet utan landbo och med räntan 4 pund smör låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 75; se Kråkerum).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) dy en gård, som räntar 4,5 pund smör och 6 örtugar (RAp 25/1; se Kråkerum).

Torp

1292 *in Thorp* (DS 1078, avskr), 1320 *Thorp* (DS 2260) – 5 G, 5 i.

SmH **1 sk**.
1 krokl, 1554 **1 aoe**. (Kronobäcks rd)
4 aoe (öde 1544, 1556). (Torps rd)

1292 byter Svantepolk Knutsson (Svantepolk Knutssons ätt) bort 8 stänger till hospitalet 'Norrabygd' (DS 1078; se Oknebäck).

1320 ärver Israel Birgersson (Finsta-ätten) T efter sin mor Ingeborg Bengtsdotter (Folkungaättens lagmansgren) (DS 2260; se Döderhult, Döderhults sn)

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en enhet på '15 stänger med $\frac{1}{3}$ aln' (IBJb s 216).

1495(?) upptas fem gårdar i T – en ligger i Brinkebacke – i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4v; se Mönsterås).

1502 uppges att Magnus Vale i T bytte bort en gård i Skruvshult, Högsby sn, mot klostrets ägor i T (HH 16 s 137; se Skruvshult, Högsby sn).

1526/31 upptas fem gårdar, varav en ligger i Brinkebacke, i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1531 har Gustav I en gård, som tillhört Kronobäcks kloster (K 1; se Kronobäck).

1531/32 är en av Gustav I:s gårdar i T partiellt öde (FoRek f 1463v).

1538–41 har Gustav I fyra gårdar. Tre av gårdarna har vardera åker till 16 spannland, 1541 18 spannland, äng till 36 lass hö och fämark. Den fjärde gården har åker till 12 spannland och äng till 30 lass. (Torps rd; se vidstående tabell) Under samma tid upptas en gård, som tillhört Kronobäcks kloster, med åker till 17 spannland, från 1539 16 spannland, äng till 30 lass och god fämark (Kronobäcks rd; se Kronobäck). (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9)

Torps rättardöme omfattar 1538–52 arv och eget-jorden i Alebo, Berg, Brinkebacke, Bössemåla, Em, Fälle, Gränebo, Hammarglo, Högemåla, Ingebo, Krokstorp, Långsrum, Mölstad, Mönsterås, Nytingsmåla, Siggehorva, Stohagen, Torp, Vållö, Åserum, Älgerum, Älmhult och Ödängla. 1550–52 ingår även jord i Hångevik.

Vållö

1300 (omkr) *de Waldø* (NoB 1937 s 88), 1351(?) *in Waldø* (IBJb s 217), 1381 *Waldø* (LSBp 3/9), 1515 *paa Valøø* (SSJb 1515 f 5) – 5 G, 6 j.

SmH **3 aoe**; skärbönder. (Torps rd)

1300 (omkr) omtalas V i en seglingsbeskrivning (NoB 1937 s 88).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 8 stänger (IBJb s 217).

1381 gör Henneke Kak och hans hustru Katarina Bengtsdotter ett jordaskifte med Bo Jonsson (Grip). Skiftesbrevet utfärdas på V. (LSBp 3/9)

Gustav I:s gods i Mönsterås sn (Torps rd)

		1538/39	1540	1541
Alebo	1	1 pd smör, 2 h[1]	1 pd smör	1 pd smör, 2 h
Berg	1	5,5 pd smör, 4 h[1]	5,5 pd smör, 1 ko[2]	5,5 pd smör, 4 h, 1 ko[2]
Brinkebacke	1	2 pd smör, 2 h[1]	2 pd smör	2 pd smör, 2 h
Bössemåla	1	6 pd smör, 1 ko[2], 4 h[1]	6 pd smör	4 pd smör, 4 h
Em	1	3 pd ål, ½ pd smör	½ fj ål, ½ pd smör	½ fj ål, ½ pd smör, halv tull[3]
Fälle	1	6 pd smör, 1 ko[2], 4 h[1]	6 pd smör, 1 ko[2]	6 pd smör, 1 ko[2], 4 h
	2	6 pd smör, 1 ko[2], 4 h[1]	6 pd smör, 1 ko[2]	6 pd smör, 1 ko[2], 4 h
Gränebo	1	0,25 pd smör	0,25 pd smör	0,25 pd smör
Hammarglo	1	2,5 pd smör, 1 ko[2], 4 h[1]	2,5 pd smör, 1 ko[2]	2,5 pd smör, 1 ko[2], 4 h
	2	2,5 pd smör, 1 ko[2], 4 h[1]	2,5 pd smör, 1 ko[2]	2,5 pd smör, 1 ko[2], 4 h
	3	2 pd smör, 2 h[1]	2 pd smör	2 pd smör, 2 h
Högemåla	1	1 pd smör, 2 h[1]	1 pd smör	1 pd smör, 2 h
Ingebo	1	1,5 pd smör, 2 h[1]	1,5 pd smör	1,5 pd smör, 2 h
Krokstorp	1	2 pd smör, 2 h[1]	2 pd smör	2 pd smör[4], 2 h
Långsrum	1	4 pd smör, 4 h[1]	4 pd smör	4 pd smör, 4 h
Mölstad	1	2,5 pd smör, 4 h[1]	2,5 pd smör	2,5 pd smör, 4 h
Mönsterås	1	0,25 pd smör	–	0,25 pd smör
	2	0,25 pd smör	–	0,25 pd smör
	3	0,25 pd smör	–	0,25 pd smör
Nytingsmåla	1	3 pd smör, 1 fj ål, 1 ko[2], 4 h[1]	3 pd smör, 1 fj ål, 1 ko[2]	3 pd smör, 1 fj ål, 1 ko[2], 4 h
Siggehorva	1	3,5 pd smör, 1 ko[2], 4 h[1]	3,5 pd smör, 1 ko[2]	3,5 pd smör, 1 ko[2], 4 h
Stohagen	1	2 pd smör	2 pd smör	2 pd smör
Torp	1	5 pd smör, 1 ko[2], 4 h[1]	5 pd smör, 1 ko[2]	5 pd smör, 1 ko[2]
	2	5 pd smör, 1 ko[2], 4 h[1]	5 pd smör, 1 ko[2]	5 pd smör, 1 ko[2]
	3	5 pd smör, 1 ko[2], 4 h[1]	5 pd smör, 1 ko[2]	5 pd smör, 1 ko[2]
	4	5 pd smör, 1 ko[2], 4 h[1]	5 pd smör, 1 ko[2]	5 pd smör, 1 ko[2]

		1538/39	1540	1541
Vållö	1	4 pd smör, 1,25 t ål	4 pd smör, 1,25 t ål	4 pd smör, 1,25 t ål
	2	4 pd smör, 1,25 t ål	4 pd smör, 1,25 t ål	4 pd smör, 1,25 t ål
	3	4 pd smör, 1,25 t ål	4 pd smör, 1,25 t ål	4 pd smör, 1,25 t ål
Åserum	1	1,5 pd smör, 1 fj ål, 1 ko[2], 2 h[1]	1,5 pd smör, 1 fj ål	1,5 pd smör, 1 fj ål, 2 h
Älgerum	1	3 pd smör, 1 ko[2], 4 h[1]	3 pd smör, 1 ko[2], 4 h	3 pd smör, 1 ko[2], 4 h
Älmhult	1	5 pd smör, 4 h[1]	5 pd smör	5 pd smör, 4 h
	2	4 pd smör, 4 h[1]	4 pd smör	4 pd smör, 4 h
	3	2 pd smör, 2 h[1]	2 pd smör	2 pd smör, 2 h
	4	1 pd smör, 2 h[1]	1 pd smör	1 pd smör, 2 h
Ödängla	1	3 pd smör, 1 ko[2]	3 pd smör, 1 ko[2]	3 pd smör, 1 ko[2]
	2	1,5 pd smör	1,5 pd smör	1,5 pd smör

Källor: SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9

Förkortningar: pd = pund, fj = fjärding, h = hästar, t = tunna

[1] 1539. [2] vart sjätte år. [3] från kvarnen. [4] 0,5 pd smör därtill från skattejord.

1495(?) upptas tre gårdar i Sten Stures jordebok. Under gårdarna ligger också jord i Slubbemåla och Svartö (SSJb 1515 f 5; se Mönsterås).

1526/31 upptas tre gårdar i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1538–41 har Gustav I tre gårdar, som vardera har åker till 2,5 spannland, äng till 2 lass hö, 1541 3 lass – en har därtill en hage vid Siggehorva, vilken ger 4 lass – ollonskog på ön, fämark, gott fiske med not och nät i havet samt sju ålgårdar och hommestånd (Torps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11 B, AoE 9; se Torp).

Åserum 1357 *in Asarum* (DS 5767), 1460/70 *de Aserum* (SFSS 40 s 77) – 5 G, 5-6 i.

SmH **½ sk**.

1 aoet. (Torps rd)

3 fr (1553 Ture Pedersson /Bielke/ 1, Jöran Eriksson /Gyllenstierna/ 2).

1357 byter Nils Turesson (Bielke) till sig Claus Ruskas gods i Å mot jord i bl a Högsby, Högsby sn (DS 5767–68; se Högsby, Högsby sn).

1440 grundar Kristina Anundsdotter (Lejonansikte), änka efter Anund Sture, med sonen Gustav Sture, en prebenda i Vadstena kloster av bl a en ?gård i Å, som räntar 1 pund, 14 mark smör, 1 fjärding ål, 1:0 pn och ett 'fett svin när ollon faller' (RAp 21/10, SMR 1245).

1460/70 uppges att Å, som är en 'odelby', med tre enheter och var sin landbo – två räntar vardera 6 pund, en räntar 5 pund smör – låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 77; se Kråkerum).

1495 ger Peder Turesson (Bielke) bl a Å, som räntar 6 pund smör, i morgongåva till sin hustru Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) (RAp 25/11; se Kråkerum).

1495(?) uppges i Sten Stures jordebok att hans förfäder givit en gård i Å till Vadstena kloster (se 1440 – Kristina Anundsdotter var Sten Stures farmor) men att Sten Sture ännu har i Å 'vart sjunde trä i skogen med dem som där bo' (SSJb 1515 f 4v).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y två gårdar, som räntar tillsammans 11 pund smör, 12 örtugar och 3 pund ål (RAp 25/1; se Kråkerum).

1520–talet och 1553/1559 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 6 pund smör, 2 pund ål, 6,5 örtug, 1 lamm, 3 mark hampa, 1553 även 2 höns och 20 ägg – ålen, hampan, äggen saknas 1559 (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1538–41 har Gustav I en gård med åker till 6 spannland, 1541 till 7,5 spannland, äng till 16 lass hö i gärdet – 1541 även 6 lass i 'Em-venen' – 'nätt' ollonskog, god fämark och ett hommestånd i Åserums skär – 1541 även gott fiske i havet med not (Torps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11 B; se Torp).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok en helgård med timmerskog, vedskog, näverskog och gott mulbete, åker till 5 tunnor, äng till 30 lass, 'fiskewelle' på fjärden och 2 hommestånd. Räntan är 6,5 örtug i vinterskatt, 6 pund smör, 1 lass, 2 höns, 20 ägg, 3 mark hampa, 13 dagsverken, 4 lass ved och fodernöt. (Kråkerums rd) (Rött nr 354)

Åsevad 1351(?) *in Asauadh* (IBJb s 216), 1378 *aff Hasauadh* (RAp 23/4), 1537 *i Aaseuadh* (SmH 1538:6) – 5 G, 4 h.

SmH 1550 **1 sk.**
1 ky, 1553 **1 kyt.**
1 vakl.
1 fr, 1553 **1 frt** (1553 Birger Nilsson /Grip/).
1 frt (öde 1538, 1553, 1557/58, saknas 1544–51) (1553 Axel Nilsson /Banér/, 1557 Margareta Pedersdotter /Bielke/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 5,5 aln (IBJb s 216).

1378 ger Erengisle Sunesson (båt) jord i Å, som räntar 9 öre, till Vadstena kloster (RAp 23/4; se Mölstad).

1423 byter Ture Stensson (Bielke) till sig nio alnar jord i Å av Ebbe Pedersson (RAp 28/12; se Fälle).

1447–1502 har Vadstena kloster en gård på nio alnar jord, som räntar 1,5 pund smör 1447–66. Sistnämnda år löser landbon smöret för 12 öre. 1502 är räntan 12 örtugar. Då ligger under gården klostrets horva söder om Mönsterås. (VaKlJb)

1460/70 uppges att en ödejord med räntan 1 mark pn tillhört Abraham Brodersson (tjurhuvud, död 1410) och ärvts av Birgitta Turesdotter (Bielke, död 1436) (SFSS 40 s 81).

1495 ger Peder Turesson (Bielke) bl a Å, som räntar 2 pund smör, i morgongåva till sin hustru Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) (RAp 25/11; se Kråkerum).

1545 räntar Vadstena klosters gård 3 öre och 6 hästars fodring (Mönsterås rd), 1546 är räntan 2 pund smör och 10 hästars fodring (VgH 1545: 1, ÖgH 1546: 1).

1553 ärver Margareta Pedersdotter (Bielke) ett ödebol, som brukas av Lasse klockare, vid arvskifte efter föräldrarna Peder Turesson (Bielke) och Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) och systern Anna Pedersdotter. Vid förnyat arvskifte 1559, då Margareta är död, tillfaller jorden hennes bror Nils Pederssons barn. Räntan är 3 pund smör och 1553 även $\frac{1}{2}$ öre tunnepn. (E 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum)

1560 (omkr) har Birger Nilsson (Grip) ett torp, som 1562 räntar 1 pund smör, 1 öre i avlösning för foderhästar och $\frac{1}{2}$ öre i tunnepn (Långhults rd) (BNBJJb, BNJb).

1566 har Ture Pedersson (Bielke) ett ödebol med en 'byggningstomt', men landbon sitter på en tomt 'på åsen' (= Mönsterås) (FoR 12, Ture Bielkes jordebok).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok ett ödebol, som räntar 6 öre pn, 2 pund smör och 3 dagsverken (Kråkerums rd) (Rött nr 354).

Älgerum 1292 *in Elghiarwm* (DS 1078, avskr), 1351(?) *in Elgiarum* (IBJb s 216) – 5 G, 4 h.

SmH **1 kyuj**, 1547 **2 kyuj**; öde 1551.
1 krokl (öde 1551), 1554 **1 aoe**. (Kronobäcks rd)
1 aoe. (Torps rd)
2 fr (1553 Jöran Eriksson /Gyllenstierna/, Lars Turesson /Tre rosor/).

1 frt (öde 1553, 1557–60) (1553 Axel Nilsson /Banér/, 1557 Margareta Pedersdotter /Bielke/).
1 fr, 1553 **1 frt** (öde 1538, 1559–60, saknas 1541–51) (1553 Halsten Bagge).

1292 byter Svantepolk Knutsson (Svantepolk Knutssons ätt) bort 1,5 aln till hospitalet 'Norrabygd' (DS 1078; se Oknebäck).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 7,5 aln (IBJb s 216).

1355 ger Lars Germundsson (Likvidssönernas ätt) fullmakt till Peter Hemmingsson (två stjärnor balkvis) att till Nils Turesson (Bielke) överlåta allt hans gods i Ä, som han tidigare fått av Nils, 6 alnar jord i Ödängla, $\frac{1}{3}$ i Blanka kvarn, Drageryd, Högsby sn och jord i Aspelands hd (DS 5119).

1460/70 uppges att två enheter – en med landbo och räntan 4 pund smör och en, som kallas bol, utan landbo men med samma ränta – i Ä, som är 'odelby', låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 78; se Kråkerum).

1495(?) upptas en gård i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4; se Mönsterås).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) dy två gårdar, som tillsammans räntar 10 pund smör och 6 örtugar (RAp 25/1; se Kråkerum).

1526/31 upptas en gård i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1538–41 har Gustav I en gård med åker till 8 spannland, från 1539 6 spannland, äng till 12 lass hö, från 1539 16 lass, ollonskog, god fämark och gott fiske i havet med not och nät (Torps rd). Under samma tid finns en gård, som tillhört Kronobäcks kloster. Den har åker till 12 spannland, 1539 10 spannland, 1541 15 spannland, äng till 30 lass, från 1539 20 lass, ollonskog, god fämark och gott fiske i havet med not och nät (Kronobäcks rd). SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Torp resp Kronobäck)

1553 ärver Margareta Pedersdotter (Bielke) en gård vid arvskifte efter föräldrarna Peder Turesson (Bielke) och Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) och systern Anna Pedersdotter. Räntan är 2 pund smör. Vid förnyat arvskifte 1559, då även Margaretas (död 1557) jord, liksom jord efter Pernilla Nilsdotter (Sparre av Ellinge), syster till Karin Nilsdotter, ingår, ärver brodern Ture Pedersson ett ödebol, som räntar 1 pund smör. Det brukas 1566 under Kråkerum. Margaretas gård från 1553 omtalas inte men har tydligen ärvts av hennes son Peder Axelsson (Banér), som har gården 1562. (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3, FoR 12, Ture Bielkes jordebok, AF 4 s 238; se Kråkerum)

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok ett ödebol, som bärgas till Kråkerums gård men som också räntar 3 pund smör (Kråkerums rd) (Rött nr 354).

Älmhult 1351(?) *in Elmelthe* (IBJb s 216), 1515 *Elmholth* (SSJb 1515 f 4v) – 5 G, 5 h.

SmH **2 aoe** (1 öde 1538, 1541, 1544, 2 öde 1547, 1549, 1551–60; uppges 1560 ha legat öde i hundra år). (Torps rd)

2 aoet (2 öde 1547, 1 öde 1557, 1560; uppges 1560 ha legat öde länge). (Torps rd)

2 fr (1553 Klas Jöransson /Stiernsköld/).

1 fr (1553 Verner Slatte).

1 frt (1553 Birger Nilsson /Grip/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finstaätten) efterlämnade gods en enhet på 14,5 stång och en på 16 stänger (IBJb s 216).

1495(?) upptas två gårdar och två torp i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 4v; se Mönsterås).

1520–talet ärver Anna Pedersdotter (Bielke) en gård, som räntar 4,5 pund smör. Gården återkommer inte i skiftena på 1550-talet och i arvskiftesjordeboken från 1520-talet sägs att den 'är igenlöst'. (E 2742)

1526/31 upptas två gårdar och två hemul i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1538–41 har Gustav I två gårdar (en anges öde 1538) och två hemul. Gårdarna har vardera åker till 10 spannland, 1541 12 spannland, äng till 24 lass hö – 1541 har den ena en 'hage vid gården', som räntar 1 lass hö – och fämark. Det ena hemulet har åker till 10 spannland och äng till 10 lass, 1541 12 lass, det andra har åker till 5,5 spannland, 1540 6 spannland, 1541 7 spannland, äng till 8 lass, 1541 12 lass. Båda hemulen har god fämark. (Torps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Torp)

1560 (omkr) har Birger Nilsson (Grip) ett torp, som 1562 räntar 1 pund smör, 1 öre i avlösning för foderhästar och 2 öre tunnepn (Långhults rd) (BNBJJb, BNJb).

Ödängla 1351(?) *in Ødhengle* (IBJb s 216), 1355 *in Ödängill* (DS 5119, avskr), 1495 *paa Ødengle* (RAp 25/11) – 5 G, 4 j.

SmH **1 aoe** + **1 aoet**; skärbönder. (Torps rd)
3 fr; skärbönder (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1351(?) upptas i jordebok över Israel Birgerssons (Finsta-ätten) efterlämnade gods en enhet på '6 stänger med 2 alnar' (IBJb s 216).

1355 överlåter Lars Germundsson (Likvidssönernas ätt) 6 alnar jord till Nils Turesson (Bielke) (DS 5119; se Älgerum).

1375 daterar Anund Jonsson (Lejonansikte) ett brev i Ö, varigenom han ger ett gods i Västergötland till Bengta Gustavsdotter (Ving-ätten) (RAp 1/9, SRP 1172).

1460/70 uppges att fyra enheter med var sin landbo, varav två vardera räntar 2,6 pund och två vardera 2 pund, låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och hans hustrus tid (SFSS 40 s 77; se Kråkerum).

1473 byter Sten Sture till sig 1 punds smörränta, som Erik Eriksson (Gyllenstierna) d ä har i Sten Stures gård i Ö (RAp 8/8; se Kråkerum).

1495 ger Peder Turesson (Bielke) jord på Ö, vilken räntar 10 pund smör och 3 mark stackota, i morgongåva till sin hustru Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) (RAp 25/11; se Kråkerum).

1495(?) upptas en gård med ett hemul i Sten Stures jordebok (SSJb 1515 f 5; se Mönsterås).

1520—talet och 1553/1559 ärver Ture Pedersson (Bielke) tre gårdar, som var och en räntar 2,5 pund smör, 6,5 örtug och 1 lamm (E 2742, 2006, ShSp 1559 12/3; se Kråkerum). 1566 har Ture Pedersson fyra gårdar och ett torp (FoR 12, Ture Bielkes jordebok).

1526/31 upptas två gårdar i Gustav I:s jordeböcker (Mönsterås rd) (AoE 9, K 1; se Mönsterås).

1538—41 har Gustav I en gård och ett hemul med åker till 3 spannland resp 1,5 spannland, äng till 14 lass hö, 1541 16 lass resp 6 lass. Båda har gott fiske i havet med not och nät, ollonskog och god fämark. (Torps rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9; se Torp)

1563 tilldöms Ture Pedersson (Bielke) en gård och ett torp, som legat under kungens arv och eget, och jord i Nytingsmåla, Oknebäck, Ramsö och Siggehorva (HH 13: 1 s 108).

1578 upptas i Ture Pederssons (Bielke, död 1577) jordebok fyra gårdar och ett torp. De har åker till — 3 tunnor — 2 tunnor, 2 skäppor — 2 tunnor, 2 skäppor — 2 tunnor — 2 skäppor, äng till — 5 lass — 8 lass — 9 lass — 9 lass — 9 lass (1 lass från **Bentz holm*) — 2 lass. De tre första har var och en 2 hommestånd, den fjärde 3 hommestånd — därtill humlegård till 1 mark — och torpet 1 hommestånd. De har alla 'fiskewelle' i **Fiulsuich* och ute på fjärden. Gott mulbete, god vedskog och 'passlig'timmerskog och tillsammans ekskog till 40 svin (Kråkerums rd) (Rött nr 354). Räntan är:

	vinterskatt örtug	smör pd	dagsverken	ved lass	lamm
1	6,5	2,5	9	—	1
2	—	3	9	—	—
3	6,5	2,5	9	—	1
4	6,5	2,5	9	4	—
5	—	1,5	4,5	—	—

Ålems socken

1304 *in Alem* (DS 1428).
1337 *de ... parochijs Aleem* (DS 3326).
1367 *i Aalem sogn* (DS 7585, avskr).
1378 *i Aleme sokn* (RAp 23/4).

Omfattning: Ålems socken omfattade under medeltiden och 1500-talet den nuvarande socknen (1950).

Kyrkan: En medeltida stenkyrka revs i samband med att den nuvarande kyrkan byggdes 1830. En plan visar att den äldre kyrkan var 52 alnar lång och 21 alnar bred samt att den var försedd med ett smalare kor med tillhörande sakristia. Långhuset var genom sekundära valv delat i två skepp. Förutom ingång i söder hade kyrkan både västportal och korportal. I söder fanns två tillbyggnader, varav åtminstone den ena fungerat som vapenhus. Om den östligare tillbyggnaden var ett gammalt vapenhus, är det sannolikt att kyrkan förlängts åt väster, eftersom sydportalen annars får en onormal placering.

Kyrkans datering är svår att bestämma. Plantypen med smalare kor användes såväl under äldre medeltid som under högmedeltid, men kyrkans proportioner talar för det senare alternativet. Det förefaller sannolikt att valven tillkommit under senmedeltiden och att kyrkan samtidigt moderniserades. Korgaveln har nämligen varit försedd med runda blinderingar av senmedeltida typ och i västgaveln fanns en inmurad ansiktsmask, vilken också kan antas ha varit senmedeltida. Ett senmedeltida triumfkrucifix finns bevarat.

Kyrkan omtalas 1401 och 1403 som vigd åt S:t Olof (SD 2854, 2982).

Kronan drog 1545 in 8 lod och 4,5 lod silver, som bönderna uppges ha 'undandolt' från Ålems kyrka från den tid (1541) Gustav I lät indra silvret i Småland. Samma år bötfälldes kyrkvärden Karl i Strömserum och Jon Olsson i Torsrum för att de vid kungens silverreduktion gömt undan en kalk, en korkåpa och en förgylld knapp. Per Birgersson i Pata bötfälldes samtidigt för att han gömt 8 lod silver från Vårfru-altaret i Ålems kyrka. (SmH 1545: 8)

På Strömserums gård förvarades 1553 fyra kyrkoljusstakar av koppar och fyra små klockor av koppar från Ålems kyrka. Den indragna kopparen vägde 3 lispund. (SmH 1553: 9). Till Strömserum fördes samma år 1 röd korkåpa med bred guldbård, 9 mässhakar, 8 gamla altarkläden, 10 gamla

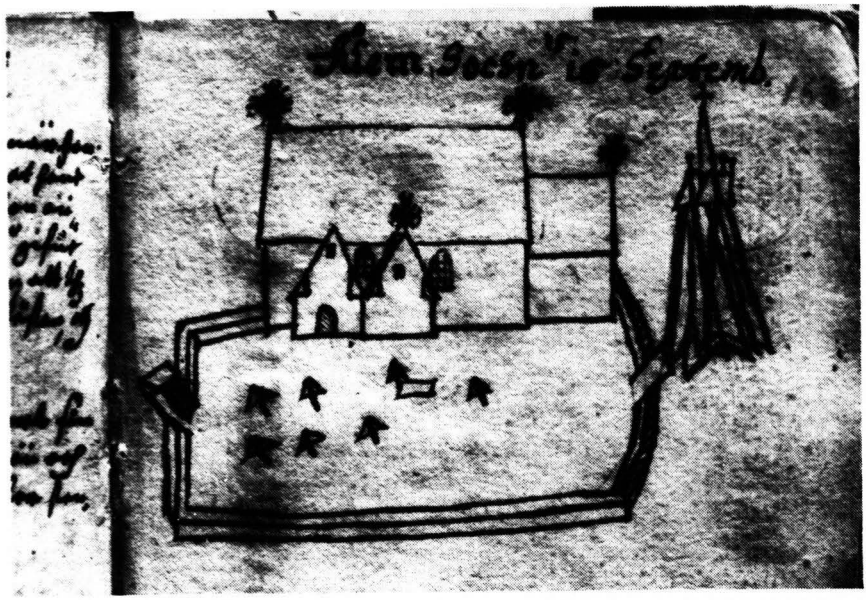

Ålems kyrka avritad av J H Rhezelius i september 1634 (Foto ATA).

mässärkar, 4 altarbrun, 4 handkläden, 6 örngott (vikt 12 mark) och 2 gamla dynor (SmH 1554: 5).

År 1590 fanns sex böcker, som troligen härrörde från den medeltida kyrkan: två gradualen, två antiphonalen, ett psalterium och ett glorificationes. De förstördes 1611 i samband med Kalmarkriget (Sandberg s 741f).

Kyrkby: Ålem.

S:t Jörans kapell: Det uppges 1545 att bönderna undanhållit kyrksilver av S:t Jörans kapell (*Ste Jörens kappell*) på Ålems skog 'den tid (1541) kungen lät uppta allt kyrksilver i Småland'. Det aktuella kyrksilvret omfattar en kalk med patén, som väger 29,5 lod silver, en korkrage med tre förgyllda knappar, som väger 8 lod, och ett krismakar, som väger 2 lod och 1,5 kvintin (SmH 1545: 8). Kapellet omtalas även 1516, då det är knutet till Kronobäck och kallas S:t Örjans kapell. Se Kronobäck, Mönsterås sn.
Pata kapell: Pata kapell omtalas 1515. Se Pata.
Strömserums kapell: Strömserums kapell omtalas 1515. Se Strömserum.

Kameral indelning: Socknen var 1537 (SmH 1538: 6) indelad i fyra fjärdingar: Bäcketorp, Nyebo, Århult och Äspedal. **Bäcketorps fjärding** (*Becketorp fjerding*): Brotorp, Buggemåla, Bäcketorp, Gunnarsmåla, Haralds-

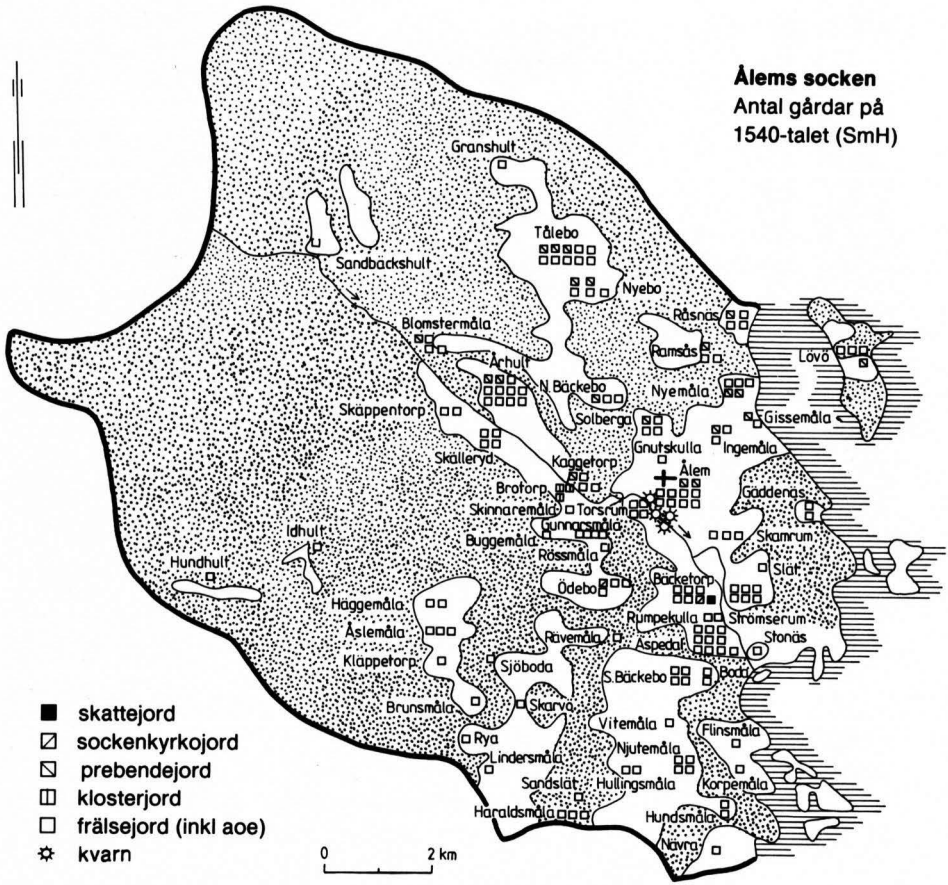

måla, Hundhult, Hundsmåla, Häggemåla, Idhult, Nävra, Rössmåla, Skarvö, Skinnaremåla, Skälleryd, Skäppentorp, Torsrum och Ödebo. Fjärdingsman var Germund i Bäcketorp. **Nyebo fjärding** (*Nieboda fjerding*): Gäddenäs, Nyebo, Nyemåla, Ramsås, Råsnäs, Slät, Stonäs, Strömserum och Tålebo. Fjärdingsman var Lindved i Nyebo. **Århults fjärding** (*Århults fjerding*): Blomstermåla, Bäckebo (?Norra), Gissemåla, Gnutskulla, Ingemåla, Kaggetorp, Sandbäckshult, Solberga, Ålem och Århult. Fjärdingsman var Per mörebo i Århult. **Äspedals fjärding** (*Äspedals fjerding*): Boda, Brunsmåla, Bäckebo (?Södra), Flinsmåla, Hullingsmåla, Kläppetorp, Korpemåla, Lindersmåla, Njutemåla, Rya, Rävemåla, Sjöboda, Vitemåla, Åslemåla och Äspedal. Fjärdingsman var Örjan Spinke i Äspedal.

1533 omtalas **Pata fjärding** (*Patta fierding*), då Germund i Pata var fjärdingsman.(SmH 1533: 1 A)

Antal jordeboksenheter SmH 1538/40 (1560)

	sk	krt	ky	kyt	vakl	vaklt	pb	pbt	aoe	aoet	fr	frt
Blomstermåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	– –	0 (1)	2 (2)	1 (1)
Boda	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)	– –	– –
Brotorp	– –	– –	– –	– –	2 (0)	1 (0)	– –	– –	0 (2)	0 (1)	– –	– –
Brunsmåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Buggemåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Bäckebo, N	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	– –	– –	0 (1)	2 (2)	– –
Bäckebo, S	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	1 (1)	– –	1 (1)
Bäcketorp	1 (0)	– –	1 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	2 (0)	– –	2 (0)	1 (0)
*Danarum	– –	– –	– –	1 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Flinsmåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Gissemåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	0 (1)	– –	1 (0)	– –
Gnutskulla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	1 (0)
Granshult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –	1 (0)
Gunnarsmåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –	2 (2)	– –
Gäddenäs	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	1 (0)
Haraldsmåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	3 (3)	– –
Hullingsmåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	1 (1)
Hundhult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	1 (1)	– –
Hundsmåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	1 (1)
Häggemåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)
Idhult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Ingemåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	– –	0 (3)	– –	2 (0)	– –
Kaggetorp	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	– –	0 (1)	– –	3 (3)	– –
Kläppetorp	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Knutsmåla	– –	0 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Korpemåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)
Lindersmåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Lövö	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	– –	– –	0 (4)	– –	3 (0)
Njutemåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (3)	1 (1)	1 (0)	– –
Nyebo	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	1 (0)	0 (4)	0 (1)	3 (0)	– –
Nyemåla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	1 (0)	0 (3)	0 (2)	2 (0)	1 (0)

	sk		krt		ky		kyt		vakl		vaklt		pb		pbt		aoe		aoet		fr		frt	
Nävra	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
Ramsås	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(0)	–	–	0	(3)	–	–	2	(0)	–	–
Rumpekulla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(0)	–	–	1	(1)
Rya	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–
Råsnäs	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(0)	–	–	0	(4)	–	–	3	(0)	–	–
Rävemåla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)
Rössmåla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)
Sandbäckshult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Sandslät	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–
Sjöboda	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	–	–	–	–
*Skamrum	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3	(0)
Skarvö	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)
Skinnaremåla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Skälleryd	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	3	(3)	–	–
Skäppentorp	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–	1	(1)	–	–
Slät	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(0)	–	–
Solberga	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(0)	–	–	0	(4)	–	–	3	(0)	–	–
Stonäs	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(0)	–	–
Strömserum	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	6	(0)	–	–
Torsrum	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4	(0)	–	–
Tålebo	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(0)	1	(0)	0	(8)	0	(2)	6	(0)	1	(0)
Vitemåla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	–	–
Ålem	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(0)	–	–	0	(5)	0	(1)	6	(3)	2	(0)
Århult	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(0)	–	–	0	(2)	–	–	8	(8)	1	(1)
Åslemåla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	(1)	1	(1)	–	–	–	–
Äspedal	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	7	(7)	–	–	3	(0)	–	–
Ödebo	–	–	–	–	1	(0)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	(1)	0	(1)	1	(1)	1	(1)
Summa	1	(0)	0	(1)	2	(0)	1	(0)	2	(0)	1	(0)	15	(0)	5	(0)	25	(63)	11	(26)	76	(33)	29	(14)

Dessutom redovisar längderna: **kyuj:** Granshult 1 (0), Sandbäckshult 1 (0), Ålem 1 (0) – **pbkvarn:** Ålem 1 (0) – **aoeö:** Ekö 1 (0) – **aoeuj:** *Flinsmåla 0 (1), Granshult 0 (1), Häggemåla 0 (1), Idhult 0 (1), Rössmåla 1 (1), Sandbäckshult 0 (1),* Ödebo 0 (1) – **aoeäng:** Nävra 1 (0) – **frkvarn:** Ålem 3 (0) – **frtomt:** Pata 6.

Blomstermåla 1537 *i Blomstermola* (SmH 1538:6) – 5 G, 3 g.
SmH **1 pbt**, 1554 **1 aoet**; förlänad Germund Svensson (Somme) 1545–52.
2 fr (1553 Sten Eriksson /Leijonhufvud/).
1 frt (1553 Sten Eriksson /Leijonhufvud/).
1318 se Ålem.
1543 och 1545 se Ålem.
1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok tre gårdar: en 'österst och synnerst', en 'västerst och synnerst' och en 'väster norr ut från byn'. De två första har var och en 'byggningatomt' till 40 alnars bredd, (den andra är 'passligt bygd'), utsäde till 6,5 tunnor – åkern består av sandjord, som ligger högländ och 'dalfällt' – äng till 16 vinterlass hö och räntan 2,5 pund smör och 10 hästars fodring. Den tredje ligger för en 'odel', åkern består av lera och sandjord, utsädet är 3 tunnor och 2 skäppor, ängen ger 10 vinterlass hö och räntan är 1,5 pund smör och 6 hästars fodring. Alla tre gårdarna har god skog till timmer, gårdafång, vedbrand, liten ekskog, gott mulbete och 'utrymme'. (Ålems rd) (FoR 9)

Boda 1520–talet *Bode* (E 2742) – 5 G, 2 h.
SmH **1 aoe**. (Äspedals rd)
1 aoet. (Äspedals rd)
1507 säljer Dorotea Knutsdotter (Banér) en gård och ett torp till Peder Turesson (Bielke) (Äspedals rd) (K 3; se Äspedal).
1520–talet ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 4 pund smör och 7 örtugar, och Anna Pedersdotter (Bielke) ett torp, som räntar 1 pund smör och 3 örtugar (E 2742; se Södra Bäckebo och Idhult).
1538(?) återlöser Gustav I en gård och ett torp från Ture Pedersson (Bielke) och Anna Pedersdotter (Bielke) (K 3; se Äspedal).
1538–41 har Gustav I en gård och ett torp (hemul), som har åker till 16 spannland (1541 18 spannland) resp 8 spannland (1541 9 spannland), äng till 30 lass hö (1541 27 lass) resp 12 lass (i gärdet, hagen och **Stackaker*) och ollonskog. Gården uppges därtill ha god

fämark. (Äspedals rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Äspedal)

Bovön Se Strömserum.

Brotorp 1304 *curiam ... Broathorp* (DS 1428), 1379 *Brothorp* (RAp 25/3) – 5 G, 2 g.
SmH **2 vakl**, 1554 **2 aoe**.
1 vaklt, 1554 **1 aoet**.
1304 testamenterar Ingeborg Nilsdotter, änka efter Magnus Johansson (Ängel) pengar till kyrkliga institutioner runt om i landet. Som säkerhet för penninggåvorna sätter hon bl a sin gård B, som hennes arvingar har rätt att lösa inom ett år efter hennes död. (DS 1428)
1379 ger Märta Jönsdotter (åsnehuvud) sitt 'gods' B med samtycke av sin son Hemming Larsson (Likvidssönernas ätt) till Vadstena kloster (RAp 25/3, 24/4, SRP 1412, 1419).
1447–66 har Vadstena kloster en gård (1466 två gårdar) med två landbor (1466 en landbo), som tillsammans räntar 4 mark pn, en kvarn, som räntar 4 mark pn, ett hemul för mjölnaren, som räntar 1 mark pn, samt en kvarn som Göte byggt; den senare är räntefri men skall egentligen ränta 3 mark pn (VaKlJb s 70, 107, C 32 f 58v).
1502 har Vadstena kloster två gårdar med vardera räntan 1 mark svenska och 8 örtugar, ett kvarnbol med räntan 8 örtugar. Fordom hade klostret en kvarn och ett hemul som nu är öde. (HH 16 s 144)
1545 räntar Vadstena klosters tre gårdar vardera 8 öre och 6 hästars fodring (Mönsterås rd); 1546 redovisas två gårdar, som vardera räntar 2 pund smör, 8 skäppor mjöl och 10 hästars fodring (VgH 1545:1, ÖgH 1546:1).

Brunsmåla 1520–talet *Brvnsmåla* (E 2742) – 5 G, 1 g.
SmH **1 aoet**. (Äspedals rd)
1507 säljer Dorotea Knutsdotter (Banér) ett torp till Peder Turesson (Bielke) (Äspedals rd) (K 3; se Äspedal).

1520—talet ärver Anna Pedersdotter (Bielke) ett torp, som räntar 8 örtugar (E 2742; se Södra Bäckebo).

1538(?) återlöser Gustav I ett torp från Anna Pedersdotter (Bielke) (Äspedals rd) (K 3; se Äspedal).

1538—41 har Gustav I ett torp, som har åker till 8 spannland (1541 9 spannland), äng till 16 lass och god fämark (Äspedals rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Äspedal).

Buggemåla 1515 *Bogemale* (SSJb 1515), 1537 *i Buggemola* (SmH 1538:6) — 5 G, 2 g.

SmH **1 aoet**. (Bäcketorps rd)

1495(?)/1502 upptas i Sten Stures jordeböcker en gård (Bäcketorps rd) (SSJb 1502, 1515; se Bäcketorp).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Ålems rd) (AoE 9, K 1; se Bäcketorp).

1538—41 har Gustav I en gård, som har åker till 10 spannland, äng till 20 lass hö, god fämark och ollonskog (Bäcketorps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bäcketorp).

Bäckebo, Norra 1537 *i Beckeboda* (SmH 1538:6), 1553 *Nörre Bäckebode* (SmH 1553:15) — 5 G, 3 h.

SmH **1 pb**, 1545 **1 pbt**, 1554 **1 aoet**; förlänad Germund Svensson (Somme) 1545—52.
2 fr, (1553 Sten Eriksson /Leijonhufvud/).

1318 se Ålem.

1543 och 1545 se Ålem.

1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok två gårdar — en mitt i byn, en österst i byn. Båda är 'passligt' byggda och har byggningatomt till 48 alnars bredd. Åkern består av svartmylla och sandjord och ligger sidlänt. Utsädet är 6 tunnor och ängen ger 12 vinterlass för var och en. De har god skog till timmer, gårdafång och vedbrand, gott mulbete och 'utrymme' men inga fiskevatten. Den östra gården har liten ekskog och en humlegård om $\frac{1}{2}$ pund. Gården mitt i byn har god ollonskog och en humlegård på 2 pund. Räntan är för var och en 2 pund smör och 10 hästars fodring. (Ålems rd) (FoR 9)

Bäckebo, Södra

1367 *Bekkæ bothæ* (DS 7585, avskr), 1406 *Bækkiobodha* (SD 773), 1560 *Bäckiaboda thz södra* (SmH 1560: 8) — 5 G, 1-2 h.

SmH **2 aoe**. (Äspedals rd)
1 aoet. (Äspedals rd)
1 frt (1553 Nils Ryning).

1376 pantsätter Erik Karlsson (Örnfot) sitt och sin hustru Märta Knutsdotters (Algotssönernas ätt) 'gods' i B till Kalmar nunnekloster för de pengar han är skyldig klostret som ingiftsgåva för två barn (DS 7585).

1406 erkänner sonen Magnus Eriksson (Örnfot) att skulden till klostret ännu inte är helt betald och förbinder sig att inom ett år gälda återstoden. Sker så inte, skall klostret ha B som pant (SD 773). Godset går uppenbarligen i arv till sonen Erik Magnusson och ärvs av dennes dotter Kristina, gift med Knut Eskilsson (Banér).

1499 ärver Bengt Ryning en gård, som räntar 1,5 pund smör och 4 örtugar (NRKb nr 8; se Norra Fagerhult, Fliseryds sn).

1507 säljer Dorotea, dotter till Knut Eskilsson (Banér), två gårdar och ett torp i B till Peder Turesson (Bielke) (Äspedals rd) (K 3; se Äspedal).

1520—talet ärver Anna Pedersdotter (Bielke) två gårdar och ett torp i B, jord i Boda, Brunsmåla, Bäcketorp, Gunnarsmåla, Hundsmåla, Kläppetorp, Lindersmåla, Sjöboda, Skälleryd, Skäppentorp, Åslemåla och Äspedal efter föräldrarna Peder Turesson (Bielke) och Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge), båda döda 1520. De två gårdarna räntar vardera 3 pund smör och 7 örtugar, torpet 1 pund smör. (E 2742). Jorden i Bäcketorp, Gunnarsmåla, Hundsmåla, Skälleryd och Skäppentorp ärvs på 1550-talet av Ture Pedersson (Bielke) och barnen till Nils Pedersson (Bielke). (Se Idhult och Gunnarsmåla 1553/59). Övrig jord — i B, Boda, Brunsmåla, Lindersmåla, Sjöboda, Åslemåla och Äspedal — återlöses 1538 av Gustav I och inlemmas i hans arv och eget (se Äspedal).

1538(?) återlöser Gustav I två gårdar och ett torp från Anna Pedersdotter (Bielke) (K 3; se Äspedal).

1538–41 har Gustav I två gårdar och ett torp (hemul) i B. Gårdarna har åker till 16 spannland (1541 18 spannland) vardera, – torpet till 7 spannland (1541 8 spannland) – äng till 30 lass hö (1541 32 lass) vardera – torpet till 20 lass. Alla tre har god fämark och gott fiske i saltsjön, torpet och en gård därtill ollonskog. Torpet har 3 mjärdar i Skarvesjö (*Skarffwa siö*). Gårdarna har en resp två mjärdar. (Äspedals rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Äspedal)

Bäcketorp 1378 *i Bekkiathorppe* (RAp 23/4), 1460/70 *Bekkiatorpa ægha* (C 19 f 2) – öster om Rössmåla och Ödebo på Alsteråns södra sida enligt karta över Kalmar län från 1818.

SmH 1538–55 **1 sk**.
1 ky, 1555 (endast) **1 aoe**.
1538–55 **2 aoe**; en nyupptagen och en öde 1538, båda öde 1544–49, en öde 1550. (Bäcketorps rd)
1 fr (öde 1545), 1555 (endast) **1 aoe**; (1553 Anna Pedersdotter /Bielke/, 1554 Ture Pedersson /Bielke/).
1 fr, 1555 **1 aoe** (endast) (1553 Måns Johansson /Natt och Dag/).
1 frt (1553 Svante Stensson /Sture/), 1555 (endast) **1 aoet**; öde 1538, 1545–46, 1551–55.
Byn läggs 1555 som åker- och ängsmark under Strömserums gård och redovisas därefter inte i årliga räntan. I B har Strömserums gård även en humlegård från 1557. Se Strömserum.

1378 ger Erengisle Sunesson (båt) och hans hustru Ingeborg Magnusdotter (Ulvåsa-ätten) jord i B, Häggemåla, Ödebo och troligen i Ålem till Vadstena kloster. Jorden i B är uppdelad på sex enheter, varav två vardera räntar 18 öre, två vardera $\frac{1}{2}$ mark pn och två vardera 2 öre. (DN 8 202; SRP 1336; se Mölstad, Mönsterås sn, och Mellby, Högsby sn)

1460/70 uppges att 'Bäcketorp äga' låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och Birgitta Abrahamsdotters (tjurhuvud, död 1415) tid. Egendomen omfattar fyra enheter, som räntar 4 pund, 2

Sten Stures (omkr 1500) och Gustav I:s (omkr 1530) gods i Ålems sn (Bäcketorps rd 1495?, Ålems rd 1526)

	enh	1495(?)/1502 ränta	1526 ränta	1531 ränta
Buggemåla	1[1]	1 pd smör, 4 v	1 pd smör, 4 v	1 pd smör, 4 v
Bäcketorp[2]	1[1]	5 pd smör, 1 m g[3]	5 pd smör, 1 v	5 pd smör, 5 sk, 1 v
	2[1]	5 pd smör, 1 m g	5 pd smör, 1 v	?2,5 pd smör, 1 v
	3	5 sk, 1 v	5 sk, 1 v	–
Gunnarsmåla	1	2 pd smör, 1 m g	2 pd smör, 5 sk, 1 v	2 pd smör, 5 sk, 1 v
	2	2 pd smör, 1 m g	2 pd smör, 5 sk, 1 v	2 pd smör, 5 sk, 1 v
	3	–	–	0,5 pd smör
Hundsmåla	1	1 pd smör	1 pd smör	1 pd smör
Nävra	1[1]	7 pd smör, 1 m g	7 pd smör, 5 sk, 1 v	7 pd smör, 5 sk, 1 v
	2	–	4 v	4 v
Pata[4]	1	2 ört[3]	–	–
Rumpekulla	1	1 m g	–	1 pd smör
Skälleryd	1[1]	2,75 pd smör, 5 ört[3]	2,75 pd smör, 4 sk, 1 v	2,5 pd smör, 2 sk, 2 v
Skäppentorp	1	4 pd smör, 2 m g	4 pd smör, 10 sk, 2 v	4 pd smör, 10 sk, 2 v
Ödebo	1[1]	4 pd smör, 8 ört[3]	4 pd smör, 5 sk, 1 v	4 pd smör, 5 sk, 1 v

Källor: SSJb 1502, 1515, AoE 9, K 1

Förkortningar: pd = pund, sk = skillingar, v = vit, ört = örtugar, m = mark, g = gutniska

[1] Dessa sex gårdar ger varje år tillsammans 1 ko. [2] 1502 upptas bara de första två gårdarna i Bäcketorp. [3] 1502 saknas penningräntan. [4] Troligen under Nävra 1526/31.

pund och 2 pund (?smör), medan ingen ränta anges för ett hemul. (SFSS 40 s 78; se Torsrum)

1495(?) upptas i Sten Stures jordebok två gårdar och ett hemul i B och jord på andra ställen i Ålems sn, vilka är inordnade i Bäcketorps rd. I jordeboken från 1502 upptas bara en gård i B. Se vidstående tabell. (SSJb 1502, 1515)

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård, som uppges ränta 4 mark gutniska och nu innehas av Peder Turesson (Bielke) SkS, E 8928 f 47)

1520—talet ärver Anna Pedersdotter (Bielke) en gård, som räntar 4 pund smör och Ture Pedersson (Bielke) en tomt, som räntar 8 örtugar (E 2742; se Södra Bäckebo och Idhult).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker två gårdar och ett hemul. Se vidstående tabell. (Ålems rd) (AoE 9, K 1)

1528 ärver Svante Sture en gård efter Sten Sture d y (Skälleryds rd) (E 2739 f 7v; se Skälleryd).

1538—41 har Gustav I två gårdar, som har åker till 18 spannland (1541 16 spannland), resp 16 spannland , äng till 30 lass hö vardera och ollonskog. De har 1538 lösfiske i Pata å och i sjön. 1541 har den ena en mjärde i **Bastugaströmmen,* den andra har en mjärde i Alsterån (*Alstrann*) och annat gott fiske. (Bäcketorps rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9)

1553/59 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård och en jord (1559 bol), som räntar 4 pund smör och 5 örtugar resp 3 öre (Rött nr 298; ShSp 1559 12/3; se Idhult).

1555 uppmanar Gustav I Olof Nilsson, fogde över arv och eget-godsen i Småland, att undersöka om kungen har ärftlig rätt till en gård, som Nils Hundeberg lagt under Strömserum. Har kungen inte någon arvsrätt, skall Olof köpa gården. (GR 25 s 197f)

1562 tilldöms Ture Pedersson (Bielke) vederlag för en gård och ett torp i B, jord i Torsrum, **Säterdælz hörffwe* och Äspedal, som Gustav I lagt under Strömserums gård (HH 13: 1 s 76).

Bäcketorps rättardöme omfattar 1495(?) Sten Stures jord i Buggemåla, Bäcketorp, Gunnarsmåla, Hundsmåla, Nävra,

Gustav I:s gods i Ålems sn, Bäcketorps rd

	enh	1538/39 ränta[1]	1540 ränta	1541 ränta
Buggemåla	1	2 pd smör, 4 fh	2 pd smör, 2 fh	2 pd smör, 2 fh, 1 hh
Bäcketorp	1	6 pd smör, 4 fh	6 pd smör, 4 fh, 1 fls	6 pd smör, 4 fh, 2 hh
	2	6 pd smör, 4 fh	6 pd smör, 4 fh, 1 fls	6 pd smör, 4 fh, 2 hh
Ekö	1	1,5 m da, 2 sk, 2 v	–	10 öre
Gunnarsmåla	1	3 pd smör, 4 fh	3 pd smör, 4 fh, 1 fls, 3 m²	3 pd smör, 4 fh, 2 hh
	2	3 pd smör, 4 fh	3 pd smör, 4 fh, 1 fls	3 pd smör, 4 fh, 2 hh
Hundsmåla	1	1 pd smör, 2 fh	1 pd smör, 2 fh	1 pd, 2 fh
Nävra	1	7,5 pd smör, 4 fh	7,5 pd smör, 4 fh	7,5 pd smör, 4 fh, 2 hh
	2	0,25 pd smör	–	0,25 pd smör
Rumpekulla	1	1 pd smör, 2 fh	1 pd smör, 2 fh	1 pd smör, 2 fh
Rössmåla	1	0,5 pd smör	0,5 pd smör	0,5 pd smör, 1 fh
Sandslät	1	1 pd smör, 2 fh	1 pd smör, 2 fh	1 pd smör, 2 fh, 1 hh
Skälleryd	1	3 pd smör, 4 fh	3 pd smör, 4 fh, ½ ask ho	3 pd smör, 4 fh, 2 hh
Skäppentorp	1	5,5 pd smör, 4 fh	5,5 pd smör, 4 fh, 1 fls, 1 ask ho	5,5 pd smör, 4 fh, 2 hh
Ödebo	1	5 pd smör, 4 fh	5 pd smör, 4 fh, 1 fls	5 pd smör, 4 fh, 2 hh

Källor: SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9

Förkortningar: pd = pund, h = hästar, fh = fogdehästar, hh = husbondehästar, ho = honung, fls = fläsksida, m = mark, da = danska, sk = skilling, v = vit

[1] Fodringen först 1539. [2] Städjeöre.

Pata, Rumpekulla, Skälleryd, Skäppentorp och Ödebo. 1502 är jorden i rättardömet, där 2 enheter i Bäcketorp saknas, sammanförd under beteckningen "Synden aa". 1526 kallas rättardömet Ålems rättardöme och då saknas jorden i Pata, som nu inräknas i Nävra, och Rumpekulla. 1530 omtalas i FoRek åter Bäcketorps rättardöme. Det omfattar 1538–52 förutom den tidigare jorden även jord i Ekö, Rössmåla, Sandslät, allt i Ålems sn, och tillhör då, liksom 1526 och 1530, Gustav I.

***Danarum** 1540 *Danarum* (SmH 1540: 12).
SmH 1540/41 (endast) **1 kyt**.

Ekleskär Se Strömserum.

Ekö 1539 *Ekööö* (AoE 9) – 5 G, 1 h.
SmH 1539–41, 1551–54 **1 aoeö**; läggs 1554 under Strömserums gård och redovisas sedan inte i årliga räntan. (Bäcketorps rd)
1539–41 har Gustav I en ö (Bäcketorps rd) (AoE 9, SmH 1540: 8, 1541: 11; se Bäcketorp).

Eneskär Se Strömserum 1553.

Flinsmåla 1537 *i Flinsmola* (SmH 1538: 6) – 5 G, 1 h.
SmH 1551 **1 aoeuj**. (Åspedals rd)
1 frt (1553 Sten Eriksson /Leijonhufvud/).
1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok en gård, som ligger för en 'odel', är 'väl byggd'. Åkern betecknas som ond och består av sandjord ('örjord'), som ligger sidlänt. Utsädet är 6 tunnor och ängen ger 16 vinterlass hö. Gården har god skog till gårdafång och vedbrand, gott mulbete och 'utrymme' och en humlegård om $\frac{1}{2}$ pund. Räntan är 2 pund smör och 10 hästars fodring. (Ålems rd) (FoR 9)

Gissemåla 1537 *i Gesemola* (SmH 1538: 6) – 5 G, 3 h.
SmH **1 pbt** (nyupptagen 1538), 1554 **1 aoet**, 1556 **1 aoe** (öde 1555–56); förlänad Germund Svensson (Somme) 1545–52.
1 fr (1553 Svante Stensson /Sture/), 1555 (endast) **1 aoe**; sammanslås 1556 med aoet ovan.
1318 se Ålem.

1543 och 1545 se Ålem.

1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok en gård, som ligger för en 'odel' och är 'väl byggd'. Åkern består av sandjord ('örjord'), som betecknas 'ond sädesjord', och ligger sidlänt. Utsädet är 8 tunnor och ängen ger 16 vinterlass hö. Den har 'passlig skog' till gårdafång och vedbrand, gott mulbete och 'utrymme', en liten humlegård om ½ pund, nätfiske och 'stödjefiske' i Gissemåla fjärd. Räntan är 3 ½ pund smör och 10 hästars fodring. (Ålems rd) (FoR 9)

Gnutskulla 1537 *i Gnutsekulla* (SmH 1538:6) — 5 G, 2 h.

SmH **1 frt** (saknas 1545—46), 1554 **1 fr** (Sten Eriksson /Leijonhufvud/).

1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok en gård, som ligger för en 'odel' och är illa byggd. Åkerjorden består av sandjord, som ligger sidlänt. Utsädet är 3 tunnor och 2 skäppor. Ängen ger 6 vinterlass hö. Den har ingen skog till gårdafång eller vedbrand, 'skarpt' mulbete men inget 'utrymme', ingen humlegård och inget fiskevatten. Räntan är 1 pund, 5 mark smör och 5 hästars fodring. (Ålems rd) (FoR 9)

Granshult 1502 *i Granshult* (SSJb 1502, avskr), 1538 *Granshult* (SmH 1538:5) — 5 G, 4 g.

SmH 1540 (endast) **1 kyuj**, 1545 (endast) **1 pbuj**, 1553 **1 pbuj**, 1554 **1 aoeuj**; förlänad Germund Svensson (Somme) 1545—52.

1 frt (1553 Åke Bengtsson /Färla/), 1554 **1 aoet**.

1318 se Ålem.

1502 upptas i Sten Stures jordebok en gård, som ingår i hans morgongåva till Ingeborg Åkesdotter (Tott) (SSJb 1502; se Strömserum).

1543 och 1545 se Ålem.

1562 tilldöms Karl Holgersson (Gera) vederlag för en gård, som Gustav I lagt under Strömserums gård (HH 13:1 s 71 f; se Strömserum).

Grimmeskär Se Strömserum 1553.

Grytön Se Strömserum 1553.

Gunnarsmåla 1460/70 *Gunnarsmala holma* (SFSS 40 s 78) – 5 G, 2 g-h.
SmH **2 fr** (öde 1545) (1553 Anna Pedersdotter /Bielke/, 1554 Anna Klemetsdotter /Hogenskild/, 1562 Ture Pedersson /Bielke/).
2 aoe (1 öde 1544–45). (Bäcketorps rd)
1460/70 uppges att två gårdar i G, som vardera räntar 3 pund (?smör), låg under Kråkerum i Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och Birgitta Abrahamsdotters (tjurhuvud, död 1415) tid (SFSS 40 s 78; se Torsrum).
1495(?)/1502 upptas i Sten Stures jordeböcker två gårdar (Bäcketorps rd) (SSJb 1502, 1515; se Bäcketorp).
1520–talet ärver Anna Pedersdotter (Bielke) två gårdar, som räntar vardera 3 pund smör, efter Peder Turesson (Bielke) och Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) (E 2742; se Södra Bäckebo).
1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker två gårdar och en hage (Ålems rd) (AoE 9, K 1; se Bäcketorp).
1538–41 har Gustav I två gårdar, som har åker till 12 spannland (1541 14 spannland – 12 i gärdet, 1 *i *Almanna bro horue* och 1 *i *Kölekers horue*) resp 10 spannland (1541 12 spannland) vardera, äng till 7 (?) lass hö vardera (1541 20 lass – 14 i gärdet, 3 *i *Kölekers haga* och 3 *i *Stimbra hage* resp 15 lass) och god fämark. Den första gården har därtill en halv bistock. (Bäcketorps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bäcketorp)
1553/59 ärver Nils Pederssons (Bielke, död 1550) barn två gårdar i G, som räntar vardera 3 pund smör och 5 örtugar, och jord i Torp och Åsevad, Mönsterås sn, vid förnyat arvskifte efter Peder Turesson (Bielke) och Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) (se Bäckebo), vari även jord efter Anna Pedersdotter (Bielke, död 1551), Margareta Pedersdotter (Bielke, död 1557) och Pernilla Nilsdotter (Sparre av Ellinge, död före 1557) ingår (Rött nr 298, ShSp 1559 12/3).

Gäddenäs 1502 *i Geddenes* (SSJb 1502, avskr), 1505 *vedh Geddenæss* (HSH 19 s 99) – 5 G, 2 h.

SmH 1538–53 **1 fr** + **1 frt** (1553 Anna Klemetsdotter /Hogenskild/); läggs 1554 som åker- och ängsmark under arv och eget till Strömserums gård och redovisas sedan inte i årliga räntan. I G har Strömserums gård även ollonskog. Se Strömserum.

1502 upptas i Sten Stures jordebok tre gårdar, vilka ingår i hans morgongåva till Ingeborg Åkesdotter (Tott) (SSJb 1502; se Strömserum).

1505 sammanträffar Svante Nilsson med Åke Hansson (Tott) i G (HSH 19 s 99 f).

1562 tilldöms Anna Klemetsdotter (Hogenskild) två gårdar, som Gustav I lagt under Strömserum (HH 13:1 s 73; se Strömserum).

1565 byter Anna Klemetsdotter (Hogenskild) bort en gård och ett torp med räntan 4,5 pund smör resp 1 pund smör till Erik XIV (E 2813; se Tålebo).

Vid rannsakningar om aktiviteter 1667 uppges att vid G i Kapellviken står uppsatt ett stort träkors, som kallas S:ta Birgittas kors (Wilstadius s 90).

***Hagaängh** Se Räflashagen.

Haraldsmåla 1460/70 *Haraldsmale* (C 18 f 2), *Haralzmalæ* (C 19 f 2) – 5 G, 1 h.

SmH **1 fr** (öde 1552) (1553 Svante Stensson /Sture/).
1 fr (1553 Karin Eriksdotter /Gyllenstierna/).
1 fr (1553 Måns Johansson /Natt och Dag/, 1557 Johan Åkesson /Natt och Dag/).

1460/70 uppges att en gård, som räntar 4 pund (?smör), låg under Kråkerum redan i Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och Birgitta Abrahamsdotters (tjurhuvud, död 1415) tid (SFSS 40 s 74, 78; se Torsrum).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) dy en gård, som räntar 4 pund smör och 5 örtugar (RAp 25/1; se Kråkerum, Mönsterås sn).

1528 ärver Svante Sture en gård efter Sten Sture dy (Skälleryds rd) (E 2739 f 7v; se Skälleryd).

Hullingsmåla 1496 *i Holmgersmaala* (RApp 20/5) – 5 G, 1 h.

SmH **1 aoe**. (Äspedals rd)
1 frt (1553 Verner Slatte).

1496 säljer Birgitta Kristiernsdotter (Oxenstierna) en gård, som räntar 2 pund smör och 6 vita, till Bengt Ryning (RApp 20/5; se Vitemåla).

1507 säljer Dorotea Knutsdotter (Banér) en gård till Peder Turesson (Bielke) (Äspedals rd) (K 3; se Äspedal).

1538(?) återlöser Gustav I en gård från Peder Turessons (Bielke) arvingar (K 3; se Äspedal).

1538–41 har Gustav I en gård, som har åker till 12 spannland, äng till 20 lass hö, ollonskog, god fämark och två mjärdar i Skarvesjö (*Skarffwa siö*) (Äspedals rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9).

Hundhult 1520–talet *Hwndehultt* (E 2742) – 5 G, 2 f.

SmH 1547 **1 kyuj**, 1557 **1 aoet**.
1 fr (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok ett torp, som räntar 4 örtugar (SkS, E 8928 f 47).

1520–talet ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 4 örtugar (E 2742; se Idhult).

1528 ärver Svante Sture en utjord efter Sten Sture d y (Skälleryds rd) (E 2739 f 7v; se Skälleryd).

1553/59 ärver Ture Pedersson (Bielke) en halv gård, som räntar $\frac{1}{2}$ pund smör (Rött nr 298, ShSp 1559 12/3; se Idhult).

1578 uppges i jordebok över Ture Pederssons (Bielke, död 1577) gods gården ha god timmer- och vedskog, gott mulbete, åker till 6 tunnor, äng till 10 lass hö, humlegård till 1 pund, $\frac{1}{2}$ kvarnfall och en utjord. Räntan är 1,75 pund smör (0,5 från utjorden), 6 hästars fodring, sju dagsverken och fodernöt. (Hundsmåla rd) (Rött nr 354)

Hundsmåla 1510 (omkr) *Hwnsmale* (SkS, E 8928 f 47), 1520-talet *Hwnssmåla* (E 2742) – 5 G, 1 h.

SmH **1 aoet**. (Bäcketorps rd)
1 frt (1553 Anna Pedersdotter /Bielke/, 1554 Ture Pedersson /Bielke/).

1495(?)/1502 upptas i Sten Stures jordebok ett torp, som ligger under Nävra (Bäcketorps rd) (SSJb 1515; se Bäcketorp).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok två enheter, som uppges ränta 2 mark gutniska resp 1 pund smör. Det uppges vidare att den förra innehas av Peder Turesson (Bielke). (SkS, E 8928 f 47r, v)

1520–talet ärver Anna Pedersdotter (Bielke) en gård, som räntar 3 pund smör (E 2742; se Södra Bäckebo).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker ett torp (Ålems rd) (AoE 9, K 1; se Bäcketorp).

1538–41 har Gustav I en halv gård (Bäcketorps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bäcketorp)

1553/59 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 3 pund smör och 5 örtugar (Rött nr 298; ShSp 1559 12/3; se Idhult).

1578 uppges i jordebok över Ture Pederssons (Bielke, död 1577) gods gården ha nog vedskog, gott mulbete, åker till 9 tunnor, äng till 16 lass hö och en utäng, som kallas Nävra hage, till 3 lass, liten ung trädgård och fiske i saltsjön. Räntan är 4 pund smör, 6 hästars fodring, 7 dagsverken och fodernöt. (Hundsmåla rd) (Rött nr 354)

Hundsmåla rättardöme omfattar 1578 Ture Pederssons (Bielke, död 1577) efterlämnade gods i Hundhult, Hundsmåla, Idhult, Skarvö, Skälleryd och Skäppentorp, Ålems sn, i Krafslösa, Kläckeberga sn, i Kåremo, Ljungnäs och Nyttorp, Ryssby sn, och i Svartingstorp, Åby sn, i Norra Möre samt i Södra Möre jord i Järnsida, Söderåkra sn.

Häggemåla 1378 *aff Heggamala* (RAp 23/4), 1460/70 *Hæggamale* (C 18 f 2), *Haggamala* (C 19 f 2) – 5 G, 2 g.

SmH 1558 **1 aoeuj**.

1 frt (1553 Måns Johansson /Natt och Dag/, 1557 Johan Åkesson /Natt och Dag/).

1 frt (1553 Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).

1378 ger Erengisle Sunesson (båt) jord, som räntar 3 öre, till Vadstena kloster (DN 8 202; se Bäcketorp).

1460/70 uppges att en gård, som räntar 2 pund (?smör), låg under Kråkerum redan i Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och Birgitta Abrahamsdotters (tjurhuvud, död 1415) tid (SFSS 40 s 74, 79; se Torsrum).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y en gård?, som räntar 2 pund smör (RAp 25/1; se Kråkerum, Mönsterås sn).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok ett torp, som räntar 8 örtugar och nu innehas av Peder Turesson (Bielke) (SkS, E 8928 f 47).

1528 ärver Svante Sture en utjord efter Sten Sture d y (Skälleryds rd) (E 2739 f 7v; se Skälleryd).

Idhult

1510 (omkr) *Ydhehwlt* (SkS, E 8928 f 47), 1520-talet *Idwltt* (E 2742) – 5 G, 2 f.

SmH 1558 **1 aoeuj**.
1 frt (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok ett torp, som räntar 2 örtugar (SkS, E 8928 f 47).

1520–talet ärver Ture Pedersson (Bielke) ett torp, som räntar 8 örtugar, och jord i Boda, Bäcketorp, Hundhult, Njutemåla, Nävra, Skarvö, Torsrum, Äspedal och en kvarn i Ålem efter föräldrarna Peder Turesson (Bielke) och Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge), båda döda 1520 (E 2742).

1553/59 ärver Ture Pedersson (Bielke) vid förnyat arvskifte, då även jord efter systrarna Anna Pedersdotter (Bielke, död 1551), Margareta Pedersdotter (Bielke, död 1557) och mostern Pernilla Nilsdotter (Sparre av Ellinge, död före 1557) ingår, ånyo ett torp, som nu räntar 1 pund smör, och jorden i Bäcketorp, Hundhult, Nävra, Skarvö och Torsrum, samt efter Anna jord i Bäcketorp, Hundsmåla, Skälleryd, Skäppentorp och Äspedal (Rött nr 298, ShSp 1559 12/3).
Jorden i Boda, Njutemåla och Äspedal, som Ture ärvt på 1520-talet, hade på 1530-talet överförts till kungens arv och eget.

1578 uppges i jordebok över Ture Pederssons (Bielke, död 1577) gods torpet ha en ekskog till tre svin i allmänningsskogen ('felets skog'), god ved-, näver- och timmerskog, gott mulbete, åker till 3 tunnor, äng till 14 lass hö, humlegård till $\frac{1}{2}$ pund. Räntan är 1 $\frac{1}{4}$ pund smör, 3 hästars fodring och 3 dagsverken. (Hundsmåla rd) (Rött nr 354)

Ingemåla 1537 *i Ingemola* (SmH 1538:6) – 5 G, 3 h.
SmH **1 pb**, 1554 **1 aoe**; förlänad Germund Svensson (Somme) 1545–52.
1557 (endast) **1 aoehage**.
2 fr (1553 Svante Stensson /Sture/), 1555 **2 aoe**.
1318 se Ålem.
1543 och 1545 se Ålem.
1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok två gårdar – en 'västerst' och en 'mitt i byn' – som var och en har byggningatomt till 48 alnars bredd, åker, som ligger sidlänt och består av sand och stenblandad jord ('klapperjord'), utsäde till 6 tunnor, äng till 16 vinterlass hö, god skog till gårdafång och vedbrand, och humlegård om $\frac{1}{2}$ pund. Gården mitt i byn har dessutom gott mulbete och 'utrymme', $\frac{1}{2}$ pund nätfiske och 'stödjefiske' i Gissemåla fjärd. Räntan är för var och en 3 pund smör och 10 hästars fodring. (Ålems rd) (FoR 9)

Kaggetorp 1537 *Kaggetorp* (SmH 1538:6) – 5 G, 2 g.
SmH **1 pb**, 1554 **1 aoe** (öde 1538, 1556); förlänad Germund Svensson (Somme) 1545–52.
2 fr (1 öde 1557) (1553 Sten Eriksson /Leijonhufvud/).
1553 **1 fr** (öde 1553–58) (1553 Sten Eriksson /Leijonhufvud/).
1318 se Ålem
1543 och 1545 se Ålem.
1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok en kvarn och tre gårdar – en 'västerst i byn' och 'illa byggd', en mitt i byn och 'litet byggd', en 'österst i byn' och nyupptagen efter att länge legat öde. De två första gårdarna har var och en byggningstomt till 30 alnars bredd, utsäde till 4 tunnor, starräng till 12 lass hö, humlegård till ett halvt pund och räntan 2 pund smör och 10 hästars fodring. Den tredje har byggningstomt till 60 alnars bredd, utsäde till 8 tunnor, starräng till 24 lass och räntan 4 pund smör och 10 hästars fodring men fick 1549 tre års räntefrihet. Alla tre gårdarna har åkermark, som består av sand-

jord och ligger 'högt och jämnt', passlig skog till gårdafång och vedbrand, 'skarpt mulbete' och 'litet utrymme'. Den tredje har därtill litet ekskog. Kvarnen räntar 2 tunnor råg och 2 tunnor korn. Förut gav den 'halv tullmjöl' men fick 1550 'viss ränta'. (Ålems rd) (FoR 9)

Kalveskär Se Strömserum.

Kläppetorp 1520–talet *Klepretorp* (E 2742), 1537 *i Klepratorp* (SmH 1538:6) – 5 G, 2 g.
SmH **1 aoet**. (Äspedals rd)
1520–talet ärver Anna Pedersdotter (Bielke) ett torp, som räntar 1 pund smör (E 2742; se Södra Bäckebo).
1538–41 har Gustav I ett torp, som har åker till 5 spannland, äng till 7 lass hö (1541 8 lass) och fiske i Skarvesjö (*Skarffwa siö*) (Äspedals rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Äspedal).

Knutsmåla 1559 *Knutzmåle* (SmH 1559:6) – 5 G, 2 h.
SmH 1559 **1 krt**; upptaget på utmark med frihet från pålagor till kronan till 1565.

Korpemåla 1496 *i Korpamala* (RApp 20/5) – 5 G, 1 h.
SmH **1 frt** (1553 Jon Elofsson /Barketorps-ätten/), 1554–55 (endast) **1 aoet**; torpet läggs 1555 som åker- och ängsmark under Strömserums gård och redovisas sedan inte i årliga räntan. I K har Strömserums gård även en humlegård från 1557. Se Strömserum.
1496 säljer Birgitta Kristiernsdotter (Oxenstierna) en halv gård, som räntar 1 pund smör – den andra halvan ägs av Påvel Kyle – till Bengt Ryning (RApp 20/5; se Vitemåla).
1553 byter Gustav I till sig ett torp av Jon Elofsson (Barkestorps-ätten) (SmH 1553:7).

Korsskär Se Strömserum.

Lindersmåla 1520–talet *Linnersmåla* (E 2742), 1538 *Lindwidz måla* (SmH 1538:5) – 5 G, 1 g.
SmH **1 aoe**. (Äspedals rd)
1507 säljer Dorotea Knutsdotter (Banér) en gård till Peder Turesson (Bielke) (Äspedals rd) (K 3; se Äspedal).

1520—talet ärver Anna Pedersdotter (Bielke) en gård, som räntar 2 pund smör, 6 örtugar (E 2742; se Södra Bäckebo).

1538(?) återlöser Gustav I en gård från Anna Pedersdotter (Bielke) (K 3; se Äspedal).

1538—41 har Gustav I en gård, som har åker till 12 spannland, äng till 12 lass hö (1541 26 lass), tre mjärdar i Skarvesjö (Skarffwa siö), god fämark och en bistock (Äspedals rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Äspedal).

Lindö 1550 *Lyndöö* (FoR 9) — 5 G, 1 h — se Ålem.

Lövö 1292 *Løuo* (A 9 f 169 avskr, DS 1078), 1537 *i Løffø* (SmH 1538:6) — 5 G, 3 i.

SmH 1540 **1 pb**, 1545 **1 pbt**, 1554 **1 aoe**; förlänad Germund Svensson (Somme) 1545—52.
3 frt (1 öde 1553) (1553 Klas Åkesson /Tott/ 1, Jöran Åkesson /Tott/ 2), 1554 **3 aoe**; brukarna betecknas vissa år skärbönder.

1292 byter Svantepolk Knutsson (Svantepolk Knutssons ätt) jord med hospitalet 'Norrabygd' som bl a får jord i Lilla Oknebäck, Mönsterås sn, utom tre öar, nämligen Lövö och Väderön, denna sn, samt Oknö, Mönsterås sn (DS 1078).

1318 se Ålem.

1502 upptas i Sten Stures jordebok tre gårdar, som ingår i hans morgongåva till Ingeborg Åkesdotter (Tott) (SSJb 1502; se Strömserum).

1543 och 1545 se Ålem.

1562 tilldöms Karl Holgersson (Gera) vederlag för två gårdar, som Gustav I lagt under Strömserums gård (HH 13:1 s 71 f; se Strömserum).

Njutemåla 1520—talet *Nytiiemåla* (E 2742) — 5 G, 1 h.

SmH **2 aoe**. (Äspedals rd)
1 aoet (öde 1551—52). (Äspedals rd)
1 fr (öde 1541) (1553 Svante Stensson /Sture/), 1555 **1 aoe**.

1507 säljer Dorotea Knutsdotter (Banér) två gårdar och ett torp till Peder Turesson (Bielke) (Äspedals rd) (K 3; se Äspedal).

1520—talet ärver Ture Pedersson (Bielke) två gårdar och ett torp; gårdarna räntar vardera 2 pund, 15 mark smör och 7 örtugar, torpet 1 pund smör och 3 örtugar (E 2742; se Idhult).

1538(?) återlöser Gustav I två gårdar och ett torp från Ture Pedersson (Bielke) (K 3; se Äspedal).

1538—41 har Gustav I två gårdar och ett torp (hemul). Gårdarna har åker till 16 spannland, äng till 25 lass hö (1541 20 lass) vardera, god fämark och 'nätt' ollonskog samt gott fiske i saltsjön, två ålgårdar och en mjärde vardera på Eknehammarsö (*Eknahammar*) och i Eknahammarsvik (*Eknahambra wik*) resp vid Saltor (*Salttööö*) och i **Lindöö ströma*. Torpet har åker till 10 spannland, äng till 10 lass, 'nätt' ollonskog och god fämark samt en ålbro vid Saltor (*Saltööö*), en mjärde i Eknehammarsström (*Eknahambraström*) och gott fiske i saltsjön. (Äspedals rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9; se Äspedal)

1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok en gård, som ligger 'västerst' i byn och är 'väl byggd'. Byggningstomten är 60 alnar bred, åkern består av svartmylla och sandjord och ligger högländ och 'dalfällt'. Utsädet är 10,5 tunna, ängen ger 16 lass vinterhö. Gården har god skog till gårdafång och vedbrand, litet ekskog, gott mulbete och 'utrymme', en humlegård om 1 pund, nätfiske och 'stödjefiske' och 2 ålbodar vid Saltor (*Saltööö*) och ett 'mjärdasteck' vid **Sundholmen*. Räntan är 3,5 pund smör och 10 hästars fodring. (Ålems rd) (FoR 9)

Nyebo 1502 *i Nyebode* (SSJb, 1502 avskr), 1537 *i Nieboda* (SmH 1538: 6) — 5 G, 3 g.

SmH **1 pb**, 1554 **1 aoe**; förlänad Germund Svensson (Somme) 1545—52.

1 pbt, 1554 **1 aoet**; förlänad Germund Svensson (Somme) 1545—52.

3 fr (1553 Klas Åkesson /Tott/), 1554 **3 aoe**.

1318 se Ålem.

1502 upptas i Sten Stures jordebok tre gårdar, som ingår i hans morgongåva till Ingeborg Åkesdotter (Tott) (se Strömserum) (SSJb 1502).

1543 och 1545 se Ålem.

Nyemåla 1502 *i Nyemåle* (SSJb 1502, avskr), 1537 *i Niemola* (SmH 1538:6) – 5 G, 3 h.

SmH **1 pb** + **1 pbt**, 1554 **1 aoe** (öde 1554–60) + **1 aoet**; förlänade Germund Svensson (Somme) 1545–52.
2 fr (1 nyupptagen 1538) (1553 Anna Klemetsdotter /Hogenskild/, Jöran Åkesson /Tott/), 1554 **2 aoe** (1 öde 1554).
1 frt (1553 Åke Bengtsson /Färla/), 1554 **1 aoet**.

1318 se Ålem.

1502 upptas i Sten Stures jordebok fyra gårdar, som ingår i hans morgongåva till Ingeborg Åkesdotter (Tott) (SSJb 1502; se Strömserum).

1543 och 1545 se Ålem.

1562 tilldöms Karl Holgersson (Gera) och Anna Klemetsdotter (Hogenskild) vederlag för var sin gård, som Gustav I lagt under Strömserums gård (HH 13:1 s 71 f; se Strömserum).

1565 byter Anna Klemetsdotter (Hogenskild) bort en gård, som räntar 1 pund smör, till Erik XIV (E 2813; se Tålebo).

Nävra 1510 (omkr) *Gamle Næffræ* (SkS, E 8928 f 47), 1515 *Næffræ* (SSJb 1515) – 5 G, 1 h.

SmH **1 aoe**. (Bäcketorps rd)
1539–41, 1555–57 **1 aoeäng**; 1541 uppges att halva ängen är Ture Pederssons (Bielke).

1495(?)/1502 upptas i Sten Stures jordeböcker en gård i N, under vilken ligger ett torp i Hundsmåla och en hage i Pata (Bäcketorps rd) (SSJb 1502, 1515; se Bäcketorp).

1510 (omkr) uppges i Nils Bossons (Grip) jordebok att Nils Bosson har 'del uti' i 'Gamla Nävra' (SkS, E 8928 f 47).

1520–talet ärver Ture Pedersson (Bielke) en hage vid Nävrabro med räntan 6 örtugar (E 2742; se Idhult).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård och en äng (Ålems rd) (AoE 9, K 1; se Bäcketorp).

1538–41 har Gustav I en gård med åker till 16 spannland (1541 18 spannland), äng till 20 lass hö (1541 22 lass), ollonskog till svin, god fämark, gott fiske i saltsjön och en mjärde i Nävraån (*Näffra åå*) (Bäcketorps

rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bäcketorp).

1553/59 ärver Ture Pedersson (Bielke) en äng, som räntar 6 örtugar (Rött nr 298, ShSp 1559 12/3; se Idhult).

Pata

1486 *aff Pade, i Pade, i Paade* (C 9 f 66v, 74, 81v), 1504 *i Pata* (StTb II:4 s 9), 1506 *Pata, ved Pathe* (BSH 5 s 91, 96) — 5 G, 2 h — Pata kapell.

SmH 1553 (endast) **6 frtomt** (Klas Åkesson /Tott/); läggs under Strömserums gård 1553 och redovisas sedan inte i årliga räntan. 'Patalyckan' är en av Strömserums åkrar från 1553. Från två tomter utgår ränta till Strömserum mellan 1553 och 1558. 1559 utnyttjas också de som åkermark. Se Strömserum.

1486 levererar Olof Nilsson, Peder Jonsson och Birger Olsson vid olika tillfällen tåtar av bast och band, krita och trästavar ('klappholt'), som var halvfabrikat för tillverkning av tunnor, till Ivar Axelsson (Tott) på Visborgs slott på Gotland (C 9 f 66v, 74, 81v).

1495(?)/1502 upptas i Sten Stures jordeböcker en hage i P, som ligger under Nävra. Den bebos 1502 av en man vid namn Nils Persson. (Bäcketorps rd) Vidare upptas 1502 23 räntegivare i P, som tillsammans presterar 37,5 pund smör (21×1,5 pd, 2×3 pd). (SSJb 1502, 1515)

1499 se Äspedal.

1505 uppehåller sig det svenska riksrådet i P och Mönsterås, dit man kommit sjövägen för att möta kung Hans i Kalmar (BSH 5 s 52).

1506 bränner den danske befälhavaren Jens Holgersson (Ulvstand) P och Strömserum (BSH 5 s 90 f).

1508 uppmanar Jon Jönsson, fogde på Stockholms slott, Svante Nilsson att från P beställa trästavar ('klappholt') och bottenskivor ('bottnar') till tunntillverkning. Varorna skall sändas med 'skuta' till Stockholm. (ASB s 288 f)

1515 omtalas P kapell (*Capella Pata*) i en förteckning över kapell i Linköpings stift, betecknade 'capelle non curate', dvs kapell, där själavård inte utövas (Kh 54 s 109, SRS III:2 s 296).

1520 äger en drabbning rum vid P mellan Sören Norby, slottshövitsman på Kalmar, och knapar, borgare och bönder, som är upproriska mot Kristian II och som lagt beslag på den gengärdsskatt som lagrats i P (HT 1900 s 299–302).

1524 bekräftar Gustav I privilegierna för Kalmar stad, vars borgare klagat över att främmande köpmän bedriver olaglig köpenskap vid bl a *Pathalyckia* och Mönsterås 'och andra olagliga hamner' (PRFSS II:9, GR 1 s 228).

1527 beslutar rikets råd att de 'olagliga hamnar' i bl a P och Mönsterås, 'som nu bruka skepp och seglats och aldrig förr' (gjorde det) 'skall avsättas'. Om så ej sker, har de förbrutit 'skepp och gods' (PRFSS II:38, GR 4 s 263).

1532 förbjuder Gustav I, efter det att borgarna i Kalmar framfört klagomål, all köpslagan i P, Mönsterås och Vimmerby. De som bor på dessa platser och 'vilja bruka köpslagan' skall flytta in i städerna och 'bliva där'. (PRFSS II: 88, GR 8 s 130)

1540 uppbär kronan sakören från Elin och Olof skräddare i P (SmH 1540: 4).

1540 svarar fogden Peter östgöte för kronans uppbörd från bl a 'Vimmerby och P städer' (AL 3 s 158).

1544 svarar fogden Kristiern Ivarsson för kronans uppbörd från bl a 'P stad' (AL 3 s 193).

1544–49 upptas en till fyra personer i P, vilka fullgör extradagsverken till kronan (SmH 1545: 8, 1546: 9, 1547: 1, 1549: 9).

1546 beslagtar kronans fogde från kapellet i P en klocka, som väger 11 lispund och en järnaxel som väger 1 lispund och 18 markpund (SmH 1546: 9).

Lämningar efter kapellet vid Pata kan än idag ses vid den plats som kallas Pata kapell. Där finns delar av en bogårdsmur och innanför bogårdsmuren grundstenar till en rektangulär byggnad. Det medeltida Pata torde ha legat nära kapellet.[1]

[1] Det senare Pataholm byggdes på Äleholmen, så kallad ännu 1652 enligt häradskartan (LmV), i Äleviken.

Prästgården 1553 *Olem prestegårdh* (SmH 1553: 9) — Se *Skamrum och Ålem.

Prästgården läggs öde i samband med att en avelsgård upprättas på Strömserum. Ny prästgård börjar byggas 1571 på *Skamrums mark. (Ålems socken 1949 s 386, 432 f)

Ramsås 1502 *i Ramsnes* (SSJb 1502, avskr), 1537 *i Ramsaas* (SmH 1538: 6) — 5 G, 3 h.

SmH **1 pb**, 1554 **1 aoe** (öde 1554—56); förlänad Germund Svensson (Somme) 1545—52.
2 fr (öde 1545—46) (1553 Åke Bengtsson /Färla/, Klas Åkesson /Tott/), 1554 **2 aoe**.

1318 se Ålem.

1502 upptas i Sten Stures jordebok två gårdar, som ingår i hans morgongåva till Ingeborg Åkesdotter (Tott) (SSJb 1502; se Strömserum).

1543 och 1545 se Ålem.

1562 tilldöms Karl Holgersson (Gera) vederlag för en gård, som Gustav I lagt under Strömserums gård (HH 13: 1 s 71 f; se Strömserum).

Rumpekulla 1460/70 *i Ruppokwlla* (SFSS 40 s 79), 1510 (omkr) *Rompekwlle* (SkS, E 8928 f 47) — 5 G, 2 h.

SmH 1547/48 (endast) **1 kyuj**.
1538—55 **1 aoet** (Bäcketorps rd); jorden läggs 1555 som åker- och ängsmark under Strömserums gård och redovisas sedan inte i årliga räntan. Se Strömserum.
1 frt (1553 Måns Johansson /Natt och Dag/, 1557 Johan Åkesson /Natt och Dag/).

1460/70 uppges att ett ödehemul låg under Kråkerum i Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och Birgitta Abrahamsdotters (tjurhuvud, död 1415) tid (SFSS 40 s 79; se Torsrum).

1495(?)/1502 upptas i Sten Stures jordeböcker en gård (Bäcketorps rd) (SSJb 1502, 1515; se Bäcketorp).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok ett torp, som uppges ränta 12 örtugar och nu innehas av Peder Turesson (Bielke) (SkS, E 8928 f 47).

1531 upptas i Gustav I:s jordebok en gård (K 1; se Bäcketorp).

1538–41 har Gustav I ett torp (hemul) med åker till 5 spannland (1541 6 spannland) och äng till 12 lass hö (1541 14 lass) (Bäcketorps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bäcketorp).

Rya 1537 *i Ridena* (SmH 1538:6), 1538 *på Rydhona, Rydith* (SmH 1538:4, 5) – 5 G, 1 g.

SmH **1 aoet**. (Äspedals rd)

1507 säljer Dorotea Knutsdotter (Banér) ett torp till Peder Turesson (Bielke) (Äspedals rd) (K 3; se Äspedal).

1538(?) återlöser Gustav I ett torp från Peder Turessons (Bielke) arvingar (K 3; se Äspedal).

1538–41 har Gustav I ett torp (hemul) med åker till 4 spannland (1541 5 spannland) äng till 6 lass hö (1541 16 lass), god fämark och två mjärdar i Skarvesjö (*Skarffwa siöö*) (Äspedals rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Äspedal).

Råsnäs 1502 *i Rosnes* (SSJb 1502, avskr), 1537 *i Raasnes* (SmH 1538:6) – 5 G, 3 h.

SmH **1 pb**, 1554 **1 aoe** (öde 1554–59); förlänad Germund Svensson (Somme) 1545–52.
3 fr (Klas Åkesson /Tott/ 2, Åke Bengtsson /Färla/ 1), 1554 **3 aoe** (alla öde 1554, en öde 1557).

1318 se Ålem.

1502 upptas i Sten Stures jordebok tre gårdar, som ingår i hans morgongåva till Ingeborg Åkesdotter (Tott) (SSJb 1502; se Strömserum).

1543 och 1545 se Ålem.

Räflashagen 1502 *Reffsnes* (SSJb 1502, avskr), 1553 *Räffuehålmen* (SmH 1553:15), 1562 *Hagaängh* (HH 13:1 s 72) – 5 G, 2 g.

SmH 1553 **1 fruj** (1553 Klas Åkesson /Tott/), 1554 (endast) **1 aoeuj**; läggs 1554 som ängsmark under Strömserums gård och redovisas sedan inte i årliga räntan.

1502 upptas i Sten Stures jordebok *Reffsnes,* som ingår i hans morgongåva till Ingeborg Åkesdotter (Tott). R ligger till kvarnen i Ålem och torde motsvara *Räffuehålmen* 1553 och *Hagaängh* 1562. (SSJb 1502)

1562 tilldöms Karl Holgersson (Gera) *Hagaängh,* som Gustav I lagt under Strömserums gård (HH 13:1 s 71 f; se Strömserum).

Rävemåla 1537 *i Ræffwamola* (SmH 1538:6) – 5 G, 2 g.
SmH **1 frt** (1553 Sten Eriksson /Leijonhufvud/).
1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok en gård, som ligger för en 'odel' och är 'väl byggd'. Åkerjorden består av svartmylla och ligger sidlänt. Utsädet är 4,5 tunna och ängen ger 12 vinterlass hö. Gården har skog till gårdafång och vedbrand, gott mulbete och 'utrymme', litet fiske i Skarvesjö (*Skarffvasiön*). Räntan är 2 pund smör och 10 hästars fodring. (Ålems rd) (FoR 9)

Rössmåla 1537 *i Rødzmola* (SmH 1538:6), 1538 i *Rysmaala* (SmH 1538:4) – 5 G, 2 h.
SmH **1 aoeuj**. (Bäcketorps rd)
1 frt (1553 Axel Nilsson /Banér/, 1562 Ture Pedersson /Bielke/).
1538–41 har Gustav I en 'liten jord' (Bäcketorps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bäcketorp).
1553 ärver Margareta Pedersdotter (Bielke) ett torp, som räntar 1 pund smör och $\frac{1}{2}$ öre tunnepengar vid arvskifte efter Peder Turesson (Bielke, död 1520) och Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge, död 1520) och Anna Pedersdotter (Bielke, död 1551). Vid förnyat arvskifte 1559, då även jord efter Pernilla Nilsdotter (Sparre av Ellinge, död före 1557) och Margareta (död 1557) ingår, ärver Margaretas son Peder Axelsson (Banér) R. (Rött nr 298, ShSp 1559 12/3)

Sandbäckshult 1537 *i Sandbekshult* (SmH 1538:6) – 5 G, 3 f.
SmH 1540 (endast) **1 kyuj**, 1545 (endast) **1 pbuj**, 1553 **1 pbuj**, 1554 **1 aoeuj**; förlänad Germund Svensson (Somme) 1545–52.
1 fr (1553 Sten Eriksson /Leijonhufvud/).
1318 se Ålem.
1543 och 1545 se Ålem.
1550 har Ebba Eriksdotter (Vasa, död 1549) en gård, som ligger för en 'odel' och är väl byggd. Åkern består av

sandjord, som ligger högt och jämnt. Utsädet är 11 tunnor och ängen ger 20 vinterlass hö. Gården har god skog 'till all sin nytta', gott mulbete och 'utrymme', en humlegård om 1 pd, vidare 4 notvarp i *Starhölgom* (? Starrgölen) och en liten bäckkvarn. Räntan är 4 pund smör, 3 stockar och 10 hästars fodring. (Ålems rd) (FoR 9)

Sandslät 1538 *Saandsleet* (SmH 1538: 4) – 5 G, 1 g.
SmH **1 aoet**. (Bäcketorps rd)
1538–41 har Gustav I ett hemul, som 1541 har åker till 3 spannland, äng till 3 lass hö och god fämark (Bäcketorps rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9; se Bäcketorp).

Sjöboda 1520–talet *Siöboda* (E 2742) – 5 G, 2 g.
SmH **1 aoe**. (Äspedals rd)
1507 säljer Dorotea Knutsdotter (Banér) en gård till Peder Turesson (Bielke) (Äspedals rd) (K 3; se Äspedal).
1520–talet ärver Anna Pedersdotter (Bielke) en gård, som räntar 2 pund smör och 6 örtugar (E 2742; se Södra Bäckebo).
1538(?) återlöser Gustav I en gård från Anna Pedersdotter (Bielke) (K 3; se Äspedal).
1538–41 har Gustav I en gård med åker till 11 spannland (1539 12 spannland), äng till 26 lass hö (1539–40 20 lass, 1541 28 lass, varav 8 i **Klippingsengen*), god fämark och 5 mjärdar i Skarvesjö (*Skarffua siö*) (Äspedals rd) (SmH 1538: 4, 1540: 8, 1541: 11, AoE 9; se Äspedal).

***Skamrum** (nu Heders-) rum) 1502 *i Skwmeröön* (SSJb 1502, avskr), 1538 *i Skamrum* (SmH 1538: 5), 1553 *Skammerum* (SmH 1553: 15) – 5 G, 2 h – Hedersrum.
SmH 1538, 1541, 1553 (endast) **3 frt** (alla öde utom 1541 då två är öde) (1553 Klas Åkesson /Tott/ 2, Lars Turesson /Tre rosor/ 1); läggs 1553 som åker- och ängsmark under Strömserums gård och redovisas sedan inte i årliga räntan. Se Strömserum. S uppges 1558 (SmH 1558: 25) ligga vid prästgården.

1502 upptas i Sten Stures jordebok 4 gårdar, som ingår i hans morgongåva till Ingeborg Åkesdotter (Tott) (SSJb 1502; se Strömserum).

Skarvö 1510 (omkr) *Skarføø* (SkS, E 8928 f 47) – 5 G, 1 g – Skarvesjö.

SmH **1 frt** (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1510 (omkr) uppges i Nils Bossons (Grip) jordebok, att Nils Bosson har 'del uti' S (SkS, E 8928 f 47).

1520–talet ärver Ture Pedersson (Bielke) ett torp, som räntar 8 örtugar (E 2742; se Idhult).

1553/59 ärver Ture Pedersson (Bielke) ett torp, som räntar 1 pund smör (Rött nr 298, ShSp 1559 12/3; se Idhult).

1578 upptas i jordebok över Ture Pederssons (Bielke, död 1577) gods ett torp, som har 'tämmelig' skog och mulbete, åker till 3 tunnor, äng till 12 lass hö, humlegård till 1 pund och ett halvt kvarnfall vår och höst. Räntan är 1 pund smör, 3 hästar och 4 dagsverken. (Hundsmåla rd) (Rött nr 354)

Skinnaremåla 1460/70 *Skinnaramala* ... *Skynnaramala* (SFSS 40 s 74, 78) – 5 G, 2 g.

SmH **1 fr** (1553 Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).

1460/70 uppges att S, som räntar 5 pund smör, låg under Kråkerum redan i Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och Birgitta Abrahamsdotters (tjurhuvud, död 1415) tid (SFSS 40 s 74, 78; se Torsrum).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y S, som räntar 5 pund smör och 5 örtugar (RAp 25/1; se Kråkerum).

Skälleryd 1460/70 *Skelloriidh* (SFSS 40 s 78), 1515 *i Skellæryth* (SSJb 1515), 1520-talet *Skelleröd* (E 2742) – 5 G, 2-3 g.

SmH **1 aoe**. (Bäcketorps rd)

2 fr (1553 Anna Pedersdotter /Bielke/, 1554 Ture Pedersson /Bielke/).

1 fr (1553 Svante Stensson /Sture/).

1460/70 uppges att två gårdar, som vardera räntar 3 pund (?smör), låg under Kråkerum på Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och Birgitta Abrahamsdotters

(tjurhuvud, död 1415) tid (SFSS 40 s 78; se Torsrum).

1495(?)/1502 upptas i Sten Stures jordeböcker en gård (Bäcketorps rd) (SSJb 1502, 1515; se Bäcketorp).

1520–talet ärver Anna Pedersdotter (Bielke) två gårdar, som vardera räntar 3 pund smör (E 2742; se Södra Bäckebo).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Ålems rd) (AoE 9, K 1; se Bäcketorp).

1528 ärver Svante Sture en gård efter Sten Sture d y. Gården är centrum för Skälleryds rättardöme, som omfattar Svante Stures jord i Bäcketorp, Haraldsmåla, Hundhult och Häggemåla och som tillsammans räntar 3 mark, 5 skillingar och 1 vit (E 2739 f 7v).

1538–41 har Gustav I en gård med åker till 10 spannland, äng till 15 lass hö, god ollonskog och fämark i Skäppentorps skog, $\frac{1}{2}$ ålverke och gott fiske i Alsterån (*Alstrann*) och i Norregöl (*Norregiöll*) (Bäcketorps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bäcketorp).

1551 förlänar Gustav I en 'kronogård' (= aoe) till fogden Olof Jönsson (GR 22 s 281).

1553/59 ärver Ture Pedersson (Bielke) två gårdar, som räntar vardera 3 pund smör och 5 örtugar (Rött nr 298, ShSp 1559 12/3; se Idhult).

1578 upptas i jordebok över Ture Pederssons (Bielke, död 1577) gods två gårdar, som vardera har ekskog i allmänningsskog ('felets skog') till 5 svin, god timmer-, ved- och näverskog, gott mulbete, åker till 6 tunnor, äng till 12 lass hö, humlegård till 1 pund resp 12 mark. Räntan är för var och en 3 pund smör, 5 örtugar, 6 hästar, 7 dagsverken och fodernöt. (Hundsmåla rd) (Rött nr 354)

Skälleryds rättardöme – se ovan 1528.

Skäppentorp 1460/70 *Skepnotorp* (SFSS 40 s 78), 1515 *Skypnætorp* (SSJb 1515) – 5 G, 3 g.

SmH **1 aoe**. (Bäcketorps rd)
1 fr (1553 Ture Pedersson /Bielke/).

1460/70 uppges att en gård i S, som räntar 6 pund (?smör), låg under Kråkerum i Ture Stenssons (Bielke, död 1425) och Birgitta Abrahamsdotters (tjurhuvud, död 1415) tid (SFSS 40 s 78; se Torsrum).

1495(?)/1502 upptas i Sten Stures jordeböcker en gård (Bäcketorps rd) (SSJb 1502, 1515; se Bäcketorp).

1520—talet ärver Anna Pedersdotter (Bielke) en gård, som räntar 6 pund smör (E 2742; se Södra Bäckebo).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Ålems rd) (AoE 9, K 1; se Bäcketorp).

1538—41 har Gustav I en gård med åker till 18 spannland, äng till 20 lass hö — 15 av gärdesslätten och 5 *i Bodhahwenn* (= ?Venarna) — god fämark, skavelskog i Skäppentorps skog, $\frac{1}{2}$ ålverke och annat gott fiske i Alsterån (*Alstrann*) samt en mjärde i Söregöl (*Södragiöll*) (Bäcketorps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bäcketorp).

1553/59 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 6 pund smör (1559 5 pund) och 5 örtugar (Rött nr 298; ShSp 1559 12/3; se Idhult).

1578 upptas i jordebok över Ture Pederssons (Bielke, död 1577) gods en gård, som har ekskog i allmänningsskogen ('felet skog') till 5 svin, timmer-, näver- och vedskog, gott mulbete, åker till 10 tunnor, äng till 20 lass och 'litet' fiske i Ålem å (*i Ålim åå* = Alsterån). Räntan är 5 pund smör, 5 örtugar, 6 hästar, 7 dagsverken och fodernöt. (Hundsmåla rd) (Rött nr 354)

Slät

1537 *i Sleth* (SmH 1538:6) — 5 G, 2 h.

SmH **1 fr** (1553 öde) (1553 Lars Turesson /Tre rosor/), 1554 (endast) **1 aoe**; läggs 1554 som åker- och ängsmark under Strömserums gård och redovisas sedan inte i årliga räntan. Se Strömserum.

Slätö

Se Strömserum 1553.

Solberga

1537 *i Solbergha* (SmH 1538:6) — 5 G, 3 h.

SmH **1 pb**, 1554 **1 aoe**; förlänad Germund Svensson (Somme) 1545—52.

3 fr (1553 Svante Stensson /Sture/), 1555 **3 aoe**.

1318 se Ålem.
1543 och 1545 se Ålem.
1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok tre gårdar: en 'synnerst i byn', en närmast 'den synnersta' – båda 'välbyggda' – och en – 'passligt byggd' – närmast 'den nordesta'. De har vardera byggningstomt med 48 alnars bredd, åker, som består av sandjord och klapperjord (sand och stenblandad jord = 'ond sädesjord') med ett utsäde på 6,5 tunnor, äng till 12 vinterlass hö, litet mulbete och 'utrymme'. Den synnersta gården har litet ekskog och dess åkerjord uppges ligga högländ och 'dalfällt'. De andra två gårdarna har fiskevatten i öppna havet. Räntan är för var och en 2 pund smör och 10 hästars fodring. (Ålems rd) (FoR 9)

Stonäs 1502 *i Stodenes* (SSJb 1502, avskr), 1537 *i Stodanes* (SmH 1538:6), 1538 *i Stoaness* (SmH 1538:5) – 5 G, 2 h.
SmH **1 fr** (1553 Anna Klemetsdotter /Hogenskild/), 1554 (endast) **1 aoe**; läggs redan 1553 som åker- och ängsmark under Strömserums gård och redovisas efter 1554 inte i årliga räntan. I S har Strömserums gård en humlegård. Se Strömserum.
1502 upptas i Sten Stures jordebok en gård, som ingår i hans morgongåva till Ingeborg Åkesdotter (Tott) (SSJb 1502; se Strömserum).
1562 tilldöms Anna Klemetsdotter (Hogenskild) vederlag för en gård, som Gustav I lagt under Strömserum (HH 13:1 s 73; se Strömserum).
1565 byter Anna Klemetsdotter (Hogenskild) bort en gård, som räntar 3 pund smör, till Erik XIV (E 2823; se Tålebo).

Strömserum 1312 *curias meas ... Strømsrum* (DS 1866) – 5 G, 2 h.
SmH 1538–53 **6 fr** (1553 Lars Turesson /Tre rosor/ 3, Klas Åkesson /Tott/ 1, Åke Bengtsson /Färla/ 1, Anna Klemetsdotter /Hogenskild/ 1).
S överförs 1553 till kungens arv och eget och omvandlas till avelsgård. Åren 1553–54 byggs lada, fähus, stall, ett spannmålshus och fyra stugor, varef-

ter man på **Castellholm* börjar uppföra 'den stora byggningen, där gården skall stå'.

Avelsgården har 1553–60 följande *åkrar*: från 1553 i S (1555 betecknade 'stora' och 'lilla', 1560 'östra' och 'västra'), Stonäs (till och med 1557), Äspedal och i 'Prästgärdet' (från 1558 uppdelat i 'stora' och 'lilla'), som 1553 uppges ligga vid prästgården; från 1554 i Gäddenäs (till och med 1557), Slät (till och med 1559) och 'Patalyckan'; från 1555 i Bäcketorp ('östra' och 'västra'), Korpemåla (till och med 1557), Rumpekulla (till och med 1558) och *Skamrum (till och med 1559), från 1559 i Torsrum och (två) 'patatomter'. Avelsgården har under samma tid följande *ängar*: från 1553 i Strömserum (från 1555 betecknade 'stora' och 'lilla', 1559 'östra' och 'västra'), Stonäs och i 'Prästgärdet' (från 1557 betecknade 'stora' och 'lilla'); från 1554 i Gäddenäs, Slät och Räflashagen; från 1555 i Bäcketorp ('östra' och 'västra'), Korpemåla (till och med 1558), Rumpekulla och *Skamrum och från 1560 i Torsrum.

Avelsgården har under samma tid två *tullkvarnar* i Ålem och *humlegårdar* i Strömserum (3), Stonäs (1), från 1557 även i Bäcketorp (1) och Korpemåla (1) samt *ollonskog* i Gäddenäs.

Under S ligger vidare följande öar, där gårdens kalvar uppges beta från 1557: Furön (Döderhults sn, från 1554), Bovön (*Boo öö*), Ekö (*Ekööö*), Grytön (*Gryth öö*), Överste ö (*Quaste öö*), Slätö (*Slätt öö*), Saltor (*Salthööö*), Väderön (*Väröö*), Örsnäseön (*Örsnes öö*). Till S hör slutligen följande *skär*: Ekleskär (*Eckle*), Eneskär (*Ene*), Grimmeskär (*Grym*), Kalveskär (*Kalff*), Korsskär (*Kors*), **Preste*(skär), *Rös*(-skär) (?Rögrundet), Stångskär (*Stånge*), **Tall*(-skär) och Ängeskär (*Enghie*), från 1557 **Bockeskär*. (SmH 1553:9, 1554:10, 1555:5, 1556:18, 1557:12, 1558:25, 1559:6, 1560:9)

1312 sätter Ingrid Svantepolksdotter (Svantepolk Knutssons ätt) sin gård S som säkerhet för att lösa olika testamentsgåvor (DS 1866; se Döderhult, Döderhults sn).

1438 omtalas väpnaren Peder Nilsson i S (Hadorph II s 127).

1453 ärver Birgitta Stensdotter (Bielke) 'S och alla de gods där under ligga' vid arvskifte med systern Katarina och halvbrodern Karl Knutsson (Bonde) efter föräldrarna Sten Turesson (Bielke, död 1431) och Margareta Karlsdotter (Sparre av Tofta, död 1428) och efter faderns andra hustru Agneta Eriksdotter (Krummedige, död 1452/53) (ShSp 1453 7/6, LuSS s 13–20). På en lapp från 1470-talet(?), instucken i en räkenskap för sätesgården Fågelvik i Tjust (C 15 fol 1 b), vilken Kristina Karlsdotter (Bonde, död 1492) ärvt efter sin far Karl Knutsson (Bonde, död 1470), står att läsa: 'Item till minnes om 160 nobler, som min far, Gud hans själ nåde, löste Strömserum och Strömserums ägor igen av herr Nils arvingar'. Med 'min far' avses sannolikt Karl Knutsson och 'herr Nils' torde vara Nils Erengislesson (Hammersta-ätten, död 1440), som Sten Turesson 1419 var skyldig 100 nobler och 200 mark. (SD 2634, LuSS s 8 f, 11)

Tabell: Sten Stures morgongåva till Ingeborg Åkesdotter (Tott) enligt SSJb 1502

	enheter	smör pd	får	ko	övrigt
Granshult	1	1,5	½	1[1]	
Gäddenäs	1	3,5	1	1[2]	
	2	3,5	1	1[2]	
	3	2	½	1[2]	
Lövö	1	3	1	1[3]	
	2	3	1	1[3]	
	3	3	1	1[3]	
Nyebo	1	2,5	1	1[4]	
	2	2,5	1	1[4]	
	3	2,5	1	1[4]	
Nyemåla	1	1,5	½	1[1]	
	2	1,5	½	1[1]	
	3	1,5	1	1[3]	
	4	1	½	1[2]	
Pata[10]	–	–	–	–	

	en-heter	smör pd	får	ko	övrigt
Ramsås	1	2,5	1	1[1]	
	2	2,5	1	1[5]	
Räflashagen	1	2	–	–	
Råsnäs	1	2,5	1	1[5]	
	2	2,5	1	1[5]	
	3	2,5	1	1[5]	
*Skamsrum	1	4	1	1[6]	
	2	4	1	1[6]	
	3	4	1	1[6]	
	4	3	1	1[6]	
Stonäs	1	3	1	1[2]	
Strömserum	1	9,5	–	–	
(huvudgård)	2	9,5	–	–	
	3	3,5	1	1[7]	
	4	3,5	1	1[7]	1 pd ål[8]
	5	3,5	1	1[7]	
	6	3,5	1	1[7]	
	hage	0,5	–	–	
Tålebo	1	3,75	1	1[4]	
	2	3,75	1	1[9]	
	3	3,75	1	1[9]	
	4	3,75	1	1[9]	
	5	3,75	1	1[9]	
Väderö	ö	–	–	–	1 fj ål
Ålem	kvarn	–	–	–	tullmjöl

Förkortningar: pd = pund, fj = fjärding

[1] Dessa fyra gårdar ger 1 ko tillsammans varje år. [2] Dessa fem gårdar ger 1 ko tillsammans varje år. [3] Dessa fyra gårdar ger 1 ko tillsammans varje år. [4] Dessa fyra gårdar ger 1 ko tillsammans varje år. [5] Dessa fyra gårdar ger 1 ko tillsammans varje år. [6] Dessa fyra gårdar ger 1 ko tillsammans varje år. [7] Dessa fyra gårdar ger 1 ko tillsammans varje år. [8] Från skären. [9] Dessa fyra gårdar ger 1 ko tillsammans varje år. [10] Troligen ingår även Pata, där 37 ränteskyldiga är noterade. Se Pata.

1472 ärver Sten Sture d ä S och underlydande gods efter modern Birgitta Stensdotter (Bielke, död 1461–64) (LuSS s 21–25). Sten Sture är sedan 1466 gift med Ingeborg Åkesdotter (Tott), till vilken han ger S och underlydande gods i morgongåva (LuSS s 21 f). Till dessa gods har uppenbarligen hört den landbojord nära S i Ålems sn, vilken upptas i Sten Stures jorde-

bok 1502 (SSJb 1502 s 62 ff), men saknas i jordeboken från omkring 1495 (SSJb 1515 f 8v). Det är jord i Granshult, Gäddenäs, Lövö, Nyebo, Nyemåla, Pata, Ramsås, Råsnäs, Räflashagen, *Skamrum, Stonäs, Tålebo och Ålem. Se vidstående tabell.

1502 upptas S som huvudgård i Sten Stures jordebok och är uppdelad på två större och fyra mindre gårdar samt en hage. Till de två stora gårdarna ligger Bovön, Överste ö (*Öffwasteöö*), Örsnäseön, som utnyttjas till mulbete, och Väderön samt Bovöfjärden, 'som deras eget fridlysta vatten är'. Till de fyra mindre gårdarna ligger Bölingsö, Ekleskär, Kalveskär, Korsskär, Stångskär ('Stånge småskär') och Stora och Lilla Törngrundet ('små Torneskär'). (SSJb 1502 f 62 ff)

1506 uppges att S blivit bränt av danska trupper (BSH 5 s 91; se Pata).

1515 omtalas S kapell (*Capella Strömssrum*) i en förteckning över kapell i Linköpings stift, betecknade 'capelle non curate', dvs kapell där själavård inte utövas (Kh 54 s 109, SRS III:2 s 295 f). På 1550-talet omtalas en gårdens kaplan (SmH 1555: 5).

1523 förlänar Gustav I S till Lars skrivare. S är uppenbarligen tillfälligt indragen till kronan. (GR I s 170)

1552 skriver Gustav I till Åke Bengtsson (Färla) att han vill byta till sig den gård Åke har i S och de andra gårdar som andra adelsmän har där (GR 23 s 344).

1553 övertar Gustav I S och uppmanar 1554 Nils Pedersson (Silfversparre), fogde i Handbörd och Stranda hdr, att bygga S gård 'nedanför Patagöl' vid vattnet så att 'man kunne komma med båt där upptill' (SmH 1553: 9, GR 24 s 504 f).

1554 förvaras på S ett stort antal textilier, som dragits in från Fliseryds, Mönsterås och Ålems kyrkor, sannolikt även från närliggande kapell eller andra kyrkor. I gårdens inventarier upptas 17 mässärkar (albor) — 15 gamla — 18 gamla mässhakar, 6 korkåpor — 3 gamla, 2 blå (i sammet) och 1 röd i sammet med breda guldbårder — 1 röd mantel, 4 handkläden (handlin), 12 gamla altarbrun, 21 gamla altarkläden, 1 'dödefana', ett gammalt engelskt täcke 'med blått och grönt' och 16 örngottsvar (SmH 1554: 10).

1555 uppmanar Gustav I fogden Nils Hundeberg på Strömserum att 'upprätta' byggningen på **Castele holmen*, 'eftersom det är omöjligt att uppföra samma byggning på S' (GR 25 s 179).

1558 uppmanar Gustav I Sten Eriksson (Leijonhufvud) att sända honom ett register, dels över de gods vid S som kungen fått av herr Sten, dels på vad herr Sten begär i vederlag (GR 28 s 33).

1559 svarar Gustav I att 'de gods och gårdar' Sten Eriksson begär i Döderhults sn i vederlag för gods i Ålems sn kan han inte avstå ifrån, därför att de ligger under S och 'så när och väl belägna är' (GR 29 s 100).

1562 tilldöms Karl Holgersson (Gera) vederlag för en gård och ström i S, jord i Granshult, Lövö, Nyemåla, Ramsås, Räflashagen och en kvarn i Ålem. Vidare tilldöms Anna Klemetsdotter (Hogenskild) vederlag för en gård i S, jord i Gäddenäs, Nyemåla, Stonäs och Tålebo. I båda fallen gäller det vederlag för jord, som Gustav I lagt under S och som en gång tillhört Ingeborg Åkesdotters (Tott) morgongåva. (HH 13:1 s 71 ff; jfr Bäcketorp)

1565 byter Anna Klemetsdotter (Hogenskild) bort en gård, som räntar 3,5 pund smör, till Erik XIV (E 2813; se Tålebo).

1572 tillfaller sätesgården S med alla underlydande gods i Ålems sn och på Öland Johan III vid arvskifte med bröderna Karl och Magnus (HH 1 s 44).

***Säterdælz hörffwe** Se Bäcketorp.

Stångskär Se Strömserum.

Torsrum 1461 *i Toorsrwm* (SFSS 40 s 14) – 5 G, 2 h.

SmH **4 fr** (1553 Ture Pedersson /Bielke/ 1, Karl Holgersson /Gera/ 2, Ture Trolle 1), 1558–59 (endast) **4 aoe**; byn läggs 1559 under Strömserums gård som åker och ängsmark och redovisas inte i årliga räntan 1560. Se Strömserum.

1460/70 uppges att 'T ägo' (en gård, två hemul och en kvarn) låg under Kråkerum i Ture Stenssons (Bielke,

död 1425) och Birgitta Abrahamsdotters (tjurhuvud, död 1415) tid. Under Kråkerum låg också jord i Bäcketorp, Gunnarsmåla, Haraldsmåla, Häggemåla, Rumpekulla, Skinnaremåla, Skälleryd, Skäppentorp. Egendomarna har fru Birgitta ärvt efter sin far Abraham Brodersson (tjurhuvud, död 1410), som fått dem i pant av Offe Nilsson (sparre), som slagit ihjäl en kvinna i Kalmar. Abraham Brodersson hade varit hövitsman på Kalmar slott 1403–05. Räntan uppges för gården vara '$\frac{1}{4}$ av allt', för ett hemul 2 pund (?smör), för det andra hemulet saknas uppgift, medan en kvarn gör 'tullskifte'. (SFSS 40 s 78)

1461 uppges att Ture Turesson (Bielke) har en landbo i T, och att Jöns Botolfsson i T skall ränta 4 spann råg och 6 spann korn till Kråkerum (SFSS 40 s 14, 73, 78).

1495 ger Peder Turesson (Bielke) bl a T, som räntar 10 spann malt, i morgongåva till sin hustru Karin Nilsdotter (Sparre av Ellinge) (RAp 25/11).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y en enhet, som räntar 4 spann mjöl och 6 spann malt (RAp 25/1; se Kråkerum, Mönsterås sn).

1520–talet ärver Ture Pedersson (Bielke) en kvarn (E 2749; se Idhult).

1553/59 ärver Ture Pedersson en kvarn och en gård, som räntar 4 spann mjöl, 6 spann malt resp 4 spann tullmjöl (Rött nr 298; ShSp 1559 12/3; se Idhult).

1562 tilldöms Ture Pedersson (Bielke) vederlag för en gård och kvarn, som Gustav I lagt under Strömserums gård (HH 13:1 s 76; se Bäcketorp).

Tålebo 1502 *i Tullebode* (SSJb 1502, avskr), 1537 *i Tuluboda* (SmH 1538:6) – 5 G, 3 g.

SmH **2 pb**, 1555 **2 aoe**; förlänade Germund Svensson (Somme) 1545–52.

1 pbt, 1555 **1 aoet**; förlänad Germund Svensson (Somme) 1545–52.

4 fr, (1553 Anna Klemetsdotter /Hogenskild/), 1554 **4 aoe**.

2 fr (1553 Klas Åkesson /Tott/), 1554 **2 aoe**.

1 frt (1553 Klas Åkesson /Tott/), 1554 **1 aoet**.

1318 se Ålem.
1502 upptas i Sten Stures jordebok 5 gårdar, som ingår i hans morgongåva till Ingeborg Åkesdotter (Tott) (SSJb 1502; se Strömserum).
1543 och 1545 se Ålem.
1562 tilldöms Anna Klemetsdotter (Hogenskild) vederlag för fyra gårdar, som Gustav I lagt under Strömserum (HH 13:1 s 73; se Strömserum).
1565 byter Anna Klemetsdotter (Hogenskild) bort fyra gårdar, som var och en räntar 3,75 pund smör, samt jord i Gäddenäs, Nyemåla, Stonäs och Strömserum till Erik XIV mot jord i Finland (E 2813, HH 4 s 368).

Vitemåla
1356 *halffan Hwitamala* (DS 5522) – 5 G, 1 h.
SmH **1 fr** (1553 Jon Elofsson /Barkestorps-ätten/).
1356 byter Jon Tjälvesson (kors) till sig halva V av Magnus Håkansson (Bergkvara-ätten) mot jord i Nöbbele, Vederslövs sn (DS 5522).
1496 säljer Birgitta Kristiernsdotter (Oxenstierna) en gård, som räntar 3,5 pund smör och 18 vita, och vidare jord i Hullingsmåla och Korpemåla, denna sn, samt jord på Öland, till Bengt Ryning (RApp 20/5).

Väderön (Stora och Lilla)
1292 *Wæderø* (A 9 f 169 avskr, DS 1078) – 5 g, 2 i.
1292 byter Svantepolk Knutsson (Svantepolk Knutssons ätt) bort jord till hospitalet 'Norrabygd', som bland annat får jord i Lilla Oknebäck, Mönsterås sn, utom tre öar nämligen V och Lövö, denna sn, och Oknö, Mönsterås sn (DS 1078).
1502 och på 1550-talet upptas V som del av godset under Strömserum (SSJb 1502, SmH; se Strömserum).

Ålem
1312 *curias meas ... Alem* (DS 1866), 1550 *Ålhemma kirkieby* (FoR 9) – 5 G, 2 h.
SmH 1540 (endast) **1 kyuj**, 1547–54 **2 kyuj** (öde 1550–51), 1555 (endast) **2 aoeuj**; läggs 1555 under Strömserums gård och redovisas sedan inte i årliga räntan. **2 pb**, 1554 **2 aoe**; förlänade Germund Svensson (Somme) 1545–52.
1538–52 **1 pbkvarn**, 1553 (endast) **1 aoekvarn**; för-

länad Germund Svensson (Somme) 1545–52 och läggs 1553 under Strömserums gård och redovisas sedan inte i årliga räntan.

3 fr (1553 Svante Stensson /Sture/), 1555 **3 aoe**; en av gårdarna uppges 1550 och 1556 vara klockarboställe.

1538 **1 frt**, 1545 **1 fr**, 1553 **1 frt** (1553 Svante Stensson /Sture/), 1555 **1 aoet**.

3 fr (1553 Sten Eriksson /Leijonhufvud/).

1538, 1541 (endast) **1 frt**.

1553 (endast) **1 fr** (Svante Stensson /Sture/) ('prästgården'); läggs 1553 under Strömserums gård.

1538–53 **3 frkvarn** (1553 Klas Åkesson och Jöran Åkesson /Tott/, Ture Pedersson /Bielke/; läggs 1553 under Strömserums gård och redovisas sedan inte i årliga räntan. En kvarn rivs 1560, en repareras 1559/60 och uppges då ha 2 par stenar.

1553/54 (endast) **1 fräng** (Svante Stensson /Sture/); ängen ligger intill 'prästgården' och ligger redan 1553 som ängsmark under Strömserums gård. Se Strömserum.

1312 sätter Ingrid Svantepolksdotter (Svantepolk Knutssons ätt) sin gård Å som säkerhet för lösande av olika penninggåvor i sitt testamente (DS 1866; se Döderhult).

1318 anslår hertiginnorna Ingeborg och Ingeborg, änkor efter hertigarna Erik och Valdemar, bl a en gård (curia) i Å med allt vad därtill hör till instiftande av en prebenda i Linköpings domkyrka (DS 2163). Till curian hör uppenbarligen den jord som på 1540-talet redovisas som prebendejord i Smålands handlingar. Det gäller jord på elva platser i Ålems sn: förutom i Ålems by jord i Blomstermåla, Norra Bäckebo, Gissemåla, Granshult, Ingemåla, Kaggetorp, Lövö, Nyebo, Nyemåla, Ramsås, Råsnäs, Sandbäckshult, Solberga, Tålebo och Århult.

Initiativet till prebendestiftelsen hade varit hertigarnas. I sitt testamente hade de förordnat om att ett kanonikat skulle instiftas i Linköping till deras åminnelse. Valdemar hade köpt gården i Å av Bo Nilsson

(Natt och Dag). Prebendan framträder vid mitten av 1300-talet som ett kanonikat och kallas efter sin huvudgård Ålems eller efter sitt altare i Linköpings domkyrka Resurrectionis (Uppståndelsens) kanonikat (SEL s 421, KaHe 5 s 22).

1350 skiftar Peter, Ragvald och Filip Erengislesöner (Bonde) samt Nils Uddsson å sin hustru Ingeborg Erengisledotters (Bonde) vägnar arv efter sina föräldrar Erengisle Petersson (Bonde) och Bengta. Därvid får Filip en brorslott bestående av föräldrarnas ägolott i Å, i Kimramåla, Kråksmåla sn, samt Kianäs och Hohult, Älghults sn. (DS 4554, LaMV s 402, 480)

1378 ger Erengisle Sunesson (båt) en gård, för vilken mäster Jöns (= sannolikt kyrkoherden) räntar 2 mark pn, till Vadstena kloster (DN 8: 202; se Bäcketorp). Orten anges inte men ligger i Ålems sn. Möjligen avses Ålems prästgård, eftersom mäster Jöns innehar gården och prästgården tydligen var av frälsenatur enligt SmH 1553: 9.

1502 upptas i Sten Stures jordebok en kvarn, till vilken hör Räflashagen. De två enheterna ingår i hans morgongåva till Ingeborg Åkesdotter (Tott). (SSJb 1502; se Strömserum)

1520—talet ärver Ture Pedersson (Bielke) en kvarn (E 2742; se Idhult).

1543 förlänar Gustav I prebendegodset i Ålems socken till sin trotjänare Nils Jonsson i Klämna, Döderhults sn (GR 15 s 262). Prebendegodset utgörs av prebendejorden i Ålems by och i Blomstermåla, Norra Bäckebo, Gissemåla, Granshult, Ingemåla, Kaggetorp, Lövö, Nyebo, Nyemåla, Ramsås, Råsnäs, Sandbäckshult, Solberga, Tålebo och Århult.

1545 förlänar Gustav I det prebendegods i Ålem socken, som Nils Jonsson haft, till Germund Svensson (Somme) (GR 17 s 221, SmH 1545: 10 B).

1550 upptas i jordebok över Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) gods åtta gårdar i Å kyrkby. De är alla 'väl byggda' utom den åttonde, som är ett ödebol.

Två gårdar har vardera byggningstomt till 48 alnar, utsäde till 14 tunnor, äng till 26 vinterlass hö,

litet ekskog, mulbete och 'utrymme', humlegård till 1,5 pund, fiske i ån, två lanverkar utanför **Sweltebro*. Räntan är för var och en av de två 8 pund smör och 10 hästars fodring. En av gårdarna räntar dessutom ½ mark danska i ängspengar för **Drengia sprengian* och har dessutom Lindö, en 'liten holme' i Gissemåla fjärd. Holmen föder tre kalvar.

Fyra gårdar, varav en ligger österst i byn, har var och en byggningstomt till 45 alnar (en dock bara ?12 alnar), utsäde till 6,5 tunnor, äng till 14 vinterlass hö, litet ekskog, mulbete och 'utrymme', humlegård till ½ pund. Räntan är för var och en 3 pund smör och 10 hästars fodring. Två av gårdarna presterar 2 skillingar vardera i ängspengar för **Drengia sprengian*, som ger dem 1,5 vinterlass hö vardera.

För två gårdar uppges byggningstomten ligga för 'en odel'. En är ett ödebol och ligger 'mitt i byn'. Den är lagd under den andra gården, som ligger 'näst sunnan kyrkan'. Husen flyttades till den senare tomten 1546. Utsädet är för var och en 2,5 tunnor, ängen ger 8 lass hö till den ena men bara 1 lass till ödebolet. Den bebodda gården har dessutom en humlegård till 6 mark. Räntan är 1,25 resp 0,75 pund smör och 5 hästars fodring för var och en.

Åkerjorden uppges för samtliga gårdar bestå av sandjord ('örjord') och svartmylla eller lera och ligger sidlänt. (Ålems rd) (FoR 9)

1562 tilldöms Karl Holgersson (Gera) vederlag för en kvarn, som Gustav I lagt under Strömserums gård (HH 13:1 s 71 f; se Strömserum).

Två Ålems rättardömen omtalas. Ett omfattar 1526 Gustav I:s jord i Ålems sn. Se Bäcketorp. Ett andra Ålems rättardöme består 1550 av Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) efterlämnade gods i Blomstermåla, Norra Bäckebo, Flinsmåla, Gissemåla, Gnutskulla, Ingemåla, Kaggetorp, Njutemåla, Rävemåla, Sandbäckshult, Solberga, Ålem, Århult och Äspedal, Ålems sn, och Djupeträsk, Fröjdekulla, Klämna, Nynäs och Älö, Döderhults sn.

Århult 1537 *i Aarhult* (SmH 1538:6) – 5 G, 3 g.

SmH **2 pb**, 1554 **2 aoe** (öde 1545); förlänade Germund Svensson (Somme) 1545–52.

3 fr + **1 frt** (torpet öde 1538, 1544 och saknas 1545–46) (1553 Sten Eriksson /Leijonhufvud/).

5 fr (1 öde 1538, 3 öde 1557–58) (1553 Abraham Eriksson /Leijonhufvud/).

1318 se Ålem.

1543 och 1545 se Ålem.

1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok nio gårdar i Å, vilkas åkrar ligger höglänt och 'dalfällt' och består av sandjord. De har god skog 'till all nytta', gott mulbete och 'utrymme'.

I övrigt gäller att sex av gårdarna har var och en byggningstomt till 30 alnar, utsäde till 6 tunnor, äng till 12 vinterlass hö, räntan 3 pund smör och 10 hästars fodring. *En* av de aktuella gårdarna ligger 'nordest i byn', är illa byggd, har ett lanverke ovanför kvarnen och litet ekskog; *en* ligger 'österst och synnerst' i byn, är 'passligt byggd', har ett lanverke i **Twettareström,* en humlegård på 0,5 pund; *en* ligger 'näst de två västersta i byn', är 'passligt byggd', har ett lanestånd vid **Vordahwen,* humlegård till 2 pund och en halv liten bäckkvarn och litet ekskog; *en* ligger 'mitt i byn', är 'väl byggd' och har humlegård till 1 pund; *en* ligger 'väster i byn', är 'väl byggd', har ett lanestånd i Duveström (*Duffweström*); ytterligare *en* ligger 'väster i byn', är 'passligt byggd' och har humlegård till 0,5 pund.

Av de övriga gårdarna är två passligt byggda, har vardera byggningstomt till 48 alnar, utsäde till 8,5 tunnor, äng till 16 vinterlass hö och räntar 3,5 pund smör och 10 hästars fodring. En ligger 'näst den nordesta i byn' och har ett lanestånd 'näst ovanför **Wordahwen*'; en ligger 'synnerst i byn', har ett lanestånd i Duveström, humlegård till 2 pund och en halv liten bäckkvarn.

Den sista gården är 'passligt byggd' men liten, har en byggningatomt, som ligger för en 'odel', utsäde till 1 tunna och 2 skäppor, äng till 4 vinterlass hö och

humlegård till 0,5 pund. Räntan är 1 pund smör och 5 hästars fodring. (Ålems rd) (FoR 9)

Åslemåla 1520–talet *Åsslemåla* (E 2742) – 5 G, 2 g.

SmH **1 aoe** + **1 aoe**, 1545 **1 aoet**. (Äspedals rd)
1539/40 (endast) **1 aoet**. (Äspedals rd)

1507 säljer Dorotea Knutsdotter (Banér) två gårdar och ett torp till Peder Turesson (Bielke) (Äspedals rd) (K 3; se Äspedal).

1520–talet ärver Anna Pedersdotter (Bielke) en gård och ett torp, som räntar 2 pund smör, 6 örtugar resp 1 pund smör, 3 örtugar (E 2742; se Södra Bäckebo).

1538(?) återlöser Gustav I två gårdar och ett torp från Anna Pedersdotter (Bielke) (K 3; se Äspedal).

1538–41 har Gustav I två gårdar och ett hemul (1539–40). Gårdarna har åker till 10 spannland vardera (12 spannland för den ena 1541) – hemulet till 5 spannland –, äng till 20 lass hö (1541 22 lass) och 10 lass (1539/40 20 lass, 1541 15 lass) – hemulet till 7 lass – och vidare tre mjärdar i Skarvesjö (*Skarffwa siö*) för den ena gården och gott fiske i Skarvesjö för den andra. Alla tre har god fämark. (Äspedals rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Äspedal)

Äleviken 1550 *Elewiken* (FoR 9) – 5 G, 1-2 h – se Äspedal.

Ängeskär Se Strömserum 1553.

Äspedal 1499 *vdj Espedall* (NRKb:8, avskr), 1520–talet *Æspedall* (E 2742) – 5 G, 2 h.

SmH **7 aoe** (1 öde 1539, 2 öde 1544–47, 1551, 1554 och 3 öde 1550). (Äspedals rd)
3 fr, 1551 **4 fr** (3 öde 1538, 1541, 1 öde 1545), 1553 (endast) **4 aoe**; läggs 1553 som åker- och ängsmark under Strömserums gård och redovisas sedan inte i årliga räntan. Se Strömserum.
Tre ägare av de fyra frälsegårdarna kan 1553 identifieras: Svante Stensson /Sture/, Ture Pedersson /Bielke/ och Nils Ryning.

1499 ärver Bengt Ryning efter sina föräldrar Erik Ryning och Kristina Eriksdotter (Urup) norra gården i Ä vid

Dorotea Knutsdotters (Banér) (1507) och Gustav I:s (1538–41) gods i Äspedals rd

	enh	1507 ränta	1538/39 ränta	1540 ränta	1541 ränta
Boda	1	4 pd smör, 4 sk, 2 v	4,5 pd smör, 4 fh	4,5 pd smör, 4 fh, 1 fls	4,5 pd smör, 4 fh, 2 hh
	2	1 pd smör, 2 sk	1,5 pd smör, 2 fh	1,5 pd smör, 2 fh	1,5 pd smör, 2 fh, 1 hh
Brunsmåla	1	5 sk, 1 v	1,5 pd smör, 2 fh	1,5 pd smör, 2 fh	1,5 pd smör, 2 fh, 1 hh
Bäckebo, Södra	1	3 pd smör, 4 sk, 2 v	4 pd smör, 4 fh	4 pd smör, 4 fh, 1 fls	4 pd smör, 4 fh, 2 hh
	2	3 pd smör, 4 sk, 2 v	4 pd smör, 4 fh	4 pd smör, 4 fh, 1 fls	4 pd smör, 4 fh, 2 hh
	3	2 pd smör, 2 sk	1,5 pd smör, 2 fh	1,5 pd smör, 2 fh, 1 fls	1,5 pd smör, 2 fh, 1 hh
Hullingsmåla	1	3 pd smör, 4 sk, 2 v	3,5 pd smör, 4 fh	3,5 pd smör, 4 fh, 1 fls	3,5 pd smör, 4 fh, 2 hh
Kläppetorp	1	–	1 pd smör[2]	1 pd smör, 2 fh	1 pd smör, 2 fh, 1 hh, 1 fls
Lindersmåla	1	2 pd smör, 4 sk	2,5 pd smör, 4 fh	2,5 pd smör, 4 fh, 1 fls	2,5 pd smör, 4 fh, 2 hh
Njutemåla	1	2,75 pd smör, 6 fy	3 pd smör, 4 fh	3 pd smör, 4 fh, 1 fls	3 pd smör, 4 fh, 2 hh
	2	2,8 pd smör, 4 sk, 2 v	3 pd smör, 4 fh	3 pd smör, 4 fh, 1 fls	3 pd smör, 4 fh, 2 hh
	3	1 pd smör, 2 sk	1,5 pd smör, 2 fh	1,5 smör, 2 fh, 1 fls	1,5 pd smör,2 fh, 1 hh
Rya	1	5 sk, 1 v	1 pd smör, 2 fh	1 pd smör, 2 fh, 1 fls, 1 ask ho	1 pd smör, 2 fh, 1 hh
Sjöboda	1	2 pd smör, 4 sk	2,5 pd smör, 4 fh	2,5 pd smör, 4 fh, 1 fls	2,5 pd smör, 4 fh, 2 hh
Åslemåla	1	2 pd smör, 4 sk	2 pd smör, 4 fh	2 pd smör, 4 fh, 1 fls, 1 ask ho	2 pd smör, 4 fh, 2 hh
	2	1 pd smör, 2 sk	2,5 pd smör, 4 fh	2,5 pd smör, 4 fh, 1 fls	2,5 pd smör, 4 fh, 2 hh
	3	1 pd smör	1 pd smör, 2 fh[2]	1 pd smör, 2 fh	–
Äspedal	1	6 pd smör, 2 sk	6,5 pd smör, 4 fh	6,5 pd smör, 4 fh	6,5 pd smör, 4 fh, 2 hh
	2	3 pd smör, 2 sk	3,5 pd smör, 4 fh	3,5 pd smör, 4 fh, 1 fls	3,5 pd smör, 4 fh, 2 hh
	3	3 pd smör, 2 sk	3,5 pd smör, 4 fh	3,5 pd smör, 4 fh, 1 fls	3,5 pd smör, 4 fh, 2 hh
	4	3 pd smör, 4 sk	3,5 pd smör, 4 fh	3,5 pd smör, 4 fh	3,5 pd smör, 4 fh, 2 hh
	5	3 pd smör, 2 sk	3,5 pd smör, 4 fh	3,5 pd smör, 4 fh	3,5 pd smör, 4 fh, 2 hh
	6	6 pd smör, 4 sk[3]	3,5 pd smör, 4 fh	3,5 pd smör, 4 fh	3,5 pd smör, 4 fh, 2 hh
	7		3,5 pd smör, 4 fh	3,5 pd smör, 4 fh	3,5 pd smör, 4 fh, 2 hh

Källor: SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9

Förkortningar: fh = fogdehästar, fls = fläsksida, fy = fyrkar, h = hästar, hh = husbondehästar, ho = honung, pd = pund, sk = skillingar, v = vit

[1] Fodringen först 1539. [2] Ej med 1538. [3] Betecknas ödebol 1507.

Pata. Gården räntar 4 pund smör och 6 örtugar. (NRKb nr 8; se Norra Fagerhult, Fliseryds sn)

1507 säljer Dorotea Knutsdotter (Banér) sju gårdar, varav två är öde, till Peder Turesson (Bielke) (Äspedals rd) (K 3; se vidstående tabell).

1520–talet ärver Anna Pedersdotter (Bielke) en gård, som räntar 3 pund smör, och Ture Pedersson (Bielke) 6 gårdar, varav fem vardera räntar 3 pund smör och 3 örtugar och en 6 pund smör och 7 örtugar (E 2742; se Södra Bäckebo och Idhult).

1538(?) återlöser Gustav I sju gårdar i Ä och infogar dem i arv och eget (K 3; se nedan Äspedals rd).

1538–41 har Gustav I sju gårdar, varav den sjunde betecknas ödebol 1539. Den första har åker till 20 spannland och äng till 20 lass hö (1541 36 lass), de övriga har åker till 10 spannland och äng till 10 lass vardera. Samtliga har 'nätt' ollonskog, god fämark och gott fiske i saltsjön. Därtill har första gården tre ålgårdar vid Saltor (*Saltönn*), den andra en ålgård vid Saltor (*Saltöordth*), två mjärdar i *Birkeness* (?vid Berkeviken) och en mjärde vid **Horssholmen*. Den fjärde, femte och sjätte gården har var sin ålgård vid Eknehammarsö (*Eknahammarsö, Eknehambraöö*), den sjunde vid **Skagagård*. Räntan framgår av bifogad tabell. (Äspedals rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9)

1550 upptas i Ebba Eriksdotters (Vasa, död 1549) jordebok en gård, som är nyuppbyggd och ligger intill den 'synnersta' gården i byn. Byggningstomten är 60 alnar bred. Åkern består av sandjord ('örjord') och ligger högländ och 'dalfällt'. Utsädet är 3,5 tunna. Ängen ger 10 vinterlass hö. Gården har god skog till gårdafång och vedbrand, 'litet' ekskog, 'skarpt' mulbete, 'litet utrymme', nätfiske och stödjefiske i Älviken och en liten ålbro innanför Saltor (*Saltön*). Då gården var bebyggd, var räntan 4 pund smör, men Ebba Eriksdotter har givit sex års frihet till bonden, som nu suttit ett år. Räntan anges till 2 pund smör och 10 hästars fodring. (Ålems rd) (FoR 9)

1553/59 ärver Ture Pedersson (Bielke) en gård, som räntar 3 pund smör (Rött nr 298, ShSp 1559 12/3; se Idhult).

1562 tilldöms Ture Pedersson (Bielke) vederlag för en gård, som Gustav I lagt under Strömserum (HH 13: 1 s 76; se Bäcketorp).

Äspedals rättardöme omfattar 1507, då Dorotea Knutsdotter (Banér) säljer det till Peder Turesson (Bielke, död 1520), jord i Boda, Brunsmåla, Södra Bäckebo, Hullingsmåla, Kläppetorp, Lindersmåla, Njutemåla, Rya, Sjöboda, Åslemåla och Äspedal, Ålems sn. Rättardömet ärvs på 1520-talet av Ture Pedersson (Bielke) och Anna Pedersdotter (Bielke), men återlöses omkring 1538 av Gustav I, som förvärvat återköpsrätten av sin kusin Birgitta Kristiernsdotter (Vasa), dotter till Dorotea Knutsdotter (Banér) och Kristiern Johansson (Vasa). (K 3, GiOV s 701) Åren 1538–52 omfattar rättardömet samma jord som 1507 med tillägg för jord i Flinsmåla 1551 och 1552.

Ödebo

1378 *aff Ødhebodhom* (RAp 23/4), 1460/70 *Ödebodha* (SFSS 40 s 74) – 5 G, 2 g.

SmH **1 ky**, 1545 **1 kyt**, 1555 **1 aoet**.
1 aoe (öde 1551). (Bäcketorps rd)
1557 **1 aoeuj**; köpt från skatten och lagd till aoegården.
1 fr (1553 Måns Johansson /Natt och Dag/, 1557 Johan Åkesson /Natt och Dag/).
1 frt (1553 Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).

1378 ger Erengisle Sunesson (båt) två enheter, som vardera räntar 9 öre, till Vadstena kloster (DN 8: 202; se Bäcketorp).

1460/70 uppges att en gård, som räntar 2 pund (?smör), ligger under Kråkerum (SFSS 40 s 74).

1495(?)/1502 upptas i Sten Stures jordeböcker en gård (Bäcketorps rd) (SSJb 1502, 1515; se Bäcketorp).

1500 ärver Erik Eriksson (Gyllenstierna) d y en enhet, som räntar 2 pund smör och 5 örtugar (RAp 25/1; se Kråkerum).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård, som uppges ränta 3 mark gutniska och nu innehas av Peder Turesson (Bielke) (SkS, E 8928 f 47).

1526/31 upptas i Gustav I:s jordeböcker en gård (Ålems rd) (AoE 9, K 1; se Bäcketorp).

1538–41 har Gustav I en gård med åker till 12 spannland (1541 13 spannland), äng till 30 lass hö (1541 34 lass), god svedjemark och god fämark (Bäcketorps rd) (SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, AoE 9; se Bäcketorp).

Örsnäseön Se Strömserum.

Källor, litteratur och förkortningar

Använt SmH-material

SmH	Handbörds härad					
	sk	kr[1]	ky	kl	aoe	fr
1538:6[2]	x	x	–	x[3]	x[3]	x[3]
1539:3	x	–	–	–	–	–
1540:4	x	–	–	–	–	–
1540:12	–	–	x	–	–	–
1541:4	x	x	x	x	x	x
1542:2A	x	–	–	–	–	–
1543:6	x	–	–	–	–	–
1545:8	x	x	x	x	x	x
1546:9	x	x	x	x	x	x
1547:1	x	x	x	x	x	x
1548:10	x	x	x	x	x	x
1549:1	x	x	x	x	x	x
1550:10	x	x	x	x	x	x
1551:7	x	x	x	x	x	x
1553:7	x	x	x	x	x	x
1554:5	x	x	x	x	x	x
1555:13	x	x	x	x	x	x
1556:14	x	x	x	x	x	x
1557:18	x	x	x	x	x	x
1558:11	x	x	x	x	x	x
1559:14	x	x	x	x	x	x
1560:8	x	x	x	x	x	x

[1] Endast Bråhults-landbor.

[2] Fodringslängd.

[3] De olika landborna särskiljs inte.

Använt SmH-material

SmH	Stranda Härad						
	sk	kr[1]	ky	kl	pb	aoe	fr
1538:6[2]	x	x	–	x[3]	x[3]	x[3]	x[3]
1539:3	x	–	–	–	–	–	–
1540:4	x	–	–	–	–	–	–
1540:12	–	–	x	–	–	–	–
1541:4	x	x	x	x	x	x	x
1542:2A	x	–	–	–	–	–	–
1543:6	x	–	–	–	–	–	–
1545:8	x	x	x	x	x	x	x
1546:9	x	x	x	x	x	x	x
1547:1	x	x	x	x	x	x	x
1548:10	x	x	x	x	x	x	x
1549:1	x	x	x	x	x	x	x
1550:10	x	x	x	x	x	x	x
1551:7	x	x	x	x	x	x	x
1553:7	x	x	x	x	x	x	x
1554:5	x	x	x	x	x	x	x
1555:12A	x	x	x	x	x	x	x
1557:12	x	x	x	x	x	x	x
1558:25	x	x	x	x	x	x	x
1559:6	x	x	x	x	x	x	x
1560:8	x	x	x	x	x	x	x

[1] Endast Bråhults-landbor.

[2] Fodringslängd.

[3] De olika landborna särskiljs inte.

Särskilda längder

Smålands handlingar (SmH) 1533:1A och B innehåller längder över fodringsskatt, städja, gärdpengar och gärdsilver åren 1534–37. SmH 1538:5 är en räkenskap. Dessa handlingar har använts för att fastställa den kamerala indelningen och ta fram första belägg på orter, men uppgifterna i övrigt är ej inarbetade i de formaliserade SmH-notiserna, som löper från 1538 till 1560.

Arv och eget finns i samtliga socknar i Handbörds och Stranda hdr. Aoe-jord redovisas i SmH 1538:4, 1540:8, 1541:11, 1542:11, 1543:10, 1544:12, 1546:12, 1547:12, 1548:12, 1549:12, 1550:9, 1551:14, 1552:13 1553:15, 1554:8A–B, 1555:12B, 1556:9B, 1558:16B, 1559:20B, 1559:36 och 1560:30B.

Kronobäcks klostergods finns i Mönsterås sn, Stranda hd, och Högsby sn, Handbörds hd. De upptas i SmH 1540:8, 1541:11, 1542:11, 1543:10, 1544:12, 1546:12, 1547:12, 1548:12 och 1549:12.

Skänninge kloster-gods finns i Fagerhults och Högsby snr, Handbörds hd. De upptas i Östergötlands handlingar (ÖgH) 1539:3, 1540:1, 1543:4, 1544:1, 1545:17 och i SmH 1541:11, 1542:11 och 1543:10.

Vadstena kloster-gods finns i Högsby sn, Handbörds hd, och i Döderhults, Mönsterås och Ålems snr, Standa hd. De upptas i Västergötlands handlingar (VgH) 1541:1 och i Östergötlands handlingar (ÖgH) 1546:1.

För **Grönskogs gård** finns särskilda längder från 1555–1557: SmH 1555:12A, 1556:17A, 1557:22.

För **Högsby (Högsholms) gård** finns särskilda längder från 1559–1561: SmH 1559:7, 1560:5, 1561:11.

För **Strömserums gård** finns särskilda längder från 1553–1560: SmH 1553:9, 1554:10, 1555:5, 1556:18, 1557:12, 1558:25, 1559:6 och 1560:9.

För **Bråhults gods**, som finns i Fagerhults och Kråksmåla snr, Handbörd hd, och i Döderhults sn, Stranda hd, finns särskild längd 1545 (SmH 1545:10B).

För **kanikgodset** (prebenda resurrectionis) i Ålems sn, Stranda hd finns en särskild längd för 1545 (SmH 1545:10B), där enheterna betecknas som prebendegods.

För **fiskena** vid Stångehamn och *Torsforsen finns räkenskaper i Smålands handlingar (SmH) 1555:25, 1556:17C, 1557:19, 1559:17 och 1560:1 respektive 1556:17B, 1557:24, 1558:24, 1559:13 och 1560:35.

Tiondelängder finns i Prostarnas tionderäkenskaper, Linköpings stift, vol 3, för samtliga socknar i Handbörds prosteri åren 1547 och 1548 och för 1551, då Döderhults sn (Stranda) och Fliseryds sn (Handbörd) saknas, och för samtliga socknar i Smålands handlingar (SmH) 1560:2. För socknarna i Handbörds hd finns längder i SmH 1558:11 och 1559:14, för socknarna i Stranda hd, SmH 1557:12A, för Ålems sn (Stranda) dessutom i SmH 1556:18 och 1558:25.

Förkortningar: källor och citerad litteratur

Käll- och litteraturhänvisningar sker genom användande av nedanstående *förkortningar* följda av 1) för källpublikationer med numrerade handlingar: handlingens *ordningsnummer* eller (om handlingarna inte är genomgående numrerade) *delnummer: ordningsnummer,* 2) i samtliga övriga fall: *sidnummer.*

A 9	Registrum ecclesie Lincopensis, RA.
AF	Almquist J A, Frälsegodsen i Sverige under storhetstiden I–IV. Sthlm 1931–76.
AH	Almqvist J E, Herrgårdarna i Sverige under reformationstiden. Sthlm 1960.
A Ia:1	Domböcker. Handbörds häradsrätt. Landsarkivet i Vadstena.
AL	Almquist J A, Den civila lokalförvaltningen i Sverige 1523–1630. 1–4. Sthlm 1917–23.
ALD	Almquist J E, Lagsagor och domsagor i Sverige. 1–2. Sthlm 1954–55.
Andersson 1965	Andersson T, Svenska häradsnamn. Nomina Germanica 14. Ups 1965.
Andersson 1980	Andersson A, Medieval wooden sculpture in Sweden. Vol III: Late medieval sculpture. Sthlm 1980.
AoE	Arv och eget-serien, KA
APS	Acta Pontificum Svecica. Acta cameralia. Utg av L M Bååth. I:1–2. Sthlm 1936–42.
ASB	Sjödin L, Arvid Siggessons brevväxling. Kommentar. Gamla papper angående Mora socken, 2. Västerås 1932.
ATA	Antikvariskt-topografiska arkivet.
ATJb	Arvid Trolles jordebok 1498. Utg av J A Almquist. HH 31. Sthlm 1938.
B 15,16	Lars Eriksson Sparres kopieböcker, RA. – Kopieböckerna B 14–16, är troligen framställda mellan åren 1635 (ev 1628) och 1643 (Sjögren P, Släkten Trolles historia intill år 1505 s 359 ff, Liedgren J i Archivistica et Mediævistica s 253, Scheffer C G U i Arkivvetenskapliga studier 4 s 331 ff).

B 19	Äldre avskrifter av medeltidshandlingar, RA.
Bankeström 1982	Bankeström S, Från flydda tiders Kristdala och Tunalän. Kristdala 1982.
BiS	Bielkesamlingen, RA.
BNJb	Birger Nilssons jordebok 1562, FoR 32.
BNBJJb	Birger Nilssons (Grip) och Brita Joakimsdotters (Brahe) jordebok, VikS E 2741.
BSH	Bidrag till Skandinaviens historia. Utg af C G Styffe. 1–5. Sthlm 1859–84.
C 9	Uppbörds- och utgiftsbok över Ivar Axelssons (Tott) förläning på Gotland, RA.
C 12	Jordebok över Kristina Karlsdotters (Bonde) gods, RA.
C 13	Jordeboksanteckningar avs Stora Bjurum m fl gods, RA.
C 15	Jordebok på Fågelviks landbor, RA.
C 18	Anteckningar om arvstvisten ang Kråkerum, RA.
C 19	Jordebok över Kråkerums gods, RA.
C 36	Jöns Ulfssons (Roos av Ervalla) jordebok, RA.
C 32, UUB	Vadstena klosters uppbörds- och räkenskapsbok 1466. C-serien, UUB.
D 9	Kalmar klosters uppbörds- och räkenskapsbok, RA.
DN	Diplomatarium Norvegicum. Utg af C R Unger m fl. I–XX:1. Kristiania 1849–1919.
DoSk	Dovring F, De stående skatterna på jord 1400–1600. Lund 1951.
DRA(p)	Danska riksarkivets (pergamentsbrev).
DS	Diplomatarium Suecanum. Utg af J G Liljegren m fl. I–VI, VII:1–4, VIII:1–3, IX:1, X:1–2. Sthlm 1828–1985.
E	Enskilda arkiv, RA.
EK	Ekonomiska (Allmänna) kartverkets karta. Skala 1 : 50 000. Se *Kartor* nedan.
EÄ	Elgenstierna G, Den introducerade svenska adelns ättartavlor. I–IX. Sthlm 1925–36.
FoR	Frälse- och rusttjänstlängder, KA.
FoRek	Foughternes rekenskaper. Strödda räkenskaper och handlingar före 1630, KA
Fritz	Fritz B, Hus, land och län 1–2. Sthlm 1972–73.

GiOV	Gillingstam H, Ätterna Oxenstierna och Vasa under medeltiden. Sthlm 1952–53.
GR	Konung Gustaf I:s registratur. Utg genom V Granlund m fl. 1–29. Sthlm 1861–1916.
Granlund 1969	Granlund J, Högsby socken och dess byar, näringsliv samt sed och tro, i Högsbyboken. Högsby 1969.
GrFm	Grönblad E, Nya källor till Finlands medeltidshistoria. Köpenhamn 1857.
GiSi	Gillingstam H, Ätten Sjöblads medeltida släktförbindelser och äldsta historia. Skr utg av Genealogiska föreningen, 4. Gävle 1949.
Hadorph II	Hadorph J, Rimkrönika, Den andra delen till rijmcrönikorne. 1676.
HBSb	Biskop Hans Brasks släktbok. Utg av Personhistoriska samfundet genom H Gillingstam och G Setterkrans. Sthlm 1970.
HH	Historiska handlingar,
HH 1	– – – 1: Anteckningar om Sten Sture den yngres slägt- och arfsförhållanden. Handlingar ang de Gustavianska arfvegodsen. Sthlm 1861.
HH 4	– – – 4: Förteckning 1) på pergamentshandlingar i Säfstaholms arkiv, 2) öfver handskriftssamlingen på Wiks sätesgård i Uppland. Sthlm 1864.
HH 11	– – – 11:1: Undervisning om rikets ränta 1530–33. Utg af Hans Forssell. Sthlm 1879. – Utgåvan återger URR 1530 med avvikelser och ändringar tagna ur URR 1533.
HH 13	– – – 13:1: Konung Erik XIV:s nämnds dombok. Utg genom C Silfverstolpe. Sthlm 1884.
HH 16	– – – 16:1: Vadstena klosters jordebok 1500 jämte tillägg ur klostrets äldre jordeböcker m m. Sthlm 1897. – Se även VaKlJb.
HH 27	– – – 27:1: Erik Sparre, Pro lege, rege et grege samt rättegångshandlingar i tvisten rörande fru Görvel Abrahamsdotters Gyllenstierna arv. Sthlm 1924.
HH 31	– – – 31: Arvid Trolles jordebok 1498 jämte åtkomsthandlingar och andra därmed samhöriga aktstycken. Utg genom J A Almquist. Sthlm 1938.
Hofrén 1937	Hofrén M, Herrgårdar och boställen. Nordiska Museets Handl. 6. Sthlm 1937.

HSH	Handlingar rörande Skandinaviens historia.
HSH 16	— — — 16: Handlingar hörande till Medeltidens Historia. Sthlm 1831.
HSH 19	— — — 19: Handlingar hörande till Medeltidens Historia. Sthlm 1834.
HSH 20	— — — 20:1: Herr Svante Stures Acta och Handlingar. Sthlm 1835.
HSH 36	— — — 36: Handlingar angående konung Karl VIII Knutsson. Sthlm 1855.
HT	Historisk tidskrift. 1881—.
IBJb	En medeltida jordebok från östra Småland (=Israel Birgerssons /Finsta-ätten/ jordebok), i Orter och namn. Festskrift till Valter Jansson. Lund 1967.
J 165	Dombok Småland, LSB.
K	Serien Kungl arkiv, RA.
KA	Kammararkivet, sedan 1922 ingående i Riksarkivet.
KaHe	Kalmar stifts herdaminne 1—5. Utg av B Olsson och O Bexell. Kalmar 1951—1980.
KaHist	Kalmar stads historia, I: Tiden intill 1300-talets mitt. II:Från Kalmarunionens stad till den nya stadsgrundningen på Kvarnholmen. Kalmar 1979, 1982.
Karlskrönikan	SFSS häfte 46—49. Utg av G E Klemming. Sthlm 1866.
KB	Kungliga biblioteket.
Kbr	Kungligt brev.
Kh 53	Biskop Hans Brasks kopiebok, LSB.
Kh 54	Linköpings domkyrkas pappersregister, LSB.
KLmK	Kalmar lantmäterikontor.
Källström	Källsträm O, Medeltida kyrksilver från Sverige och Finland förlorat genom Gustav Vasas konfiskation. Up 1939.
Lagerholm 1949—51	Lagerholm N, Johanniterordens klosterkyrka i Kronobäck, i Stranda 23—25.
Lagerstedt	Lagerstedt T, Den civila lokalförvaltningens gränser 1630—1952. Meddelanden från kulturgeografiska institutionen vid Stockholms universitet, nr B 24. Up 1973.
LaMV	Larsson L-O, Det medeltida Värend. Studier i det småländska gränslandets historia fram till 1500-talets mitt. Lund 1964, nytryck Växjö 1975.

LmV	Lantmäteriverkets arkiv. — se även *Kartor* nedan.
LSB(p)	Linköpings stifts- och landsbibliotek (pergamentsbrev)
Lundholm	Lundholm K-G, Godspolitik i övergångstid. Historia och Samhälle. Malmö 1975.
LuSS	Lundholm K-G, Sten Sture den äldre och stormännen. Lund 1956.
Modéer 1933	Modéer J, Småländska skärgårdsnamn. En studie över holmnamnen i Mönsterås. Up 1933.
NRKb	Nils Rynings kopiebok, KB.
PHT	Personhistorisk tidskrift. 1898—.
PRFSS	Privilegier och resolutioner för Sveriges städer. I—III. Sthlm 1927—39.
Prt	Prostarnas tionderäkenskaper, KA.
RA	Riksarkivet.
RAp	Riksarkivets pergamentsbrev.
RApp	Riksarkivets pappersbrev.
RAÄ	Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister till ekonomiska kartan. — Hänvisning sker till socken och fornlämningsnummer.
Rep	Repertorium diplomaticum regni Danici mediaevalis. 2. Række Bind 1—9. Utg av W Christensen. Kbh 1928—39.
RHA	Riddarhusarkivet.
Räkb	Räntekammarböcker, KA.
Rött nr	Serien Röda nummer, KA
Sandberg	Sandberg A, Linköping stifts kyrkoarkivalier, till och med år 1800. Linköping 1948.
SBL	Svensk biografiskt lexikon. Sthlm 1918—.
Schück	Schück H, Olof Jonssons i Högsrum ättlingar — en öländsk frälsesläkt. PHT 1955 1—2.
SD	Svenskt diplomatarium från och med år 1401. Utg genom C Silfverstolpe och K H Karlsson. I—IV:1—2. Sthlm 1875—1904.
Sc	Scandia. Tidskrift för historisk forskning. 1928—.
SEL	Schück H, Ecclesia Lincopensis. Studier om Linköpingskyrkan under medeltiden och Gustav Vasa. Sthlm 1959.

SFSS	Samlingar utgivna av svenska fornskriftsällskapet. Sthlm 1844–,
SFSS 40	– – – 40: Arfstvisten mellan Erik Eriksson (Gyllenstierna) och Ture Turessson (Bielke) 1451–1480. Sthlm 1908.
SFSS 245	– – – 245: Vadstena klosters två äldsta jordeböcker. Utg av Anna Larsson. Up 1971. = D 11, se VaKlJb.
ShS(p)	Säfstaholmssamlingen (pergamentsbrev), RA
Sjögren	Sjögren P, Släkten Trolles historia intill år 1505. Up 1944.
SkS(p)	Skoklostersamlingen (pergamentsbrev), RA.
Sm	Smålands ruinskrifter. Granskade och tolkade av R Kinander. Sthlm 1935–61.
SmB	Småländsk bebyggelsehistoria I. 1:1–4. Utg av L-O Larsson. Växjö 1979–81.
SmH	Smålands handlingar, KA.
SMR	Svenska medeltidsregester. Förteckning över urkunder till Sveriges historia 1434–1441. Utg av S Tunberg. Sthlm 1937.
SoH	Släkt och hävd, 1950–.
SRP(p)	Svenska riks-archivets pergamentsbref (pappersbrev) från och med år 1351. Förtecknade med angifvande af innehållet (av N A Kullberg). I–III. Sthlm 1866–1872.
SRS	Scriptores rerum Svecicarum medii aevi. I–III. Up 1818–76.
SSJb 1502	Jordebok över Sten Sture d ä:s gods från omkr 1502, bevarad i avskrift. AoE 42.
SSJb 1515	Jordebok över Sten Sture d ä:s gods omkr 1495, upprättad 1515. AoE 42.
ST	Sveriges Traktater. Utg af O S Rydberg m fl. I–IV. Sthlm 1877–83.
Stranda	Stranda härads hembygdsförenings årsskrift, 1927 – .
StuA	Sturearkivet, RA
SU	Styffe C G, Skandinavien under unionstiden, 3:e uppl. Sthlm 1911.
SvK	Sveriges Kyrkor. Konsthistoriskt inventarium.
SvK 192	Medeltida träkyrkor. Del 1, av M Ullén. Sthlm 1983.
UUB(p, -pp)	Uppsala universitetsbibliotek (pergaments-, pappersbrev).

VaKlJb	Vadstena klosters jordeböcker: 1447 och 1457, D 11, RA. – 1466 (uppbördsbok), C 32, UUB. – 1480, KA. – 1502, D 12, RA, (NoVaKl s 13 ff) – Se även HH 16 och SFSS 245.
Westin	Westin G T, De sk länsregistren från medeltidens slut. Sc 1951–52.
VgH	Västergötlands handlingar, KA.
VikS(p)	Viksamlingen (pergamentsbrev), RA.
Wilstadius	Wilstadius P, Den första fornminnesinventeringen i Småland. Prästerskapets rannsakningar om gamble antiquiteter och monumenter 1667–90, i Smålandska hemböcker 7. 1940.
X 240	Trolle, UUB.
Ålems socken	Ålems socken. Historia och beskrivning. Red M Hofrén. Ålem 1949.
Åmark 1960	Åmark M, Sveriges medeltida kyrkklockor. Bevarade och kända klockor. Sthlm 1960.
ÄSF	Äldre svenska frälsesläkter. I:1–2. Sthlm 1957–65.
ÖD	Örnhielms diplomatarium. VHAA:s deposition, RA.
ÖgH	Östergötlands handlingar, KA.

Förkortningar, allmänna

Allmänt vedertagna förkortningar anges inte.

*	se inledningen
alkl	Alvastra kloster-hemman (landbo)
aoe, -fiske, -fjäll, -kvarn, -t, -uj, -äng, -ö	arv- och eget-hemman (landbo), -fiske, -fjäll, -kvarn, -torp, -utjord, -äng, -ö.
avskr	avskrift
baks-ant	baksidesanteckning
betr	beträffande
bi, -kvarn, -t	biskops- hemman- (landbo), -kvarn, -torp
bil	bilaga

dy	den yngre
dyl	dylikt
dä	den äldre
enh	(bruknings)enhet
enl	enligt
ex	exempelvis
exkl	exklusive
f	fordring; folio, r(ecto) anges normalt inte, v(erso) däremot alltid
f, ff	följande sida/sidor
fj	fjärding
fot	fotostat(-samling)
fr, -kvarn, -t, -tomt, -uj	frälse-hemman (landbo), -kvarn, -torp, -utjord, -tomt
frman	frälseman
Gbg	Göteborg
gd	gård
hd, -r, -s	härad, härader, härads
hdshövd	häradshövding
heh	helgeandshus-hemman (landbo)
inkl	inklusive
jb	jordebok
jfr	jämför
jt	jordetal
kakl	Kalmar kloster-hemman (landbo)
Kbh	Köbenhavn
kl	kloster-hemman (landbo)
KMt	Kungl Majestät
kr, -bol, -fiske, -kvarn, -lycka, -vret	kronohemman (landbo), -bol, -fiske, -kvarn, -lycka, -vret
kro, -t, -tomt	Kronobäcks kloster-hemman (landbo), -torp, -tomt.
ky, -fjäll, -t, -uj	kyrka; kyrko-hemman (landbo), -fjäll, -torp, utjord
kyherde	kyrkoherde

m	meter
marg-ant	marginalanteckning
mk	markpund
nuv	nuvarande
o	och
odat	odaterad
omkr	omkring
opag	opaginerad
or	original
p	pergamentsbrev
pb, -fjäll, -kvarn, -t, -uj	prebende-hemman (landbo), -fjäll, -kvarn, -torp, -utjord
pd	pund
pp	pappersbrev
rd	rättardöme
reg	register
resp	respektive
s	sida
SHM	Statens Historiska Museer
sk, -fjäll, -kvarn, -t, -uj, -äng	skatte-hemman (bonde), -fjäll, -kvarn, -torp, -utjord, -äng
sk	så kallad(e)
skkl, -t, -uj	Skänninge kloster-hemman (landbo), -torp, -utjord
skp	skäppa
sn, -r, -s	socken, socknar, sockens
sp	spann; spetals-hemman (landbo)
st	stycken; stadgehemman
Sthlm	Stockholm
sä, -kvarn, -uj	sämje-hemman (landbo), -kvarn, -utjord
tl	tiondelängd
tr	tryckt
U	Uppland
ud	utan datum

uj	utjord
utg	utgiven
Up	Uppsala
v	verso
vakl, -tomt, -t, -uj	Vadstena kloster-hemman (landbo), -tomt, -torp, -utjord
vid	vidimation
vol	volym

Kartor

Ekonomisk karta för Sverige (EK 1 : 10 000). Skala 1 : 10 000. Kalmar län: Edition 2, flygfotograferingen utförd 1972, 1975–78, publicerad 1976, 1979–82.

Topografisk karta över Sverige. Skala 1:50 000.
5 F Åseda NO, SO.
5 G Oskarshamn NO, NV, SO, SV.
Kartbladen rekognoscerade 1961, 1972–73, reviderade 1969, 1974, 1984.

Kartor i Lantmäteristyrelsens (nu Lantmäteriverkets) arkiv (LmV). Enligt hänvisning i varje särskilt fall. Hänvisning till använd karta sker genom angivande av länsbokstav/sockennummer-bynummer:aktnummer. Ex "LmV B 18–37:1".

Kartor i lantmäteriets i Kalmar arkiv (KLmK).
Enligt hänvisning i varje särskilt fall.
Svenska orter. Atlas över Sverige med ortbeskrivning. Utg av Generalstabens litografiska anstalt. Sthlm 1932–52.

Ortregister

Ortregistret är uppdelat i två avdelningar: I *Orter i Handbörd och Stranda*, II *Orter utanför Handbörd och Stranda*. I det första är namnen alfabetiskt ordnade, i det andra regionalt (men alfabetiskt inom varje större område). Ortnamnen inom parentes är sockenangivelse, varvid 1500-talets kamerala indelning avses (som regel anges dock även senare förändringar). Då en sockens eller ett härads namn i framställningen utnyttjats enbart för lägesbestämning, har det inte införts i registret. De kursiverade siffrorna anger utförligare beskrivning. Om en ort förekommer flera gånger på samma sida, har det inte anmärkts särskilt. För förkortningar och * se s 10.

I Orter i Handbörd och Stranda

*Aalestraan (Kråksmåla) *145*
Aboda (Högsby) 78, *85*, 101, 131
*Adertanna bolett (Fagerhult) *42*
*Alæfiske (Fagerhult) *32*, 37
Alebo (Mönsterås) 196, *197*, *202*, 228, 233, 237, 250
Alebohult (Högsby) 27, 77, 79, *85*, 108, 157
Allgunnerum (Högsby) 77, *85*, 143
Allseda (Fliseryd) 50, *53*, 64
*Almeningsøkne 34
Alsterbro (Kråksmåla) 145
*Angele målle (Högsby) *85*, 121
Applerum (Döderhult) *159*
Axebo (Fagerhult) 28, *32*

Baggemåla (Mönsterås) *202*
Bankeberg (Fliseryd) 50, *53*
Barkebo (Kråksmåla) 22, 143, *145 f*, 148
Barnebo (Högsby) 79, *85 f*, 94, 101, 118
Basebo (Högsby) 79, *86*, *89*, 94, 101
Basthult (Högsby) 76, 79, *90*, 143
Berg (Fagerhult) 28, *32*, 44
Berg (Mönsterås) 166, 196, *202 f*, 237, 250
Berga (Högsby) 44, 79, *90 f*, 101
Bergboäng (Högsby) *91 f*, 103, 117, 119 ff
Bergö (Döderhult) 170
Bistingsmåla (Mönsterås) 196 f, *203*, 228, 230
Bjärshult (Högsby) 79, *92*, 113, 123
Björkshult (Fagerhult) 28, *32*
Björnhult (Döderhult) 159, *165*, 185
Björnö (Mönsterås) 166, 197, *203 f*, 227 f, 230
Blankakvarn (Högsby) *92*, 256
Blomstermåla (Ålem) 262, *265*, 302 ff
Bo, se Horkarlsmåla
Bo (Mönsterås) 196 f, 202, *204 f*, 228
Bo rd 205, 208
Boda (Fliseryd) 50, *53*
Boda (Ålem) 262, *265 f*, 268, 279, 309
Boholm (Mönsterås) 240 f
*Bondabæck (Fliseryd) *53*, 94
*Bondabinom (Mönsterås) *205*, 224 f, 227–30
'Bosgården' (Mönsterås) 234
Boslät (Mönsterås) 196 f, *205 f*, 227 f, 230
*Bothæbyergxmo (Högsby) *92 f*, 108, 112, 123
Bovön (Ålem) 295, 298
Branthult (Döderhult) *164*
Branthult (Kråksmåla) 106, 134, 143, *146 f*, 148, 152
Branthults rd 27, 101, 143, 145 ff, *148*, 149, 151 ff, 154 f
Brinkebacke (Mönsterås) 196 f, *206*, 228 f, 249 f

Brotorp (Ålem) 240, 261, *266*
Brunsmåla (Ålem) 262, *266 f*, 268, 309
Brusemåla (Högsby) *93*
Buggemåla (Ålem) 261, *267*, 271
Byö (Döderhult) 164, 193
Bäckebo, N (Ålem) 262, *267*, 302 ff
Bäckebo, S (Ålem) 262, *268 f*, 309
Bäcketorp (Ålem) 261 f, 267, *269*, *271*, *273*, 279, 292, 295, 300
Bäcketorps fjärding *261*
Bäckhult (Fliseryd) 50, *54*, 56, 197
Bäckhult (Mönsterås) *206 f*, 227 ff
Bölemåla (Kråksmåla) 123, 143, *148*
Bölingsö (Ålem) 298
Bössemåla (Mönsterås) 196, *207*, 222, 237, 247, 250
Böta (Högsby) 79 f, 90, *93–96*, 101, 118, 121, 129, 141
Bötaskogen (Högsby) 91, 94, *96*, 139
Bötaskogs fjärding *79*
Bötterum (Högsby) 79, 90, 94, *96–101*, 118, 121, 129
Bötterums rd 26, 85 f, 90 f, 93 f, 98 f, *101*, 103 f, 106 f, 109 ff, 113 ff, 119 ff, 122, 124–26, 130 f, 133, 136–41
*Bøxløøn (Mönsterås) 197, *207*

*Danarum (Ålem) *272*
Djupeträsk (Döderhult) 159, *164*, 177, 185, 304
Djurhult (Döderhult) 159, *165 f*, 177, 185
*Dompostrøm (Högsby) *101*, 102
*Drackeness (Högsby) *102*, 121
Drageryd (Högsby) 79, *102*, 121, 256
Draknäs (Mönsterås) 197, *208*, 228 ff, 247
Döderhult (Döderhult) 18, 21, 70 f, *166*
Döderhults rd *159*, *164 f*, 167, 169 f, 172–75, 177, 179 f, 182 ff, 187–89, 192–94
Döderhults sn 17 ff, 22, 27, 49, 59, 66, 77, 105, 110 f, 113, 129, 156, *157–195*, 227 ff, 299
Döderhultsvik 157
Dövestad (Döderhult) *166*

Eckerhult (Döderhult) 159, *167*, 185
Ekeby (Högsby) 79, 102 f, 105, 119, 121, 129, 222
Ekenäs (Högsby) 79, *104*
Ekhult (Fliseryd) 50, *54*
Ekleskär (Mönsterås) 204, 273, 295, 298
Ekö (Ålem) *273*, 295
Elsebo (Högsby) 101, *104*
Em (Döderhult) 159, *167 f*, 197, 228, 230
Em (Mönsterås) 196, *208 f*, 227 f, 230, 237, 250
Ems rd *209*, 240
Emmekalv (Döderhult) 73, 159, *169 f*, 185, 191, 228, 230
Enek (Mönsterås) 204
Eneskär (Ålem) 273
Enholmen (Döderhult) 178
Eriksfors, se *Torsforsen
Ersholm (Mönsterås) 204

Fagereke (Döderhult) 56, *169*
Fagerhult (Fagerhult) 28, *32 f*, 41
Fagerhult, Norra (Fliseryd) 50, *55*, 94
Fagerhult, Södra (Fliseryd) 50, *55 f*
Fagerhults rd *28*, 33–38, 41, 43, 46, 48, 121
Fagerhults sn 19, 22, 26, *27–49*, 77, 123, 141
Fallebo (Döderhult) 159, *170*
Farshult (Fagerhult) 28, *33*, 41
Farshultsmåla (Fagerhult) 28, *33 f*, 41
Figgölhult (Fliseryd) 50, *55*, 64, 230
Finsjö (Fliseryd) 50, *55 ff*, 94
Fittjehammar (Döderhult) 159, 166, *170*, 184
Flasgölerum (Högsby) 77, 101, *104*, 143
Flatehult (Kråksmåla) 27, 143, *148 f*
Flathult (Döderhult) 56, 159, *170 f*, 184, 191 f
Flinshult (Döderhult) 71 f, 159, *171*, 228, 230
Flinsmåla (Ålem) 262, *273*, 304, 309
Fliseryd (Fliseryd) 49 f, *56 f*, 121

Fliseryds fjärding *50*
Fliseryds rd *50*, 53, 55, 57 f, 61, 66 ff, 70 f, 75
Fliseryds sn 15, 17 ff, 21 f, 26 f, *49–77*, 298
Flisängen (Högsby) 103, *104*, 110 f, 117, 121, 127, 135
Forsa (Mönsterås) 196 f, 202, *209 f*, 228 ff, 244
Forsa fjärding *196*
Forsaryd (Högsby) 76, 79, 102, *105*, 138
Forshult (Högsby) 27, 77, *105*, 108
Fröjdekulla (Döderhult) 159, *171 f*, 304
Fröjdekulla (Kråksmåla) *148*
Fröskelås (Kråksmåla) *148 f*
Frövi (Högsby) 79, *105 f*, 130, 137
Ö Furö (Döderhult) 19, *172*, 185, 295
Fågelfors sn 17, 26, *76*, 105 f, 109, 117, 121 f, 124, 126, 131, 134, 137
Fågelsjö (Fliseryd) 51, *58*, 64
Fåglebo (Högsby) 76, 78, *106*
Fälle (Mönsterås) 17, 107, 197, *211 f*, 222, 229, 237, 240, 250
Fögeberg (Fagerhult) 28, *34*, 41
*Førbolijdh (Högsby) *106*, 136

Gamlehult (Högsby) 76, 101, *106 f*, 136
Gelebo (Mönsterås) 17, *196 f*, 213, 228
Gillberga (Högsby) 79, 101, *106 f*, 118 f, 129, 212
Gissemåla (Ålem) 262, *273 f*, 302 ff
Glabo (Döderhult) 159, *172*, 185
Gnutskulla (Ålem) 262, *274*, 304
Granhult (Högsby) 28, 79 f, 101, 105, *107 ff*, 129, 136
Granshult (Ålem) *274*, 298 f, 302 f
Granskata (Fagerhult) 28, *34*
Grimhult (Fliseryd) 50, *57 f*, 64
Grimmeskär (Ålem) 274, 295
Gruvebo (Fagerhult) 28, *34 f*, 41
Gryssebo (Högsby) 76, 79, *109*
Grysholm (Mönsterås) 204
Gryssås (Högsby) 76, 79, *109*
*Grytlangxboodha (Fliseryd) *58*, 94
Grytön (Ålem) 275, 295
Gränebo (Mönsterås) 196 f, *213*, 219, 232, 234, 237, 250
Gränerum (Döderhult) 56, 159, *172 f*
*Græniskalahult (Fliseryd) *58*
Grästorp (Fliseryd) 50, *58*, 64
*Græwingxmaala (Högsby) *109 f*
Grönskog (Fliseryd) 20, 41, 50 , 53, *58–64*, 69, 77, 148, 184, 221
Grönskogs rd 27, 53, 55, 57 f, *63*, 66–72, 74 f
Grönskåra (Kråksmåla) 123, *149 f*
Gunnarsmåla (Ålem) 261, 268, 271, *275*, 300
Guttebo (Fagerhult) 28, 32, *35*
Guttemåla (Fagerhult) 34, *35*, 43
Guttorp (Mönsterås) 197, *213*
Gårö (Mönsterås) *214*, 222
Gäddenäs (Ålem) 262, *275 f*, 295, 298 f, 301
Gällaryd (Kråksmåla) *150*
Gällnebo (Högsby) 28, 77, 79, 108, *110*, 157
Gökhult (Fliseryd) 50, *64*, 94
Göljeruda (Fagerhult) 28, 32, *35*
Gösebo (Högsby) 79, *110*
Göshult (Fagerhult) 28, *35 f*, 41

Habbestorp (Mönsterås) 17, 197, *214 f*, 228, 232, 234, 240
*Hagaängh, se Räflashagen
Halleholm (Mönsterås) 243
Hammarby (Högsby) 79 f, 101, 105, *110 f*, 129
Hammarby fjärding 79, 110, 129
Hammarglo (Mönsterås) 19, 196 f, *215 f*, 228, 230, 237, 250
Hammarsbo (Högsby) 27, 77, 79, 108, *111*, 157
Handbörds hd 15–22, *25–155*, 147, 220, 297
Handbörds prosteri 22
Hanåsa (Högsby) 26, 72, 79 f, 93, 101, 108, *111 ff*, 119, 121
Hanåsa fjärding 78
Haraldsmåla (Ålem) 228, 261 f, *276*, 292, 300

Harrstorp (Mönsterås) 107, 197, *216 f*, 227 f
Havslät (Döderhult) *173*
Hedersrum, se *Skamrum
*Helghothorp (Mönsterås) *217*
*Helwete (Högsby) 79, *113*
Hinsatorp (Fagerhult) 28, *36*
Hinshult (Kråksmåla) 123, 148, *150 f*
Holmaryd (Kråksmåla) 143, 148, *151*
Holmen (Högsby) 72, 79, *113*
Horkarlsmåla (Högsby) 77, 79, 101, *113 f*, 143
Horna (Fagerhult) 22, 28, *36*, 41
Hule (Döderhult) 159, *173*, 184
Hullingsmåla (Ålem) 262, *276 f*, 301, 309
*Hulltaasom (Högsby) 101, *114*, 120
*Hult (Döderhult) 159
Hultsnäs (Högsby) 77, 79, 85, *114*, 143
*Hulzsioklo (Döderhult) *166 f*
Humlekärrshult (Döderhult) 159, *173 f*
Hundhult (Ålem) 262, *277*, 278 f, 292
Hundsmåla (Ålem) 262, 268, 271, *277 f*, 283
Hundsmåla rd 277, *278*, 279, 290 ff
Huseby (Högsby) 79 f, 91 f, 101, 103, 105, 108, *114–17*, 118 f, 121, 131
Hycklinge (Döderhult) 159, *174*, 185
Hyltan (Högsby) 76, 79, *117*
*Hylte (Mönsterås) 196, *217*
Hångevik (Mönsterås) *217*, 250
Häggemåla (Ålem) 228, 261, 268, *278 f*, 292, 300
Hälleforshult (Fliseryd) 51, *65*, 230
*Hærlydh (Högsby) *117*
Höboda (Högsby) 77, 79, *117*, 142
Högemåla (Mönsterås) 197, *217 f*, 222, 229, 237, 250
Högetorp (Döderhult) 159, *176*, 185
Högmosshult (Högsby) 79, *117*
Högsby (Högsby) 22 f, 79, 91, 101, 107, *117–20*, 123, 129 f, 253
Högsby rdn *79 f*, 86, 95, 104, 106 f, 109 ff, 113 f, 116, 123 ff, 126 f, 130 ff, 134, 136–42
Högsby sn 15–19, 22, 64, 68, *76–142*, 143, 157, 234, 242
Högsholms gård (Högsby) *119 f*
Högsrum (Fliseryd) 56, *65*, 94, 113, 116, 119 f, 133 f
Högsrums fjärding *50*
*Høgæhørffwa (Kråksmåla) *151*
Hökhult (Fliseryd) 50, 64, *66*

Idhult (Fliseryd) 50, *66*, 94, 121, 230
Idhult (Ålem) 262, 278, *279*
*Iernwdd (Högsby) 101, *120*
*Ingamaale (Högsby) *120*, 134 f
Ingebo (Mönsterås) 197, *218 f*, 229, 234, 237, 240, 250
Ingemåla (Ålem) 262, *280*, 302 ff
Isabo (Kråksmåla) *151*

Johansdal, se Torp (Fliseryd)

Kaggetorp (Ålem) 262, *280 f*, 302 ff
Kalvenäs (Högsby) 79, 91, *120 f*, 128, 131, 133, 135
Kalvenäs rd 66, 85, 92, 96, 113, 117, *121*, 128, 133
Kalveskär (Ålem) 281, 295, 298
Kikebo (Döderhult) 159, *176 f*
Kimramåla (Kråksmåla) *151*, 303
Kisebast (Högsby) 76, 79, 101, 121 f, 136
*Kiørkiokulla (Fliseryd) *66*
Klabb (Mönsterås) 204
Klebo (Högsby) 79, *122*, 123
Klo (Högsby) 27 f, 77, 79, 101, *122*
Klobo (Högsby) 76, 79, *122*
Klockarbacken (Döderhult) *177*
*Klofsthorpe (Döderhult) *177*
Klämna (Döderhult) 159, *177 f*, 185, 194, 303 f
Klämnåsa (Döderhult) *177*
Kläppetorp (Ålem) 262, 268, *281*, 309
Knartorp (Döderhult) *178*
Knutskulla (Fliseryd) 50, 64, *67*
Knutsmåla (Ålem) *281*
Kolberga (Döderhult) *178*
Kolsrum (Högsby) 79, *123 f*
Korpemåla (Ålem) 262, *281*, 295, 301

Korsskär (Ålem) 281, 295, 298
Koverhult (Mönsterås) 197, *219 f*, 222, 228, 230
Krokstorp (Fliseryd) 50, 64, *67*
Krokstorp (Mönsterås) 197, *220*, 234, 237, 250
Kronobo (Högsby) 76, 101, *124*
Kronobäck (Mönsterås) 18 f, 22, *220–23*, 261
Kronobäcks rd 103, 207, 211 f, 214, 217 ff, 220, *222 f*, 224, 231 ff, 236, 241, 243, 248 ff, 255 f, 259
*Krwsæmale (Högsby) *123*
Kråkebäck (Mönsterås) 197, 222, *224*
Kråkenäs (Döderhult) 22, 159, *178*
Kråkerum (Mönsterås) 18, 24, 196 f, 202 ff, 205 ff, 208–12, 215, 217, 219, 222, *224–30*, 233 f, 240, 242, 244 ff, 247, 249, 253, 256 ff, 269, 275 f, 278, 287, 291, 293, 299 f, 309
Kråkerums rd 55, 65 f, 168 f, 171, 184, 203 f, 206, 208, 211, 216, 220, *230*, 235, 237, 241, 243 f, 245–48, 253 f, 256
Kråksmåla (Kråksmåla) 22, 27, 143, 148, *151 f*
Kråksmåla rd *143*, 145 f, 148 ff, *152 f*
Kråksmåla sn 17, 19, 22, 26 f, 76 f, *142–55*
Kumlemar (Fliseryd) 50, 64, *67 f*
Kvarntorp (Fliseryd) 50, 64, *68*
Kvarntorp (Mönsterås) 197, 222, *231 f*
Kvillegärde (Fliseryd) 50, 64, *68*
*Kyllisbæk (Fliseryd) *69*, 94
Kyrkeby (Döderhult) 108, 159, *179*, 185
*Kyrkeby (Fliseryd) 56
Kåraryd (Kråksmåla) 143, 148, *152*
Kåremåla (Fagerhult) 28, *38*, 42
Källtorp (Högsby) 78, 101, *124*
Kärnebo (Fliseryd) 50, *69*
Kärrhult (Fliseryd) 50, 62, *69*, 233
Kösebo (Kråksmåla) 27, 123, 143, 148, *152 f*
Labbeskär (Mönsterås) 204
Lagmanskvarn (Döderhult) 159, *179*, 185
Lamnehult (Högsby) 79, 94, 101, 118, *124 ff*
Libbeböle (Fliseryd) 50 f, *69*, 77
Lindersmåla (Ålem) 262, 268, *281 f*, 309
Linderum, se *Hylte
Lindshult (Kråksmåla) 22, 143, 148, *153*
Liskatorp (Fagerhult) 28, *38*, 44
Lixhult (Högsby) 76, 79, *126*
Ljungnäs, se Draknäs
Lockebo (Döderhult) 159, *179 f*, 185
Långemåla (Högsby) 79 f, 101, 104 f, 118, 121, *126 ff*
Långemåla sn 15, 26, 76, 85, 93, 96, 114, 124, 126, 130, *155*
Långhult (Högsby) 121, *128*
Långhult (Mönsterås) 197, *232 f*
Långhults rd 69, 202, 213, 215, *232 f*, 237, 255, 258
Långnäs (Mönsterås) 197, 222, *233*
Långsrum (Mönsterås) 196 f, 228, *233*, 237, 240, 250
Läggevi (Fliseryd) 50, 59, 64, *69*, 166
Lämmedal (Döderhult) 159, *180*, 185
*Løtswirke (Högsby) 94, *128*
Lövö (Ålem) 241, *282*, 298 f, 301 ff

*Malenom (Mönsterås) 197, 228, *234*
*Mallen (Kråksmåla) *150*
Manketorp (Döderhult) 159, 177, *180*, 185
Massemåla (Högsby) 20, 79, 123, *128 f*, 148
Medelgärde (Fagerhult) 29, 33, *38*
Mellby (Högsby) 79, *129*
Mjösebo (Högsby) 79, *129*
Mjöshult (Kråksmåla) 27, *123*, 143, 148, 153
Måckebo (Döderhult) *181*
*Målanom (Högsby) *129*
*Målend (Fagerhult) *34 f*
Möckhult (Fliseryd) 28, 51, *70*, 77, 95, 109
Möckhult (Högsby) *129*, 157

Mölstad (Mönsterås) 54, 196 f, 228, 230, *234 f*, 240, 250
Mönsterås (Mönsterås) 21, 72, 197, 228, 230, 232, *234*, 240, 250, 255, 285 f
Mönsterås rdn 197, 202, 207, 209, 212 f, 215 f, 218 ff, 233, 235, *237–40*, 242, 244, 249, 253–56, 259, 266
Mönsterås sn 15, 17 ff, 22, 59, 72, 129, 156, *195–259*, 298

Nerängarna (Döderhult) 193
*Niclasamala (Mönsterås) *240*
Njutemåla (Ålem) 262, 279, *282 f*, 304, 309
Norra Fjärdingen (Döderhult) *159*
Norra fjärdingen (Fagerhult) *28*
Norrby (Döderhult) 159, 178, *181*
Nyebo (Ålem) 262, *283*, 298 f, 302 ff
Nyebo fjärding *261*
Nyemåla (Ålem) 262, *284*, 298 f, 301 ff
Nynäs (Döderhult) 159, *181*, 304
Nytingsmåla (Mönsterås) 196 f, 227 f, 230, *240 f*, 250, 259
Näshult (Fagerhult) 28, *38 f*, 41, 43
Nävra (Ålem) 262, 271, 273, 277 ff, *284 f*
Nötö (Döderhult) 159, 166, *182*, 185

Odensvi (Högsby) 79, *129*
Odensö (Högsby) 105, *130*, 137
Oknebäck (Mönsterås) 22, 107, 197, 212, 220, 222, 228 ff, 235, *241–44*, 259, 282, 301
Oknö (Mönsterås) 166, 229, 241, *244*, 282, 301
*Olaffs maale (Högsby) *130*
Osemåla (Högsby) 79, 101, *130 f*
Oskarshamn 17, 157
Oxelskär (Mönsterås) 204

Pata (Ålem) 237, 260, 262, 273, 284, *285 f*, 298, 308
*Pigemaale (Fagerhult) *38*
Prästgården (Högsby) *131*
Prästgården (Mönsterås) *244*
Prästgården (Ålem) 287
Påskallavik (Döderhult) *181*

*Qwisloquern (Mönsterås) 196, *243*

*Ragnildamwse (Högsby) *131*, 141
Ramshult (Döderhult) *182*
Ramshult (Fliseryd) 50, *70*
Ramsås (Ålem) 262, *287*, 298 f, 302 f
Ramsö (Mönsterås) 222, *244*, 259
Ringhult (Fagerhult) 19, 28, *38 ff*, 41
Ringhults rd 28, *38 f*
Rostorp (Döderhult) 159, *182*
Rotvik (Döderhult) 159, *182*
Ruda (Högsby) 79, 101, 116, *131*
Ruggetorp (Fagerhult) 22, *40*
Rumpekulla (Ålem) 273, *287 f*, 295, 300
Runnö (Döderhult) 18, 159, 166, *182 f*, 184
Rya (Ålem) 262, *288*, 309
Råsnäs (Ålem) 262, *288*, 298, 302 f
Räflashagen (Ålem) *288 f*, 295, 298 f, 303
Rävemåla (Ålem) 262, *289*, 304
Rödskär (Döderhult) 170
Rössmåla (Ålem) 262, 269, 273, *289*
Rövaremåla (Fagerhult) 28, *40*

Saltor (Ålem) 283, 295, 308
Saltvik (Döderhult) 159, 177, *183 f*, 185, 228, 230
Sandbäckshult (Ålem) 262, *289 f*, 302 ff
Sandshult (Döderhult) 159, *184 f*
Sandshults rd 164–74, 176–84, *185 ff*, 188 f, 191 ff, 195, 208
Sandslät (Ålem) 273, *290*
Sibbetorp (Fliseryd) 50, 56, *70 f*
Siggehorva (Mönsterås) 196 f, 227 f, 230, 240, *244 ff*, 250, 253, 259
Sinnerbo (Högsby) 78, *131*
Sjoketorp (Döderhult) 159, *187*
Sjöboda (Ålem) 262, 268, *290*, 309
Sjötorp (Högsby) 76, 79, *131 f*
Skalltorp (Döderhult) 159, 185, *187*
*Skamrum (Ålem) 287, *290 f*, 295, 298
Skarvö (Ålem) 262, 278 f, *291*

Skinberga (Fagerhult) 22, 28, 38, *40*
Skinnaremåla (Ålem) 228, 262, *291*, 300
Skorpetorp (Döderhult) 159, *188*
Skorpetorp (Fliseryd) 50, 64, *71*
Skrika (Fliseryd) 50, 53, 64, *71*
Skrikebo (Döderhult) 159, 185, *188*
Skrikehult (Mönsterås) 211, *246*
Skruvshult (Högsby) 80, *132*, 139, 197, 250
Skruvshult (Mönsterås) 19, 196, 227, *246*
Skräckemåla (Mönsterås) 196 f, 228, *246*
Skulebäck (Fagerhult) 28, 33, *40–43*
Skulebäcks rd 28, 32–38, 40, *41*, 42 f, 45–48
Skurebo (Högsby) 21, 44, 79, *132 f*
Skälleryd (Ålem) 262, 268, 273, 279, *291 f*, 300
Skälleryds rd 271, 277 f, *291*
Skälsbäck (Fagerhult) 28, 40 f, *43*, 44
Skäppentorp (Ålem) 262, 268, 273, 278 f, *292 f*, 300
Skärshult, Norra (Fliseryd) 50, 64, *71 f*, 94, 171
Skögle (Fagerhult) 28, 35, *43*, 44
Slubbemåla (Mönsterås) 196 f, 228, 230, *246 f*, 253
Slät (Ålem) 262, *293*, 295
Släthult (Fliseryd) 51, *72*, 79, 129, 235
Släthult (Högsby) 108, *133*, 135
Slätö (Ålem) 293, 295
*Smedtztorp (Högsby) 121, *133*
*Smeltøø (Döderhult) *188*
Snabberyd (Högsby) 76, 101, *134*
Solberga (Döderhult) 159, *189*
Solberga (Högsby) 79, *134*
Solberga (Ålem) 261, *293 f*, 302 ff
Soläng (Fagerhult) 28, *43 f*
Staby (Högsby) 21, 79, 105, 119 f, *134 f*
Staby fjärding *78*
*Starrungxnæs (Döderhult) *189*
Stavsö (Mönsterås) 204
Stenshult (Högsby) 121, *135*
Stohagen (Mönsterås) *247 f*, 250
Stensjö (Döderhult) 16, 159, 185, *189*
Stonäs (Ålem) 262, *294*, 295, 298 f, 301
Storforsängen (Döderhult) 191
Stranda hd 15 f, 18–22, 64, 135, 166, *156–310*, 220, 297
Strömserum (Ålem) 19 f, 50, 78, 158 f, 166, 172, 195 f, 204, 260, 262, 269, 271, 273 f, 276, 281, 284 f, 287–90, 293, *294–98*, 300 ff, 306, 309
Strömsnäs (Högsby) 79, *135*
Stubbemåla (Mönsterås) 22, 197, 222, 228, 230, *248*
Stångehamn (Döderhult) *189*, *193 f*
Stångskär (Ålem) 295, 298
Svartö (Mönsterås) 166, 197, 228, *248*, 253
Svartören (Mönsterås) 204
*Symonamaala (Högsby) 133, *135*
*Syoboodarydh (Högsby) 108, *136*
*Sækkinge (Fagerhult) *44*
*Säterdælzhörffwe (Ålem) 299
Södra fjärdingen (Fagerhult) *28*
Södra fjärdingen (Mönsterås) *195 f*
*Sørkwllæ (Fagerhult) *44*
Sörvik (Döderhult) 138, 159, 177, 185, *189 f*, 240

Tjuståsa (Fliseryd) 49 f, *72 f*, 93, 156
Tokö (Mönsterås) 222, *249*
*Tomta (Högsby) 101, 106, 121, *136*
Tomta (Mönsterås) 196 f, 227, *249*
Torp (Fliseryd) 50, 56, *73*, 101, 121
Torp (Högsby) *135*
Torp (Mönsterås) 132, 166, 196 f, 206, 222, 241, *249 f*, 275
Torps rd 202, 206–09, 211, 213, 215–20, 233–36, 240 f, 244 f, 247 ff, *250*
*Torsforsen (Döderhult) *190*
Torshult (Kråksmåla) 22, 143, 148, *155*
Torshultamåla (Kråksmåla) 148, *154*
Torsrum (Ålem) 167, 228, 260, 262, 271, 279, 295, *299 f*
Tortebo (Högsby) 77, 101, *136 f*, 143
Trehörnan (Mönsterås) 204

Tribäck (Fagerhult) 28, *44 f*
Tribäcks rd 35 ff, 43, *45*, 132 ff
Tränshult (Högsby) 76, 79, *137*
Tränsjömåla (Fagerhult) 28, *45*
Träthult (Fagerhult) 28, *45*
Träthultamåla (Fagerhult) 28, 41, *45*
Tålebo (Ålem) 262, 298 f, *300 ff*, 303
Tämshult (Kråksmåla) 27, 123, 143, 148, *155 f*
Tämshults rd 142, *154*
Törneskär (Mönsterås) 204
Törngrundet (Ålem) 298

Uddaryd (Fagerhult) 28, *45*
Uvahult (Kråksmåla) 27, 143, 148, *155*

Valåkra (Högsby) 44, 79, 101, *137 f*
Valåkra rd 78, 138
Valåkra sätting 26, 78, 137
Veningehult (Döderhult) 56, 159, 185, *191 f*
*Wigutanæs (Högsby) 105, *138*
Vindholmen (Mönsterås) 204
Virstad (Högsby) 26, 72, 79, 101, *138 f*, 190
Vitemåla (Ålem) 262, *301*
Vållö (Mönsterås) 166, 240, 247 f, *250*, *252*
Vånvik (Döderhult) 159, 185, *192*
Väderö (Ålem) 241, 282, 295, 298, *301*
Välsgärde (Fagerhult) *45 f*
Välsmåla (Fagerhult) 28, 41, 43, *46*
Välsnäs (Fagerhult) 28, 41, 43, *46*
Värlebo (Högsby) 19, 79 f, 101, 118, *139 ff*
Väster fjärding (Högsby) *78*
Västervikstorpet (Döderhult) *192*
Västra fjärdingen (Mönsterås) *196 f*
Västramark *26 f*, 101, 112, 129, 137 f, 152, 190

*Ydhulsmala (Fliseryd) *73*
*Ysaacsgerde (Högsby) 91, *141*
*Yswerke (Högsby) 94 f, *141*

Åby, Yttre (Fliseryd) 50, 59, 64, 67, *73 ff*, 168
Åby, Övre (Fliseryd) 50, 59, 64, 67, *75 f*
Åby fjärding *50*
Ålem (Ålem) 166 f, *261 f*, 269, 279, 288, 298 f, *301–04*
Ålems rdn 165, 172, 178, 181, 194, 265, 267, 271, 273 ff, 278, 280 f, 283 f, 289–94, *303 f*, 306, 308 f
Ålems sn 15, 17 ff, 22, 129, 156, 227 f, 234, 242, *260–310*, 298 f, 302
Århult (Döderhult) 159, *193*
Århult (Fagerhult) 28, 38, *47*
Århult (Högsby) 27, 38, 77, 79, *141*
Århult (Ålem) 262, 292 ff, *305 f*
Århults fjärding *261*
Åsebo (Fliseryd) 49 f, *76*, 77
Åserum (Mönsterås) 107, 118, 196 f, 216, 228, 230, 240, 250, *253 f*
Åsevad (Mönsterås) 107, 197, 212, 228 ff, 232, 234, 236, 240, *254 f*, 275
Åslemåla (Ålem) 262, 268, *306*, 309

Älgerum (Mönsterås) 92, 197, 222, 228 ff, 240 f, 250, *255 ff*
*Ællemptowerke (Högsby) 127, *142*
Älmhult (Högsby) 77, 79, 101, *141 f*
Älmhult (Mönsterås) 196, 228 f, 232, 240, 250, *257 f*
*Ælmptabodha (Fliseryd) *75*
Älvehult (Döderhult) 159, 185, *193*
Älö (Döderhult) 159, 178, 185, *193 f*, 304
Änga (Fagerhult) 22, 28, *47*
Ängelstorp (Döderhult) 159, *194*
Ängeskär (Ålem) 295
Ärnemar (Döderhult) 159, *194*
Äshult (Döderhult) 159, 185, *194 f*
Äskebäck (Fagerhult) 28, 37, 41, *48 f*
Äskesholm (Mönsterås) 204
Äspedal (Ålem) 262, 268, 271, 279, 295, 304, *306–09*
Äspedals fjärding *261*

Äspedals rd 265–69, 273, 276 f, 281 ff, 288, 290, 306 ff, *309*

Ödebo (Ålem) 228, 262, 269, 273, *309 f*
Ödängla (Mönsterås) 92, 166, 197, 227 f, 230, 240, 250, 256, *258*
Öjemåla (Högsby) 79, *142*
Örsnäseön (Ålem) 295, 298
Östra fjärdingen (Döderhult) *159*
Östra fjärdingen (Mönsterås) *196 f*
Östramark *26 f*, 108
Översteö (Ålem) 295, 298
Övraholm (Fagerhult) *48 f*

II Orter utanför Handbörd och Stranda

Finland
Finland 301

Gotland
Gotland 182, 285

Närke
Hardemo härad
  Hardemo sn 90
Närke 23
Sköllersta härad
  Norrbyås sn 118

Oidentifierade
'Mörby' 44
'Ö' 140

Skåne
Åhus 73

Småland
Aspelands härad
  Aspelands hd 19, 21 f, 120, 221, 256
  Aspelands prosteri 22
  Bockara (Mörlunda) 92, 121
  Broddevik (Mörlunda) 157, 164
  St Bäckby (Gårdveda) 121
  Gårdveda sn 22, 44 ,56
  Lönneberga sn 44
  Morebo (Mörlunda) 133
  Målilla sn 44, 72
  Mörlunda sn 22, 72, 93, 102, 118, 191
  Sadeshult (Mörlunda) 27, 40
  St Sinnerstad (Mörlunda) 91, 101
  Tulunda (Mörlunda) 92, 139
  Tveta sn 22, 44, 118
  Virserums sn 44 f, 130
  Ämmenäs (Mörlunda) 92
*Holtby (oident) 92
Kalmar 22, 90, 218, 221, 285, 300
Kinnevalds härad
  Kalvsviks sn 123
  Nöbbele (Vederslöv) 301
  Tävelås sn 123
Konga härad
  Hovmantorps sn 123
Norra Möre härad
  Abbetorp (Ryssby) 104
  Berga (Kalmar) 91
  Ebbetorp (Dörby) 139
  Kläckeberga sn 22, 28, 33, 123
  Krafslösa (Kläckeberga) 278
  Kåremo (Ryssby) 222, 278
  Ljungnäs (Ryssby) 278
  Möre 22, 64, 91, 148, 221
  Nyttorp (Ryssby) 278
  Rockneby (Ryssby) 166
  Ryssby sn 94, 112
  Svartingstorp (Åby) 278
  Åby sn 97
Södra Möre härad
  Järnsida (Söderåkra) 278
  Hagby sn 47
  Halltorps sn 47
  Möre 22, 64, 91, 148, 221
  Skällenäs (Söderåkra) 126
Norrvidinge härad
  Tolgs sn 137
Sevede härad
  Fågelhem (S Vi) 73, 168
  Grönö (Misterhult) 159, 185
  Hulingsryd (Vena) 79

Pelarne sn 102, 118
Sevede hd 19, 21 f, 221
Vena sn 22, 102
Vi sn 118
Vimmerby 59, 286
Vimmerby sn 233
Småland 18, 20, 23, 135, 228, 271
Sunnerbo härad
Ugglebo (Ryssby) 120
Norra Tjusts härad
Fågelvik (Tryserum) 296
N Tjusts hd 226
Södra Tjusts härad
Hjorteds sn 118
Tuna läns härad
Bråhult (Kristdala) 22, 135
*Hakkaryth (Kristdala) 118
Kristdala sn 22
Malghult (Kristdala) 159, 185
Tveta härad 225
Uppvidinge härad
Börsås (Åseda) 34
Hohult (Älghult) 303
Kianäs (Älghult) 151, 303
Uppvidinge hd 19
Älghults sn 94
Vedbo 118, 148
Vista härad 225
Värend 120, 148
Växjö 32, 54
Östra härad
Boanäs (Karlstorp) 59
Bragderyd (Bäckseda) 28, 41
Djupenäs (Lemnhult) 177
Flaga (Nye) 105
Fluxerum (Karlstorp) 59
Folkatorp (Lemnhult) 177
Kråkshults sn 94
Myresjö sn 242
Nye sn 138
Näshults sn 56
Saxhult (Lemnhult) 177
Skirö sn 130
Stenberga sn 44 f
Torpstad (Nye) 105

Stockholm
Stockholm 119, 285

Södermanland
Eskilstuna 220
Strängnäs 242
Svartlösa hd
Erstavik (Tyresö) 227
Södermanland 23, 228
Södertälje 220

Uppland
Bro härad
Lossa sn 73
Norunda härad
Salsta (Tensta) 209, 225
Uppland 23, 168, 228
Ärlinghundra härad
Husby-Ärlinghundra sn 73
Steninge (Husby-Ärl) 73, 168

Västergötland
Kåkinds härad
Fågelås sn 139
Kåkinds hd 190
Skara 38
Västergötland 23, 94, 190, 228, 258

Västmanland
Tuhundra härad
Rytterne sn 118
Västerås 32, 37, 47, 73, 92, 108
Västmanland 23

Öland
Algutsrums härad
Algutsrums sn 47
Hulterstads härad
Beteby (Mörbylånga) 227
Kastlösa sn 233
Stenåsa sn 47
Möckleby härad
Möckleby sn 112
Slättbo härad
Rälla (Högsrum) 20
Räpplinge sn 233, 237
Öland 20, 22 f, 56, 64, 72, 94, 108, 221, 228, 299, 301

Östergötland
Björkekinds härad
Rönö (Ö Ny) 112
Bråbo härad
Regna sn 192
Göstrings härad
Torp (Skrukeby) 192
Hanekinds härad
Landeryds sn 130
Kinda härad 118
Linköping 22, 50, 69, 242
Söderköping 182
Vadstena 120
Östergötland 23, 44, 182, 228, 241, 302

Personregister

Titlar och släktförhållanden anges som regel inte i registret. För dessa hänvisas till gängse genealogisk litteratur samt för släktförhållanden — i den mån de har betydelse för sakförhållandena — till framställningen här. Undantag har dock gjorts för vissa personer med enbart egennamn och fadersnamn. — För bönderna anges hemorten, om den är känd. Däremot anges normalt inte sätesgården för frälsepersoner. — Beträffande personnamn, släktnamn, titlar och släktskap se även inledningen s 11 f och förkortningar, allmänna s 320—23.

Abraham Brodersson (tjurhuvud) 214, 255, 300
– Eriksson (Leijonhufvud) 305
Agneta 60
Albrekt av Mecklenburg 226
Agneta Eriksdotter (Krummedige) 296
Algotssönernas ätt, se Märta Knutsdotter
Amund Hemmingsson (tre sjöblad) 226
Anders i Sandshult 159
– i Skögle 43
Anna Eriksdotter (björnlår) 57, 71
– Hansdotter (Garstenberg) 85
– Karlsdotter (Vinstorpa-ätten) 205, 209
– Klemetsdotter (Hogenskild) 111, 129 f, 275 f, 284, 294, 299 ff
– Mauritzdotter (Gyldenstierne) 40, 43, 210
– Pedersdotter (Bielke) 66, 121, 170, 173, 192, 206, 210, 217 f, 228 f, 245, 247, 255, 257, 265, 267 ff, 271, 275, 277 ff, 281 f, 289 f, 291 ff, 306, 308 f
Anund, domkyrkopräst 242
– Finvidsson (Stallare) 34 f
– Hemmingsson (Likvidssönernas ätt) 112
– Jonsson (Lejonansikte) 58, 60, 138, 258
Arent Bengtsson (Ulv) 86, 94, 97, 118, 125, 140
Arnald Johansson, biskop 242
Arvid Knutsson (?sparre över stjärna) 116, 137
Asrun Erikdsdotter (Sigmund Jonssons ätt) 242
Aste 216
Axel Eriksson (Bielke) 40, 43
– Nilsson (Banér) 54, 56, 73, 86, 169, 172, 191, 206, 211, 216 ff, 241, 254, 256, 289

Bagge, se även Peter Larsson
– , Anders 126, 128
– , Bengt 21, 90 f, 126, 128, 155, 247
– , Bröms 126, 128
– , Halsten 85, 90, 93, 115, 125 f, 128 f, 133, 136, 139, 142, 155, 234, 247, 255
– , Per 125 f, 128
– , Peter 115
– , Truls 129, 150
Bagge av Berga, se Anders Bagge, Bengt Bagge, Bröms Bagge, Halsten Bagge, Per Bagge
Bagge av Botorp, se Katarina Petersdotter, Peter Bagge, Truls Bagge
Banér, se Axel Nilsson, Dorotea Knutsdotter, Knut Eskilsson, Nils Eskilsson, Peder Axelsson
Barbara Turesdotter (Bielke) 222
Barkestorps-ätten, se Jon Elofsson
Bengt Abjörnsson (Liljesparre av Händelö) 72, 171
– Arentsson (Ulv) 189
– Birgersson (Folkungaätten) 241

– Brudsson (Lejonansikte) 26
– Danson (båt) 54, 234
– Gotskalksson (Ulv) 97, 115, 118
– Tomasson (Pipa) 117
– Turesson (Bielke) 226
Bengta, gm Erengisle Petersson 151, 303
– Bengtsdotter (Fly-ätten) 56, 73, 169, 172, 191
– Gustavsdotter (Ving-ätten) 258
– Holmstensdotter 44, 48, 90 f, 93, 96, 115, 134, 141
– Karlsdotter (Färla) 60
– Pedersdotter (Bonde) 54, 56, 70, 73
Bergkvara-ätten, se Magnus Håkansson, Sestrid Magnusdotter
Bielke, se Anna Pederdotter, Axel Eriksson, Barbara Turesdotter, Bengt Turesson, Birgitta Stensdotter, Birgitta Turesdotter, Erik Stensson, Erik Turesson, Katarina Eriksdotter, Katarina Stensdotter, Margareta Pedersdotter, Nils Dannäs, Nils Pedersson, Nils Turesson, Peder Turesson, Sten Bengtsson, Sten Turesson, Ture Pedersson, Ture Stensson, Ture Turesson
Birger i Ruda 131
– i Skulebäck 42
– i Staby 134
– Iliansson 110
– Nilsson i Hycklinge 174
– Nilsson (Grip) 62, 69, 102, 202, 213 ff, 232, 235, 254 f, 257 f
– Olsson 285
– Petersson (Finsta-ätten) 59, 73, 168
– Ulfsson (Ulvåsa-ätten) 164 f, 177, 180, 183, 190
– Åkesson 110
Birgitta 80
– Abrahamsdotter (tjurhuvud) 103, 115, 224, 226 f, 269, 275 f, 278, 287, 291, 293, 300
– Arentsdotter (Styke) 86, 94, 97, 115, 118, 125, 140
– Bengtsdotter (båt) 54, 71 f, 112 f, 139, 235
– Birgersdotter (Finsta-ätten) 59 f
– Gustavsdotter 135
– Gustavsdotter (Sture, Sjöbladsätten) 60
– Johansdotter (Moltke) 71 ff, 112 f, 139, 235 f, 242
– Jönsdotter (Högsrums-ätten) 171, 191
– Kristiernsdotter (Oxenstierna) 277, 281, 301, 309
– Kristiernsdotter (Vasa) 59 f, 309
– Magnusdotter (Porse) 227
– Stendotter (Bielke) 60, 296 f
– Turesdotter (Bielke) 179, 182, 194, 215, 226, 255
bjälke en, se Öjar Ingemundsson
björnlår, se Anna Eriksdotter, Cecilia Eriksdotter, Karin Eriksdotter
Bo Hemmingsson (Tanne) 32, 37, 43 f, 91
– Jonsson (Grip) 47, 53, 55 f, 58, 64 f, 71 f, 76, 85 f, 94, 96 f, 125, 128, 210
– Nilsson (Natt och Dag) 302 f
Bonde, se även Bengta Pedersdotter, Erengisle Petersson, Filip Erengislesson, Ingeborg Erengisledotter, Karl Knutsson, Kristina Karlsdotter, Magdalena Karlsdotter, Peter Erengislesson, Ragvald Erengislesson
– , Peter 115
Botild Bengtsdotter 46
– Hermansdotter 217 f
– Jonsdotter 138
Brahe, se Brita Joakimsdotter
Brask, Hans 115, 171, 185, 192, 221
Brita Joakimsdotter (Brahe) 202, 237
– Pedersdotter (Hård av Segerstad) 92, 124, 148 ff
– Jönsdotter (Roos av Ervalla) 92, 123, 128, 142
Brynjolf Magnusson (Högnalövs-ätten) 38, 40, 47, 227
Bröms, Ebba 214
– , Lars 149
– , Nils 65, 94, 110, 126, 139
båt, se Bengt Dansson, Birgitta Bengtsdotter, Erengisle Sunesson, Jöns Larsson, Katarina Persdotter, Lars

Bengtsson
Bååt, se Jon Petersson, Offe Nilsson

Cecilia Eriksdotter (björnlår) 57
– Henningsdotter 217 f

Dethard i Kikebo 176
Djure, Håkan 236
Djäkn, se Karl Hemmingsson
Dorotea Knutsdotter (Banér) 265 f, 268, 277, 281 f, 288, 290, 306–09
Drake, Magnus 21, 120, 131, 142
– , (Birgersson) Magnus 120

Ebba Eriksdotter (Vasa) 23, 165, 171, 178, 181, 193, 265, 267, 273 f, 280, 283, 289, 294, 303 ff, 308
Ebbe Pedersson 107, 212, 254
Elin 286
Erengisle Pedersson (Bonde) 151, 303
– Sundesson (båt) 26, 94, 96, 97, 103, 107, 110, 126, 129, 133, 139, 190, 213 f, 218, 220, 234, 236, 254, 269, 278, 303, 309
Erenvard 91
Erik XIV (hertig) 36, 126, 128, 130, 276, 299, 301
– av Pommern 182
– Bengtsson 135
– Eriksson (Gyllenstierna) dy 24, 168, 197, 204 f, 209 f, 213, 215, 219, 228, 233, 246, 248 f, 254, 256, 276, 279, 291, 300, 309
– Eriksson (Gyllenstierna) dä 92, 123, 148 ff, 152 ff, 208 f, 224 ff, 240, 245, 258
– Gjurdsson (sjuuddig stjärna) 54, 56, 70, 73, 171, 191
– Hemmingsson 133, 135
– Johansson (Vasa) 59 f
– Karlsson (Örnfot) 177, 181, 268
– Magnusson, hertig 302
– Magnusson (Örnfot) 268
– Pedersson (Urup) 54, 65, 71 f, 112 f, 139, 235
– Stensson (Bielke) 227
– Turesson (Bielke) 224, 226
Filip Erengislesson (Bonde) 151, 303
Finsta-ätten, se Birger Petersson, Birgitta Birgersdotter, Helena Israelsdotter, Israel Birgersson, Israel Erlandsson, Katarina Birgersotter, Peter Israelsson, Ramborg Israelsdotter
Fleming, Jakob 20
Fly-ätten, se Bengta Bengtsdotter
Folkungaättens kungliga gren, se Bengt Birgersson
Folkungaättens lagmansgren, se Ingeborg Bengtsdotter
Folkungaättens oäkta gren, se Gregers Bengtsson
Färla, se Bengta Karlsdotter, Åke Bengtsson

Gabriel Kristersson (Oxenstierna) 93, 111, 125 f, 129, 134
Gadh, Hemming 21, 97, 131, 172
Garstenberg, se Anna Hansdotter
Gera, se Karl Holgersson
Germund i Bäcketorp (Pata) 262
– Svensson (Somme) 21, 36, 40, 47, 141, 145, 152 ff, 178, 248, 265, 267, 273 f, 280 f, 283 f, 287 ff, 293, 300–05
Gert Jonsson (stjärna) 181
Gjurd Matsson (sjuuddig stjärna) 54, 56, 171, 191
Glotzow, Kyle 108
Gotskalk Bengtsson (Ulv) 86, 94, 97, 115, 118, 125, 127, 140
Gregers i Humlekärrshult 173, 190
– Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) 92, 123, 148 ff, 152 ff
– Svensson (Högnalövs-ätten) 47
Grip, se Birger Nilsson, Bo Jonsson, Nils Bosson
Gumsehuvud, se Gustav Karlsson
gumsehuvud, se Bengt Sture, Ingeborg Karlsdotter, Sigrid Karlsdotter, Magnus Sture
Gunhild Hemmingsdotter (Lejonansikte) 34
Gunna 26

Gustav I 22 f, 27 f, 33–46, 48 ff, 53, 55, 57–72, 74 f, 78 f, 85 ff, 95, 97 f, 101–04, 106 f, 109, 111, 113 f, 116, 119, 121 f, 124–28, 130, 134, 136–40, 142, 145–49, 159, 164 f, 167–80, 182–85, 187–95, 197, 202, 205 ff, 209, 212 ff, 216, 218–21, 224, 232 f, 235, 237 f, 240, 243, 245, 248–51, 253 f, 256–60, 265, 267–73, 275–78, 281–84, 286–90, 291, 293, 298 ff, 303 f, 306–10
– Karlsson (Gumsehuvud) 60, 64
– Kristiernsson (Vasa) 59 f
– Larsson (sparre korsad av pil) 106 f, 113, 124, 131, 135
– Olsson (Stenbock) 110, 123, 129, 150
Gyldenstierne, se Anna Mauritzdotter
Gyllenstierna, se Erik Eriksson dy, dä, Jöran Eriksson, Karin Eriksdotter, Karl Eriksson, Kristina Eriksdotter, Kristina Nilsdotter, Magdalena Eriksdotter
Gädda, Peter 217
Göte 266

Halsten i Fälle 216
Hammersta-ätten, se Nils Erengislesson
Hans, kung 225, 237
Harald Karlsson (Stubbe) 86, 94, 115, 118, 125, 127, 140
Helena Israelsdotter (Finsta-ätten) 60
Hemming 101 f
Hemming 105
– i Forsaryd 105
– Likvidsson (Likvidssönernas ätt) 69
– Ödgislesson (Lejonansikte) 34
– Larsson (Likvidssönernas ätt) 54, 266
Henning i Djurhult 165
– i Långhult 197
Henrik Birgersson 191, 205, 243
Hinsekin, prost 22
Hogenskild, se även Anna Klemetsdotter
– , Nils 32, 45, 66
Holmfrid Nilsdotter 32
Holmsten 90 f, 93, 96
– i Berga 90
– Johansson (Rosenstråle) 118, 129
Hundeberg, Nils 271, 299
Högsrums-ätten, se Birgitta Jönsdotter
Högnalövs-ätten, se Brynolf Magnusson, Gregers Svensson
Hård av Segerstad, se Brita Pedersdotter

Ida Månsdotter 171, 192
Iliana Arvidsdotter (Lejonansikte) 181
Ingeborg, änka efter hertig Erik 302
– , änka efter hertig Valdemar 302
– Anundsdotter (Ving-ätten) 38, 108
– Arvidsdotter (Lejonansikte) 26, 138, 151, 190
– Bengtsdotter (Folkungaättens lagmansgren) 58 ff, 70, 74 f, 166, 202, 241 f, 249
– Bosdotter 210
– Erengisledotter (Bonde) 151, 303
– Karlsdotter (gumsehuvud) 181
– Larsdotter (Tott) 93, 119, 128
– Magnusdotter (Ulvåsa-ätten) 26, 94, 103, 107, 110, 126, 129, 132, 190, 234, 269
– Magnusdotter (lejon) 226
– Månsdotter (sparre över blad) 218
– Nilsdotter 266
– Ulfsdotter (Ulv) 225
– Åkesdotter (Tott) 59, 274, 276, 284, 288, 291, 294, 296 f, 299, 301, 303
Ingegerd Haraldsdotter (Lake) 32, 35, 37
– Körningsdotter (Kyrning) 217, 222, 225 f
– Magnusdotter (Stierna) 44, 132
Ingemar Karlsson 86
– Olofsson 190
– Pedersson 101 f, 105
Ingrid Klasdotter (Kyle) 54
– Svantepolksdotter (Svantepolk Knutssons ätt) 69, 166, 295, 302
Israel Anundsson (Lejonansikte) 58, 60

– Birgersson (Finsta-ätten) 23, 53 f, 57–60, 65 ff, 70, 74 f, 156, 159, 164–68, 170, 172 ff, 177 f, 180, 182 ff, 187–90, 192 ff, 197, 202 f, 205 f, 208, 210 f, 213 ff, 217–20, 226, 232 ff, 236, 240, 244, 246, 248 ff, 254, 256 ff
– Erlandsson (Finsta-ätten) 73, 168
Ivar Axelsson (Tott) 285

Jacob, prost 22
Jens Holgersson (Ulvstand) 285
Johan III 299
– , prost i Möre 91
– Bengtsson 115
– Hemmingsson (Lejonansikte) 26 f, 34 f, 38, 92, 105 f, 108, 130, 137, 179, 225
– Kristiernsson (Vasa) 60
– Åkesson (Natt och Dag) 276, 278, 287, 309
Johannes från Mörby 44
– Stenrat 143
Jon Elofsson (Barkestorps-ätten) 21, 64 f, 85, 104 f, 115, 169 f, 174, 180 f, 187, 189, 281, 301
Jon Gislesson 36
– Jönsson 285
– Kettilsson (Puke) 47, 138
– Olsson i Torsrum 260
– Petersson (Båt) 33, 41
– Tjälvesson (kors) 301
Jöns, mäster 303
– Botolfsson 300
– Brudsson (Lejonansikte) 32 f, 41, 43 f, 118, 129
– Larsson 65
– Larsson (båt) 142
– Obbasson 196
– Ulfsson (Roos av Ervalla) 93, 118, 122 f, 128
Jöran (Claesson), skrivare 21
– Eriksson (Gyllenstierna) 55, 65, 197, 204 f, 233 f, 246, 248, 253, 255, 278, 284, 291, 302, 309
– Jönsson (Svan) 124
– Trulsson (Ravnäs-ätten) 105 f, 111, 113
– Åkesson (Tott) 85, 96, 282, 302

Kagg, Mats 170, 174
Kak, Henneke 54, 234, 250
Karin, se Katarina
Karl Gustavssons ätt, se Margareta Gustavsdotter
Karl Ragnfridssons ätt, se Karl Ragnfridsson
Karl, hertig 299
– i Berga 91
– i Strömserum 260
– Eriksson (Gyllenstierna) 233
– Haraldsson 21
– Hemmingsson (Djäkn) 117
– Holgersson (Gera) 274, 282, 284, 287, 289, 299, 304
– Knutsson (Bonde) 182, 225 f, 296
– Magnusson (Örnfot) 26, 112
– Ragnfridsson (Karl Ragnfridssons ätt) 241
Katarina (Karin) 117
– 123
– , frälsekvinna 54
– , Krukows hustru 123
– , Anna Billes dotter 73, 168
– Bengtsdotter 250
– Birgersdotter (Finsta-ätten) 59
– Birgersdotter (Likvidssönernas ätt) 37, 44
– Eriksdotter (Bielke) 117
– Erikdsotter (björnlår) 57
– Eriksdotter (Gyllenstierna) 248, 276
– Holmgersdotter 226
– Johansdotter (Moltke) 71 ff, 112 f, 139, 235 f, 242
– Klasdotter (?Kyle) 53
– Nilsdotter (Sparre av Ellinge) 24, 56, 73, 95, 97, 121, 167–70, 173, 192, 203, 205, 207, 210, 215, 222–29, 245, 247, 253, 255, 257, 266, 268, 275, 279, 289, 300
– Petersdotter (Bagge av Botorp) 91, 115
– Pedersdotter (båt) 117
– Stensdotter (Bielke) 296
Kerstin, se Kristina
Kil, Peter 32, 35, 40, 129, 173, 181 ff
– , Severin 32, 35, 40, 129, 173, 181 ff

Klas Jöransson (Stiernsköld) 257
– Åkesson (Tott) 282 f, 285, 287 f, 290, 294, 300, 302
kluven sköld, se Magnus Petersson, Sigrid Magnusdotter
Knut Bengtsson (Ulv) 86, 94, 97, 118, 125, 140
– Eskilsson (Banér) 93, 119, 123, 128, 268
– Karlsson 57
– Nilsson 170
– Pedersson 32, 45
kors, se Jon Tjälvesson
Krak, Karl 47
Kristian II 286
Kristiern Ivarsson 119, 286
– Johansson (Vasa) 59 f, 309
Kristina (Kerstin)
– Anundsdotter (Lejonansikte) 59 f, 253
– Eriksdotter (Gyllenstierna) 130
– Eriksdotter (Urup) 55, 64, 97, 110, 118, 132 f, 306
– Eriksdotter (Örnfot) 268
– Hemmingsdotter (Tanne) 118, 129
– Johansdotter (Rickeby-ätten) 47
– Karlsdotter (Bonde) 215, 224 ff, 228, 296
– Larsdotter (Sparre av Rossvik) 96
– Nilsdotter (Gyllenstierna) 44 f
– Persdotter (sparre över blad) 116, 137
– Petersdotter (tre hjärtan) 96, 132, 139 f
Krukow 123
Krummedige, se Agneta Eriksdotter, Margareta Eriksdotter
Kyle, se även Ingrid Klasdotter, Karin Klasdotter
–, Hans 172, 176
–, Johan 53, 65, 71, 94
–, Klas 108
–, Påvel 54, 72, 111, 281
Kyrning, se Ingegerd Körningsdotter

Lake, se Ingegerd Haraldsdotter
Lars skrivare 298
– Axelsson (Thott) 222
– Bengtsson (båt) 26, 128, 148 ff
– Germundsson (Likvidssönernas ätt) 26, 54, 69, 92, 256, 258
– Matsson 57
– Nilsson 150
– Olsson (sparre korsad av pil) 106, 113, 135
– Turesson (Tre rosor) 210, 213, 215, 255, 290, 293 f
Lasse klockare 255
Leie Håkansson 32, 35, 37, 128
Leijonhufvud, se Abraham Eriksson, Sten Eriksson
Lejon, se Ingeborg Magnusdotter
Lejonansikte (Bengt Nilssons ätt), se Bengt Brudsson, Iliana Arvidsdotter, Ingeborg Arvidsdotter, Jöns Brudsson, Sten Jönsson
Lejonansikte (Hemming Ödgislessons ätt), se Anund Jonsson, Gunhild Hemmingsdotter, Hemming Ödgislesson, Israel Anundsson, Johan Hemmingsson, Kristina Anundsdotter, Nils Hemmingsson
Likvidssönernas ätt, se Anund Hemmingson, Hemming Larsson, Hemming Likvidsson, Katarina Birgersdotter, Lars Germundsson, Mats Halstensson, Ulvid Birgersson
Liljesparre av Händelö, se Bengt Abjörnsson
Lilliehöök, se Tuve Birgersson
Lindved i Nyebo 262
Lindö-ätten, se Ragnvald Filipsson
Lyder Persson 237
Lüttich, Valentin von 85
Läma, se Nils Håkansson

Magdalena Eriksdotter (Gyllenstierna) 32, 40, 47 f, 85, 90, 92, 104, 109, 114, 117, 123, 132, 136, 138 f, 148–54
– Karlsdotter (Bonde) 228
– Knutsdotter (Ribbing) 178
Magnus, hertig 299
– i Staby 134
– Birgersson (?båt) 94
– Eriksson (Örnfot) 268

– Gudmarsson (Ulvåsa-ätten) 59
– Håkansson (Bergkvara-ätten) 301
– Johansson (Ängel) 266
– Petersson (kluven sköld) 32, 37, 47
– Petersson (sparre över blad) 115
Margareta, drottning 23
– Eriksdotter (Krummedige) 224, 226
– Gustavsdotter (Karl Gustavssons ätt) 48, 90, 96, 115, 141
– Karlsdotter (Sparre av Tofta) 296
– Pedersdotter (Bielke) 57, 73, 121, 169, 173, 192, 206 f, 210 ff, 216–19, 229, 241 f, 245, 254–58, 275, 279, 289
Mats Gjurdsson 174, 181, 211
– Gustavsson (sparre) 227
– Jönsson 131
– Halstensson (Likvidssönernas ätt) 27, 32, 37, 43, 46 f, 92, 108, 179
– Persson 141
Mikael, kyrkoherde 103, 107, 119
Moltke, se Birgitta Johansdotter, Katarina Johansdotter
Måns Johansson (Natt och Dag) 269, 276, 278, 287, 309
– Jonsson 191
Märta Hemmingsdotter 171, 191
– Jönsdotter (åsnehuvud) 54, 234, 266
– Knutsdotter (Algotssönernas ätt) 177, 268
Mört, Peter 170

Natt och Dag, se Bo Nilsson, Johan Åkesson, Måns Johansson, Nils Stensson
Nils, biskop 69
– i Rostorp 159
– kyrkoherde 237
– Bosson (Grip) 106, 135, 271, 277 ff, 284, 287, 291, 309
– Dacke 42, 102, 104, 131, 147
– Dannäs (Bielke) 225 f
– Djäken 107
– Erengislesson (Hammersta-ätten) 296
– Erlandsson (sparre) 65
– Eskilsson 21
– Eskilsson (Banér) 93, 119, 123, 128
– Hemmingsson (Lejonansikte) 225
– Hemmingsson i Frövi 105
– Holmfridsson (sexuddig stjärna) 91
– Håkansson (Läma) 226
– Joensson 21
– Jonsson 221
– Jonsson i Klämna 303
– Jönsson (stjärna) 140
– Kettilsson (Vasa) 47
– Klasson (Sparre av Ellinge) 56, 73, 169, 173, 191
– Knutsson (sparre) 108, 112, 115, 133
– Larsson 152
– Pedersson (Bielke) 206, 229, 255, 268, 275
– Pedersson (Silfversparre) 32 ff, 64, 298
– Persson 285
– Petersson (sparre) 108
– Stensson (Natt och Dag) 182
– Turesson (Bielke) 26, 92, 105 ff, 112, 118, 130, 137, 216, 224 ff, 253, 256, 258
– Uddsson 303
Norby, Sören 286

Offe Nilsson (Bååt) 26, 128, 148 ff
– Nilsson (sparre) 108, 112, 132, 300
– Olof, skräddare 286
– i *Bothæbyergxmo 92
– i Fittjehammar 170
– Gustavsson (Stjärnbjälke) 33
– Hermansson 94
– Johansson 97
– Jonsson 134
– Jönsson 292
– Matsson 121, 131
– Nilsson i Pata 285
– Nilsson 138
– Nilsson (Plåt) 21, 138, 168, 178, 194, 271
– Persson 197
Oxe, se Ure, Klas
Oxenstierna, se Birgitta Kristiernsdotter, Gabriel Kristersson, Sten Kristiernsson

oxhuvud, se Rysia Jöns

Peder, se Peter
Per, se Peter
Pernilla Nilsdotter (Sparre av Ellinge) 121, 170, 173, 210, 229, 245, 257, 275, 279, 289
Peter (Peder, Per)
– , biskop 50
– , kyrkoherde 242
– , prost 22
– i Abbetorp 104
– i Branthult 106, 134, 147 f, 152
– i Åshult 159
– Andersson 196 f
– Axelsson (Banér) 170, 173, 206 f, 212, 219, 257, 289
– Birgersson i Pata 260
– Birgersson 217
– Ebbesson 173, 190
– Erengislesson (Bonde) 303
– Germundsson (?växt) 112
– Hemmikesson 107, 216
– Hemmingsson (två stjärnor balkvis) 92, 256
– Israelsson (Finsta-ätten) 58, 164 f, 180, 183, 190
– Johansson (tre sjöblad) 38, 40, 47
– Johansson 141
– Jönsson i Drageryd 102
– Jönsson i Fallebo 159
– Jonsson 285
– Klasson 105, 138
– Larsson, Bagge 53, 55 f, 58, 64 f, 69, 71 ff, 76, 85 f, 94, 96 f, 125, 128, 141
– Magnusson 177
– Månsson 80
– mörebo 262
– Nilsson i Ruda 131
– Nilsson, väpnare 296
– Nilsson (sparre över blad) 90
– Persson 237
– Ragnvaldsson 138
– Turesson (Bielke) 21, 24, 56, 59, 73, 95, 97, 113, 121, 167, 169 f, 173, 192, 203, 205, 207, 210, 215, 222–29, 234, 245, 247, 253, 255, 257, 265 f, 268, 271, 275, 277 ff, 281 f, 287–90, 300, 306, 308 f
– östgöte 286
Pipa, se Bengt Tomasson
Plåt, se Olof Nilsson
Porse, se Birgitta Magnusdotter
Puke, se Jon Kettilsson

Ragnhild 117
– Jönsdotter 86, 92
Ragnvald Filipsson (Lindö-ätten) 123
Ragvald Erengislesson (Bonde) 303
Ramborg Israelsdotter (Finsta-ätten) 58, 60
Ravnäs-ätten, se Jöran Trulsson
Ribbing, se även Magdalena Knutsdotter
– , Nils 45
Rickeby-ätten, se Kristina Johansdotter
Roos av Ervalla, se Brita Jönsdotter, Jöns Ulfsson
Rosenstråle, se Holmsten Johansson
Ruska, Claes 22, 33, 96, 107, 118, 253
– , Lyder 26, 112
– , Lydike 22, 47
Ryning, Bengt 55, 64, 72, 97, 111, 118, 132 f, 268, 277, 281, 301, 306
– , Erik 54 f, 64 f, 97, 111, 118, 132 f, 306
– , Nils 55, 71 f, 86, 111, 138 f, 165 f, 169, 194, 268, 306
– , Peter 181
Rysia, Jöns (oxhuvud) 115
Ryz, Magnus 32, 35, 37, 128

Sestrid Magnusdotter (Bergkvara-ätten), 108, 112, 115, 133
Sigge, biskop 38
Sigmund Jonssons ätt, se Asrun Eriksdotter
Sigrid Karlsdotter (gumsehuvud) 181
– Magnusdotter (?kluven sköld) 37
Silfversparre, se Nils Pedersson
sjuuddig stjärna, se Erik Gjurdsson, Gjurd Matsson
sjöblad, tre, se Peter Johansson
Skalle, Öjar 193

Slatte, Erik 65
– , Lyder 53 f, 56, 68, 70, 76, 110 f, 131
– , Verner 53, 56, 64 ff, 69, 73, 93, 111, 134, 142, 217, 257, 276
Somme, se Germund Svensson
sparre, se Mats Gustavsson, Nils Erlandsson, Nils Knutsson, Nils Petersson, Offe Nilsson, Vämund Johansson
sparre korsad av pil, se Gustav Larsson, Lars Olofsson
sparre över blad, se Ingeborg Månsdotter, Kristina Persdotter, Magnus Petersson, Per Nilsson
sparre över stjärna, se Arvid Knutsson
Sparre av Ellinge, se Karin Nilsdotter, Nils Klasson, Pernilla Nilsdotter
Sparre av Rossvik, se Kerstin Larsdotter
Sparre av Tofta, se Margareta Karlsdotter
Spinke, Örjan 262
Staffan Avidsson (tre blad) 47
– Ulvsson (Ulv) 86, 94, 97, 115, 118, 125, 127, 140
Stale, Lars 190
Stallare, se Anund Finnvidsson
Sten Bengtsson (Bielke) 86, 94, 97, 115, 118, 125, 127, 140, 224, 226 f
– Bengtsson (Ulv) 86, 94, 97, 118, 140
– Eriksson (Leijonhufvud) 164, 171, 177, 181, 193, 265, 267, 273 f, 280, 289, 299, 302, 305
– Jönsson (Lejonansikte) 118, 129
– Kristiernsson (Oxenstierna) 128, 135
– Turesson (Bielke) 225, 296
Stenbock, se Gustav Olsson
Stierna, se Ingegerd Magnusdotter
stjärna, se Gert Jonsson, Nils Jönsson
Stjärnbjälke, se Olof Gustavsson
Stiernsköld, se Klas Jöransson
Stubbe, se Harald Karlsson
Sture, se även Birgitta Gustavsdotter, Svante Nilsson
– Algotsson (Sture, sjöbladsätten) 59 f
– , Anund 253
– (gumsehuvud), Bengt 181
– , Gustav (Anundsson) 59 f, 227, 253
– (gumsehuvud), Magnus 181, 190
– , Nils 72
– , Sten dy 36, 43, 45, 133, 221, 271, 277, 279, 292
– , Sten dä 23, 33–39, 41, 43–47, 53, 55, 57–61, 66–68, 70, 74 f, 85 ff, 94, 97, 104, 106–112, 114, 116, 118, 122, 124–27, 130, 136–41, 145 f, 148–55, 164 f, 167–80, 182–85, 187–90, 192 f, 197, 202, 206 f, 209, 212 f, 215, 219 f, 227, 232 f, 235 f, 240, 245, 247 ff, 253, 256–59, 267, 270 ff, 274–77, 282–85, 287 f, 291–94, 296–301, 303, 309
– , Svante (Stensson) 36 f, 43 f, 132 f, 269, 271, 273, 276 f, 279 f, 282, 291 ff, 302, 306
Styke, se Birgitta Arentsdotter
Stöt, Peter 178, 194
Sune i Kåraryd 152
Svan, se Jöran Jönsson
Svante Nilsson (Sture) 44, 97, 128, 132, 172, 220, 276, 285
Svantepolk Knutsson (Svantepolk Knutssons ätt) 241, 244, 249, 256, 282, 301 f
Svantepolk Knutssons ätt, se Ingrid Svantepolkskotter, Svantepolk Knutsson
Sven Larsson (tre blad) 91, 142
Svenske, Peder 218
Swessin, Henrik (sänkta vågskuror) 71 f, 171
Svinakula, Henrik 47
sänkta vågskuror, se Swessin, Henrik

Tanne, se även Kristina Hemmingsdotter, Bo Hemmingsson
– , Hemming 32, 43 f, 91
Thott, se Lars Axelsson
tjurhuvud, se Abraham Brodersson, Birgitta Abrahamsdotter
Tott, se Ingeborg Larsdotter, Ingeborg Åkesdotter, Ivar Axelsson, Jö-

ran Åkesson, Klas Åkesson, Åke Hansson
Tore 90 f, 93, 96
tre blad, se Staffan Avidsson, Sven Larsson
tre hjärtan, se Kristina Petersdotter
Tre rosor, se Lars Turesson
tre sjöblad, se Amund Hemmingsson, Peter Johansson
Trolle, Arvid 23, 27, 32, 36, 38, 40, 44 f, 47 f, 80, 85, 90, 92, 104 f, 109, 114, 117, 122 f, 126, 132 ff, 136, 139 f, 145 f, 149–54, 179, 182, 194
–, Birger dy 80, 177
–, Birger dä 26, 117, 132, 138 f, 151, 190
–, Ture 32, 47 f, 85, 90, 92, 104, 106, 109, 114, 117, 123, 132 f, 136, 138 f, 141, 148–54, 179, 182, 194, 210, 214, 246, 299
Ture, 110
– Kettilsson 226
– Pedersson (Bielke) 21, 24, 55, 64, 66, 70 f, 85, 91, 95 ff, 102 f, 105, 113, 115 ff, 119 ff, 127 f, 133, 135, 167 ff, 171, 183 f, 203, 205 f, 208–11, 215 f, 219, 225 f, 228 ff, 234–38, 240–48, 253 ff, 257 ff, 265, 268 f, 271, 277 ff, 283 ff, 289, 291 f, 299 f, 302 f, 306, 308 f
– Stensson (Bielke) 103, 107, 112, 115, 197, 202–08, 210, 212 f, 215, 217, 219, 224, 226, 233 f, 240, 242, 244–49, 253–56, 258, 269, 275 f, 278, 287, 291, 293 f, 299
– Turesson (Bielke) 24, 40, 43, 91, 141, 208, 210, 217, 222, 224 ff, 300
Tuve Birgersson (Lilliehök) 32, 35 ff, 40, 45, 47
två stjärnor balkvis, se Peter Hemmingsson
Tyste, Lars 192

Ulf Gudmarsson (Ulvåsa-ätten) 59
Ulv, se Arent Bengtsson, Bengt Arentsson, Bengt Gotskalksson, Gotskalk Bengtsson, Ingeborg Ulvsdotter, Knut Bengtsson, Staffan Ulvsson, Sten Bengtsson
Ulvid Birgersson (Likvidssönernas ätt) 37, 43, 46, 78, 137, 158
Ulvstand, se Jens Holgersson
Ulvåsa-ätten, se Birger Ulfsson, Ingeborg Magnusdotter, Magnus Gudmarsson, Ulf Gudmarsson
Ure (Oxe), Klas 22
Urup, se Erik Pedersson, Kristina Eriksdotter

Valdemar Magnusson, hertig 302
Vale, Magnus 132, 250
Vasa, se Birgitta Kristiernsdotter, Ebba Eriksdotter, Erik Johansson, Gustav Kristiernsson, Johan Kristiernsson, Kristiern Johansson, Nils Kettilsson
Ving-ätten, se Bengta Gustavsdotter, Ingeborg Anundsdotter
Vinstorpa-ätten, se Anna Karlsdotter
Witte, Johan 28
Vitzen, Ficke van 115
Vämund Johansson (sparre) 21
växt, se Peter Germundsson

Åke Hansson (Tott) 130, 276
Åke Bengtsson (Färla) 274, 284, 287 f, 294, 298
åsnehuvud, se Märta Jönsdotter

Ängel, se Magnus Johansson

Öa 90 f, 93, 96
Öde i Mönsterås 236
Öjar Ingemundsson (en bjälke) 33
Örmund i Tjuståsa 72
Örnfot, se Erik Karlsson, Erik Magnusson, Karl Magnusson, Kristina Eriksdotter, Magnus Eriksson

Register över kyrkliga institutioners godsinnehav

Registret avser kyrkors, klosters och andra kyrkliga institutioners godsinnehav inom undersökningsområdet under medeltiden. Hänvisningar till dessa organisationers (liksom kronans) godsinnehav efter reformationen kan erhållas i tabellerna över antalet jordeboksenheter (s 25, 156 f och resp sockenindelning). Dessa tabeller utgör ett viktigt komplement till nedanstående register, eftersom kyrkornas och klostrens godsinnehav till stora delar är känt endast genom efterreformatoriskt material.

Alvastra kloster: 86 (Basebo)
Askeby kloster: 86 (Basebo), 92 f (*Bothæbyergxmo)
Döderhults kyrka: 159 (Applerum), 164 (Djupeträsk), 165 (Djurhult), 170 (Fittjehammar), 174 (Hycklinge), 177 (Klockarbacken), 177 (Klämna), 179 (Lockebo), 180 (Manketorp), 187 (Skalltorp), 189 (Sörvik), 193 (Århult), 194 (Äshult)
Fagerhults kyrka: 34 (Granskata), 43 (Soläng), 45 (Uddarud), 47 (Äskebäck)
Fliseryds kyrka: 56 (Finsjö), 56 f (Fliseryd), 66 (Idhult), 69 (Libbeböle), 71 (Skorpetorp), 73 (Torp), 73 (Yttre Åby)
Högsby kyrka: 90 (Berga), 93 (Böta), 102 (Drageryd), 102 f (Ekeby), 113 (Gällneby), 113 (Holmen), 114 (Huseby), 119 (Högsby), 132 (Skruvshult), 137 (Valåkra), 141 (Älmhult)
Kalmar nunnekloster: 90 f (Berga), 93 f (Böta), 96 (Bötaskogen), 97 (Bötterum), 103, (Ekeby), 116 (Huseby), 125 (Lamnehult), 140 (Värlebo), 141 (*Ysaacsgerde), 268 (S Bäckebo)
Kalmar svartbrödrakonvent (munkkloster): 218 (Högemåla)
Kronobäcks kloster: 103 (Ekeby), 41 (Skulebäck), 207 (Bössemåla), 214 (Gårö), 217 f (Högemåla), 219 f (Kover hult), 220–23 (Kronobäck), 224 (Kråkebäck), 231 f (Kvarntorp), 233 (Långsnäs), 243 (Oknebäck), 244 (Oknö), 244 (Ramsö), 248 (Stubbemåla), 249 (Tokö), 249 f (Torp), 255 (Älgerum).
Kråksmåla kyrka: 149 (Grönskåra)
Linköpings domkyrka:
kanikgods (prebenda resurrectionis / Ålems pb):
265 (Blomstermåla), 267 (N Bäckebo), 273 (Gissemåla), 274 (Granshult), 280 (Ingemåla), 280 (Kaggetorp), 282 (Lövö), 283 (Nyebo), 284 (Nyemåla), 287 (Ramsås), 288 (Råsnäs), 289 (Sandbäckshult), 293 f (Solberga), 300 (Tålebo), 301 ff (Ålem), 305 (Århult)
Mönsterås kyrka: 206 (Bäckhult), 215 (Hammarglo), 216 (Harrstorp), 234 (Mölstad), 236 (Mönsterås), 244 (Prästgården), 244 (Siggehorva), 246 (Skruvshult), 248 (Svartö), 255 (Älgerum)
Nydala kloster: 105 (Forsaryd), 138 (*Wigutanæs)
Oknebäcks hospital: 241 f (Oknebäck), 244 (Oknö), 282 (Lövö), 301 (Väderö). Se även Kronobäcks kloster.
Skänninge kloster: 48 f (Övraholm), 86 (Basebo), 90 f (Berga), 94 (Böta), 96 f, 101 (Bötterum), 103 (Ekeby), 115 f (Huseby), 125 (Lamnehult), 139 f (Värlebo), 141 (*Yswerke)
Vadstena kloster: 26 (Västramark), 27 (Östramark), 85 (Alebohult), 72 (Släthult),

93 (*Bothæbyergxmo), 93 (Brusemåla), 93 ff (Böta), 96 (Bötaskogen), 96 f (Bötterum), 103 (Ekeby), 104 f (Flisängen), 105 (Forshult), 107 (Gillberga), 107 ff (Granhult), 110 (Gällnebo), 110 f (Hammarby), 111 (Hammarsbo), 111 ff (Hanåsa), 114 ff (Huseby), 120 (*Ingamaale), 124 (Källtorp), 126 f (Långemåla), 129 (Mellby), 129 (Möckhult), 130 (*Olaffsmaale), 130 (Osemåla), 131 (*Ragnildamwse), 132 (Skruvshult), 133 (Släthult), 134 f (Staby), 135 (*Symonamaala), 136 (*Syoboorydh), 138 (Virstad), 139 ff (Värlebo), 142 (*Ællæmptowerke), 174 (Humlekärrshult), 189 f (Sörvik), 211 f (Fälle), 213 (Gränebo), 214 f (Habbestorp), 218 f (Ingebo), 220 (Krokstorp), 232 (Långhult), 234 f (Mölstad), 236 f (Mönsterås), 253 (Åserum), 254 f (Åsevad)

Ålems kyrka: 269 (Bäcketorp), 273 (*Danarum), 274 (Granshult), 277 (Hundhult), 287 (Prästgården), 289 (Rumpekulla), 289 (Sandbäckshult), 301 f (Ålem), 309 (Ödebo)

Register över sätesgårdar

Registret avser de egendomar inom undersökningsområdet som vid något tillfälle under medeltiden eller åren 1520–1560 finns belagda som sätesgårdar. Årtalen anger det första och det sista året som sådana uppgifter finns; streck (–) mellan årtalen anger att gården kan antas ha varit sätesgård under hela den mellanliggande perioden, komma (,) mellan årtalen avskiljer enstaka uppgifter.

Handbörd

Fagerhults sn
Ringhult 1340-talet s 38
Fliseryds sn
Ekhult 1342–49, 1376–79, 1391 s 54
Grönskog 1376, 1419 s 58 f
Högsrum 1444, 1458, 1544– s 65
Högsby sn
Berga ?1290-talet, 1432–63, 1559 s 90
Hanåsa 1423 s 112
Huseby omkr 1450, 1503 s 115
Kalvenäs 1465–?74 s 120
Lamnehult 1559 s 125
Strömsnäs 1511, 1525–28, ?1530-talet– s 135
Virstad 1401 s 138

Stranda

Döderhults sn
Solberga 1543 s 189
Mönsterås sn
Kråkeum 1343–64, 1395 s 224
Ålems sn
Strömserum ? s 294–98

På de följande sidorna återges delar av häradskartor från 1652 över Handbörd och Stranda (LmV).

1. Högsby och Fliseryds socknar
2. Döderhults socken
3. Ålems socken

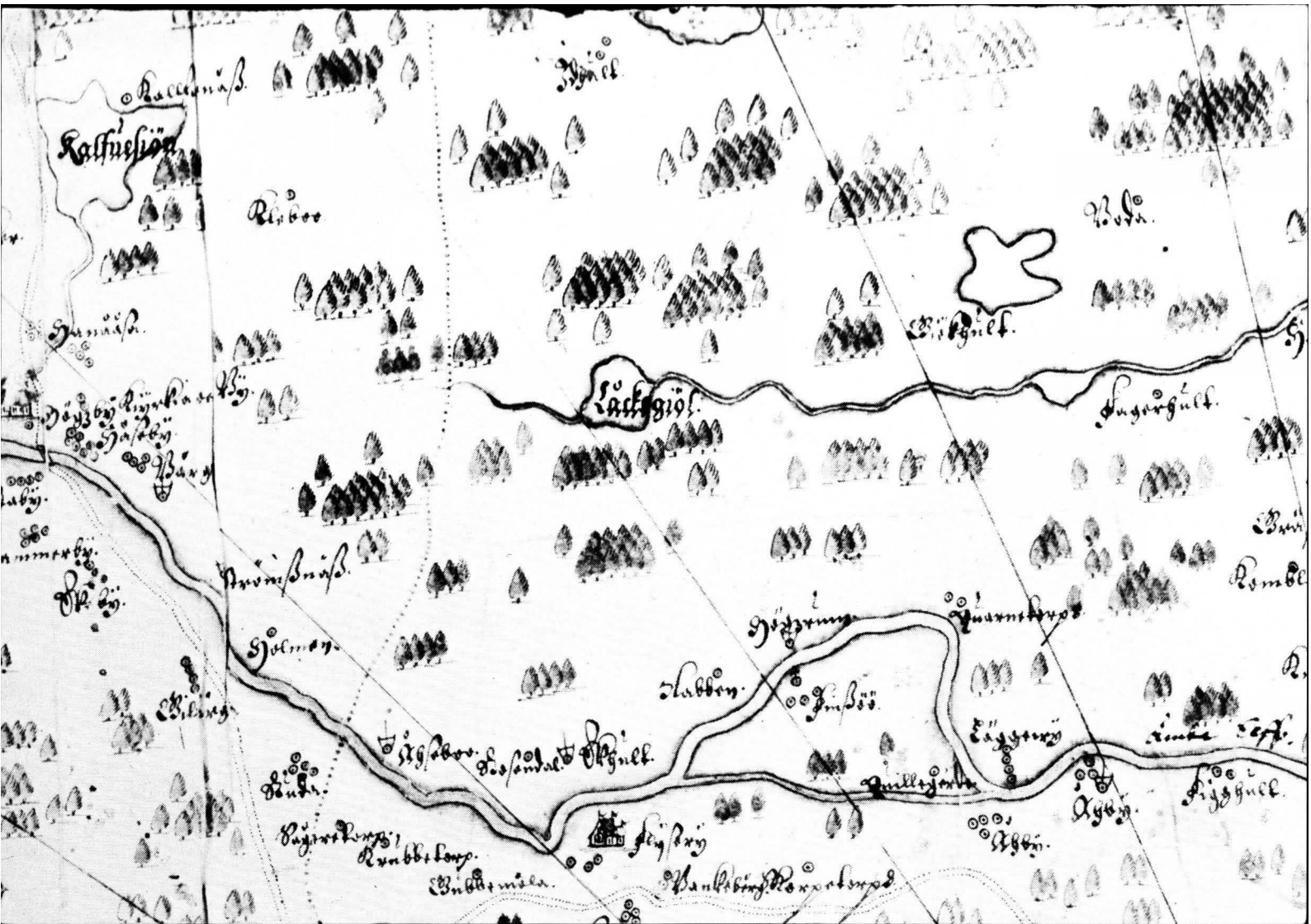

Döderhult
Hultagläden
Knaartorp.
Siocketorp.
Runglen.
Sadtwijk
Salt wijk
Glaboo.
Rootewijk
Mockeboo.
Killinge Öö.
Hafslät
Falleboo.
Skalletorp.
Stora Ekerhult.
Flijnshult.
Kastorp.
Biörnhult.
Lille Ekerhult.
Ekeren.
Högetorp.
Stoora Hyklinge.
Fogereke.
Humblekiärs hult.
Nazraby.
Solbärgh.
Döderhultwijk.
Lockeboo.
Lille Hyklinge.
Nynäg.
DÖDERHULT.
K.
Kykeboo.
Ehshult.
Döffwestadh.
Manketorp.
Diupeträsk.
Fröökulla.
Ähnema.
Ählhult.
Laenmansquarn.

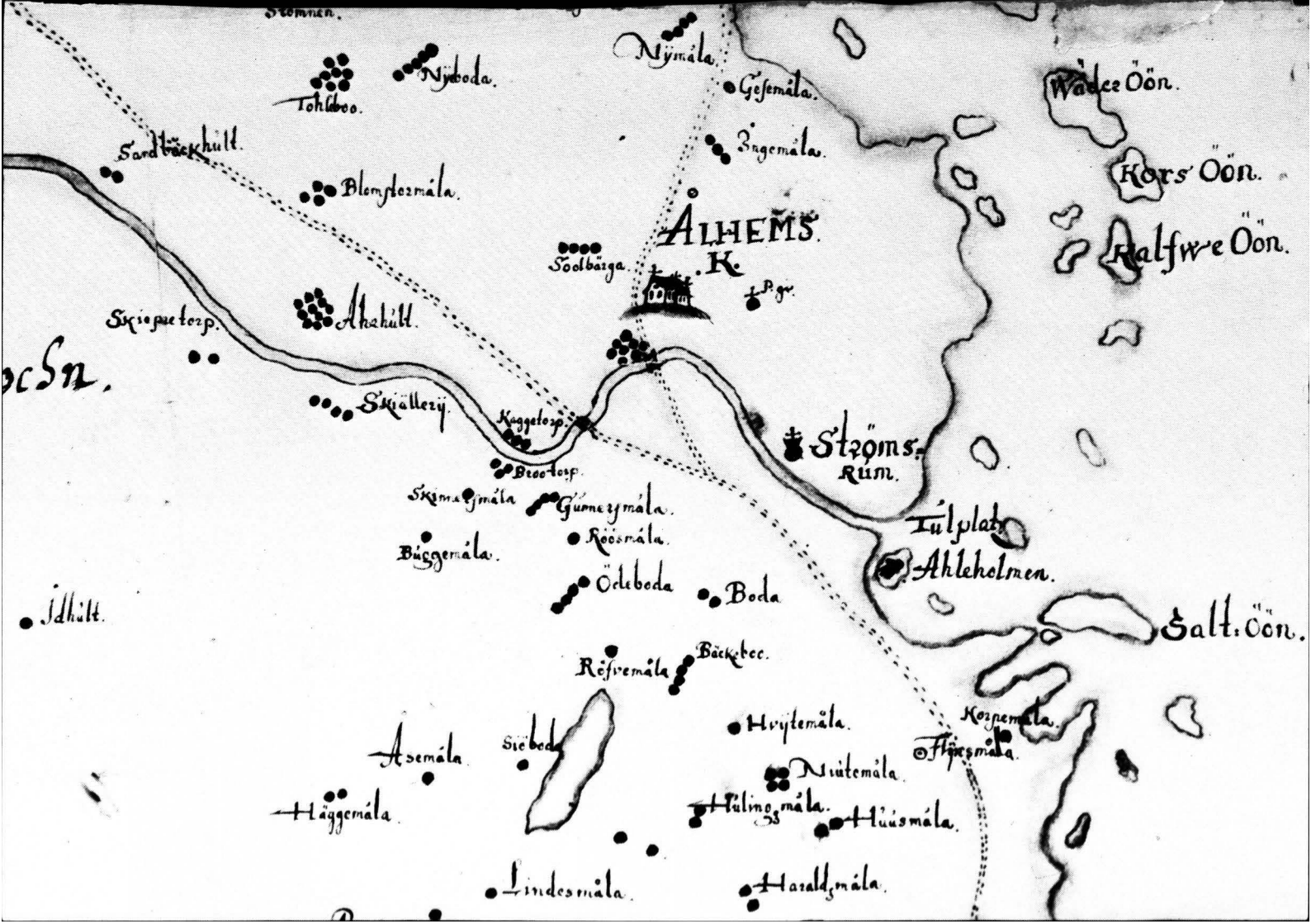

Nÿmåla.
Nÿboda.
Tohlboo.
Gesemåla.
Wäder Öön.
Sandbäckhult.
Ingemåla.
Kors Öön.
Blomstormåla.
ALHEMS.
K.
Kalfwe Öön.
Soolbärga.
Skiepretorp.
Ahrhult.
Skiällerÿ.
Kaggetorp.
Ströms-
Rum.
Brootorp.
Skinnersmåla
Gunnersmåla.
Tulplat.
Röösmåla.
Buggemåla.
Ahleholmen.
Ödeboda
Boda
Idhult.
Salt. Öön.
Bäckeboo.
Röfvemåla
Hvÿtemåla.
Korpemåla.
Flÿxsmåla.
Asemåla.
Siöboda
Niutemåla.
Häggemåla.
Hulingsmåla.
Huusmåla.
Lindesmåla.
Haraldsmåla.

DET MEDELTIDA SVERIGE
Band 1 UPPLAND

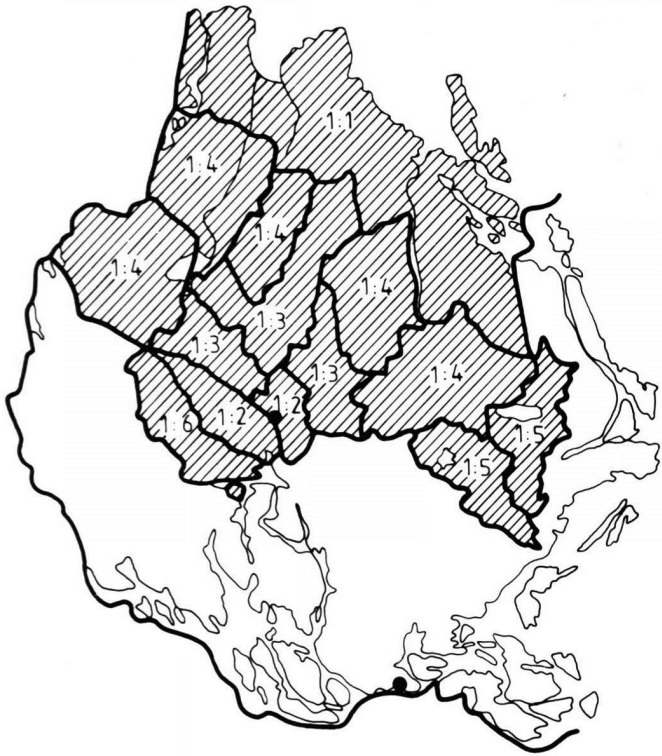

publicerade häften

1:1 Uppland, Norra Roden: Älvkarleby, Västlands, Österlövsta, Hållnäs, Valö, Börstils, Hargs, Hökhuvuds, Ekeby och Edebo socknar (Göran Dahlbäck, Bengt Jansson, Gunnar T Westin). Stockholm 1972.

1:2 Uppland, Tiundaland: Ulleråkers och Vaksala härader och Uppsala stad (Göran Dahlbäck, Olle Ferm, Sigurd Rahmqvist). Stockholm 1984.

1:3 Uppland, Tiundaland: Bälinge, Norunda och Rasbo härader (Olle Ferm, Sigurd Rahmqvist, Gunnar T Westin). Stockholm 1982.

1:4 Uppland, Tiundaland: Tierps, Våla, Vendels, Olands och Närdinghundra härader (Rune Janson, Sigurd Rahmqvist, Lars-Olof Skoglund). Stockholm 1974.

1:5 Uppland, Attundaland: Lyhundra och Sjuhundra härader (Sigurd Rahmqvist, Lars-Olof Skoglund). Stockholm 1986.

1:6 Uppland, Tiundaland: Hagunda härad (Olle Ferm, Mats Johansson). Stockholm 1988.